

Økonomiske analyser

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Konjunkturtendensene

- Utviklingen i norsk og internasjonal økonomi
- Prognoser for norsk økonomi for 2014-2017

Artikkelen

- Virkninger på norsk økonomi av et kraftig fall i oljeprisen

3/2014

Økonomiske analyser

3/2014

33. årgang

Innhold

Konjunkturtendensene	3
1. Internasjonal økonomi	4
2. Konjunkturutviklingen i Norge	12
<i>Ådne Cappelen, Torbjørn Eika og Joakim Blix Prestmo: Virkninger på norsk økonomi av et kraftig fall i oljeprisen</i>	31
Innholdsforside for Økonomiske analyser de siste 12 måneder	42
Temabokser i Konjunkturtendensene. 2008-2014	43
Tabell- og diagramvedlegg	
Konjunkturindikatorer for Norge	1*
Nasjonalregnskap for Norge	17*
Makroøkonomiske hovedstørrelser for Norge, regnskap og prognoser	46*

Redaksjonen avsluttet tirsdag 3. juni 2014.
Publisert 5. juni 2014 på www.ssb.no/oa/.

Spørsmål om konjunkturutviklingen i:

- Norge: Torbjørn Eika, torbjorn.eika@ssb.no, tlf. 21 09 48 07
- utlandet: Andreas Benedictow, andreas.benedictow@ssb.no, tlf. 21 09 47 98

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Konjunkturtendensene og artiklene er tilgjengelig på internett: www.ssb.no/oa/

Redaksjonen Økonomiske analyser: Torbjørn Hægeland (ansv.), Torbjørn Eika, Taran Fæhn, Elin Halvorsen, Øyvind Langsrød, Bodil Merethe Larsen, Jørgen Heibø Modalsli, Kristina Storeng og Knut Sørensen.

Redaksjonssekretær: Aud Walseth, telefon: 21 09 47 57, e-post: aud.walseth@ssb.no

Redaksjonens adresse: Statistisk sentralbyrå, Forskningsavdelingen, P.b. 8131 Dep, NO-0033 Oslo

Trykk: 07 media as.

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå. Forskningsavdelingen ble opprettet i 1950 og har ca. 90 ansatte. Knapt halvparten av virksomheten finansieres av eksterne oppdrags-givere, hovedsakelig forskningsråd og departementer. Avdelingen er delt i 5 grupper og ledes av *forskningsdirektør Torbjørn Hægeland*.

- Offentlig økonomi og befolkningsmodeller
Forskningsleder Kjetil Telle
- Energi- og miljøøkonomi
Forskningsleder Taran Fæhn
- Makroøkonomi
Forskningsleder Håvard Hungnes
- Mikroøkonomi
Forskningsleder Erik Fjærli
- Demografi og levekår
Forskningsleder Trude Lappégård

Økonomiske analyser utkommer med 6 nummer i 2014.
Neste utgave publiseres 4. september 2014.

Standardtegn i tabellen	Symbol
Oppgave mangler	..
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	0
Foreløpige tall	*

Konjunkturtendensene

Norsk økonomi har nå vært inne i en moderat konjunkturedgang i halvannet år. Den relativt svake veksten i BNP Fastlands-Norge henger sammen med utviklingen i privat etterspørsel på fastlandet samt utviklingen i verdensøkonomien. Gjennom det siste året har investeringene både i fastlandsnæringene og i boliger stort sett falt. Husholdningenes konsum utviklet seg svakt i de tre siste kvarterene i fjor, men viste en klar økning i 1. kvartal. Den tradisjonelle vareeksporten er fremdeles klart under nivået fra før finanskrisen og noe lavere enn for halvannet år siden. Den lave veksten internasjonalt, sammen med en svekket kostnadsmessig konkurransesevne, har bidratt til lavere eksport utenom olje og gass. Prisene på flere viktige norske eksportprodukter er også lave. Økende petroleumsinvesteringer ga i 1. kvartal fortsatt vekstimpulser til fastlandsøkonomien. Den moderate veksten i fastlandsøkonomien gjør at sysselsettingen ikke lenger øker så mye og tilgangen på ledige stillinger faller. Norsk økonomi er med andre ord fortsatt inne i en liten konjunkturedgang.

Det er nå tegn til en viss bedring i konjunkturene internasjonalt, selv om et konjunkturomslag hos våre handelspartnerne nok fortsatt ligger litt fram i tid. Inflasjonstakten i euroområdet har falt og er nå blitt meget lav. Det er styringsrentene også. Vi legger til grunn at veksten i verdensøkonomien vil øke langsomt framover. Det vil bidra til noe høyere norsk eksportvekst.

Høyst sannsynlig vil ikke petroleumsinvesteringene gi vekstimpulser av betydning framover. Snarere ser vi for oss at utviklingen i petroleumsvirksomheten kan gi negative impulser til fastlandsøkonomien. Det er også lite som tyder på noe snarlig omslag i investeringene i næringslivet på fastlandet. Den senere tids økning i boligprisene, sammen med fortsatt inntektsvekst i husholdningene og lave realrenter, vil imidlertid bidra til at boliginvesteringene antakelig snur til ny oppgang. Den høye investeringsveksten i offentlig forvaltning bidrar også til at fastlandsinvesteringene kan snu til ny vekst neste år. I tillegg bidrar både skattelette og økt offentlig etterspørsel til å øke aktiviteten i norsk økonomi. Finanspolitikken ser ut til å gi litt større ekspansive impulser enn tidligere.

Valutakursen betyr mye for inflasjonen i Norge, og kronesvekkelsen gjennom store deler av fjoråret og inn i 2014 bidro til høyere prisstigning. Krona har styrket seg siden tidlig i vinter og ventes å styrke seg litt til framover. Vi regner derfor med at inflasjonstakten framover kommer til å gå noe ned. Kapasitetsutnyttingen i norsk økonomi forblir lavere enn normalt i tre års tid, men gjennom 2015 tror vi veksten i fastlandsøkonomien kan ta seg litt opp slik at norsk økonomi kommer inn i en beskjeden konjunkturoppgang rundt årsskiftet 2015/16. Dermed kan den moderate økningen i arbeidsledigheten vi ser for oss fram til 2016 reverseres noe i 2017.

Pengemarkedsrenta antas å forbli uendret fram til slutten av neste år for så å øke litt framover i takt med bedringen i konjunkturene. Rentene som publikum står overfor påvirkes imidlertid i høy grad også av kapitaldekningsskravene til bankene og konjunkturbufferne. Etter hvert som bankene når dekningskravet, vil rentemarginene falle slik at husholdningenes lånerenter neppe endres vesentlig framover til tross for at pengemarkedsrenta øker noe i 2016 og 2017.

1. Internasjonal økonomi

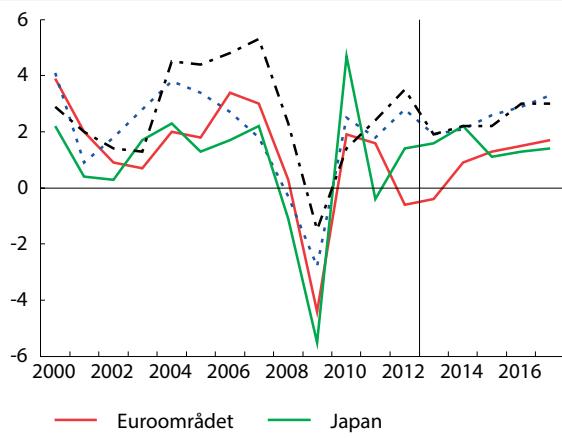
Veksten tok seg opp i verdensøkonomien i 2013. Viktige bidrag til omslaget etter avmatningen som startet i 2011, kom fra en ny runde med ekspansiv likviditetspolitikk i USA fra høsten 2012, mindre kontraktiv finanspolitikk i euroområdet, samt ekspansiv penge- og finanspolitikk i Japan. Videre tok spekulasjonene om en (delvis) opplösning av eurosamarbeidet slutt sommeren 2012, etter at den europeiske sentralbanken (ESB) lovet å gjøre «det som skal til» for å bevare euroen. I kjølvannet fulgte stigende aksjekurser og normalisering av statsgeldsrentene, samt tiltakende optimisme i husholdningene og i næringslivet. Høy gjeld både i privat og offentlig sektor bidrar imidlertid til at veksten ventes å ta seg langsomt opp i OECD-området framover. I mange framvoksende økonomier har veksten avtatt markert, og antas å bli lavere framover enn det vi var vant til i årene før finanskrisen. Våre anslag innebærer at Norges handelspartnere samlet sett ikke passerer konjunkturbunnen før i 2015, og at den påfølgende oppgangen blir så moderat at mange europeiske land fortsatt vil være i lavkonjunktur ved utgangen av prognoseperioden i 2017. Dette er på linje med anslagene fra vår forrige konjunkturrapport.

1.1. Kortvarig vekstpause i amerikansk økonomi

I USA var veksten overraskende høy i 2013, særlig i lys av den kraftige tilstrammingen av finanspolitikken. Årsveksten på 1,9 prosent ble trukket ned av svært lav vekst ved inngangen til året. De tre siste kvartalene i 2013 var gjennomsnittlig kvartalsvekst målt i årlig rate 3,1 prosent. Det var først og fremst husholdningenes etterspørsel og etter hvert eksporten, som var drivkrefte i amerikansk økonomi i fjor, mens investeringsveksten avtok mot slutten av året.

I 1. kvartal i år falt BNP med 1,0 prosent målt som årlig rate. Det kan i stor grad tilskrives midlertidige faktorer.

Figur 1.1. BNP-vekst. USA, euroomr., Japan og Fastlands-Norge

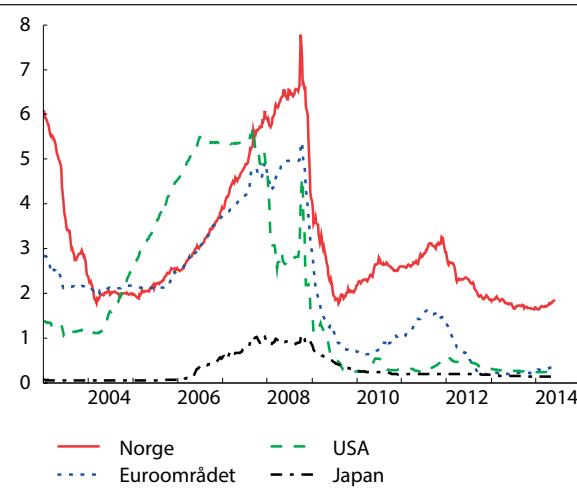

En svært kald vinter førte til at investeringene falt, særlig i boliger. Dessuten bidro nedbygging av lagre isolert sett til å trekke ned veksten med hele 1,6 prosentpoeng. Også eksporten falt markert. Det skyldes dels en korrekjon etter den sterke veksten i kvartalet før, men nedgangen kan også ha blitt forsterket av en styrket dollar. Husholdningenes etterspørsel fortsatte imidlertid å vokse, som den har gjort jevnt og trutt siden 2009, og veksten tiltok endog de to siste kvartalene, til drøye 3 prosent målt som årlig rate.

Det er dermed duket for at veksten tar seg opp igjen allerede i 2. kvartal, noe som støttes av korttidsstatistikk og ledende indikatorer. Gjeninnhenting i næringene som ble rammet av den kalde vinteren kan dessuten føre til at veksten blir relativt høy. Deretter ventes mer moderat vekst, som øker gradvis gjennom prognoseperioden, fra 2,1 prosent i år til 3,3 prosent i 2017. Om vi legger til grunn en estimert trendvekst på om lag 2,5 prosent, betyr det at konjunkturbunnen passeres om et års tid.

Både detaljhandelen og konsumenttilleiken har utviklet seg positivt de siste månedene, og peker mot fortsatt vekst i husholdningenes etterspørsel. Sterk vekst i aksjekurser og boligpriser har økt husholdningenes formue og stimulerer etterspørselen. Dessuten har husholdningenes gjeldsbelastning, målt ved bruttogsjeld i forhold til disponibel inntekt, falt med rundt 20 prosent siden toppen i 2007, til drøye 100 prosent. Riktig nok har en betydelig del av nedgangen i bruttogsjeld kommet som følge av mislighold og inntektsøkningen er skjevt fordelt i favør av de med høyest inntekt fra før, slik at etterspørselseffekten til økonomien begrenses. Med rekordlave boliglånsrenter er husholdningenes rentekostnader (i forhold til disponibel inntekt) lavere enn på 35 år.

Figur 1.2. Internasjonale renter. 3-måneders pengemarkedsrente

Gjeninnhentingen i boligmarkedet har tatt en pause i vinter. Boliginvesteringene har falt de to siste kvartalene, etter tre år med sammenhengende vekst. Omsetningen av nye boliger har falt med 15 prosent siden i fjor sommer. Boligprisene har derimot fortsatt å stige inn i 2014, og var i april 19 prosent høyere enn da oppuren startet ved inngangen til 2012, men fortsatt 18 prosent under toppen i 2006. At boligprisene fortsatte å øke styrker antakelsen om at omsetning og investeringer bare har tatt en pause på grunn av en ekstraordinær vinter. Vi legger derfor til grunn at den positive utviklingen i boligmarkedet gjenopptas i løpet av våren, noe som vil understøtte den positive utviklingen i økonomien.

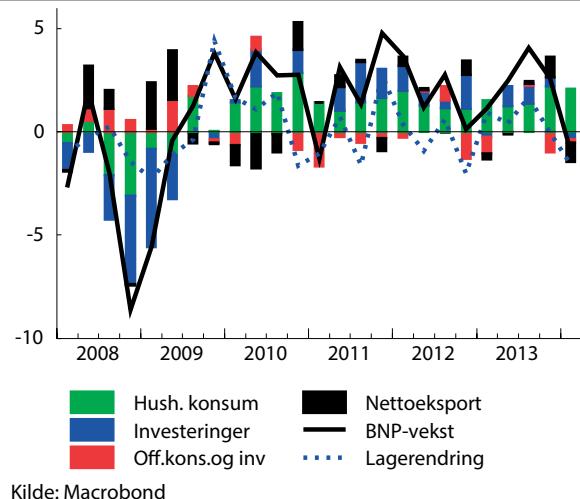
Arbeidsledighetsraten har falt ytterligere i 2014, og var i april 6,3 prosent. Dette er imidlertid fortsatt høyt i historisk sammenheng, og noe høyere enn toppen under forrige lavkonjunktur for drøye ti år siden. En betydelig del av nedgangen kan dessuten tilskrives en meget svak vekst i arbeidsstyrken, blant annet som følge av at mange har gitt opp å söke arbeid. Arbeidsstyrken har normalt økt i takt med befolkningsveksten på nær 1 prosent, men siden finanskrisen i 2008 har den knapt økt overhodet. Dette er hovedårsaken til at den amerikanske sentralbanken (Fed) den siste tiden har lagt mindre vekt på arbeidsledighetsraten som konjunkturindikator.

Den relativt svake utviklingen i arbeidsmarkedet kan sammen med en styrket dollar og svak prisutvikling på energi og råvarer bidra til å forklare at inflasjonen har avtatt noe også i USA. Den raske økningen i produksjonen av skiferolje og -gass i USA, kombinert med manglende infrastruktur og underkapasitet for transport samt eksportrestriksjoner, har bidratt til særlig lave olje- og gasspriser der. Det siste året har 12-månedersveksten i konsumprisene svingt mellom 1 og 2 prosent. Målt uten mat- og energivarer har inflasjonen gradvis falt fra en topp på 2,3 prosent våren 2012, til i overkant av 1,5 prosent to år senere.

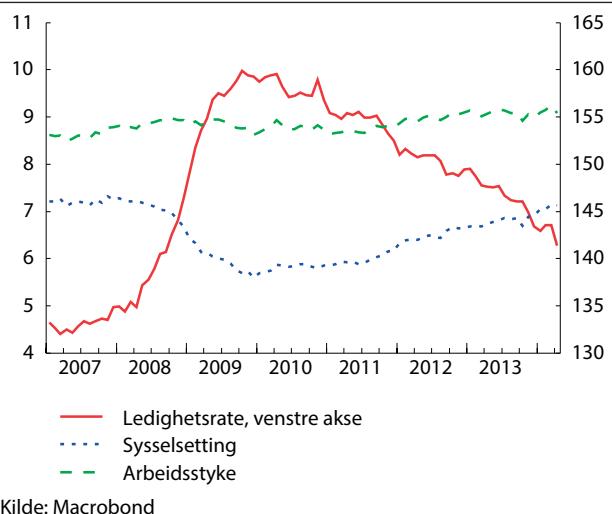
Sentralbankens styringsrente har vært nær null i mer enn fem år. Siden årsskiftet har den gradvise nedtrappingen av den svært ekspansive likviditetspolitikken, såkalte kvantitative lettelser, bidratt til at rentene på lån med lang løpetid har økt, og med det er pengepolitikken i ferd med å strammes noe inn. Fed har signalisert at den skal gå forsiktig fram, og en økning av styringsrenta ventes ikke før godt inn i 2015.

Næringslivets investeringer ble i fjor dempet av usikkerheten knyttet til offentlige budsjetter og gjeldstaket. Industriproduksjonen fortsatte å vokse gjennom fjoråret og inn i 2014. USA er et av få OECD-land der industriproduksjonen nå er høyere enn før finanskrisen. Redusert usikkerhet knyttet til offentlige budsjetter, samt økende kapasitetsutnyttelse og god kredittilgang peker mot en noe sterkere investeringsvekst framover.

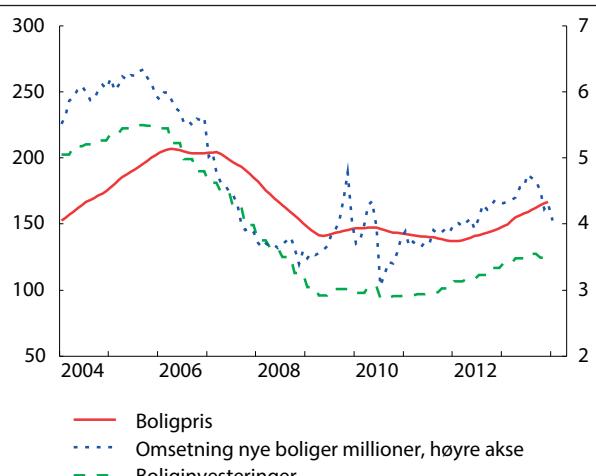
Figur 1.3. USA, Bidrag til BNP-vekst

Figur 1.4. Arbeidsmarkedet i USA

Figur 1.5. Boligmarkedet i USA

Tabell 1.1. Makroøkonomiske anslag fra IMF og Statistisk sentralbyrå (SSB). Årlig endring i prosent

	BNP-vekst													
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Euroområdet														
SSB	2,2	1,7	3,3	3,0	0,4	-4,4	2,0	1,6	-0,7	-0,5	0,9	1,3	1,5	1,7
IMF											1,2	1,5	1,5	1,5
USA														
SSB	3,8	3,4	2,7	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,8	2,8	1,9	2,1	2,6	2,9	3,3
IMF											2,8	3,0	3,0	2,9
Sverige														
SSB	4,2	3,2	4,3	3,3	-0,6	-5,0	6,6	2,9	0,9	1,5	2,0	2,2	2,7	3,3
IMF											2,8	2,6	2,5	2,4
Storbritannia														
SSB	3,2	3,2	2,8	3,4	-0,8	-5,2	1,7	1,1	0,3	1,8	2,6	2,2	2,8	3,3
IMF											2,9	2,5	2,4	2,3
Kina														
SSB	10,1	11,3	12,7	14,2	9,6	9,2	10,4	9,3	7,7	7,7	6,9	7,0	7,4	7,8
IMF											7,5	7,3	7,0	6,8
Handelspartnerne¹														
SSB	3,2	2,7	3,7	3,4	0,6	-3,3	3,3	2,3	0,8	1,0	1,9	2,1	2,5	2,8
IMF											2,2	2,3	2,3	2,3
Prisvekst														
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Euroområdet														
SSB	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6	2,7	2,5	1,3	0,7	0,9	1,2	1,5
IMF											0,9	1,2	1,3	1,5
Øvrige (anslag fra IMF f.o.m. 2014)														
USA	2,7	3,4	3,2	2,9	3,8	-0,3	1,6	3,1	2,1	1,5	1,4	1,6	1,8	2,0
Sverige	0,4	0,5	1,4	2,2	3,4	-0,5	1,2	3,0	0,9	0,0	0,4	1,6	2,4	2,1
Storbritannia	1,3	2,0	2,3	2,3	3,6	2,1	3,3	4,5	2,8	2,6	1,9	1,9	1,9	2,0
Kina	3,9	1,8	1,5	4,8	5,9	-0,7	3,3	5,4	2,7	2,6	3,0	3,0	3,0	3,0
Handelspartnerne ¹	2,0	2,2	2,2	2,4	3,7	0,7	2,0	3,2	2,3	1,5	1,5	1,8	2,0	2,0

¹ Euroområdet, Sverige, USA, Storbritannia, Danmark, Kina, Sør-Korea, Polen, Russland og Japan.

Finanspolitikken er dessuten betydelig mindre kontraktiv i år. Uenighet om offentlige budsjetter har vært nære ved å skape krise i amerikansk økonomi ved flere anledninger de siste årene. Rett før årsskiftet signerte imidlertid president Barack Obama et budsjettkompromiss med to års varighet, og i februar kom partene til enighet om en heving av gjeldstakset. Ifølge Congressional Budget Office ligger det i 2014 an til en innstramming i størrelsesorden 0,5 prosent av BNP, mot hele 1,75 prosent i fjor.

1.2. Gradvis bedring i Europa

I 1. kvartal i år fortsatte euroøkonomien som helhet å vokse, men farten er fremdeles lav og det er store forskjeller mellom landene. Den tyske økonomien vokste med hele 3,3 prosent regnet som årlig rate, hovedsakelig som følge av sterk innenlandsk etterspørsel. Sammen med oppgang i blant annet Spania bidro det til at veksten i euroområdet samlet var på 0,8 prosent. I Spania kan veksten de siste kvarthalene tilskrives et overslag i husholdningenes etterspørsel og i næringslivets investeringer. Eksporten, som lenge var det eneste lyspunktet i spansk økonomi, falt litt i 1. kvartal.

I både Italia og Portugal falt aktiviteten i 1. kvartal, og hadde det ikke vært for produksjon til lager og vekst i offentlig konsum og investeringer, ville fransk økonomi på ny vært inne i en resesjon. I Hellas har BNP falt med nærmere 25 prosent siden 2008. Nå ser imidlertid denne nedturen ut til å nærme seg slutten. I 1. kvartal var nedgangen på 1,1 prosent sammenliknet med samme kvartal året før. Også i Hellas har arbeidsledigheten avtatt noe, men tross nedgangen på 1,5 prosentpoeng siden toppen i fjor høst, er ledighetsraten fortsatt over 25 prosent. Den nederlandske økonomien, som er den femte største i euroområdet, fortsatte å krympe inn i 2014. BNP har nå falt med hele 4 prosent siden 2011. Det skyldes særlig en markert nedgang i husholdningenes konsum og næringslivets investeringer. Den markerte BNP-nedgangen i årets første kvartal kan imidlertid i betydelig grad tilskrives forbigående årsaker, da gasskonsumet var meget lavt som følge av en usedvanlig mild vinter. Det er flere tegn til bedring i den nederlandske økonomien. Boligmarkedet viser tegn til å snu, og industrien utenom gruve drift har den siste tiden begynt å vokse.

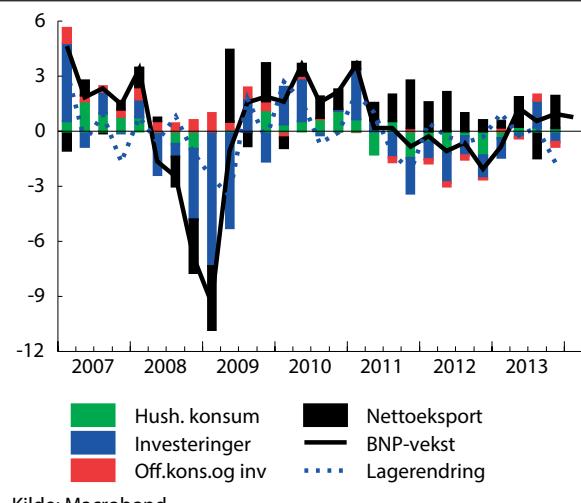
Utenfor euroområdet vokste den britiske økonomien med 3,3 prosent i 1. kvartal. Det var fjerde kvartal på rad med vekst rundt tre prosent. Også i Storbritannia er det nå primært innenlandsk etterspørsel som driver veksten. Både husholdningenes etterspørsel og næringsinvesteringene har hatt et klart oppsving det siste året. Arbeidsledigheten var 6,8 prosent i februar, som er det laveste nivået siden 2009. Boligprisene har vokst med om lag 10 prosent det siste året, og nærmere seg toppnivået fra før finanskrisen. Dessuten har detaljhandelen steget friskt siden nyttår. Sentralbanken har imidlertid signalisert at den ønsker en ytterligere nedgang i arbeidsledigheten før det blir aktuelt å sette opp styringsrenta. Det vektlegges også at inflasjonen har falt markert. I april var 12-månedersveksten i KPI på 1,7 prosent, som er klart under inflasjonsmålet på 2 prosent.

I Sverige falt BNP med 0,3 prosent i 1. kvartal i år. Nedgangen må trolig sees i sammenheng med veksten på hele 6,5 prosent i 4. kvartal i fjor, og kom hovedsakelig som følge av et negativt bidrag fra utenrikshandelen. En nærmere undersøkelse av tallene gir ikke inntrykk av en økonomi der gjeninnhentingen er i ferd med å stoppe opp. Både eksporten og konsumet fortsatte å vokse, og investeringene steg med hele 8,6 prosent. BNP-veksten var dog svakere enn Riksbankens anslag på 0,8 prosent. Sammen med meget lav inflasjon betyr dette lave renter enda en stund, selv om Riksbanken også har uttrykt noe bekymring over tiltakende boligprisvekst. Vi venter en årsvekst på 2,0 prosent for 2014, gradvis økende utover i prognoseperioden. I den danske økonomien er det nå flere tegn til bedring, etter en periode på tre år nesten uten vekst i BNP. Arbeidsledigheten faller og tillitsindikatorer for både næringsliv og husholdninger har tatt seg markert opp. Dessuten har boligprisene begynt å røre på seg. I 1. kvartal vokste BNP med sterke 3,6 prosent, etter en nedgang på 1,9 prosent i kvartalet før. Vi venter at perioden med stagnasjon er overstått med en årsvekst på 1,5 prosent i 2014, og at veksten vil ta seg ytterligere opp utover i prognoseperioden.

Selv om arbeidsledigheten nå ser ut til å ha passert toppen i de fleste europeiske land er den fremdeles urovekkende høy de fleste steder. I euroområdet samlet var ledigheten 11,8 prosent i mars, ned to tideler siden toppen i fjor sommer. Mer enn 25 prosent av arbeidsstyrken står nå uten jobb både i Spania og Hellas, mens ledighetsraten for de under 25 år som ikke studerer eller avtjener verneplikt er over 50 prosent. Situasjonen er ikke mye bedre for de unge i Italia, der ungdomsledighetsraten er på i overkant av 40 prosent.

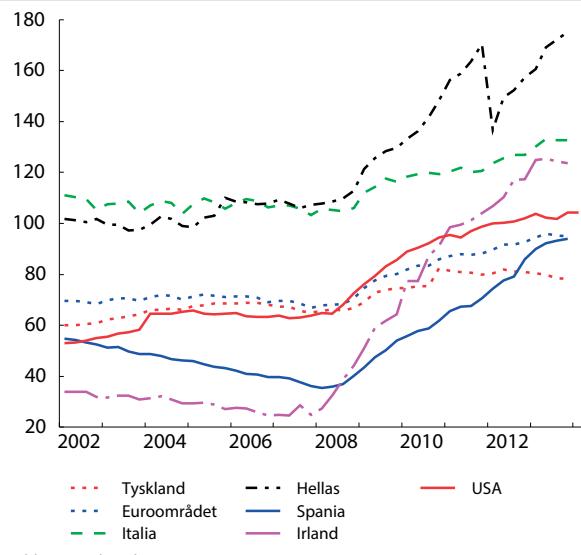
Den svake veksten har bidratt til at gjelda som andel av BNP fortsatt vokser i de mest gjeldstyngede landene, selv om gjeldskjøningen er i ferd med å avta noe. Siden sommeren 2012 har vi imidlertid sett en normalisering av markedet for statsgjeld i Europa. Det skyldes i stor grad at den europeiske sentralbanken (ESB) lovet å gjøre «det som skal til», og dermed utstedte en

Figur 1.6. Euroområdet. Bidrag til BNP-vekst. Sesongjustert, årlig rate

Kilde: Macrobond

Figur 1.7. Gjeld som andel av BNP for utvalgte land

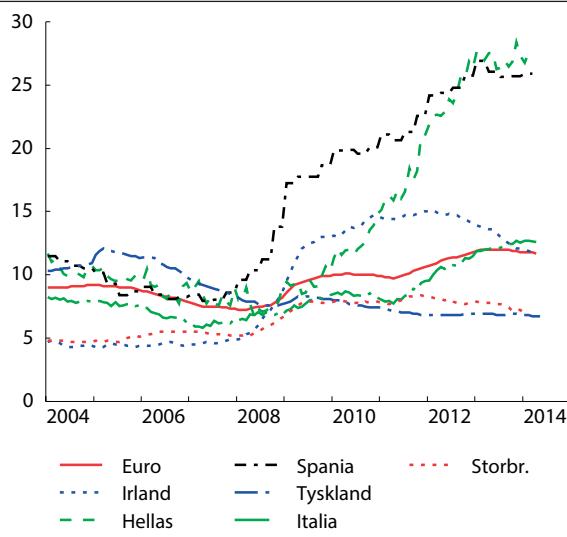

Kilde: Macrobond

implisitt garanti for alle medlemslandenes statsgjeld. Statsgjeldsrentene til de mest gjeldstyngede landene i Sør-Europa har siden falt til nivåer som var vanlige før finanskrisen, men differansen til for eksempel tyske statsrenter er fortsatt betydelig. Den økende etterspørselen etter statsgjelda til de såkalte perifere landene har ført til at de etter hvert har kunnet ta opp ny gjeld i markedet, slik at de ikke lenger er like avhengige av hjelpeprogrammene til Troikaen, bestående av ESB, EU-kommisjonen og det internasjonale pengefondet (IMF). Sist ut var Hellas, som nylig klarte å finansiere seg til en rente langt under det som var mulig for bare kort tid siden, og dermed følger i fotsporene til Portugal, Spania og Irland.

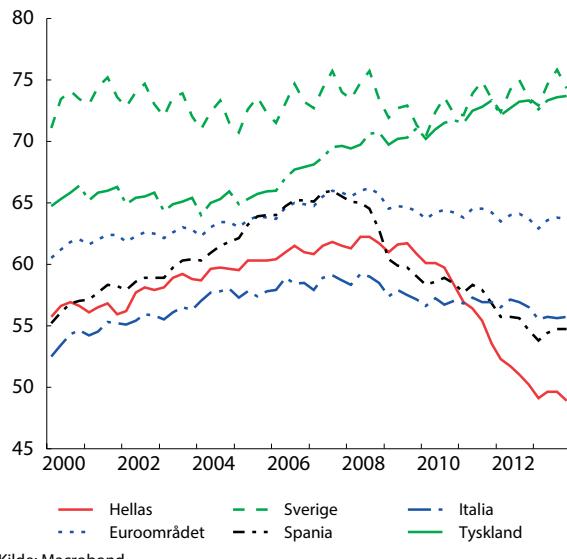
ESBs løfte om å gjøre alt som står i dens makt for å redde euroen var imidlertid ikke utformet som en formell garanti. Det betyr at markedet for statsgjeld

Figur 1.8. Euroområdet. Arbeidsledighet utvalgte europeiske land

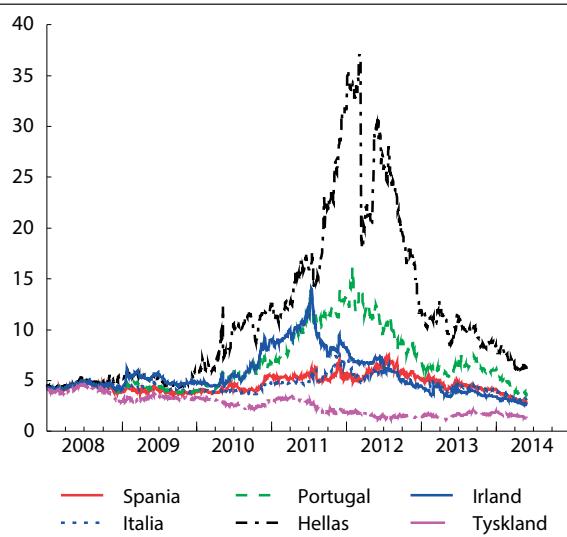
Kilde: Macrobond

Figur 1.9. Euroområdet. Sysselsettingsandeler i utvalgte land

Kilde: Macrobond

Figur 1.10. 10-års statsobliasjonsrenter i utvalgte europeiske land

Kilde: Macrobond

kan være sårbart. Skulle det oppstå en situasjon der markedsuroen tiltar, kan tilliten til ESBs løfte, og dermed til periferilandenes statsgjeld, svekkes. I så fall kan rentene igjen øke og således forsterke myndighetenes betalingsproblemer i disse landene.

Også konkurranseevnen har bedret seg i de perifere landene i euroområdet de siste åra, blant annet som følge av store nominelle lønnskutt, og mange av landene har nå overskudd i utenrikshandelen. Kombinert med at euroområdet igjen har tatt til å vokse og tegn til at situasjonen på arbeidsmarkedet i ferd med å snu, har dette bidratt til at framtidstroen har økt noe både i husholdninger og næringsliv, i følge blant annet EU-kommisjonens tillitsindikatorer.

Selv om statsgjeldsrentene har falt kraftig og nærmet seg hverandre i euroområdet er det fortsatt store forskjeller landene mellom når det gjelder utlånsrentene til publikum. Rentene som både husholdninger og små og mellomstore bedrifter står overfor er tildels betydelig høyere i de mest gjeldbelastede landene enn ellers i Europa. Bankutlånene fortsatte dessuten å falle i mars og en dekomponering av tallene viser at kredittørken først og fremst hadde sitt opphav i segmentet for næringslivslån. ESBs siste bankutlånsundersøkelse for april viser imidlertid tegn til en viss lettelse i bankenes kreditpraksis, selv om forskjellen her er stor mellom land. For Italias del rapporteres det om en fortsatt stram kreditpraksis overfor små og mellomstore bedrifter, som bidrar til å dempe den økonomiske veksten.

EU har nylig vedtatt opprettelsen av en ny bankunion. Det er opprettet en felles tilsynsmyndighet, dekningsgraden av de ulike landenes innskuddsforsikring er harmonisert og det skal etableres en avviklingsmekanisme for konkursrammede banker. Tilsynet gjelder imidlertid kun de største bankene og innskuddsforsikringen er ikke knyttet opp til et felles innskuddsforsikringsfond. Bankkrisefondet vil med sine 55 milliarder euro dessuten fort kunne bli for lite til å håndtere en systemisk bankkrise i en sektor som besitter fordringer for mer enn 1000 milliarder euro.

12-månedersinflasjonen i euroområdet steg noe i april i år, hovedsakelig som følge av påskens plassering sammenliknet med i fjor. Det er mye som tyder på at prispresset fortsatt er svært lavt. Lav inflasjon er et globalt fenomen og skyldes forhold som svak økonomisk vekst internasjonalt med mye ledig kapasitet, samt fallende priser i de internasjonale energi- og råvaremarkedene. I euroområdet har en sterk euro og forbigående effekter av tidligere skatteøkninger også bidratt til lav prisvekst. Selv om noen av disse effektene kan være midlertidige har inflasjonen nå vært lav i lang tid og langt under ESBs inflasjonsmål. Kombinert med svak vekst er dette årsaken til at ESB nå vurderer ytterligere pengepolitiske stimulanser ved neste rentemøte i juni. Både kvantitative lettelser og innføring av negativ rente på bankenes innskudd i ESB kan være aktuelt. Med svak vekst som bakteppe ser vi derfor fortsatt ikke for oss noen rente-

Boks 1.1. Utviklingen i oljemarkedet

Oljeprisen har beveget seg rundt 110 dollar fatet de siste tre årene. Den stabilt høye oljeprisen skyldes blant annet urolighetene i Midt-Østen og Nord-Afrika, som har medført redusert oljeproduksjon i flere land. Dessuten vedtok EU, USA og enkelte andre land sanksjoner mot Irans oljeeksport. Forhandlingene mellom Iran og det internasjonale samfunn om landets atomprogram har ved flere anledninger inntil nylig vist seg ikke å føre fram og har ført til økt frykt for en åpen konflikt mellom USA og/eller Israel på den ene siden og Iran på den andre. Det har bidratt til at oljeprisen også har vært høy gjennom de første fem månedene i år, i tillegg til at det har vært produksjonsbortfall først og fremst i Libya og periodevis i Irak. Gjennom 2013 har det også vært en relativt kraftig nedbygging av oljelagrene i OECD, noe som gjør at de samlede lagrene av råolje og petroleumsprodukter nå er de laveste på ti år. Konflikten i Ukraina ser imidlertid ikke ut til å ha hatt særlig innvirkning på oljeprisnivået.

IEA (International Energy Agency) forventer at den globale etterspørselen etter råolje vil øke med 1,3 millioner fat daglig fra 2013 til 2014. Økningen i år er først og fremst forventet å komme i Kina og i andre asiatiske land, og til dels i Midtøsten, Afrika og i Latin-Amerika. IEA antar videre at etterspørselen i OECD vil falle med 0,1 millioner fat per dag i år. Det er i tråd med utviklingen siden toppen ble passert i 2005. Årsaken er ny teknologi i transportsektoren og mer effektive kjøretøy, samtidig som blant annet naturgass har erstattet olje til stasjonært bruk.

Råoljeproduksjonen utenfor OPEC forventes av IEA å øke med 1,5 millioner fat i 2014, noe som vil være den største veksten siden 1970-tallet. Størsteparten av økningen er forventet å komme i OECD, selv om produksjonen også forventes å tilta noe i Afrika. Økningen i råoljeproduksjonen i OECD i år er forventet å komme først og fremst i USA og i mindre grad i Canada, mens produksjonen i Nordsjøen vil falle marginalt. USA vil øke produksjonen av lettolje fra tette bergarter og i Canada vil produksjonen fra oljesand øke. IEA forventer at disse to landene bidrar til økt tilbud av olje også i årene som kommer, selv om det er visse utfordringer knyttet til infrastruktur i de områdene produksjonen foregår.

Det har vært hevdet at urolighetene i Ukraina kan føre til at

Russland kan komme til å stanse hele eller deler av oljeeksporten til EU, som en reaksjon på sanksjonene som EU og USA har satt i verk mot Russland. De fleste analyticikere tviler på et slikt utfall fordi Russland og EU er gjensidig økonomisk avhengige av handelen med olje. Om lag en tredjedel av oljeimporten til EU kommer fra Russland, og dette volumet tilsvarer nesten 70 prosent av all russisk oljeeksport.

Det er ventet en viss økning i produksjonen av våtgass (Natural Gas Liquids) i OPEC i årene framover. Denne produksjonen er ikke omfattet av OPEC sitt kvotesystem og dette bidrar til å trekke det samlede tilbuddet av petroleum opp. For øvrig har Saudi-Arabia signalisert at de vil anbefale at OPEC holder sin råoljeproduksjon konstant når kartellet møtes senere i juni. Dersom OPEC holder framtidig produksjon lik det nåværende nivået, vil de globale lagrene av råolje holde seg noenlunde konstante i tiden framover. Dette kan isolert sett bidra til å holde oljeprisen oppe, siden lagrene i OECD nå er relativt lave.

Iran har de senere årene bare eksportert om lag en million fat per dag på grunn av boikotten fra Europa, USA og enkelte andre land. Forhandlingene mellom Iran på den ene siden og USA, Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Kina og Russland på den andre, førte tidligere i år fram til en foreløpig avtale som først og fremst innebærer lettrelser for eksporten fra den petrokjemiske industri, men det ser også ut til at oljeeksporten har økt litt de siste ukene. Tidligere eksporterte Iran rundt 2,6 millioner fat råolje daglig.

Det hersker usikkerhet om størrelsen på OPECs ledige produksjonskapasitet, men de fleste analyticikere anslår den til noe under 3 millioner fat per dag (når man ser bort ifra den ledige kapasiteten i Iran, Libya, Nigeria og Irak). IEA forventer at produksjonsøkningen utenfor OPEC vil være større enn økningen i global etterspørsel neste år, noe som vil redusere etterspørselen rettet mot OPEC med 0,5 millioner fat daglig. Dette vil bidra til mindre press på OPECs ledige produksjonskapasitet og dermed mindre bekymring for mulig produksjonsbortfall.

Vi legger til grunn at oljeprisen vil falle fra dagens nivå til rundt 95 dollar mot slutten av 2015 og at realprisen deretter holder seg konstant. Dette er en noe høyere prisbane mot slutten av prognoseperioden enn det som i slutten av mai prises inn i framtidsmarkedet for olje.

Tilbud og etterspørsel av råolje. Millioner fat per dag inkl. NGL

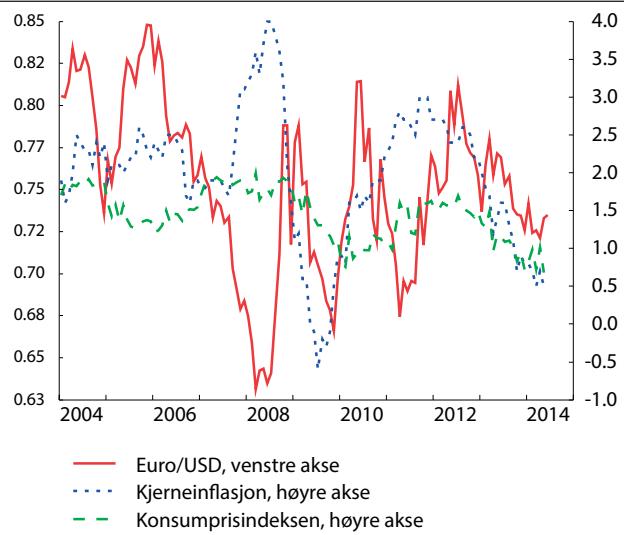
	Prognose								Prognose			
	2011	2012	2013	2014	13,1	13,2	13,3	13,4	14,1	14,2	14,3	14,4
Etterspørsel	89,0	90,1	91,4	92,7	90,3	90,8	92,1	92,4	91,2	92,1	93,5	94,0
OECD ¹	46,5	46,0	46,1	46,0	45,9	45,5	46,3	46,5	45,6	45,3	46,2	46,6
Europa	14,3	13,8	13,7	13,6	13,6	13,2	13,8	14,0	13,6	13,1	13,6	14,0
Nord-Amerika	24,0	23,6	24,0	24,1	23,7	23,8	24,2	24,3	23,7	24,0	24,3	24,4
Stillehavsområdet	8,2	8,6	8,4	8,3	8,9	7,9	8,1	8,7	8,8	7,8	8,0	8,5
Tidligere Sovjetunionen	4,4	4,5	4,6	4,7	4,3	4,5	4,8	4,8	4,4	4,6	4,9	4,9
Resten av verden	38,1	39,6	40,7	42,0	40,1	40,8	41,0	41,1	41,2	42,2	42,4	42,5
Tilbud	88,7	91	91,6	92,8	90,7	91,5	92,1	92,0	92,3	92,6	92,9	93,6
OPEC ²	35,8	37,6	36,9	36,6	36,8	37,3	37,1	36,2	36,5	36,6	36,7	36,7
OECD	19	19,9	21	22,2	20,6	20,5	21,1	21,6	22,1	22,0	21,9	22,7
Tidligere Sovjetunionen	13,5	13,6	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	14,0	13,9	13,9	13,7	13,8
Resten av verden	20,3	19,9	19,9	20,2	19,5	19,9	20,1	20,2	19,8	20,1	20,6	20,4
Lagerendring (og diverse)	-0,3	0,9	0,2	0,1	0,3	0,7	0,0	-0,3	1,1	0,5	-0,6	-0,4
Etterspørsel rettet mot OPEC	36,1	36,7	36,7	36,5	36,5	36,6	37,1	36,5	35,4	36,0	37,3	37,2
Gjennomsnittlig oljepris (Brent Blend)	111,4	111,7	108,5		112,5	102,9	109,6	109,2	108,1			

Kilde: IEA: Oil Market Report April 2014.

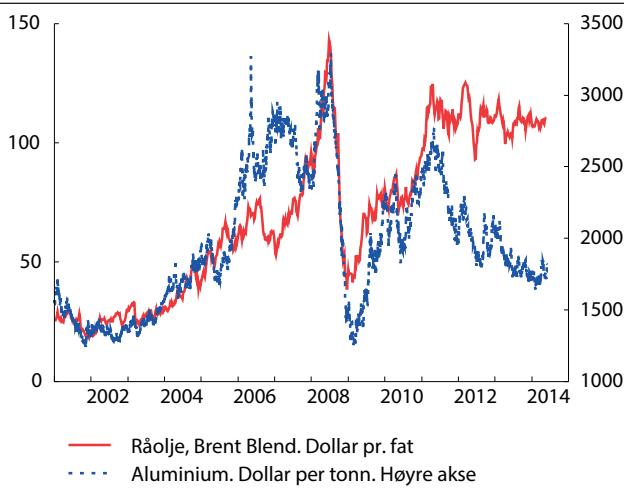
¹ Europa inkluderer nå Slovenia og Estland, Amerika inkluderer Chile i tillegg til USA, Canada og Mexico. Israel er nå en del av Asia Oseania.

² Prognosene for råoljeproduksjonen i OPEC er basert på en forlengelse av det gjennomsnittlige nivået i 1. kvartal 2014 og er gjort av Statistisk sentralbyrå.

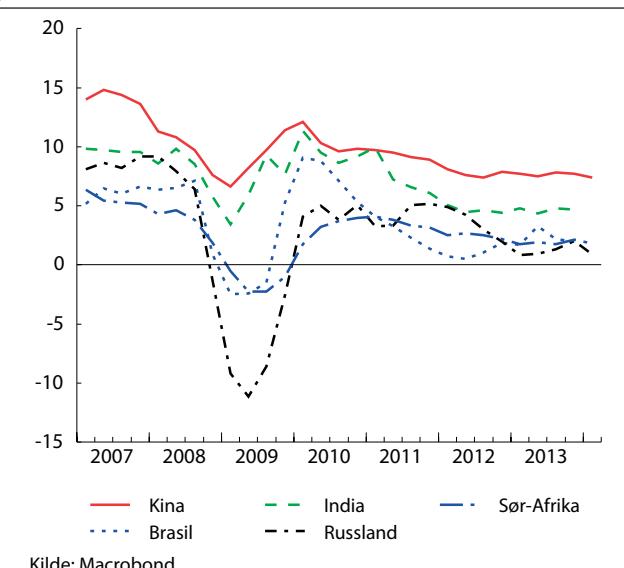
Figur 1.11. Euroområdet. Inflasjon og euro-dollar

Figur 1.12. Spotpris på råolje og aluminium

Figur 1.13. Framvoksende økonomier. BNP-vekst fra samme periode året før

oppgang før i første halvdel av 2016. Deretter har vi lagt til grunn en gradvis men forsiktig økning i rentene, og ikke mer enn at tremånedersrenta i pengemarkedet vil ligge på rundt 2 prosent ved utgangen av prognosebanen i 2017.

Samlet sett venter vi at veksten fortsetter å ta seg forsiktig opp framover, men det er ikke snakk om noen konjunkturopgang i euroområdet samlet før ved inngangen til 2016. For inneværende år venter vi en BNP-vekst på snaue 1 prosent, gradvis økende til 1,7 prosent i 2017. Dette vil i så fall innebære at euroområdet fortsatt er i lavkonjunktur ved utgangen av vår prognoseperiode.

1.3. Lavere vekst i Kina

Kinas BNP vokste med bare 5,7 prosent i 1. kvartal 2014, sesongjustert og målt som årlig rate. I tillegg ble veksten i 4. kvartal 2013 nedjustert fra 7,4 til 7,0 prosent. Det er hovedsakelig utenrikshandel og investeringer som trekker ned veksten. Myndighetenes offisielle vekstmål for 2014 ligger fortsatt fast på 7,5 prosent, men de har den senere tid uttrykt at en rebalansering av økonomien har større prioritet enn kortsiktige grep for å holde veksten oppe. Selv om konsumet i husholdningene nå er i ferd med å ta seg opp, er bidraget fortsatt ikke stort nok til fullt ut å kompensere for avmatningen i investeringer og eksport. For inneværende og neste år venter vi at den kinesiske økonomien vil vokse med rundt 7 prosent.

Mye oppmerksomhet har blitt viet utviklingen i Kinas eiendomsmarked, og det med rette. Kina gjennomgår for tiden en av de største urbaniseringene i verdenshistorien. I 2011 utgjorde for første gang den urbane befolkningen mer enn 50 prosent av totalen i Kina, og innen 2020 vil nye 100 millioner mennesker ha flyttet til urbane strøk. Gjennom de siste 20 årene har investeringer i fast eiendom vokst svært kraftig (opp mot dobbelt så raskt som BNP) og utgjør nå 15-20 prosent av økonomien. En nedkjøling av eiendomsmarkedet vil således påvirke Kinas veksttakt gjennom avtakende investeringer direkte, men også via husholdningers formue som igjen påvirker deres konsum. Boligprisene i storbyer som Shanghai og Beijing vokser stadig, til tross for at myndighetene her har regulert med svært strenge krav til egenkapital og høy skattlegging av gevinst. Dette står i kontrast til rapporter om gigantiske spøkelssbyer som står tomme andre steder. Nylig misligholdt en av de største eiendomsutviklerne sine lån, og skapte dermed frykt for hva som vil skje dersom dette sprer seg. Myndighetene er bekymret for en hard landing. Hvis utviklingen blir svakere enn ventet har de imidlertid store reserver å sette inn, og styringsrenta, som har ligget på 6 prosent siden 2012 kan settes ned.

Verdens største demokrati, India, har nylig gjennomført valg. Opposisjonsleder Modi fra høyresiden tok en overlegen valgseier. Hans klare mandat fra folket kan gi politisk handlingsrom og dermed større muligheter til å gjennomføre etterlengtede økonomiske reformer.

Aksjemarkedene har også reagert positivt på at tiltak kan bli iverksatt innenfor infrastruktur, for å bedre vilkårene for næringslivet og mot korruption. I det siste har også den økonomiske utviklingen bedret seg. Etter to år med vekst under 5 prosent, ligger veksten i 2014 an til igjen å bli noe høyere. Det er særlig bedret konkurransesituasjon for eksportnæringene og flere store investeringsprosjekter som bidrar til den positive utviklingen.

Den allerede svake russiske økonomien rammes ytterligere av den uavklarte situasjonen i Ukraina og truslene om sanksjoner fra Vesten. Landet opplever også en kapitalflukt på høyde med den vi så under finanskrisen i 2008, og sårt tiltrengte investeringer settes på vent. For året som helhet ventes en vekst i underkant av 1 prosent, som vil være den svakeste veksten siden 2009.

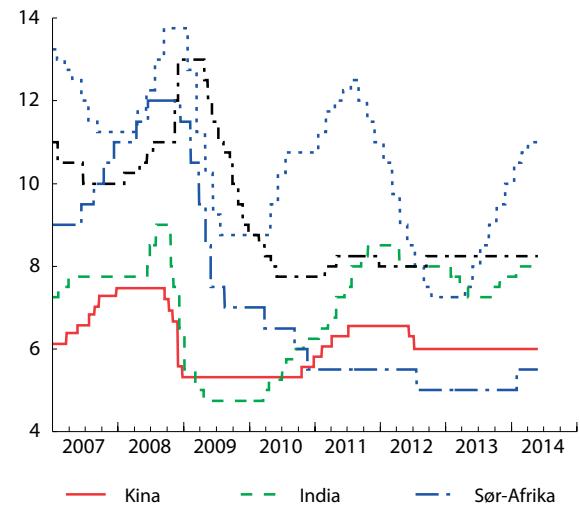
Farten i Brasils økonomi tok seg gradvis opp gjennom fjoråret etter en kraftig avmatning i 2012. Investeringer og aktivitet frem mot sommerens fotball-VM har bidratt til å fortsette den positive utviklingen. Likevel ble veksten for året som helhet på kun 2,3 prosent, og den er ventet å holde seg under 3 prosent gjennom 2014 og neste år. Landets inflasjon har de siste årene ligget i overkant av 6 prosent, noe som er i øvre sjikt av sentralbankens målintervall. Det bidro til at renta ved siste rentemøte i april nok en gang ble hevet, til 11 prosent. Siden midten av fjoråret har renta nå blitt hevet med til sammen 3,75 prosentpoeng fra et historisk bunnivå på 7,25 prosent.

1.4. Frisk vekst i Japan og Sør-Korea

I Japan er oppmerksomheten rundt Abenomics fortsatt stor. I 1. kvartal i år vokste BNP med 5,7 prosent sesongjustert og målt som årlig rate. Mye av dette skyldes imidlertid en økning på hele 13,7 prosent i forbruket av varige goder som biler, hvitevarer og møbler. Dette var en ventet effekt da Japan som et ledd i å bedre statsfinansene fra 1. april, økte merverdiavgiften fra 5 til 8 prosent. Dermed har konsumentene fremskjøvet disse kjøpene for å unngå prisøkningen. Et av hovedmålene i den nye økonomiske politikken er å oppnå stabil og positiv prisvekst etter flere tiår med fallende eller uendrede priser. Prisveksten har tatt seg opp, og har ligget stabilt rundt 1,2-1,3 prosent siden november 2013. I april økte prisene med hele 3,2 prosent, men det var i stor grad en midlertidig effekt som følge av avgiftsoenkningen.

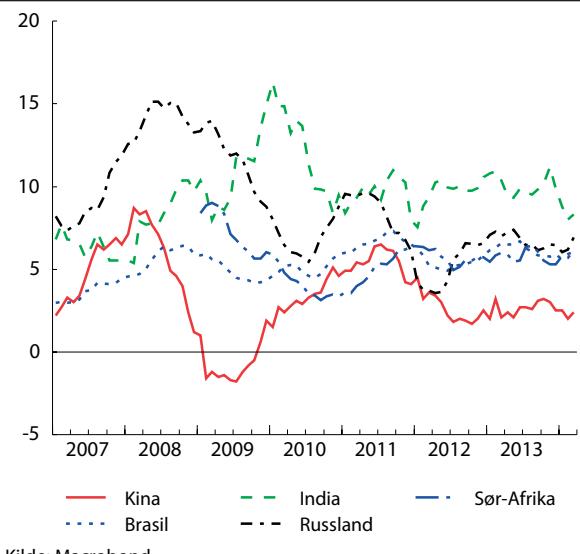
I Sør-Korea fortsetter den gode utviklingen fra andre halvår i fjor. I 1. kvartal i år var veksten på 3,9 prosent, særlig drevet av investeringer og utenrikshandel. Vekstbidraget fra husholdningenes konsum var imidlertid noe svakere enn antatt til tross for en positiv utvikling i arbeidsmarkedet og økonomien generelt, i tillegg til positive impulser fra penge- og finanspolitikken. I takt med den høyere økonomiske veksten har inflasjonen i Sør-Korea økt til rundt 2,5 prosent, men det er fortsatt et stykke igjen til det offisielle inflasjonsmålet på 3,5 prosent. Samtidig har den sørkoreanske valutaen won

Figur 1.14. Styringsrenter i framvoksnde økonomier

Kilde: Macrobond

Figur 1.15. Inflasjon i framvoksnde økonomier

Kilde: Macrobond

appresiert til det sterkeste nivået på flere år, noe som rammer landets store eksportsektor. Dette bidrar dermed også til at Bank of Korea har holdt renta fast på 2,5 prosent gjennom det siste året.

2. Konjunkturutviklingen i Norge

Norsk økonomi har nå vært inne i en moderat konjunkturedgang i halvannet år. I 1. kvartal 2014 økte BNP Fastlands-Norge med 1,9 prosent regnet som årlig rate, mens trendveksten anslås til noe under 2,5 prosent. Arbeidsledigheten har imidlertid vært ganske stabil hittil i år.

Konsumet i husholdningene økte markert i 1. kvartal etter å ha vokst meget beskjedent gjennom de tre siste

kvartalene i fjor. Konsumet i offentlig forvaltning økte enda mer, og begge konsumkategoriene var viktige for produksjonsutviklingen i forrige kvartal.

Petroleumsinvesteringene har lenge gitt store vekstimpulser med tosifrede vekstrater de siste tre årene, og i 2013 steg de med hele 17 prosent. Veksten i 1. kvartal 2014 var 10 prosent fra kvartalet før, regnet som årlig rate. Til tross for klar vekst også i offentlige

Tabell 2.1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Regnskapstall. Vekst fra forrige periode. Prosent

	2012*	2013*	13:2	13:3	13:4	Sesongjustert 14:1
Realøkonomi						
Konsum i husholdninger mv.	3,0	2,1	0,0	0,0	0,3	0,8
Konsum i offentlig forvaltning	1,8	1,8	0,1	0,3	0,5	0,9
Bruttoinvesteringer i fast realkapital	8,3	8,4	7,7	-0,6	-0,5	-1,8
Fastlands-Norge	4,5	4,4	4,5	-2,5	0,7	-1,9
Utvinning og rørtransport	14,6	17,1	8,1	6,1	-2,9	2,4
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	2,9	2,5	0,9	-0,4	0,5	0,3
Eksport	1,1	-3,3	2,6	0,7	-2,7	1,6
Råolje og naturgass	0,7	-7,7	2,8	0,9	-5,6	2,9
Tradisjonelle varer	1,7	0,4	1,2	-1,0	-0,6	0,4
Import	2,3	2,9	2,5	1,7	-1,3	-2,6
Tradisjonelle varer	2,4	2,5	0,8	1,4	-0,9	0,3
Bruttonasjonalprodukt	2,9	0,6	1,0	0,7	-0,2	0,3
Fastlands-Norge	3,4	2,0	0,3	0,5	0,5	0,5
Arbeidsmarkedet						
Utførte timeverk	2,0	0,6	0,3	0,4	0,3	0,1
Sysselsatte personer	2,2	1,2	0,4	0,4	0,3	0,2
Arbeidsstyrke ²	1,8	1,0	0,0	0,6	0,2	-0,1
Arbeidsledighetsrate, nivå ²	3,2	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Priser og lønninger						
Årslønn	4,0	3,9	..	..	..	
Konsumprisindeksen (KPI) ³	0,8	2,1	2,0	3,0	2,3	2,1
KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE) ³	1,2	1,6	1,4	2,0	2,0	2,5
Eksportpriser tradisjonelle varer	-3,6	3,4	1,8	0,9	2,6	0,9
Importpriser tradisjonelle varer	0,6	2,1	1,1	2,3	1,8	0,9
Utenriksregnskap						
Driftsbalansen, milliarder kroner	417,2	333,6	77,3	76,0	93,6	117,6
MEMO (ujusterte nivåtall)						
Pengemarkedsrente (3 mnd. NIBOR)	2,2	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
Utlånsrente, rammelån med pant i bolig ⁴	3,9	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1
Råoljepris i kroner ⁵	649	639	603	657	663	657
Importveid kronekurs, 44 land, 1995=100	87,1	88,9	87,5	90,1	92,6	93,1
NOK per euro	7,48	7,80	7,62	7,93	8,23	8,35

¹ Konsum i husholdninger og idelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i Fastlands-Norge.

² Ifølge AKU.

³ Prosentvis vekst fra samme periode året før.

⁴ Gjennomsnitt for perioden.

⁵ Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

investeringer, medførte svak investeringsutvikling i andre næringer og i boligbyggingen at de samlede investeringene falt.

Beskjeden vekst i norske eksportmarkeder, sammen med svekket norsk kostnadsmessig konkurranseevne, har de to siste årene bidratt til at tradisjonell eksport har utviklet seg svakt. I 1. kvartal fortsatte denne utviklingen til tross for at en markert kronesvekkelse har bedret den kostnadsmessige konkurranseevnen det meste av 2013 og inn i 2014. Krona har imidlertid styrket seg klart i de siste månedene.

Svekkelsen av kronekursen i 2013 bidro til at norsk inflasjon økte slik at veksten i konsumprisindeksen justert for avgiftsentringer og uten energivarar (KPI-JAE) i de siste månedene har ligget nær Norges Banks inflasjonsmål på 2,5 prosent. Vi regner imidlertid med at valutakursutviklingen i år vil bidra til at inflasjonen går litt ned i tiden framover. Elektrisitetsprisene ligger an til å bli en del lavere enn i fjor slik at veksten i KPI kan komme ned mot 2 prosent på årsbasis i 2014.

De sentrale forhandlingene i mange viktige tariffområder er nå over. Vi regner med at årlønnsveksten i økonomien i alt blir 3,6 prosent i år, ned fra 3,9 prosent i fjor. Dette er noe høyere enn det som gjennomgående anslås som rammen for oppgjørene. Vi tror at det legges til grunn en litt for lav lønnsglidning i disse anslagene. I våre beregninger blir reallønnsvekten 1,6 prosent, som likevel er klart lavere enn gjennomsnittet i det siste tiåret.

I tiden framover venter vi ingen ytterligere vekst i petroleumsinvesteringene. Veksten internasjonalt tar seg imidlertid noe opp og vil sammen med tidsforsinkete effekter av bedringen i konkurranseevne i fjor gi en viss økning i eksporten. Når våre handelspartnere samlet sett kommer inn i en moderat konjunkturoppgang i løpet av neste år, bidrar det til at norsk eksport kan øke noe mer.

Finanspolitikken er antatt å virke klart ekspansivt i år og også i årene framover. Økte kjøp av varer og tjenester i offentlig forvaltning, spesielt til investeringer, vil stimulere aktiviteten. Skattelette vil bidra til å trekke husholdningenes realdisponibele inntekter opp og heve etterspørselen deres noe. Bruttoproduktet i offentlig forvaltning ventes å vokse ganske stabilt. Veksten vil ligge nær BNP Fastlands-Norge i år og neste år og litt under i årene etter.

Pengemarkedsrenta ventes å bli liggende lavt lenge. Når den etter hvert øker igjen vil det i stor grad motsvares av reduserte forskjeller mellom pengemarkedsrenta og bankenes utlånsrenter. Rentene publikum står overfor vil derfor komme til å bli liggende nær dagens nivå i hele prognoseperioden. På kort sikt vil de trolig gå litt ned og dermed underbygge en utvikling med økte boligpriser, slik vi har sett i de siste månedene. Det tar imidlertid trolig litt tid før fallet vi har hatt i

boliginvesteringene hittil i år snur til oppgang. Vi venter at det først skjer mot slutten av inneværende år.

Vi regner med at husholdningens konsum vil vokse mindre enn inntektene slik at spareraten øker også i år. Deretter vil spareraten holde seg på et høyt nivå. Inntektsveksten tar seg noe opp de neste årene og vi venter en tilsvarende utvikling i konsumet som etter hvert også stimuleres av litt økende boligpriser.

Næringsinvesteringene på fastlandet ventes å øke noe framover, men ikke mer enn at nivået på årsbasis blir det samme som i fjor. Det ligger heller ikke an til noen betydelig vekst neste år, men i 2016 og 2017 regner vi med at de tar seg litt klarere opp. Dette er i hovedsak sammenfallende med det bildet av produksjonsutviklingen vi nå ser for oss.

Med et slikt etterspørselsbilde ligger det an til at BNP Fastlands-Norge vil fortsette å vokse under trendvekst en stund til. Sysselsettingen vil trolig øke mindre enn arbeidstilbuddet, slik at ledigheten går litt opp. Økt etterspørselsvekst vil deretter bidra til at produksjonsveksten tar seg klart opp rundt årsskiftet 2015/2016. Denne konjunkturoppgangen vil bidra til økt vekst i sysselsettingen, men ledigheten vil trolig først gå ned i 2017.

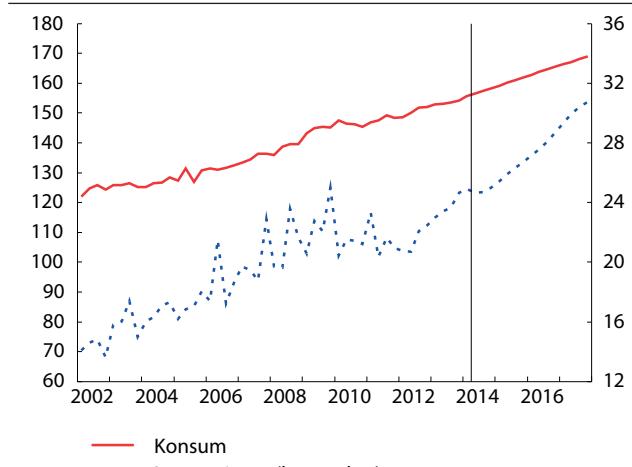
Vi regner med at lønnsomheten i industrien vil ta seg opp i løpet av prognoseperioden. Samtidig vil økningen i ledighet virke dempende på lønnsveksten. Veksten i gjennomsnittlig årlønn kan dermed komme til å holde seg nær den antatte økningen for 2014. Prisveksten går ned fra i år til neste år, slik at reallønnsveksten øker litt i 2015. Vi antar at inflasjonen deretter tiltar gjennom resten av prognoseperioden. Ifølge beregningene er prisstigningen likevel noe under 2,5 prosent i 2017 og BNP Fastlands-Norge er da om lag på trendnivået i overgangen til neste høykonjunktur.

2.1. Finanspolitikken mer ekspansiv

Konsum i offentlig forvaltning økte med 1,8 prosent både i 2012 og 2013. Det har vært lav vekst i konsumet i forsvaret, mens konsumveksten i kommunal og statlig sivil forvaltning har vært ganske parallel. Bruttoinvesteringene i offentlig forvaltning tok seg betydelig opp gjennom 2012 og årsveksten i 2013 er nå anslått til hele 9,9 prosent. Det var økte investeringer i statsforvaltningen som lå bak den høye veksten i fjor. Offentlige stønader til husholdningene økte reelt med 2,3 prosent i fjor. Det er om lag en halvering av realveksten i forhold til de to foregående årene. Samlet sett var realveksten i disse tre hovedkomponentene av offentlige utgifter, som tilsvarer vel halvparten av BNP Fastlands-Norge, 2,7 prosent i 2013. Det er om lag samme veksttakt som i de to foregående årene.

I 1. kvartal 2014 var det klart høyere vekst i konsumet i offentlig forvaltning enn gjennom de to foregående årene. I statsforvaltningen økte konsumet med hele 1,0 prosent fra 4. kvartal 2013, mens

Figur 2.1. Offentlig forvaltning. Sesongjustert, mrd. 2011-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

økningen i kommuneforvaltningen var 0,7 prosent. Bruttoinvesteringene økte også med 1,0 prosent i forrige kvartal. Vedtatte budsjetter i offentlig forvaltning gir ikke grunn til å regne med at konsumveksten skal fortsette i dette tempoet gjennom 2014. Snarere er det grunn til å regne med en svært lav vekst i konsumet i offentlig forvaltning gjennom resten av dette året.

I Revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2014 anslår Finansdepartementet et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd (SOBU) på knapt 118 milliarder kroner for 2013. Dette utgjorde 3,1 prosent av Statens pensjonsfond utland (SPU) og 5,1 prosent av trendnivået for BNP Fastlands-Norge. For 2014 anslås det i RNB at SOBU øker til om lag 141 milliarder kroner og at underskuddet som andel av trend-BNP øker til 5,8 prosent til tross for at underskuddet som andel av fondets verdi synker til 2,8 prosent. Bruker vi økningen i SOBU som andel av trend-BNP som mål på ekspansiviteten i finanspolitikken, er dette den største stimulansen vi har hatt siden finanskrisen i 2009.

Våre anslag for finanspolitikken for 2014 baserer seg på det vedtatte budsjettet. I 2014 er satsen for skatt på alminnelig inntekt redusert fra 28 til 27 prosent, mens trygdeavgiften økes med 0,4 prosentpoeng. Formuesskattens høyeste sats reduseres med 0,1 prosentpoeng og arveavgiften fjernes helt. Generelt er avgiftssatsene justert i tråd med forventet inflasjon med unntak av mineraloljeavgiften som ble økt og avgifter på båtmotorer som er foreslått senket i forbindelse med framleggingen av RNB. Subsidiering av el-biler påvirker SOBU fordi vridning i bilkjøpene i retning av subsidierte biler er en strukturell endring, i likhet med redusert formuesskatt og fjerning av arveavgiften, og ikke en konjunkturell skatteinndring. Anslagene for veksten i konsum og bruttoinvesteringer i offentlig forvaltning er om lag som i RNB 2014. Stønadene til husholdningene vil trolig ha noe høyere realvekst i 2014 enn året før. Vi regner derfor med at offentlig

forvaltnings kjøp av varer og tjenester samt realverdien av stønadene til husholdningene vil øke med 2,8 prosent i 2014. Litt høyere vekst i samlede utgifter i 2014 enn året før, sammen med reduksjoner i skattene på om lag 8 milliarder kroner, indikerer at finanspolitikken vil virke mer ekspansivt i år enn i fjor.

For årene 2015-2017 finnes det ingen vedtatt finanspolitikk. Våre anslag for disse tre årene er derfor usikre. Vi har videreført hovedtrekkene i endringene fra 2013 til 2014. Konsumet i offentlig forvaltning er antatt å øke med vel 2 prosent årlig i hele perioden. Både i 2014 og de to nærmeste årene bidrar endringer i utførte timeverk per ansatt som følge av endringer i bevegelige helligdager og liknende til å trekke opp konsumveksten med om lag et quart prosentpoeng. Den høye veksten i bruttoinvesteringene i sivil offentlig forvaltning er videreført de nærmeste to årene. Fra og med 2017 og fram til og med 2024 skal F-35 flyene leveres til Norge. Da vil militære investeringer igjen øke etter at de har endret seg lite fram til 2016, noe som bidrar til å øke veksten i de samlede investeringene i 2017. De høye investeringene i offentlig forvaltning øker bidraget fra realkapitalen til bruttoproduktet og trekker opp veksten i offentlig konsum.

Stønadsveksten anslås til om lag 3 prosent reelt framover. Både «eldrebølgen» og økt realverdi av stønader per pensjonist bidrar til dette. Uførepensjoner og omfanget av sykepenger mv. forventes ikke å øke mye reelt sett etter 2014. Antall uføre forventes å øke i år, men det motsvares i noen grad av lavere økning i arbeidsavklaringspenger. Vi legger til grunn at det blir gitt årlige skattelettelser på om lag 6 milliarder kroner i 2015 til 2017 sammenliknet med en alternativbane med uendrede reelle skattesatser. Som en teknisk forutsetning kommer skatteletten som redusert personskatt og ikke som avgiftsreduksjoner eller lavere skatt på selskaper. De samlede vekstimpulsene fra utgiftsøkninger og skattelettelser er ganske stabile over tid fra 2014 til 2016. Impulsen er litt mindre i 2017, men fortsatt litt ekspansiv når vi sammenlikner med anslått trendvekst i BNP Fastlands-Norge på knapt 2,5 prosent årlig.

Vi regner med at oljeprisene faller noe framover. Siden petroleumsutvinningen ikke endrer seg mye etter 2014, vil prisfallet føre til en nedgang i statens petroleumsinntekter. Da reduseres overføringene til SPU og handlingsrommet i finanspolitikken øker litt mindre enn tidligere. Våre beregninger viser at SOBU som andel av SPU vil holde seg nær 3 prosent i perioden 2015-2017.

2.2. Små endringer i bankenes boliglånsrenter

Styringsrenta har siden mars 2012 vært på 1,5 prosent. Tremåneders pengemarkedsrente har siden den siste reduksjonen i styringsrenta falt fra 2,3 prosent sommeren 2013 til et stabilt nivå rundt 1,7 prosent i mars i år. I april og mai i år har pengemarkedsrenta

ligget rundt 1,8 prosent. Rentene er enda lavere i en del andre land. I euroområdet lå pengemarkedsrenta i perioden september 2012 til november 2013 på under 0,2 prosent. Mot slutten av 2013 steg den noe og har siden januar i år ligget rundt 0,3 prosent.

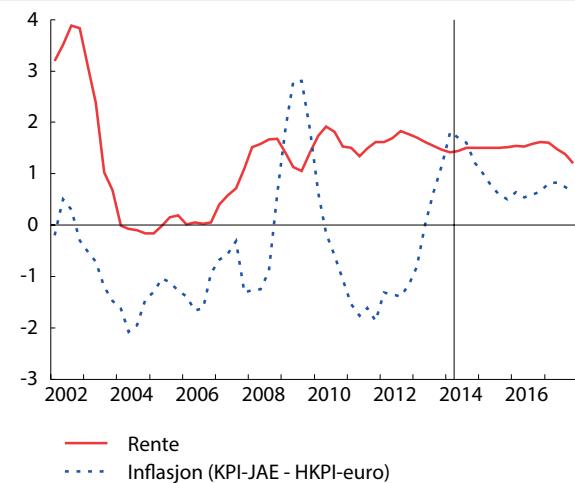
Fra februar 2013 til februar 2014 svekket krona seg med over 10 prosent målt ved den importveide kronekursen. Mot euro svekket krona seg fra en kurs på nær 7,30 i begynnelsen av 2013 til om lag 8,50 ved utgangen av januar i år. Siden da har krona styrket seg med knappe 5 prosent målt ved den importveide kronekursen, mens en euro ved inngangen til juni kostet i overkant av 8,10 kroner. Styrkingen av krona de siste fire månedene kan ses på som en korreksjon til den store foregående svekkelsen, men må også ses på bakgrunn av at renta i Norge er høyere enn i utlandet.

Flere banker har varslet reduksjoner i sine innskudds- og utlånsrenter i løpet av 2. kvartal i år. Ved utgangen av 1. kvartal var finansinstitusjonenes gjennomsnittlige utlånsrente på rammelån med sikkerhet i bolig 4,1 prosent, det samme som ved utgangen av hvert av de tre foregående kvartalene. Vårens reduksjon i utlånsrentene tror vi bringer rammelånsrenta ned på 3,9 prosent. Bankenes gjennomsnittlige innskuddsrente har også holdt seg om lag uendret siden utgangen av 2. kvartal i fjor og fram til utgangen av 1. kvartal i år på 2,2 prosent.

Publikums gjeldsvekst, målt ved innenlands bruttogjeld (K2), har falt siden 2. kvartal i fjor og fram til 1. kvartal i år. Mens veksten i publikums innenlandske bruttogjeld i 2. kvartal i fjor var på 7,0 prosent falt denne til 4,5 prosent i 1. kvartal i år, begge regnet sesongjustert og som årlig rate i forhold til kvartalet før. Tall for utviklingen i K2 i april i år tyder på at denne trenden er brutt. I perioden februar-april i år var veksten i publikums bruttogjeld på 5,8 prosent, målt i forhold til foregående tremånedersperiode. Ikke-finansielle foretak har hatt en reduksjon i kredittveksten. Mens kredittveksten var på 3,7 prosent i 4. kvartal 2013, ble denne redusert til 1,6 prosent i siste tremånedersperiode. I husholdningene var kredittveksten på 6,7 prosent i tremånedersperioden februar-april, noe som er litt ned i forhold til 4. kvartal i fjor, da veksten var på 7,2 prosent, men samtidig på linje med veksten kvartalene før.

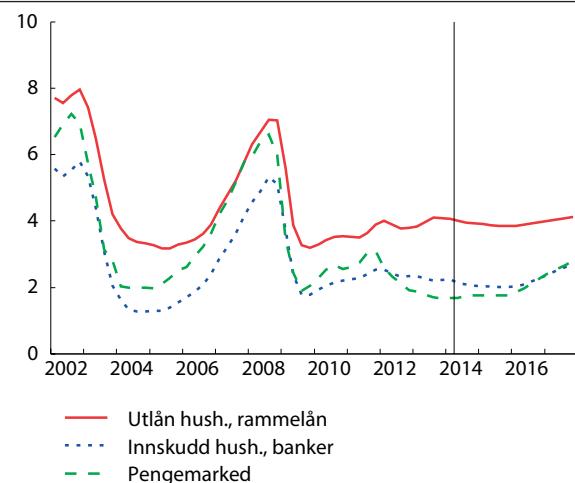
Som i forrige konjunkturrapport legger vi til grunn at Norges Bank holder dagens lave styringsrente uendret fram til slutten av 2015. Dette følger av både svak økonomisk vekst innenlands og et lavt rentenivå ute. Redusert gjeldsvekst for ikke-finansielle foretak bidrar også. Boligprisene har steget siden nyttår, etter at de falt gjennom andre halvår av 2013. Om noe drar det isolert sett i retning av økt styringsrente. Reduserte utlåns- og innskuddsrenter i bankene drar også i samme retning. Rentesenkningen i bankene har til nå likevel vært relativ beskjeden, og vi venter at

Figur 2.2. Rente- og inflasjonsforskjeller mellom Norge og euroområdet. Prosentpoeng

Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.3. Norske renter. Prosent

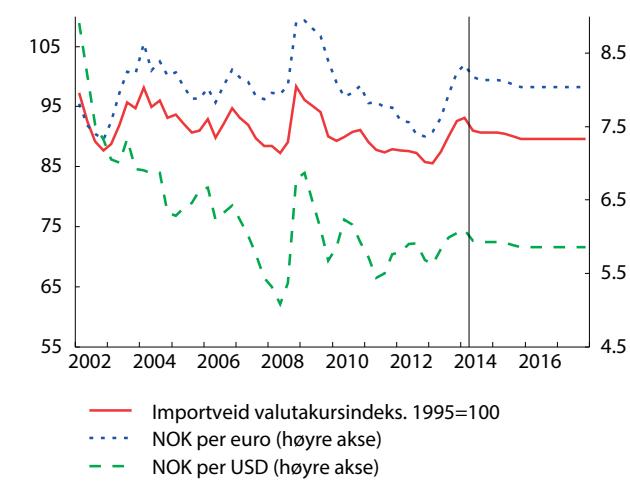
Kilde: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå.

boligprisene vil vokse litt mer enn den generelle prisveksten i de nærmeste årene.

Etter hvert vil veksten i både norsk økonomi og realboligprisene ta seg opp. Rentenivået i euroområdet antas også etter hvert å øke. Dette bidrar i retning av en noe høyere styringsrente fra slutten av 2015. Pengemarkedsrenta antas å følge styringsrenta og anslås til 2,8 prosent i slutten av 2017, det samme som vår prognose fra mars i år.

Vi antar at kronekursen vil styrke seg litt framover. Som følge av at krona var svakere i begynnelsen av året, får vi en styrking på en drøy prosent på årsbasis fra i år til neste år både målt mot euro og ved den importveide kronekursen. I løpet av 2015 har vi lagt inn at eurokursen beveger seg mot 8,00, noe som betyr en styrking på om lag 1 prosent mot euro i 2015. Vi har lagt til grunn uendrede kurser mellom utenlandske valutaer,

Figur 2.4. Valutakurser

Kilde: Norges Bank.

noe som innebærer at styrkingen blir den samme målt ved den importveide kronekursen.

Det er usikkerhet om hvordan utlånsrentene vil utvikle seg framover sammenliknet med pengemarkedsrenta. Dette avhenger blant annet av konkurransesituasjonen mellom bankene og hvor raskt den motsyklike kjernekapitalbufferen i bankene må bygges opp. Påslaget mellom pengemarkedsrenta og rammelånsrenta var på under ett prosentpoeng fra slike lån ble bredt introdusert i 2006 og til utgangen av 2011. I siste halvdel av 2013 var dette påslaget om lag 2,5 prosentpoeng. I 2. kvartal i år ser det ut til at dette påslaget er redusert, dels som følge av økt pengemarkedsrente og dels som følge av at flere banker i det siste har satt ned sine utlånsrenter. Det innebærer at forskjellen mellom pengemarkedsrente og rammelånsrenta er i overkant av 2 prosentpoeng.

Noe av det høye påslaget kan tilskrives at renta for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) – som er en viktig finansieringskilde for boliglån i finansinstitusjonene – de siste årene har økt i forhold til pengemarkedsrente. Økte egenkapitalkrav for bankene kombinert med svak konkurranse ser også ut til å være en grunn til det store påslaget mellom pengemarkedsrente og rammelånsrenta. Vi legger til grunn at påslaget reduseres etter hvert som bankene får bygget opp egenkapitalen. Påslaget for ny finansiering gjennom OMF-markedet har falt, og det vil sannsynligvis dra det gjennomsnittlige OMF-påslaget noe ned framover. Vi regner derfor med at rammelånsrenta stiger mindre enn pengemarkedsrente framover og blir 4,1 prosent i slutten av prognoseperioden. Disse forutsetningene innebærer dermed om lag uendrede rammelånsrenter ut prognoseperioden.

2.3. Sterkere konsumvekst

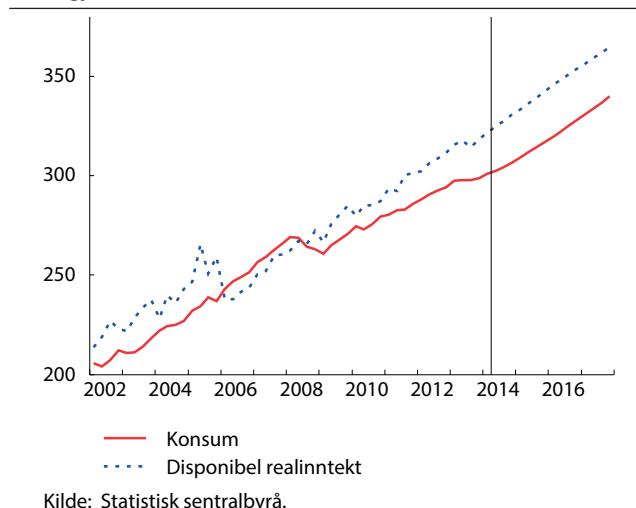
KNR-tall viser at konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner økte med 0,8 prosent i 1. kvartal i år, etter nær nullvekst gjennom de tre siste kvartalene i fjor. Etter klar nedgang både i 2. og 3. kvartal

og svak vekst i 4. kvartal i 2013, tok varekonsumet seg merkbart opp med 0,9 prosent i 1. kvartal i år. Kjøp av transportmidler sammen med møbler og husholdningsartikler, som viste svak vekst gjennom fjoråret, bidro særlig til å trekke opp varekonsumet. Elektrisitetsforbruket viste en klar nedgang som følge av den milde vinteren. Tjenestekonsumet vokste derimot relativt jevnt i fjor, og veksten fortsatte med 0,8 prosent i 1. kvartal i år. Husleie, indirekte målte banktjenester, fritidstjenester og hotell- og restauranttjenester trakk veksten opp. Nordmenns konsum i utlandet vokste sterkt gjennom 2013 for fjerde året på rad. Veksten avtok imidlertid betydelig i 4. kvartal i fjor og stoppet helt opp i 1. kvartal i år. Svekkelsen av krona gjennom 2013 og inn i 2014, som har gjort det relativt dyrere å handle i utlandet, kan bidra til å forklare denne utviklingen.

Utviklingen i konsumet bestemmes i stor grad av forløpet i husholdningenes inntekter, boligformue og renter. Disponibel realinntekt økte med 3,1 prosent i 2013, om lag som året før. Lønnsinntektene, som er den viktigste inntektskilden for husholdningene, bidro særlig til inntektsveksten i fjor med 2 prosentpoeng. Økte offentlige stønader, i hovedsak som følge av økte utbetalinger av pensjoner og sykepenger, ga også relativt store bidrag til inntektsveksten i 2013. En høy prisvekst på 2,7 prosent, målt ved nasjonalregnskapets konsumdeflator, dempet i betydelig grad realinntektsutviklingen. Netto renteinntekter ga også et negativt, om enn lite, vekstbidrag ettersom renteinntekter på bankinnskudd økte noe mindre enn renteutgifter på lån. Disponibel realinntekt steg med hele 0,9 prosent i 1. kvartal i år med relativt klare vekstbidrag fra både lønnsinntekter og offentlige stønader. Vi venter at dette vil fortsette i tiden framover. Samtidig vil skattematte og lavere inflasjon bidra til økt vekst i disponibel realinntekt og dermed også konsumet. Netto renteinntekter vil derimot ikke gi noe vekstbidrag av betydning. Vi venter en årlig vekst i disponibel realinntekt på 3 prosent i inneværende år, rundt 3,5 prosent i både 2015 og 2016 og om lag 3 prosent i 2017. Boligformuen vil ta seg litt opp i prognoseperioden både som følge av økende boligpriser og høye boliginvesteringer, og dette vil virke stimulerende på konsumet. Med våre anslag på inntekter, boligformue og renter blir konsumveksten i år på 2 prosent som i fjor, for deretter å øke til vel 3 prosent i 2015 og om lag 3,5 prosent i 2016 og 2017.

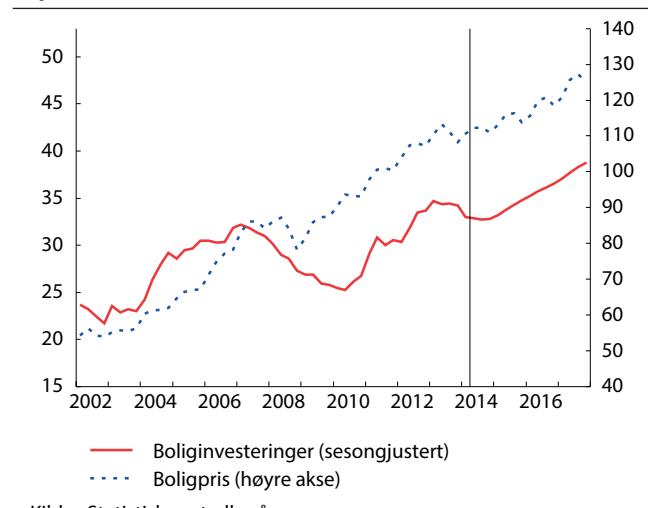
Husholdningenes sparing – regnet som andel av disponibel inntekt – har økt fra et nivå på nær 4 prosent i 2008 til 9,4 prosent i 1. kvartal 2014 ifølge sesongjusterte KNR-tall. Vi ser nå for oss at spareraten kan holde seg på rundt 10 prosent i prognoseperioden. Dette er historisk høyt og vi må tilbake til 2005 for å finne et liknende nivå. Den gangen var spareraten høy som følge av skattemotiverte utbetalinger av aksjeutbytte. At vi ikke ser for oss en videre økning i sparerraten av betydning, må i hovedsak ses i sammenheng med positiv utvikling i realboligprisene og bedrette utsikter for norsk økonomi.

**Figur 2.5. Inntekt og konsum i husholdninger mv.
Sesongjustert, mrd. 2011-kr, kvartal**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

**Figur 2.6. Boligmarkedet. Venstre akse mrd. 2011-kr., kvartal,
høyre akse indeks, 2011=100**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Etter finanskrisen har konsumet økt mindre enn vårmodell predikrer, se Boks 2.2 på side 20 i Økonomiske analyser 1/2014. Mye tyder på at atferdsendringen i stor grad har sammenheng med demografiske faktorer, som vi så langt ikke fanger opp i tilstrekkelig grad i modellen. Vi har imidlertid lagt inn en korreksjon av konsumutviklingen framover som tar høyde for at atferdsendringen fortsatt vil være til stede.

2.4. Boligprisene øker igjen

Boliginvesteringene nådde i 2013 et rekordhøyt nivå etter å ha steget siden midten av 2009. Veksten flatet ut gjennom fjoråret og i 1. kvartal 2014 falt boliginvesteringene sesongjustert med 3,6 prosent. Dette er i samsvar med forløpet for igangsetting av nye boliger, som var relativt flatt gjennom 2013 og viste en klar nedgang i årets fire første måneder både med hensyn til igangsatt areal og antall boliger. Dette forløpet reflekterer utviklingen i boligprisene, jf. Boks 2.1. Nye tall fra Boligprodusentenes Forening viser en klar nedgang i salget av nye boliger i årets første fire måneder uten at antallet fullførte boliger viser en like stor nedgang. På kort sikt venter vi derfor en fortsatt nedgang i boliginvesteringene, og at fallet i årsgjennomsnittet blir nær 5 prosent sammenliknet med 2013. Boliginvesteringene vil trolig svinge oppover igjen mot slutten av 2014, og vi venter en volumvekst på rundt 4 prosent i 2015, 5,5 prosent i 2016 og opp mot 6 prosent i 2017. Investeringene vil i så fall passere nivået fra 2013 i 2016.

Boligprisveksten viste en fallende tendens gjennom 2013 fra en årsvekst på 6 prosent i 1. kvartal til 1 prosent i 4. kvartal, ifølge Statistisk sentralbyrås boligprisindeks. I årets første kvartal var indeksen nær uendret fra kvartalet før. Månedstall fra Eiendom Norge viser imidlertid en klar tendens til at boligprisene tar seg opp igjen etter et fall på 1,6 prosent gjennom andre halvår 2013. Mens sesongjusterte boligpriser var uendret i januar, har de steget med 0,3 prosent i februar, 0,7

prosent i mars og 0,6 prosent i april. Boligprisene er nå tilbake på om lag det samme nivået som for ett år siden.

Boligprisene blir drevet av fundamentale økonomiske faktorer. De påvirkes positivt av en økning i husholdningenes disponibele inntekter og av lave renter, mens de dempes av økt tilbud av nye boliger. Forskning viser dessuten at husholdningenes låneopptak og boligprisene påvirker hverandre gjensidig.

I våre beregninger tar vi hensyn til dette samspillet. Lavere boliginvesteringer i 2014 bidrar isolert sett til lavere vekst i husholdningenes bruttogjeld. Bankene har på sin side varslet at de ønsker å øke utlånene til boligformål. Med et stabilt og lavt nominelt rentenivå, som kombinert med tiltakende inflasjon gir fallende realrente, venter vi at veksten i husholdningenes bruttogjeld blir om lag 5,5 prosent i år. Deretter tror vi kredittveksten vil stige hvert av de neste tre årene til om lag 8,5 prosent i 2017. Boliginvesteringene har imidlertid også en direkte effekt på boligprisene og høye investeringer som vokser fra 2015 bidrar til å dempe boligprisveksten.

På kort sikt påvirkes boligprisene av endringer i husholdningenes forventninger til utviklingen både i egen og landets økonomi. Den relativt svake utviklingen i Norsk Trendindikator fra TNS Gallup og Finans Norge gjennom høsten 2013 har snudd i 2014 og vist oppgang både i 1. og 2. kvartal.

Vi har lagt til grunn at husholdningenes forventninger relativt raskt vender tilbake til et normalnivå, slik de har hatt en tendens til etter tidligere episoder med fall. Med en moderat vekst i husholdningenes disponibele realinntekter venter vi at boligprisene stiger med 0,7 prosent i 2014. Litt høyere vekst i realinntekt og tiltakende kredittvekst til husholdningene vil sammen med lavere realrenter bringe årsveksten opp i underkant av 3 prosent i 2015, 3,5 prosent i 2016 og 5 prosent i 2017.

Boks 2.1. Boligmarkedet er viktig for utviklingen i realøkonomien

Boligmarkedet spiller en sentral rolle i norsk økonomi. Blant annet har forløpet i boligprisene stor betydning for formuessutviklingen til de rundt 80 prosent av husholdningene som eier en eller flere boliger. I tillegg bidrar svingningene i boliginvesteringene direkte til bevegelser i den samlede produksjonsutviklingen. Ser vi bort fra offentlig forvaltning sto boliginvesteringene i 2013 for hele 44 prosent av fastlandsinvesteringene, noe som tilsvarte 8 prosent av BNP Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning. Bygg og anleggsnæringen, som leverer det meste av boliginvesteringene, står på sin side for 12 prosent av bruttoproduktet i markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge.

Etterspørselen etter boligtjenester påvirker prisene på boliger i annenhåndsmarkedet som igjen påvirker boliginvesteringene. Endringer i befolkningen, inntektsnivå, tilgang på lån, renter, skatteregler og forventinger om framtida er noen viktige faktorer som påvirker etterspørselen. Noen av disse kan endre seg raskt. Ettersom nybyggingen representerer en svært liten del av boligkapitalen, vil endringer i etterspørselen kunne slå kraftig ut i boliginvesteringene.

For å belyse hvordan impulser fra boligetterspørselen forplanter seg til realøkonomien har vi foretatt en beregning av en permanent endring i boligprisene i forhold til en referansebane. Konkret øker vi de nominelle boligprisene med 10 prosent i forhold til referansebanen fra og med 2015 med en modellversjon hvor boligprisene fastsettes utenfor modellen. Analysen er stilisert i den forstand at vi ikke forklarer hva den økte etterspørselen kommer av. Vi lar heller ikke normale tilbakespillsmekanismer, som at økt boligbygging påvirker boligprisene negativt, få virke. En permanent nedgang i boligprisene på 10 prosent vil ha tilnærmet de samme effektene, men med motsatt fortegn.

Økte boligpriser påvirker realøkonomien i hovedsak gjennom to kanaler:

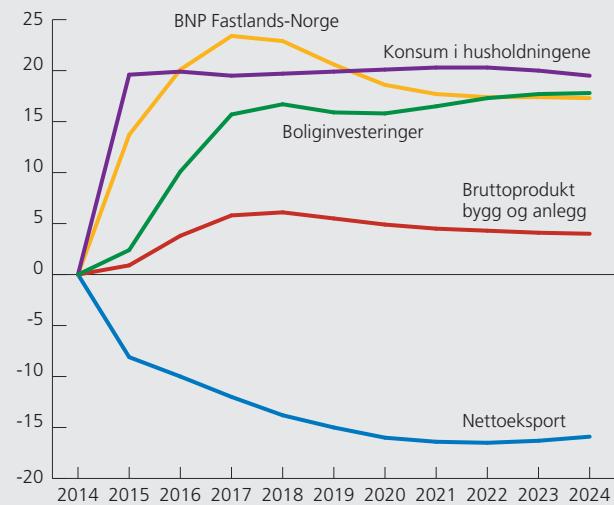
- Husholdningenes konsum stimuleres fordi formuen øker når verdien av eksisterende boliger blir høyere.
- Boligbyggingen tiltar når boligprisene øker i forhold til byggekostnadene.

Ifølge modellens beskrivelse av husholdningenes og entreprenørenes atferd øker konsumet mye raskere enn boliginvesteringene, men også boliginvesteringene kommer betydelig opp i løpet av det andre året. Målt i faste 2011-kroner er imidlertid virkningen på konsumet hele tiden høyere enn virkningen på boliginvesteringene.

Som følge av høyere konsum og boliginvesteringer øker produksjonen og sysselsettingen i de fleste næringer og særlig i bygg og anlegg. Lavere ledighet bidrar til at også reallønnsnivået og husholdningenes disponible realinntekter øker. Dermed stimuleres konsumet ytterligere. Investeringene i bedrifter som produserer for hjemmekmarkedet går opp som følge av det økte aktivitetsnivået, som igjen stimulerer den samlede verdiskapningen.

Det er imidlertid også noen motkrefter. Etter hvert som både boliginvesteringene og konsumet øker mer enn inntektene, reduseres husholdningenes netto finansielle fordringer.

Virkninger av permanent 10 prosent høyere boligpriser.
Avvik fra referansebanen. Milliarder 2011-kroner

Dermed øker renteutgiftene og etter 10 år er nivået på de realdisponibele inntektene om lag det samme som i referansebanen. Utsikter til økt inflasjon gjør at renta settes litt opp og dette virker i seg selv negativt på konsumet og på investeringene i næringslivet. Økte lønninger og sterkere krone innebærer at den kostnadsmessige konkurranseevnen blir dårligere enn i referansebanen og nettoeksporten (differansen mellom eksport og import) reduseres. Aktiviteten i konkurranseutsatte bedrifter blir dermed noe lavere enn den ellers ville ha vært.

Den sterke konsumøkningen bidrar til at BNP Fastlands-Norge allerede i det første året øker med 0,6 prosent. De økte investeringene bidrar til at aktiviteten i fastlandsøkonomien løftes ytterligere i løpet av de neste to årene. Men da er også toppen for aktivitetsøkningen nådd og motkrefte bidrar til gradvis å redusere aktivitetsøkningen.

Virkninger av permanent 10 prosent høyere boligpriser.
Avvik fra referansebanen i prosent der ikke annet framgår

	1. år	2. år	3. år	10. år
Boliginvesteringer	1,8	7,0	10,4	9,5
Konsum i husholdningene	1,6	1,5	1,5	1,2
Nettoeksport ¹ som andel av BNP Fastlands-Norge i referansebanen, pst.poeng	-0,4	-0,4	-0,5	-0,6
BNP Fastlands-Norge	0,6	0,9	1,0	0,6
Bruttoprodukt industri	0,5	0,7	0,6	-0,3
Virkning på bruttoproduktet i bygg og anlegg som andel av virkning på BNP Fastlands-Norge	6,9	19,1	25,0	23,5
Ledighetsrate, pst.poeng	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1
Lønn	0,1	0,2	0,3	1,0
Disponibel realinntekt	0,2	0,4	0,5	0,1
Brutto gjeld i husholdningene	0,3	1,5	2,7	8,1
Konsumprisindeksen	-0,1	-0,1	-0,1	0,3
Kronekurs	0,0	-0,3	-0,7	-0,7
Pengemarkedsrente, pst.poeng	0,0	0,1	0,1	0,4
Memo: Boligpris	10,0	10,0	10,0	10,0

¹ Eksport - import.

Det økte konsumet rettes mot mange innenlandske næringer, men også mot utlandet. Produktinnsatsen i bygg og anlegg utgjør nesten det dobbelte av verdiskapingen. Aktivitetsøkningen i bygg og anlegg bidrar dermed til økt produksjon i et stort antall næringer som leverer til denne.

Den konkurranseutsatte delen av industrien rammes på den ene siden av den svekkede konkurranseevnen, men store deler av industrien stimuleres på den andre siden av den økte innenlandske etterspørselen. Beregningene viser at industriens bruttoprodukt blir høyere enn i referansebanen i

de fire første årene for deretter å bli lavere, noe som må ses i sammenheng med utviklingen i lønn og valutakurs.

Den årlige gjeldsveksten i husholdningene stiger med inntil 1,3 prosentpoeng. Økt rente- og gjeldsbelastning innebærer at faren for misslighold øker i forhold til i referansebanen, samtidig som økonomien vil være noe mer sårbar for konjunkturturbulens. I en slik situasjon kan det tenkes at myndighetene forsøker å redusere utlånsveksten noe, for eksempel ved hjelp av motsyklisk kapitalbuffer. Noen slik respons er ikke lagt inn og det er heller ikke gjort endringer i finanspolitikken for å dempe aktivitetsveksten.

2.5. Tegn til utflating i petroleumsvirksomheten

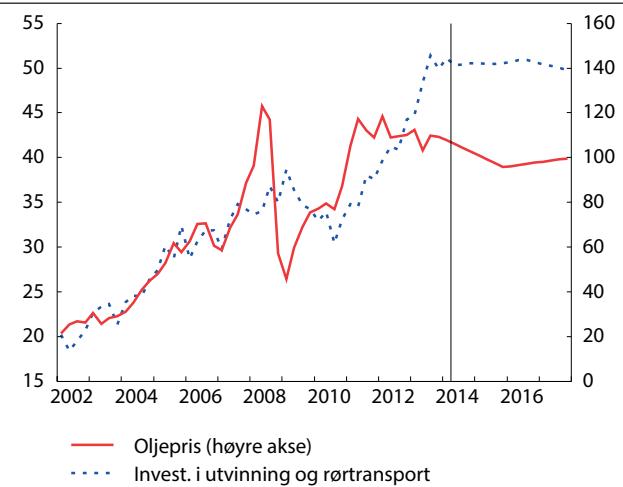
Foreløpige KNR-tall viser at investeringene i petroleumsvirksomheten har flatet ut. Nedgangen i 4. kvartal 2013 ble etterfulgt av en oppgang i 1. kvartal, men investeringene er nå litt lavere enn i 3. kvartal 2013.

Høye oljepriser har i en del år bidratt til solid lønnsomhet også på tidligere ulønnsomme felt. Dette har løftet investeringene til rekordnivåer og oljeinvesteringene har aldri tidligere vært større enn i fjor målt som andel av fastlandsøkonomien. Optimismen har imidlertid avtatt den seneste tiden og fokuset er i større grad rettet mot kostnadsreduksjoner. Frykt for fallende oljepriser, kombinert med høy kostnadsvekst, har ført til utsettelser av enkelte prosjekter.

Til tross for dette er aktiviteten fortsatt høy, men vi venter ikke videre vekst. De høye investeringene de siste årene skyldes delvis en gjeninnhenting etter at flere prosjekter ble utsatt som følge av det kraftige oljeprisfallet i 2008/09, men også at flere store felt er blitt oppgradert for forlenget levetid. Etterslepet synes nå å være innhentet og en del større oppgraderingsprosjekter blant annet på Ekofisk nærmer seg slutten. Dette vil isolert sett bidra til å dempe investeringene. Det er imidlertid flere store prosjekter i emning. Den mye omtalte utbyggingen på Utsirahøyden ventes å komme i gang om ikke så lenge. Den inkluderer flere feltutbygginger og er en viktig grunn til at investeringene vil holde seg oppe. Videre er det fortsatt tro på Barentshavet som petroleumsprovins, men der venter en fortsatt på det store gjennombruddet, blant annet når det kommer til hvordan en skal få transportert olje og gass fra Barentshavet.

Utviklingen framover er derfor preget av noe større usikkerhet enn i de seneste årene. Hvis lønnsomheten til feltene i Barentshavet bedres er det grunn til å tro at investeringene kan øke mer enn vi har lagt til grunn. På den annen side er det også betydelig nedsiderisiko på flere områder.

Figur 2.7. Petroleumsinvesteringer og oljepris i USD. Sesongjustert, mrd. 2011-kr, kvartal

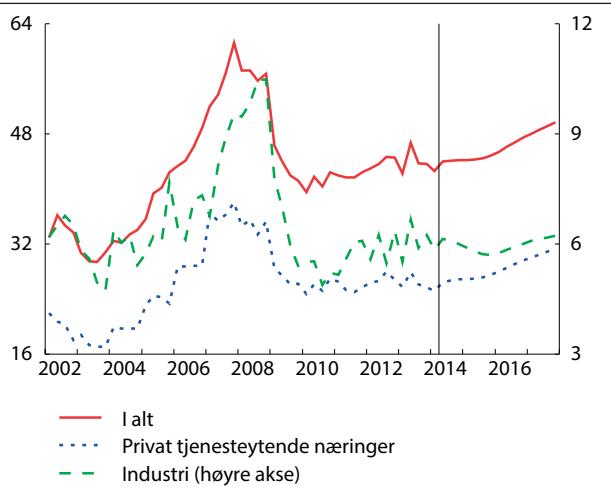
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Olje- og gassutvinningen, målt i oljeekvivalenter, økte svakt i 1. kvartal i år sammenliknet med samme periode i fjor. Utvinningen har holdt seg på om lag samme nivå de siste årene. Økt gassutvinning har kompensert for lavere oljeproduksjon. Etter et drøyt tiår med nedgang har oljeutvinningen imidlertid holdt seg nær uendret det siste halvannet året. Det ventes at dette vedvarer, slik at samlet petroleumsutvinning kan øke litt de neste årene. Eksportprisene på gass har i likhet med råoljeprisen holdt seg stabilt høye de siste tre årene. Vi har lagt til grunn en forsiktig nedgang i råoljeprisen slik at den i slutten av 2015 er på 96 dollar per fat og at prisene deretter holdes reelt uendret. Den gjennomsnittlige eksportprisen på gass følger normalt den samme utviklingen, og det venter vi fortsetter.

2.6. Lite drahjelp fra næringsinvesteringene

Ifølge foreløpige tall fra KNR falt investeringene i 1. kvartal 2014 med 2,3 prosent sammenliknet med kvartalet før. Fallet var bredt basert og kommer etter en svakt fallende tendens fra slutten av 2012.

Figur 2.8. Investeringer i Fastlands-næringer. Sesongjustert, mrd. 2011-kr., kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Industriinvesteringene falt 6,5 prosent i 1. kvartal. Investeringene i næringsmiddelindustrien, som utgjør om lag 25 prosent av de totale industriinvesteringene, er redusert i løpet av de siste to årene med om lag 30 prosent. Den trendmessige nedgangen fortsatte i 1. kvartal. Nedgangen må ses i sammenheng med et høyt investeringsnivå i 2010 og 2011 og at en del store prosjekter nå har blitt ferdigstilt. SSBs kartlegging av industribedriftenes anslag på framtidige investeringer bærer bud om svak utvikling framover. Ved innrapporteringen i 2. kvartal 2014 indikerte bedriftene i næringsmiddelindustrien at investeringene vil falle videre i 2015. I de siste to årene har nedgangen innen næringsmidler blitt motsvart av økte investeringer innen verfts- og transportmiddelindustri, kjemiske råvarer og reparasjon og installasjon av maskiner. Men også i disse næringene viser innrapporteringen en forventning om lavere investeringer i 2015. Usikkerheten rundt bedriftenes egne investeringsanslag for neste år er stor, men selv når vi tar høyde for at bedriftene normalt anslår for lave investeringer indikerer undersøkelsen at industriinvesteringene faller med mellom 5 og 15 prosent fra 2014 til 2015.

I kraftforsyning har det i lang tid vært høy investeringsvekst. Fra 2000 til 2013 har investeringsnivået blitt mer enn firedoblet og nivået er nå kommet på linje med investeringene i industrien. De registrerte anslagene fra kraftselskapene i 2. kvartal indikerer at investeringsveksten reduseres framover. Vi anslår at veksten i kraftinvesteringene faller fra om lag 5 prosent i 2014 til 3 prosent i 2015. Bidraget til videre vekst ventes hovedsakelig å komme innenfor overføring og distribusjon av elektrisitet.

Investeringene i tjenestenæringene falt med 1,8 prosent i 1. kvartal. Omsetning og drift av fast eiendom står for om lag 25 prosent av tjenesteinvesteringene, og utviklingen i denne næringen har preget næringsinvesteringene i de foregående årene. Siden

toppnoteringen i 4. kvartal 2007 er investeringsnivået mer enn halvert. Innenfor tjenester er det stor variasjon mellom næringene. Mens investeringene innen informasjon og kommunikasjon økte med 3,6 prosent falt de med 11,7 prosent innenfor forretningsmessig tjenesteyting.

Framover ventes det en moderat investeringsutvikling. Veksten i næringsinvesteringene anslås om lag uendret i 2014 for deretter å ta seg gradvis opp. I 2016 og 2017 anslår vi veksten til om lag 5 prosent. Sammenliknet med tidligere konjunkturoppganger er dette svært beskjedent og må sees i sammenheng med den spede utviklingen i internasjonal økonomi samt lavere vekst i etterspørselen fra petroleumsvirksomheten. Den svake investeringsutviklingen bidrar til å forklare at konjunkturoppgangen i norsk økonomi i 2016 og 2017 ventes å bli moderat.

2.7. Mindre overskudd i utenriksøkonomien

Samlet norsk eksport vokste svakt i 2012, og falt i 2013 som følge av redusert olje- og gasseksport. Olje- og gasseksporten vokste i 1. kvartal i år etter en stor nedgang i 4. kvartal i fjor. Volumet av tradisjonell vareeksport har holdt seg på om lag samme nivå i et par års tid. En relativt stor reduksjon i eksporten av tjenester innen oljevirksomhet bidro til å halvere veksten i samlet tjenesteeksport fra 2012 til 2013. Samlet tjenesteeksport viste en liten reduksjon i 1. kvartal i 2014, etter nullvekst i kvartalet før.

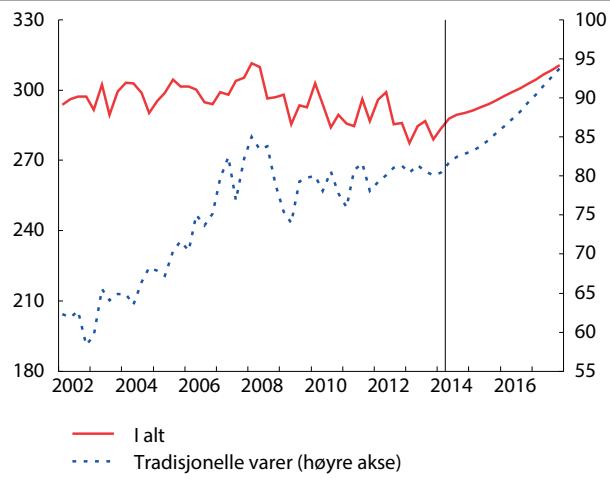
Veksten i eksportprisene for tradisjonelle varer og for tjenester gjennom 2013 fortsatte i 1. kvartal i år. Det har i stor grad sammenheng med svekkelsen av krona. Eksportprisene for fisk, fiskeprodukter og oppdrettsfisk – som utgjør en stor eksportvaregruppe – økte kraftig gjennom fjoråret og inn i 2014.

I inneværende år venter vi at en noe tiltakende internasjonal vekst vil øke etterspørselen etter tradisjonelle norske varer og tjenester, slik at eksporten av disse tar seg litt opp. En svekket krone vil stimulere eksporten i forhold til fjoråret, men denne bedringen i konkurransesevnen vil avta med den senere tids styrking av krona. Veksten i tradisjonell eksport ventes å ligge under veksten i import hos våre handelspartner. Det innebærer at norske eksportører fortsetter å tape markedsandeler. En viktig årsak til det er høyere kostnadsvekst enn hos våre konkurrenter på eksportmarkedene.

Eksporten av olje og gass har i mange år avtatt som følge av redusert produksjon. I år ventes en økning, men det skyldes en gjeninnhenting etter fjorårets store reduksjon.

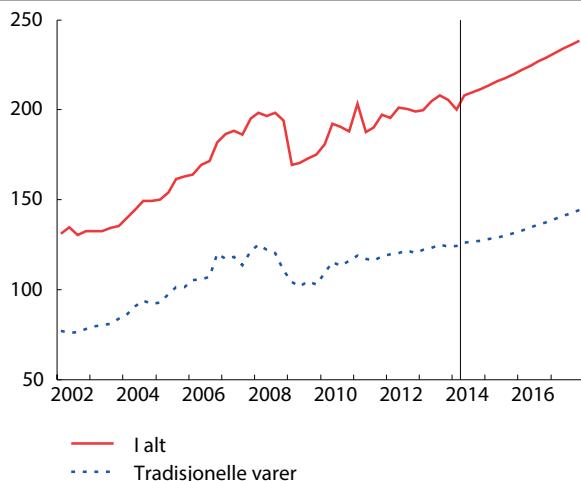
Veksten i samlet importvolum har vært moderat de siste to årene. Importen av raffinerte oljeprodukter har vokst mye. Holdes disse utenfor har veksten i tradisjonell vareimport ligget mellom 1 og 2 prosent. Nordmenns

Figur 2.9. Eksport. Sesongjustert, mrd. 2011-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.10. Import. Sesongjustert, mrd. 2011-kr, kvartal

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

konsum i utlandet har også økt mye og har bidratt vesentlig til å trekke opp veksten i samlet tjenesteimport. Foreløpige tall fra KNR viser lav eller negativ vekst for ovennevnte importkategorier i 1. kvartal i år. Kronesvekkelsen bidro til importprisveksten fra 2012 til 2013, og relativt svak kronekurs ventes å gjøre det samme i år.

Konsum og investeringer i Norge har til dels store direkte og indirekte importandeler. Veksten i importen i år og ut prognoseperioden vil derfor i stor grad avhenge av veksten i og sammensetningen av konsum og investeringer. Vi venter en moderat vekst, noe høyere for samlet import enn for samlet eksport utenom olje og gass. Høyere vekst i både volum og priser for importen enn for eksporten vil medføre at handelsoverskuddet reduseres fra over 300 milliarder kroner i år til ned mot 200 milliarder kroner i 2017. Vi venter at avkastningen fra et stort og stadig økende oljefond sørger for et tiltakende overskudd på rente- og stønadsbalanse. Overskuddet på driftsbalanse overfor utlandet ventes å falle fra om lag 11 prosent av BNP i 2014 til rundt 9 prosent i 2017.

2.8. Fortsatt konjunkturnedgang

BNP Fastlands-Norge vokste i 1. kvartal 2014 med 0,5 prosent, noe som er samme veksttakt som i de to foregående kvartalene. Regnet som årlig rate er dette om lag 2 prosent, mens anslått trendvekst for fastlandsøkonomien er knappe 2,5 prosent. Norsk økonomi er altså fremdeles inne i en moderat konjunkturnedgang som nå har vart i halvannet år. Aktivitetsøkningen i Fastlands-Norge kan grovt sett tilskrives tre like store bidrag fra næringene offentlig forvaltning, markedsrettede tjenester, og industri og annen vareproduksjon samlet. Blant enkeltnæringene finner vi den største økningen i produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner, men det er også relativt høy vekst i offentlig sektor (særlig administrasjon og undervisning). Bruttoproduktet falt litt i bygg og anlegg og i varehandelen, samt i flere industrinæringer.

Den underliggende konjunktursituasjonen ser noe svakere ut om vi korrigerer for utviklingen i aktiviteter som er lite konjunkturfølsomme, slik som elektrisitetsproduksjon og produksjon i primærnæringene. En slik justering viser at veksten i 1. kvartal 2014 var drøye 0,2 prosentpoeng lavere, målt i årlig rate, enn hva utviklingen i BNP Fastlands-Norge viser.

Industrien samlet vokste med samme rate som fastlandsøkonomien totalt i 1. kvartal, men det var stor variasjon mellom næringene. Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner har økt nesten 30 prosent siden midten av 2010. Mot slutten av 2013 var det tegn til lavere aktivitet, men med en økning på 4 prosent i 1. kvartal har fallet fra 4. kvartal i fjor blitt mer enn reversert. Denne næringen leverer mye til petroleumsvirksomheten, men enda mer av produksjonen eksporteres. Næringene som primært leverer til petroleumsvirksomheten er verftsindustri samt reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr. I begge disse næringene var det fall i bruttoproduktet i andre halvår 2013, selv om samlet årsvekst var høy. I 1. kvartal er imidlertid veksten igjen positiv. I den øvrige industrien var bildet mer blandet. Bruttoproduktet i næringsmiddelinndustrien viste et ganske stort fall, mens bruttoproduktene i oljeraffinering, kjemisk og farmasøyteks industri vokste i 1. kvartal etter fem kvartaler på rad uten vekst. I de resterende industrinæringerne er tendensen i produksjonsutvikling fremdeles negativ eller flat.

Innen annen vareproduksjon er det bygg og anlegg som er den største næringen. Denne vokste mye i både 2012 og 2013, men falt svakt i 1. kvartal 2014, i hovedsak grunnet lavere boliginvesteringer. Når annen vareproduksjon likevel øker noe er det hovedsakelig fordi elektrisitetsproduksjonen økte for første gang på nesten to år.

De markedsrettede tjenestenæringerne vokste som helhet noe mindre enn BNP Fastlands-Norge i

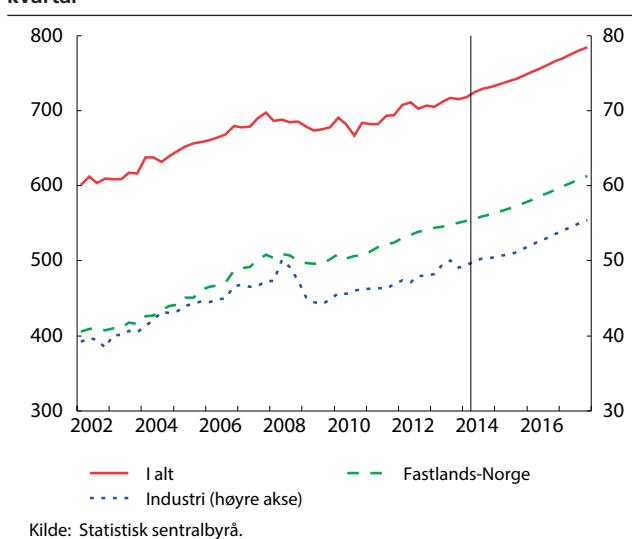
Tabell 2.2. Makroøkonomiske hovedstørrelser 2013-2017. Regnskap og prognoseringer. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	Regn-skap 2013*	Prognosering									
		2014			2015			2016		2017	
		SSB	NB	FIN	SSB	NB	FIN	SSB	NB	SSB	NB
Realøkonomi											
Konsum i husholdninger mv.	2,1	2,1	1 3/4	2,0	3,1	3 1/4	..	3,5	3 1/4	3,6	2 3/4
Konsum i offentlig forvaltning	1,8	2,3	2	1,9	2,3	2 1/4	..	2,3	..	2,0	..
Bruttoinvestering i fast realkapital	8,4	0,2	..	1,7	2,2	..	..	3,8	..	3,6	..
Utvinning og rørtransport ¹	17,1	3,5	1 1/2	3,0	0,4	3/4	..	1,0	-1 3/4	-1,6	-1 1/2
Fastlands-Norge	4,4	-0,5	1 1/4	..	3,1	4 1/4	..	5,5	..	6,3	..
Næringer	0,2	0,0	..	2,0	0,7	..	..	4,9	..	5,0	..
Bolig	6,4	-4,8	..	-2,3	3,9	..	..	5,5	..	5,8	..
Offentlig forvaltning	9,9	4,7	..	4,8	6,2	..	..	6,3	..	8,9	..
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ²	2,5	1,7	1 3/4	1,8	2,9	3 1/4	..	3,5	3	3,7	2 3/4
Lagerendring ³	-0,2	0,3	..	..	0,0	..	..	0,0	..	0,0	..
Eksport	-3,3	2,6	..	1,9	1,5	..	..	2,2	..	2,6	..
Råolje og naturgass	-7,7	2,7	..	1,1	-0,2	..	..	0,4	..	0,6	..
Tradisjonelle varer ⁴	0,4	1,8	1 1/2	2,4	2,4	2 1/2	..	4,3	..	4,9	..
Import	2,9	2,0	2	2,8	4,0	4 1/4	..	4,1	..	4,2	..
Tradisjonelle varer	2,5	2,4	..	2,3	2,4	..	..	4,5	..	4,8	..
Bruttonasjonalprodukt	0,6	2,2	1 1/2	1,5	1,7	2	1,8	2,5	2 1/2	2,5	2 1/2
Fastlands-Norge	2,0	2,0	1 3/4	1,9	2,2	2 1/2	2,2	3,1	3	3,1	2 3/4
Arbeidsmarked											
Sysselsatte personer	1,2	0,8	1	0,8	0,7	3/4	..	1,1	1	1,8	1
Arbeidsledighetsrate (nivå)	3,5	3,6	3 3/4	3,7	3,8	4	3,8	3,8	4	3,6	4
Priser og lønninger											
Årlønn	3,9	3,6	3 1/2	3,3	3,5	3 3/4	..	3,7	4	3,8	4
Konsumprisindeksen (KPI)	2,1	2,0	2	2,0	1,7	2	..	1,7	2 1/4	2,2	2 1/4
KPI-JAE ⁵	1,6	2,3	2 1/4	2,5	1,7	2	..	1,8	2 1/4	2,2	2 1/4
Eksportpris tradisjonelle varer	3,4	3,5	..	..	1,4	..	..	1,1	..	2,1	..
Importpris tradisjonelle varer	2,1	3,7	..	0,9	..	..	..	0,9	..	1,7	..
Boligpris	3,9	0,7	..	..	2,9	..	..	3,4	..	5,0	..
..											
Utenriksøkonomi											
Driftsbalansen, mrd. kroner	333,6	344,3	..	..	334,5	..	..	305,0	..	315,1	..
Driftsbalansen i prosent av BNP	11,1	11,0	..	11,0	10,5	..	..	9,2	..	9,0	..
..											
MEMO:											
Husholdningenes sparerate (nivå)	9,0	9,8	..	9,2	10,2	..	..	10,2	..	9,9	..
Pengemarkedsrente (nivå)	1,8	1,7	1,7	1,7	1,8	2	1,8	2,1	2,4	2,6	..
Utlånsrente, rammelån med pant i bolig (nivå) ⁶	4,0	4,0	..	..	3,9	..	..	3,9	..	4,1	..
Råoljepris i kroner (nivå) ⁷	639	630	..	650	580	..	626,0	568	..	579	..
Eksportmarkedsindikator	1,2	3,6	..	..	4,6	..	..	5,4	..	6,2	..
Importveid kronekurs (44 land) ⁸	2,2	2,8	2,9	3,6	-1,3	-1,6	..	-0,7	-0,3	0,0	0,0

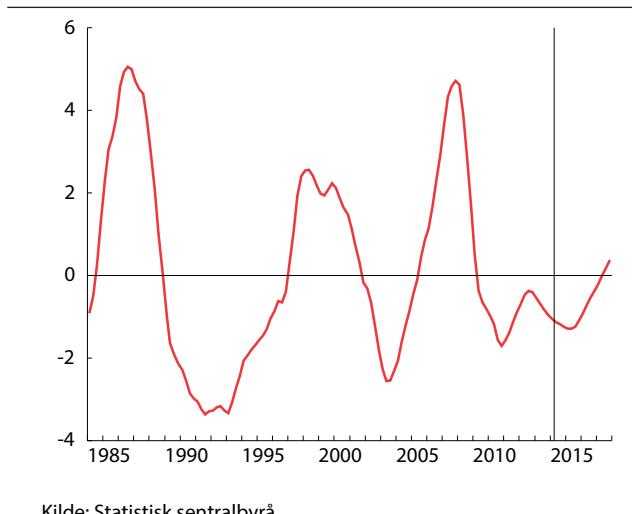
¹ Finansdepartementets anslag inkluderer tjenester tilknyttet oljeutvinning.² Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.³ Endring i lagerendring i prosent av BNP.⁴ Norges Bank gir anslag for tradisjonelle varer, reisetrafikk og annen tjenestetransport fra Fastlands-Norge.⁵ KPI justert for avgiftsrendinger og uten energivarer (KPI-JAE).⁶ Gjennomsnitt for året.⁷ Gjennomsnittlig spotpris, Brent Blend.⁸ Positivt tall innebærer svekket krone. Finansdepartementet gir anslag på konkurransesprisindeksen.

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB), Finansdepartementet, St.meld nr. 2 (2013-2014), (FIN), Norges Bank, Pengepolitisk rapport 1/2014 (NB).

Figur 2.11. Bruttonasjonalprodukt. Sesongjustert, mrd. 2011-kr, kvarthal

Figur 2.12. BNP Fastlands-Norge. Avvik fra beregnet trend i prosent

1. kvartal, men de aller fleste næringene opplevde likevel noe vekst i bruttoproduktet. Et viktig unntak er varehandelen, hvor aktiviteten falt med 0,1 prosent, og denne næringen har hatt lav vekst siden 2012. Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting og forretningsmessig tjenesteyting har derimot begge hatt høy, dog avtakende vekst de siste to årene. Denne veksten har avtatt ytterligere i 1. kvartal 2014. Bruttonasjonalproduktet i overnattings- og serveringsvirksomhet fortsatte å øke jevnt, og har nå omrent innhentet nivået fra før finanskrisen. Transport utenom utenriks sjøfart nærmer seg også et tilsvarende nivå, og vokste med 0,7 prosent i 1. kvartal.

Tjenester i tilknytning til utvinning er kategorisert som utenfor Fastlands-Norge. Veksten her var i 1. kvartal på hele 3,1 prosent, som tilsvarer over 12 prosent i årlig rate. Det betyr at produksjonen der foreløpig fortsetter å vokse like kraftig som den har gjort de siste to årene. Det er imidlertid ikke tilstrekkelig til å kompensere

for et fall i bruttoproduktet i utvinningen av råolje og naturgass, og derfor økte BNP totalt sett mindre enn fastlandsøkonomien i 1. kvartal.

For de neste årene legger vi til grunn en bedret internasjonal økonomisk utvikling, og dette gjør at veksten i industriproduksjonen tar seg opp, særlig i 2016 og 2017. I 2014 bidrar svekkingen av kronekursen i 2013 fremdeles til sterke eksport, men denne impulsen vil forsvinne etter hvert som kronekursen styrker seg litt gjennom 2014. Sterk vekst i petroleumsinvesteringene har de siste årene gitt en positiv impuls til industrien. Disse ventes ikke å øke noe særlig framover, og dette bidrar til at veksten i industriproduksjonen samlet faller fra i år til neste år.

Innen bygg og anlegg regner vi med at veksten blir betraktelig lavere i år og neste år enn hva den har vært i de to foregående. Aktiviteten vil deretter ta seg noe opp i 2016 og 2017. For annen vareproduksjon ellers legger vi til grunn at både fiskeoppdrett og kraftproduksjon vil vokse noe.

I markedsrettede tjenestenæringer venter vi etter hvert en bredt basert vekst. Aktivitetsveksten i varehandelen vil ta seg opp i løpet av 2015 og 2016, som følge av økt vekst i husholdningenes konsum. Samtidig vil lavere vekst i petroleumsinvesteringer bidra til at veksten i en del tjenesteyting blir lavere enn i 2012 og 2013. Særlig gjelder dette forretningsmessig tjenesteyting og faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting. Veksten i tjenester i tilknytning til utvinning vil også bli klart redusert på grunn av dette, noe som er hovedårsaken til at vårt anslag for veksten i BNP totalt er lavere enn for fastlandsøkonomien i årene 2015-17.

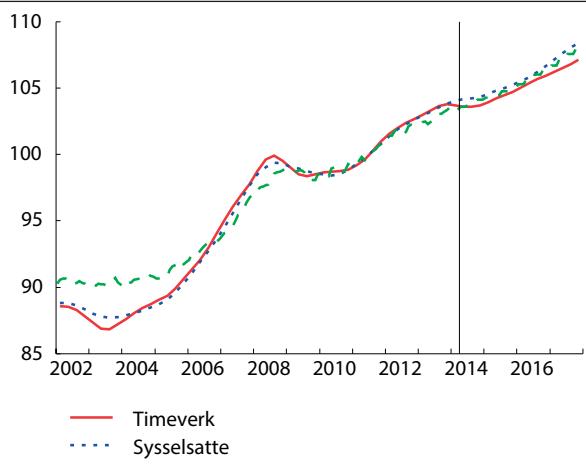
BNP Fastlands-Norge vil ifølge våre beregninger vokse med 2 prosent i 2014, noe som vil være samme veksttakt som i 2013. I 2015 forventer vi en liten økning i veksten, og deretter tror vi den vil ligge i overkant av 3 prosent i 2016 og 2017. Det er altså først i løpet av et par års tid at det blir noen klar endring i veksttakten. Konjekturene snur i så fall fra nedgang til oppgang rundt årsskiftet 2015/2016.

2.9. Arbeidsmarkedet

Det var en jevn kvartalsvis vekst i sysselsettingen på om lag 0,3 prosent gjennom 2013. Befolkningsveksten i 2013 var 1,1 prosent, litt lavere enn i 2012. Ifølge AKU gikk sysselsettingen som andel av befolkningen i yrkesaktiv alder ned med 0,5 prosentpoeng fra 2012 til 2013, mens andelen ifølge KNR gikk ned med 0,2 prosentpoeng. Forskjellig utvikling i sysselsettingsandelen tilsier at det i 2013 fortsatt var en økning i den delen av arbeidsstyrken som enten er her på korttidsopphold eller som ikke var bosatt i Norge. I 1. kvartal i 2014 økte ifølge KNR sysselsettingen med 0,2 prosent.

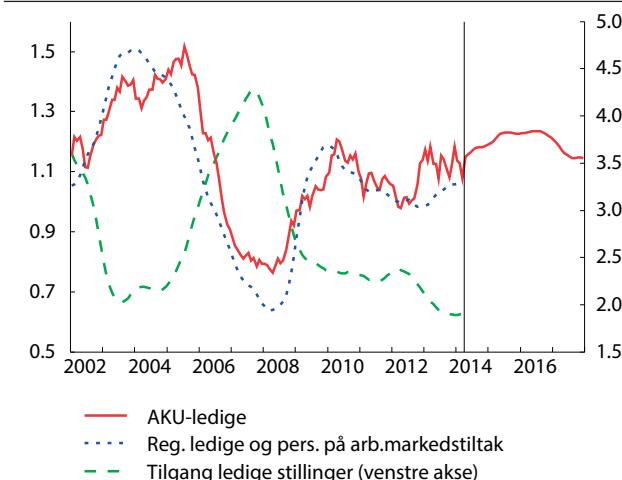
De siste årene har det vært betydelige forskjeller i sysselsettingsutviklingen mellom næringene og dette var også tilfellet i 1. kvartal. Sysselsettingsveksten

Figur 2.13. Arbeidsstyrke, sysselsetting og timeverk.
Sesongjusterte og glattede indeks, 2011=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.14. Arbeidsledige og tilgangen på ledige stillinger.
Prosent av arbeidsstyrken. Sesongjustert og glattet

Kilde: Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå.

innen tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass var nesten tre ganger så høy som gjennomsnittet, mens sysselsettingen gikk ned i varehandel. Sysselsettingsveksten i bygg og anlegg har også vært relativt svak de siste tre kvartalene og om lag på nivå med gjennomsnittet for alle næringer. Gjennomsnittlig sysselsettingsvekst i industrien var 0,2 prosent, men skjuler store forskjeller. Verftsindustri og transportmiddelindustri, samt reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr – industrinæringer som primært leverer til petroleumsindustrien – hadde høy sysselsettingsvekst. Dette var også tilfelle for oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri. Eksportorientert industri hadde uendret sysselsetting. Sysselsettingen i industri som i stor grad leverer til hjemmemarkedet, samt produksjon av papir og papirvarer, gikk derimot ned i 1. kvartal. Sysselsettingsveksten i kommune-forvaltningen var om lag dobbelt så stor som samlet vekst.

Yrkesdeltakelsen var 70,9 prosent i gjennomsnitt for perioden februar til april og dette innebar en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra november til januar. Yrkesdeltagelsen falt for personer mellom 15 og 24 år og i alle kvinnegrupper. Det er forøvrig en underliggende trendmessig vekst i både kvinnenes og mennenes yrkesdeltakelse i gruppen 60 til 64 år og i gruppen 65 til 74 år. Dette reflekterer trolig et økt utdanningsnivå, virkninger av pensjonsreformen og generelt bedre helse blant eldre. Også arbeidet for et inkluderende arbeidsliv kan ha hatt effekt.

Ifølge AKU økte arbeidsledigheten mot slutten av 2012 og ledighetsraten har gjennom 2013 vært mellom 3,3 og 3,7 prosent. Gjennomsnittlig ledighet for 4. kvartal i 2013 og for året som helhet var 3,5 prosent. Gjennomsnittlig ledighet for perioden februar til april, viste en noe lavere ledighet på 3,3 prosent. På den andre siden viser Arbeids- og velferdsetaten (NAV) sin statistikk for registrert ledighet, samt summen av

registrerte ledige og personer på tiltak, en jevn økning gjennom 2013. Utviklingen gjennom årets fem første måneder har imidlertid vært ganske flat. Ved utgangen av mai 2014 var 87 500 personer enten på tiltak eller registrert ledige. Det er en oppgang i ledigheten blant flere yrkesgrupper og den prosentvise økningen er størst innen ikt- og ingeniørfag.

Personer som har vært arbeidsledige i over 26 uker inklusive personer som har deltatt på arbeidsmarkeds tiltak i denne perioden, men som fortsatt er arbeidsledige, utgjorde om lag 49 prosent av de arbeidsledige i april 2014. Det er en økning på knapt 3 prosentpoeng fra samme tid i fjor.

Antall ledige stillinger i offentlig og privat sektor annonsert i media eller meldt til NAV ble redusert med 17 prosent i januar, 13 prosent i februar, 10 prosent i mars, 8 prosent i april og 10 prosent i mai, sett i forhold til tilsvarende periode i fjor. Siden 2010 har SSB publisert tall for ledige stillinger i forhold til antall stillinger i alt og tallene er basert på en utvalgsundersøkelse. I 1. kvartal 2014 gikk andelen ledige stillinger ned med 0,3 prosentpoeng sammenliknet med samme periode året før. Det at andelen ledige stillinger faller, tyder på at jobbusiktene til de arbeidsledige har forverret seg det siste året. Den største nedgangen i antallet utlyste stillinger var innen personlig og forretningsmessig tjenesteyting.

Vekst i sesongjusterte utførte timeverk i Fastlands-Norge var på nivå med veksten i antall sysselsatte i 1. kvartal 2014. Det er én ekstra arbeidsdag i 2014 sammenliknet med 2013, noe som trekker opp antall utførte timeverk per sysselsatt. En nedgang i permitteringer trekker også opp utførte timeverk.

Sysselsettingsutviklingen anslås å bli svak de neste årene selv om veksten i både statlig og kommunal sysselsetting trekker opp. For industrien er aktiviteten i

oljenæringen viktig, og impulsene fra denne næringen mot norsk industri ventes å bli mye svakere enn i tidligere år. Aktiviteten i bygg og anlegg anslås å øke igjen til neste år. Sysselsettingsveksten i denne næringen følger gjerne produksjonsutviklingen med et tidsetterslep, slik at sysselsettingsveksten blir lav i år og til neste år. Sysselsettingen i eksportorientert virksomhet vil øke i inneværende år. Vekst i annen privat tjenesteproduksjon og fiskeoppdrett trekker også opp sysselsettingsveksten. Samlet venter vi at den økonomiske utviklingen øker arbeidsledigheten noe framover. Vi anslår at AKU-ledigheten øker litt i resten av 2014 og videre til 3,8 prosent i 2015. Ledigheten ventes deretter å holde seg på om lag dette nivået fram til 2017. Da har aktiviteten internasjonalt og nasjonalt ifølge våre beregninger tatt seg opp og fått sysselsettingen til vokse sterkere, slik at ledigheten faller til 3,6 prosent til tross for at også arbeidstilbuddet øker.

2.10. Lønnsveksten avtar

I 2013 økte gjennomsnittlig årslønn for alle lønns-takere med 3,9 prosent. Det var om lag som i 2012, men lønnsstatistikken viser imidlertid en litt avtakende vekst gjennom fjoråret både for avtalt og utbetalt lønn. Det er lønnstatistikken som er hoveddatakilden til utregning av årslønnsvekst både i nasjonalregnskapet og i teknisk beregningsutvalg (TBU), og den avtakende lønnsveksten på slutten av året tyder på at arbeidsmarkedet er mindre stramt enn tidligere.

I årets hovedoppgjør ble partene enige om tarifftillegg som partene anslår vil gi en lønnsvekst på 3,3 prosent for industriarbeiderne. Også for industrifunksjonærerne er årslønnen anslått å øke med 3,3 prosent. Dette er også anslaget for lønnsveksten for industrien samlet, som bør være normgivende for resten av økonomien ifølge Holden III-utvalget. Rammen fra industrien har blitt fulgt i senere oppgjør i både privat og offentlig sektor.

Den totale rammen for lønnsvekst, som partene tar sikte på, er avhengig av anslaget for lønnsglidning gjennom året. I perioder med lav lønnsomhet og økt ledighet er denne komponenten gjerne lav. I årets lønnsoppgjør har partene lagt til grunn at glidningen blir 1,5 prosent blant industriarbeidere og 1,8 prosent blant funksjonærer. En så lav glidning har vi ikke sett siden 2003/2004. Den gang var imidlertid ledigheten adskillig høyere og norsk industri slet med svært lav lønnsomhet, noe som førte til store nedleggelsjer. Partene tar altså sikte på å bringe lønnsveksten betydelig ned i årets tariffoppgjør.

Det er flere momenter som taler for at glidningen kan bli lav i år. Ledigheten har økt litt gjennom de siste årene og vi antar at ledigheten øker litt i år også. Tilgangen på ledige stillinger var lavere i 2013 enn i 2012 og 2011, og tilgangen har gått ned også hittil i år. En gruppe høyt utdannede som har færre jobber å velge mellom er ingeniører og sivilingeniører. Ifølge tall fra

NAV har antall ledige personer som er utdannet innen ikt- og ingeniørfag økt med 28 prosent fra mai 2013 til mai 2014. Det er bare blant ledere at ledigheten har økt mer. Tilgangen på ledige stillinger innen ikt- og ingeniøryrker har falt fra et nivå på rundt 25 000 i både 2011 og 2012 til om lag 19 000 totalt i 2013. Hittil i år har tilgangen på slike stillinger fortsatt å falle, og nedgangen har hver måned vært sterkere enn gjennomsnittet over alle yrker. Ingeniører er som arbeidstakere svært utsatte for konjunkturer ettersom de i stor grad jobber i privat sektor og i all hovedsak forhandler lønna si lokalt. Et mindre stramt arbeidsmarked for disse vil trekke glidningen ned både i og utenfor industrien.

Det er imidlertid også andre forhold som påvirker størrelsen på glidningen, som strukturelle endringer og sammensetningseffekter. I perioder med nedskjæringer er det gjerne yngre arbeidstakere med lav ansiennitet som mister jobben først. Det kan isolert sett gi økt gjennomsnittslønn. I nærlinger med høy lønnsomhet kan også lønnsveksten bli noe høyere enn i industrien. Vi anslår at årslønna vokser med 3,6 prosent i år.

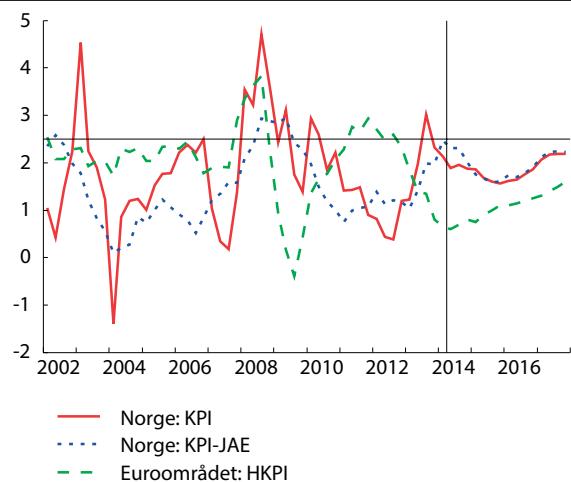
Også i årene framover tror vi at lønnsveksten holder seg om lag på dette nivået. Ledighetsatenas øke til 3,8 prosent i 2015, noe som isolert sett bidrar til lavere lønnsvekst. I motsatt retning trekker utviklingen i industrien. Med høyere vekst i etterspørselen fra verdensmarkedet vil industriproduksjonen ta seg opp i løpet av 2016 og 2017 og bidra til høyere vekst i produktiviteten. I våre modeller deler arbeidstakerne og kapitaleierne gevinsten av økt industriproduktivitet. Med våre anslag faller ledigheten i 2017. Det tar imidlertid tid før økt lønnsomhet og redusert ledighet for alvor slår ut i økt lønnsvekst. Derfor er årslønnsveksten i 2017 bare litt høyere enn i årene før. Timelønnskostnadene derimot, som er relevante for bedriftene, er noe høyere i 2017, hovedsakelig på grunn av færre arbeidsdager.

2.11. Valutakursen styrer svingningene i inflasjonen

Den underliggende prisstigningen har vært relativt høy gjennom siste halvår. Inflasjonen målt med 12-månedersveksten i konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og uten energivarier (KPI-JAE) økte fra 1,7 prosent i september til 2,5 prosent i april, og dette tilsvarer inflasjonsmålet til Norges Bank. Lavere prisvekst på elektrisk kraft sammenliknet med utviklingen gjennom året før førte til at prisstigningstakten for konsumprisindeksen i alt (KPI) i løpet av samme periode falt med ett prosentpoeng og var i april 1,8 prosent.

Veksten i timelønnskostnader og i produktivitet har i de siste årene vært ganske stabil og gitt små impulser til endringer i inflasjonstakten. Økningen i den underliggende inflasjonen må derfor ses i lys av kronesvekkelsen gjennom mesteparten av 2013 og i januar 2014. Prisstigningstakten på importerte konsumvarer (justert for avgifter og uten energivarier) har således økt

Figur 2.15. Konsumprisindeksene. Prosentvis vekst fra samme kvartal året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

fra -0,3 prosent i september i fjor til 1,0 prosent i april. Det gir et bidrag til prisveksten på 0,4 prosentpoeng, og forklarer vel halvparten av økningen i 12-månedersveksten i KPI-JAE fra september i fjor til april i år.

Valutakursen påvirker prisene også for norskproduserte varer gjennom prisene på importerte innsatsfaktorer og varer som får prisene i det norske markedet bestemt av verdensmarkedet. Det har gjennom det siste halvåret vært økt prisstigning på norskproduserte varer utenom energi, mens prisstigningen for hovedgruppene av tjenester har holdt seg ganske stabil. I april var det riktignok en kraftig økning i prisstigningstakten for tjenester utenom husleie, men det hadde i stor grad sammenheng med at prisobservasjonene på flyreiser ble sterkt påvirket av påskens. Det ventes at dette reverseres i mai og at prisstigningstakten for tjenester da faller.

Boks 2.2. To indeksene for måling av konsumpriser

Når man beregner reallønnsveksten er det gjerne KPI som brukes som deflator og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene utarbeider prognosenter for KPI-veksten. Når SSB presenterer tall for husholdningenes disponibele realinntekter er det imidlertid deflatoren for husholdningenes konsum i nasjonalregnskapet (NR) som benyttes. Underlagsmaterialet i konsumprisindeksen utgjør riktignok det meste av prisinformasjonen ved utarbeidelsen av konsumdeflatoren i NR, men på grunn av forskjeller i prinsipper og beregningsmetode vil det normalt være forskjeller i utviklingen i de to indeksene.

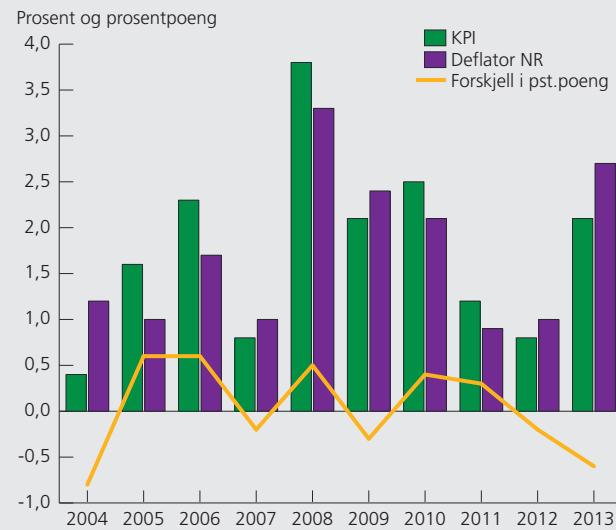
Det er særlig tre produktområder som kan bidra til ulik utvikling i indeksene. I KPI gjøres det ikke forsøk på å fange opp prisutviklingen for nordmenns konsum i utlandet. I prinsippet tilordnes denne gruppen gjennomsnittet av prisutviklingen på varer og tjenester innenlands i Norge. I NR beregnes derimot prisutviklingen ved å se på inflasjonen i de landene norske husholdninger besøker og i tillegg justeres det for utviklingen i valutakursen. Dette innebærer betydelige bidrag til avvik mellom indeksene når det er store bevegelser i valutakursene. Det andre området er forsikring, hvor KPI måler utviklingen i den observerte prisen på forsikringspoliser. I NR er det forskjellen mellom innbetalte premier og utbetalte erstatninger som er konsumbegrepet, og prisen beregnes implisitt som forholdet mellom denne verdien og volumet av forsikringstjenester beregnet fra produksjonssiden. Det tredje området er at NR beregner en pris på den delen av det finansielle tjenestekonsum som er knyttet til rentemarginen, og dette dekkes ikke av KPI.

Som vi ser av figuren kan det være betydelige forskjeller mellom de to prisindeksene. I de ti siste årene har forskjellen i årlig vekst (absoluttverdi) i gjennomsnitt vært 0,45 prosentpoeng. Den akkumulerte prisøkningen i perioden er derimot tilnærmet den samme målt med de to indeksene. I 2013

var forskjellen spesielt stor da veksten i deflatoren var 0,6 prosentpoeng større enn KPI. Forskjellen kan føres tilbake til både svekkelsen av norske kroner, betydningen av forskjellen i behandlingen av forsikringspremier og finansielle tjenester.

Viktige egenskaper ved KPI er at den ikke revideres og at den kun måler priser knyttet til omsetning i Norge. Konsumdeflatoren i NR derimot revideres når man får mer eller bedre informasjon, og når det gjøres endringer i beregningsopplegget. Vi vil fortsette å bruke og omtale indeksene som tidligere: I lønnsavsnittet er det KPI-veksten som ligger bak den omtalte reallønnsutviklingen, og i konsumavsnittet er det deflatoren som ligger bak beregningen av disponibel realinntekt.

Vekst i to prisindeksene. Prosent og prosentpoeng

Også i tiden framover regner vi med at det er bevegelsene i valutakursen som vil være årsak til det meste av svingningene i inflasjonen. Kronestyrkingen gjennom senvinteren og våren i år vil gradvis slå ut i prisene og dominere over de tidsforsinkete effektene av den forutgående svekkelsen. Vi venter også ytterligere noe styrking av krona fram mot slutten av 2015. Inflasjonen vil derfor trolig gå ned i tiden framover. Det vil neppe forhindre at veksten i årsgjennomsnittet i KPI-JAE vil gå klart opp fra 2013 til 2014. Vi anslår nå at KPI-JAE blir 2,3 prosent høyere i år enn i fjor. Kronestyrkingen vil imidlertid bidra til at inflasjonen faller klart i 2015 og anslås til 1,7 prosent i 2015. Lønnsveksten vil i de første årene trolig gi små bidrag til endringer i inflasjonen, men kanskje bidra til en liten økning mot slutten av prognoseperioden. Etter hvert som effektene av kronestyrkingen reduseres begynner inflasjonen også å ta seg noe opp igjen i 2016, og den kommer mer markert opp i 2017. Ifølge beregningene vil inflasjonen likevel ikke nå helt opp til inflasjonsmålet til Norges Bank.

Forskjellen mellom utviklingen i KPI-JAE og i KPI har i mange år vært dominert av utviklingen i energiprisene og spesielt elektrisitetsprisene, mens avgiftsendringer har vært av liten betydning i de senere årene. Basert på terminprisene i kraftmarkedet i andre halvdel av mai, anslår vi at elektrisitetsprisene til husholdningene som årsgjennomsnitt vil falle med nær 10 prosent fra 2013 til 2014. Verken oljeprisen eller avgiftsendringene er ventet å gi impulser til KPI av betydning i år. Veksten i KPI anslås dermed å bli 2,0 prosent i 2014 og vil med det være 0,3 prosentpoeng lavere enn for KPI-JAE.

Elektrisitetsprisene er ventet å øke noe mer enn inflasjonen i 2015, for deretter å falle i de påfølgende årene. Oljeprisen er også ventet å falle noe i andre halvår og gjennom 2015. Vi legger som vanlig til grunn at det ikke gjøres noen reelle avgiftsendringer i de neste årene. Vi regner med en ganske lik vekst i KPI og KPI-JAE fra 2015 og framover, men veksten i KPI kan komme til å bli noe lavere enn veksten i KPI-JAE i 2016.

Tabell 2.3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	Ujustert				Sesongjustert					
	2012	2013	12.2	12.3	12.4	13.1	13.2	13.3	13.4	14.1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 163 689	1 188 533	290 809	292 774	294 223	297 540	297 650	297 726	298 682	301 049
Konsum i husholdninger	1 109 433	1 132 871	277 298	279 238	280 671	283 831	283 674	283 694	284 703	287 067
Varekonsum	554 323	559 588	139 550	139 538	139 927	142 174	141 350	139 464	139 768	141 022
Tjenestekonsum	509 682	522 976	126 718	128 248	128 809	129 453	130 229	131 278	131 932	132 984
Husholdningenes kjøp i utlandet	76 268	82 188	18 780	19 159	19 625	19 949	19 999	20 988	21 189	21 189
Utlendingers kjøp i Norge	-30 841	-31 882	-7 750	-7 707	-7 690	-7 745	-7 904	-8 036	-8 185	-8 128
Konsum i ideelle organisasjoner	54 256	55 662	13 510	13 537	13 552	13 709	13 976	14 032	13 979	13 982
Konsum i offentlig forvaltning	602 683	613 623	150 196	151 795	152 131	152 928	153 043	153 433	154 237	155 614
Konsum i statsforvaltningen	304 762	309 127	76 009	76 648	77 038	77 166	77 055	77 169	77 753	78 559
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	266 268	270 829	66 421	67 007	67 349	67 538	67 450	67 573	68 287	68 992
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	38 493	38 298	9 588	9 641	9 689	9 629	9 604	9 596	9 466	9 567
Konsum i kommuneforvaltningen	297 921	304 495	74 188	75 147	75 093	75 762	75 989	76 264	76 484	77 056
Bruttoinvestering i fast realkapital	583 849	632 879	143 347	147 644	152 324	150 262	161 757	160 821	159 990	157 033
Utvinning og rørtransport	166 092	194 533	41 276	40 910	44 234	44 781	48 409	51 381	49 907	51 104
Tjenester tilknyttet utvinning	2 765	2 489	331	958	1 081	-474	1 182	737	1 044	404
Utenriks sjøfart	23 724	27 350	5 597	5 564	6 361	6 091	7 784	6 958	6 563	5 040
Fastlands-Norge	391 268	408 506	96 144	100 212	100 648	99 864	104 382	101 745	102 477	100 484
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	305 178	313 894	75 433	78 139	78 193	76 882	80 968	78 099	77 811	75 578
Næringer	175 817	176 223	43 603	44 647	44 549	42 171	46 630	43 670	43 573	42 585
Industri og bergverk	23 515	24 352	6 243	5 479	6 351	5 499	6 656	5 888	6 239	5 835
Annен vareproduksjon	44 573	46 439	10 778	11 212	11 391	10 929	12 060	11 624	11 685	11 565
Tjenester	107 729	105 431	26 582	27 957	26 807	25 743	27 913	26 158	25 649	25 185
Boliger (husholdninger)	129 361	137 671	31 829	33 493	33 645	34 711	34 338	34 429	34 238	32 994
Offentlig forvaltning	86 090	94 612	20 711	22 073	22 455	22 982	23 414	23 646	24 665	24 906
Lagerendring og statistiske avvik	110 659	105 355	29 351	25 912	21 135	26 426	19 873	26 711	29 183	20 683
Bruttoinvestering i alt	694 507	738 234	172 698	173 556	173 459	176 688	181 630	187 532	189 173	177 715
Innenlands sluttanvendelse	2 460 880	2 540 390	613 703	618 125	619 813	627 156	632 324	638 690	642 093	634 379
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (eksl. lagerendring)	2 157 640	2 210 663	537 149	544 781	547 003	550 332	555 076	552 903	555 396	557 148
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	688 773	708 235	170 908	173 868	174 586	175 910	176 458	177 079	178 903	180 520
Eksport i alt	1 165 804	1 127 310	299 099	285 328	285 936	277 401	284 571	286 635	278 880	283 399
Tradisjonelle varer	321 677	323 053	80 127	81 085	81 305	80 455	81 398	80 592	80 117	80 455
Råolje og naturgass	572 367	528 537	149 283	137 002	137 608	130 876	134 523	135 766	128 229	131 946
Skip, plattformer og fly	8 765	8 882	3 132	2 333	1 400	1 959	1 670	2 482	2 750	3 415
Tjenester	262 994	266 838	66 556	64 908	65 624	64 112	66 980	67 794	67 785	67 583
Samlet sluttanvendelse	3 626 684	3 667 700	912 802	903 453	905 748	904 557	916 894	925 325	920 973	917 777
Import i alt	796 233	818 945	201 299	200 546	198 941	199 686	204 711	208 188	205 488	200 048
Tradisjonelle varer	482 523	494 525	120 466	121 990	120 414	122 198	123 194	124 978	123 858	124 233
Råolje og naturgass	14 206	15 858	5 001	2 923	3 042	3 816	3 560	4 731	3 208	3 447
Skip, plattformer og fly	26 330	24 957	6 765	6 427	7 079	6 070	6 610	7 323	4 980	3 399
Tjenester	273 174	283 606	69 067	69 206	68 406	67 602	71 346	71 156	73 442	68 969
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	2 830 451	2 848 756	711 503	702 907	706 807	704 870	712 184	717 138	715 486	717 729
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	2 146 145	2 188 127	534 481	539 244	540 569	543 831	545 341	548 104	550 822	553 459
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	684 305	660 629	177 021	163 662	166 238	161 040	166 842	169 033	164 664	164 270
Fastlands-Norge (basisverdi)	1 842 887	1 878 628	458 834	462 160	463 656	466 222	468 265	470 721	473 524	475 722
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 403 632	1 432 165	349 474	352 037	352 847	355 023	356 861	359 037	361 337	362 771
Industri og bergverk	190 639	196 869	47 121	47 965	47 960	48 256	49 527	50 039	49 074	49 386
Annen vareproduksjon	243 959	248 232	61 349	60 898	60 606	61 495	61 811	61 913	62 869	63 189
Tjenester inkl. boligtjenester	969 034	987 063	241 004	243 173	244 280	245 273	245 523	247 085	249 393	250 196
Offentlig forvaltning	439 255	446 463	109 360	110 123	110 809	111 198	111 404	111 683	112 187	112 951
Produktavgifter og -subsider	303 258	309 498	75 648	77 085	76 914	77 609	77 076	77 384	77 298	77 737

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Faste 2011-priser. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2012	2013	12.2	12.3	12.4	13.1	13.2	13.3	13.4	14.1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	3,0	2,1	1,0	0,7	0,5	1,1	0,0	0,0	0,3	0,8
Konsum i husholdninger	3,0	2,1	1,1	0,7	0,5	1,1	-0,1	0,0	0,4	0,8
Varekonsum	2,1	0,9	1,5	0,0	0,3	1,6	-0,6	-1,3	0,2	0,9
Tjenestekonsum	3,1	2,6	0,7	1,2	0,4	0,5	0,6	0,8	0,5	0,8
Husholdningenes kjøp i utlandet	9,7	7,8	0,3	2,0	2,4	1,7	0,3	4,9	1,0	0,0
Utlendingers kjøp i Norge	3,7	3,4	1,0	-0,6	-0,2	0,7	2,1	1,7	1,9	-0,7
Konsum i ideelle organisasjoner	1,9	2,6	-1,0	0,2	0,1	1,2	1,9	0,4	-0,4	0,0
Konsum i offentlig forvaltning	1,8	1,8	1,1	1,1	0,2	0,5	0,1	0,3	0,5	0,9
Konsum i statsforvaltningen	1,8	1,4	1,2	0,8	0,5	0,2	-0,1	0,1	0,8	1,0
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	2,0	1,7	1,4	0,9	0,5	0,3	-0,1	0,2	1,1	1,0
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	0,5	-0,5	0,1	0,6	0,5	-0,6	-0,3	-0,1	-1,4	1,1
Konsum i kommuneforvaltningen	1,8	2,2	0,9	1,3	-0,1	0,9	0,3	0,4	0,3	0,7
Bruttoinvestering i fast realkapital	8,3	8,4	2,1	3,0	3,2	-1,4	7,7	-0,6	-0,5	-1,8
Utvinning og rørtransport	14,6	17,1	4,1	-0,9	8,1	1,2	8,1	6,1	-2,9	2,4
Tjenester tilknyttet utvinning	..	-10,0	-16,3	189,8	12,9	-143,8	-349,3	-37,7	41,7	-61,3
Utenriks sjøfart	14,6	15,3	-11,1	-0,6	14,3	-4,2	27,8	-10,6	-5,7	-23,2
Fastlands-Norge	4,5	4,4	2,2	4,2	0,4	-0,8	4,5	-2,5	0,7	-1,9
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	5,9	2,9	2,9	3,6	0,1	-1,7	5,3	-3,5	-0,4	-2,9
Næringer	4,9	0,2	1,4	2,4	-0,2	-5,3	10,6	-6,3	-0,2	-2,3
Industri og bergverk	3,1	3,6	11,9	-12,2	15,9	-13,4	21,0	-11,5	6,0	-6,5
Annен vareproduksjon	5,1	4,2	-2,0	4,0	1,6	-4,1	10,3	-3,6	0,5	-1,0
Tjenester	5,2	-2,1	0,6	5,2	-4,1	-4,0	8,4	-6,3	-1,9	-1,8
Boliger (husholdninger)	7,3	6,4	5,0	5,2	0,5	3,2	-1,1	0,3	-0,6	-3,6
Offentlig forvaltning	-0,4	9,9	-0,3	6,6	1,7	2,3	1,9	1,0	4,3	1,0
Lagerendring og statistiske avvik	-3,0	-4,8	-2,8	-11,7	-18,4	25,0	-24,8	34,4	9,3	-29,1
Bruttoinvestering i alt	6,3	6,3	1,2	0,5	-0,1	1,9	2,8	3,2	0,9	-6,1
Innenlandsk sluttanvendelse	3,6	3,2	1,1	0,7	0,3	1,2	0,8	1,0	0,5	-1,2
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (eksl. lagerendring)	2,9	2,5	1,2	1,4	0,4	0,6	0,9	-0,4	0,5	0,3
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	1,5	2,8	0,9	1,7	0,4	0,8	0,3	0,4	1,0	0,9
Eksport i alt	1,1	-3,3	1,1	-4,6	0,2	-3,0	2,6	0,7	-2,7	1,6
Tradisjonelle varer	1,7	0,4	1,1	1,2	0,3	-1,0	1,2	-1,0	-0,6	0,4
Råolje og naturgass	0,7	-7,7	0,3	-8,2	0,4	-4,9	2,8	0,9	-5,6	2,9
Skip, plattformer og fly	-35,6	1,3	66,1	-25,5	-40,0	39,9	-14,8	48,7	10,8	24,2
Tjenester	3,0	1,5	0,9	-2,5	1,1	-2,3	4,5	1,2	0,0	-0,3
Samlet sluttanvendelse	2,8	1,1	1,1	-1,0	0,3	-0,1	1,4	0,9	-0,5	-0,3
Import i alt	2,3	2,9	3,0	-0,4	-0,8	0,4	2,5	1,7	-1,3	-2,6
Tradisjonelle varer	2,4	2,5	0,8	1,3	-1,3	1,5	0,8	1,4	-0,9	0,3
Råolje og naturgass	4,6	11,6	46,6	-41,6	4,1	25,5	-6,7	32,9	-32,2	7,5
Skip, plattformer og fly	-17,9	-5,2	11,3	-5,0	10,1	-14,3	8,9	10,8	-32,0	-31,7
Tjenester	4,4	3,8	3,9	0,2	-1,2	-1,2	5,5	-0,3	3,2	-6,1
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	2,9	0,6	0,6	-1,2	0,6	-0,3	1,0	0,7	-0,2	0,3
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	3,4	2,0	0,7	0,9	0,2	0,6	0,3	0,5	0,5	0,5
Oljeverksamhet og utenriks sjøfart	1,3	-3,5	0,0	-7,5	1,6	-3,1	3,6	1,3	-2,6	-0,2
Fastlands-Norge (basisverdi)	3,5	1,9	0,5	0,7	0,3	0,6	0,4	0,5	0,6	0,5
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	4,0	2,0	0,5	0,7	0,2	0,6	0,5	0,6	0,6	0,4
Industri og bergverk	2,7	3,3	-0,5	1,8	0,0	0,6	2,6	1,0	-1,9	0,6
Annen vareproduksjon	8,2	1,8	0,3	-0,7	-0,5	1,5	0,5	0,2	1,5	0,5
Tjenester inkl. boligtjenester	3,2	1,9	0,8	0,9	0,5	0,4	0,1	0,6	0,9	0,3
Offentlig forvaltning	2,2	1,6	0,4	0,7	0,6	0,4	0,2	0,3	0,5	0,7
Produktavgifter og -subsider	2,8	2,1	2,1	1,9	-0,2	0,9	-0,7	0,4	-0,1	0,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.5. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. 2011=100

	Ujustert		Sesongjustert							
	2012	2013	12.2	12.3	12.4	13.1	13.2	13.3	13.4	14.1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	101,1	103,9	100,5	100,6	101,6	102,2	103,1	104,4	104,7	105,1
Konsum i offentlig forvaltning	103,0	107,2	102,8	102,7	104,2	105,9	106,7	107,7	108,6	109,2
Bruttoinvestering i fast kapital	103,3	107,7	103,0	103,5	104,6	106,1	106,9	108,0	109,6	109,7
Fastlands-Norge	103,2	107,9	102,7	103,7	104,7	106,2	106,8	108,5	109,5	110,1
Innenlandsk sluttanvendelse	102,5	105,8	102,5	102,4	103,3	104,2	105,3	106,6	107,5	107,1
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	102,0	105,5	101,5	101,7	102,9	103,9	104,8	106,1	106,7	107,2
Eksport i alt	102,0	103,9	101,2	101,4	100,9	100,9	101,4	105,1	107,8	106,2
Tradisjonelle varer	96,4	99,7	96,7	95,2	95,6	97,1	98,9	99,8	102,4	103,3
Samlet sluttanvendelse	102,3	105,2	102,1	102,1	102,6	103,2	104,1	106,2	107,6	106,8
Import i alt	100,7	103,5	101,0	101,2	101,4	100,2	102,7	105,0	107,3	106,3
Tradisjonelle varer	100,6	102,7	100,5	100,8	100,7	100,3	101,4	103,7	105,6	106,5
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	102,8	105,7	102,4	102,4	102,9	104,1	104,4	106,5	107,7	106,9
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	102,1	105,8	101,8	102,1	103,2	104,3	105,3	106,5	106,9	106,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.6. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Sesongjustert. Prisindeks. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Ujustert		Sesongjustert							
	2012	2013	12.2	12.3	12.4	13.1	13.2	13.3	13.4	14.1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1,1	2,7	-0,7	0,1	1,0	0,6	0,9	1,3	0,3	0,4
Konsum i offentlig forvaltning	3,0	4,1	0,8	-0,1	1,4	1,7	0,7	1,0	0,8	0,6
Bruttoinvestering i fast kapital	3,3	4,3	1,0	0,5	1,1	1,5	0,7	1,1	1,5	0,1
Fastlands-Norge	3,2	4,5	0,8	1,0	0,9	1,5	0,6	1,6	0,9	0,5
Innenlandsk sluttanvendelse	2,5	3,3	0,7	0,0	0,9	0,9	1,0	1,3	0,8	-0,4
Etterspørsel fra Fastlands-Norge	2,0	3,4	0,0	0,2	1,1	1,1	0,8	1,2	0,5	0,5
Eksport i alt	2,0	1,8	-3,1	0,2	-0,6	0,0	0,5	3,7	2,6	-1,5
Tradisjonelle varer	-3,6	3,4	-1,7	-1,5	0,5	1,5	1,8	0,9	2,6	0,9
Samlet sluttanvendelse	2,3	2,8	-0,6	0,1	0,4	0,6	0,8	2,0	1,4	-0,7
Import i alt	0,7	2,8	1,0	0,2	0,2	-1,2	2,6	2,2	2,2	-0,9
Tradisjonelle varer	0,6	2,1	-0,1	0,3	0,0	-0,5	1,1	2,3	1,8	0,9
Bruttonasjonalprodukt (markedsverdi)	2,8	2,9	-1,0	0,0	0,5	1,1	0,4	2,0	1,1	-0,7
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge (markedsverdi)	2,1	3,6	0,5	0,4	1,0	1,0	1,0	1,1	0,4	0,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Virkninger på norsk økonomi av et kraftig fall i oljeprisen

**Ådne Cappelen, Torbjørn Eika
og Joakim Blix Prestmo***

Norsk økonomi er følsom for utviklingen i oljeprisen. Hvis forhold på tilbudssiden i energimarkedet reduserer oljeprisen med en tredel, vil arbeidsledigheten etter fem år øke med 1,0 prosentpoeng, ifølge beregninger med SSBs makroøkonometriske modell MODAG. Reallønningene vil bli 3,6 prosent lavere enn det de ellers hadde vært, mens volumet av offentlig og privat konsum vil være redusert med henholdsvis 4 og 6 prosent. Et oljeprisfall får ikke petroleumsvirksomheten til å forsvinne over natten. Sammen med et betydelig finanspolitisk handlingsrom, bidrar fleksibiliteten i kronekursen og økonomiens omstillingsevne til å begrense de negative virkningene.

Innledning

Utviklingen i oljeprisen er av stor betydning for norsk økonomi. I 2013 stod olje- og gassutvinningen samt rørtransport for nær 21 prosent av BNP. Næringen er derfor viktig selv om bare litt over en prosent av arbeidstyrken er sysselsatt der. Aktiviteten i petroleumsnæringen gir betydelige ringvirkninger i form av etterspørsel etter varer og tjenester knyttet til investeringer og etterspørsel av variable innsatsfaktorer; produktinnsats i tillegg til arbeidskraft. I følge Eika m.fl. (2010b) utgjorde den direkte og indirekte syselsettingen av denne aktiviteten 8 prosent av samlet syselsetting i 2009, og andelen har nå trolig kommet opp i litt over 9 prosent.

Gjennom de over førti årene med norsk oljeproduksjon har næringen gitt kraftige impulser til både opp- og nedganger i resten av økonomien, jf. Johansen og Eika (2000). I de siste elleve årene har impulsene gjenomgående vært positive. I følge Eika og Martinussen (2013) kunne 10 prosent av økningen i BNP Fastlands-Norge fra 2002 til 2012 tilbakeføres til økningen i slik etterspørsel. I 2013 økte investeringene i petroleumsnæringen spesielt mye og i følge Økonomisk utsyn over 2013 (SSB; 2014) bidro det til å øke BNP

Fastlands-Norge med 0,7 prosent og dermed til å forklare om lag en tredel av veksten i fastlandsøkonomien dette året.

I Norge inndras en vesentlig del av overskuddet i petroleumsutvinningen gjennom beskatning, direkte eierskap (Petro) og utbytte fra aksjer i Statoil. Dette danner utgangspunkt for en annen type effekt av petroleumsvirksomheten i form av offentlig bruk av oljeinntekter. I årene etter at handlingsregelen for finanspolitikken ble retningsgivende for innretningen av finanspolitikkens økte innskuddene til Statens pensjonsfond utland (SPU) betydelig. Det har lagt til rett for en økning i det strukturelle oljekorrigerte budsjetts overskuddet, som er myndighetenes mål på oljepengebruken¹. I følge Nasjonalbudsjettet for 2014 økte oljepengebruken med 90 milliarder 2014-kroner fra 2001 til 2013. I følge Eika og Martinussen (2013) bidro økningen fra 2002 til 2012, som ifølge Nasjonalbudsjettet for 2014 var på 52 milliarder, like mye til veksten i fastlandsøkonomien som økningen i etterspørselen fra petroleumsvirksomheten.

Et markert fall i oljeprisen vil primært påvirke norsk økonomi via etterspørselen fra petroleumsvirksomheten og bruken av oljepenger. I tillegg kommer virknings på valutakursen, internasjonal økonomi, husholdningens forventninger, norske aksjekurser og endringer i relative priser på energibærere. Virkningene av en slik nedgang må ses i forhold til noe – en referansebane. Hvor store virkningene av et fall i oljeprisen blir, vil være svært avhengig av denne banen.

Ådne Cappelen er forsker i Gruppe for makroøkonomi (cap@ssb.no)

Torbjørn Eika er forsker i Gruppe for makroøkonomi (tea@ssb.no)

Joakim Blix Prestmo er rådgiver i Gruppe for makroøkonomi (jop@ssb.no)

* Denne artikkelen er basert på beregninger presentert i Cappelen, Eika og Prestmo (2013), som var en av flere rapporter utarbeidet av Statistisk sentralbyrå for Holden-III utvalget (NOU 2013:13) som tok for seg ulike utfordringer for norsk lønnsdannelse.

¹ Betegnelsen er formelt sett helt gal, ettersom myndighetenes inntekter fra petroleumsvirksomheten i sin helhet avsettes i Statens pensjonsfond utland. Det som betegnes som offentlig oljebruk er realavkastningen av dette fondet, og er uavhengig av de løpende petroleumsinntektene. Over tid vil imidlertid oljepengebruken avhenge av fondets størrelse og dermed av størrelsen på oljeinntektene.

Jo lavere oljeprisen er, jo færre potensielle utbyggingsprosjekter vil være lønnsomme. Slike prosjekter kan være utbygginger av nye felt, men også investeringer for å utvinne mer i felt som allerede er i produksjon. Myndighetene forsøker i liten grad å styre etterspørseksen fra petroleumsvirksomheten, dermed må en anta at endringer i oljeprisen vil kunne ha stor innflytelse på nivået på etterspørseksen fra petroleumsvirksomheten. Impulsen mot norsk økonomi gjennom denne etterspørseksenens påvirkning av et fall i oljeprisen vil åpenbart være begrenset av hvor stor etterspørseksen fra næringen er i utgangspunktet, og i vårt tilfelle – referansebanen. Som et ekstremtilfelle kan en jo tenke seg at hele etterspørseksen falt bort som følge av et oljeprisfall. Noe tilsvarende gjelder for bruken av oljepenger. Med utgangspunkt i handlingsregelen, er potensialet for reduksjonen i oljepengebruk at den økte bruken som ligger i referansebanen ikke vil komme: Et oljeprisfall vil jo i et yttertilfelle innebære at det ikke lenger blir noen oljeinntekter, slik at den reelle oljepengebrukeren heller ikke kan øke ut over det underbruket som allerede ligger i referansebanen.²

Referansebanen

En viktig del av prosjektet for Holden III-utvalget var å utarbeide og beskrive en mulig utvikling for norsk økonomi fram til 2040 – dette kaller vi referansebanen. Det er denne banen vi bruker når vi studerer effektene av en lavere oljepris.³ Både utarbeidelsen av referansebanen og analysen av virkningene av lavere oljepris er gjort ved hjelp av beregninger med MODAG-modellen, se Boug og Dyvi (2008) for en grundig dokumentasjon av modellen.

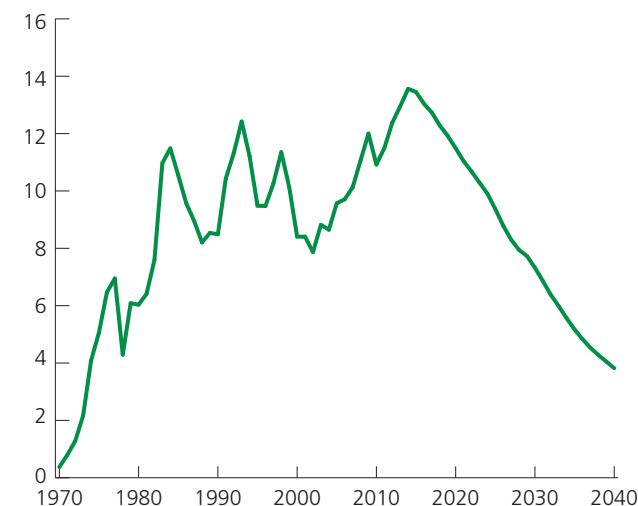
I første halvdel av mai i år har oljeprisen ligget rundt 108 dollar per fat. I tråd med implisitte forventninger i markedet for fremtidige oljeleveranser slik de ser ut nå og slik det så ut da beregningen ble gjort for snart ett år siden, er det lagt til grunn at oljeprisen vil synke litt i tiden framover. Råoljeprisen er anslått til 94 USD i 2015 og deretter forutsatt å holde seg reelt uendret. Sammen med ressursene som finnes på norsk kontinentalsokkel, er det antatt å være tilstrekkelig til at petroleumsproduksjonen holder seg om lag uforandret fram til 2022, og deretter reduseres slik at produksjonsnivået fram mot 2040 gradvis nær halveres⁴. Som følge av dette er det anslått at den samlede netto-eterspørseksen fra den norske petroleumsvirksomheten som andel av BNP Fastlands-Norge når en topp i 2014, og at det deretter

² I 2014 er oljepengebruken anslått til nær 3 prosent av SPU. I følge handlingsregelen kan bruken økes til 4 prosent. Forskjellen mellom faktisk oljepengebruk og 4 prosentbanen kan kelles underforbruk.

³ For å kvantifisere effekter har vi behov for et sammenligningsgrunnlag. Vårt sammenligningsgrunnlag er det vi kaller prognosebanen eller referansebanen. Dette er vårt beste anslag på framtidig utvikling for norsk økonomi. Effektene av lavere oljepris er altså forskjellen mellom utviklingen i alternativbanen (eller skiftbanen) med lavere oljepris og referansebanen. Begge banene er generert av den makroøkonomiske modellen.

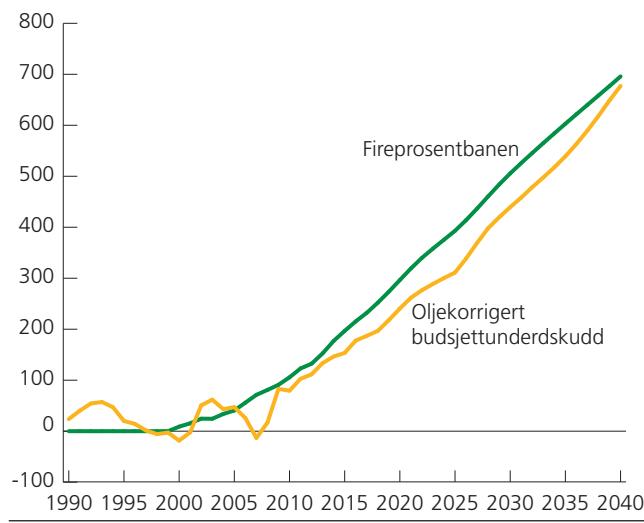
⁴ Se Vedlegg A i Eika m. fl (2013) for nærmere detaljer om anslagene knyttet til petroleumsutvinningen.

Figur 1. Etterspørsel fra petroleumsvirksomheten. Prosent av BNP Fastlands-Norge

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2. Oljekorrigert budsjettoverskudd og handlingsregelens 4-prosentbane. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

blir en jevn nedgang, i gjennomsnitt svarende til 0,4 prosentpoeng per år. Det innebærer en volummessig halvering av denne etterspørseksen i løpet av de neste 26 årene.

Med disse forutsetningene vil norske myndigheter i følge våre beregninger fortsatt ha betydelige petroleumsinntekter fram til 2040, selv om de reelt sett er avtakende i hele beregningsperioden. Målt som andel av BNP Fastlands-Norge stopper imidlertid veksten i oljeinntektene etter hvert opp, og i de siste tolv årene av beregningsperioden faller verdien av Statens pensjonsfond utland som andel av BNP Fastlands-Norge. I de senere årene har myndighetene ført en politikk hvor man bruker noe mindre oljepenger enn det handlingsregelen gir rom for. Vi antar at man fortsetter med det, men at dette ”underforbruket” reduseres når oljeinntektene skrumper inn for alvor. Da kan finanspolitikken innrettes slik at oljepengebrukeren målt som andel av BNP Fastlands-Norge øker gjennom de neste femten

Tabell 1. Makroøkonomiske hovedstørrelser i referansebanen. Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent der annet ikke framgår

	2013-15	2016-20	2021-25	2026-30	2031-35	2036-40
Konsum i husholdninger	3,8	3,2	3,0	2,3	2,7	2,3
Offentlig konsum	2,4	2,4	2,0	1,6	1,3	1,3
Bruttoinvesteringer	5,3	0,3	1,3	0,2	0,9	0,8
Utvinning og rørtransport	8,3	-1,9	-2,0	-2,7	-4,2	-2,8
Fastlands-Norge	4,3	1,4	2,5	1,1	2,1	1,5
Offentlig forvaltning	5,7	3,6	0,6	1,4	1,4	1,4
Næringer	3,8	1,8	4,9	0,7	2,6	2,0
Bolig	4,0	-0,8	0,2	1,4	1,8	0,6
Eksport	1,6	2,1	1,0	1,4	1,2	2,0
Eksport av olje og naturgass	-0,2	-0,2	-1,8	-3,1	-4,7	-3,2
Eksport utenom petroleum og rørtransport	3,1	3,8	2,6	3,4	3,0	3,2
Tradisjonelle varer	3,8	4,2	2,9	3,7	3,1	3,3
Import	5,0	3,1	2,9	2,5	2,7	2,8
BNP	2,4	1,9	1,5	1,2	1,3	1,4
Utenom petroleumsutvinning	3,2	2,2	2,0	1,7	1,8	1,8
Fastlands-Norge	3,0	2,3	2,1	1,8	1,9	1,8
Industri	3,4	1,6	0,8	1,0	0,5	0,6
Sysselsatte personer	1,3	1,0	0,8	0,6	0,6	0,7
Arbeidstilbud	1,3	1,1	0,8	0,5	0,5	0,5
Arbeidsledighetsrate (prosentpoeng)	3,5	3,7	3,7	3,5	3,3	3,1
Gjennomsnittlig timelønn	3,7	3,7	3,8	4,2	3,9	3,8
Husholdningenes disponible realinntekt	3,2	2,4	2,7	2,5	2,5	2,3
Eksportpris	-0,7	2,1	1,3	1,9	1,5	1,6
Uten petroleum	1,7	2,3	1,5	2,2	1,8	1,8
Konsumprisindeksen	1,9	2,5	2,0	2,3	2,1	2,1
Boligpris	4,1	2,2	3,1	3,2	4,1	2,3
Importpris	1,2	2,1	1,3	1,9	1,5	1,6
Kronekurs ¹	1,3	0,9	-0,5	0,3	-0,4	-0,2
Pengemarkedsrente (prosentpoeng)	2,2	4,3	3,0	3,9	3,7	4,0

¹ Positivt tegn innebærer depresiering.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

årene, for deretter å bli holdt om lag uforandret uten at oljepengebruken overstiger handlingsregelens fire-prosentbane noe år. Fram til 2030 innebærer dette en årlig økning i oljepengebruken tilsvarende om lag ¼ prosentpoeng av BNP Fastlands-Norge. I år er skatteletten i budsjettet anslått til 6 milliarder kroner og etter en liknende skattelette de tre neste årene, har vi lagt til grunn at skattekostnadene deretter inflasjonsjusteres. Forutsetningene knyttet til offentlige utgifter er forenlig med kontinuerlig, men beskjeden økning i standard og dekningsgrad i velferdstjenestene.

Norsk økonomi er ikke bare påvirket av petroleumsnæringen og innretningen av den økonomiske politikken. Også den internasjonale utviklingen utover oljeprisen er av stor betydning. Mye av den markerte reallønnsveksten i Norge gjennom de siste 20 åra, kan tilskrives at mange ferdigvarer enten har falt i pris eller økt lite i pris som følge av at produksjonen er flyttet til land med svært lave lønninger. Finanskrisen viste både hvordan norske finansmarkeder ble påvirket av utlandet og at svingningene i den generelle etterspørselen på verdensmarkedet også er av stor betydning for norsk økonomi.

Statistisk sentralbyrå

Internasjonalt er den økonomiske situasjonen fremdeles preget av ettersvirkningene av finanskrisen i 2008/9. Aktivitetsveksten er gjennomgående svak og arbeidsledigheten høy. Vi legger til grunn at veksten langsomt tar seg opp i tiden framover. Etterspørselen i norske eksportmarkeder vil derfor øke. Vi legger til grunn at vekstøkning vil fortsette fram til 2017 og slik at en ny moderat konjunkturinedgang setter inn rundt 2019/20. Neste moderate konjunkturomslag, hvor veksten kommer over trendvekst, er antatt å komme i 2024. Deretter faser vi gradvis ut konjunkturbevegelsene, og den underliggende veksten i verdensøkonomien reduseres litt, i tråd med aldringen i verdens befolkning og redusert potensiale for spesielt høy vekst i land med relativt lave produktivitetsnivåer. Ser vi bort fra petroleumsprodukter i gjennomsnitt vil stige litt mer enn prisene på varer vi importerer.

Befolkningsutviklingen er også viktig for den økonomiske utviklingen. Vi har tatt utgangspunkt i mellomalternativet i befolkningsfremskrivningene som ble publisert juni 2012, se Brunborg og Tønnesssen (2012). Veksten

i befolkningen i aldergruppen 25-69 vil i gjennomsnitt for årene fra 2012 til 2040 være 0,6 prosent. Dette er en aldersgruppe hvor man gjerne er ferdigutdannet og hvor de fleste arbeider.

De store barnekullene fra rett etter krigen er i ferd med å bli pensjonister. Sammen med økt levealder bidrar det til at veksten i befolkningen er høyere enn veksten i den delen av befolkningen som er i arbeidsdyktig alder. Veksten i befolkningen, som for tiden er rundt 1,3 prosent, vil i følge befolkningsframskrivningene gradvis reduseres og være nede i 0,5 prosent i slutten av vår prognoseperiode. I gjennomsnitt vokser befolkningen årlig med 0,8 prosent i våre beregninger i perioden 2013-2040.

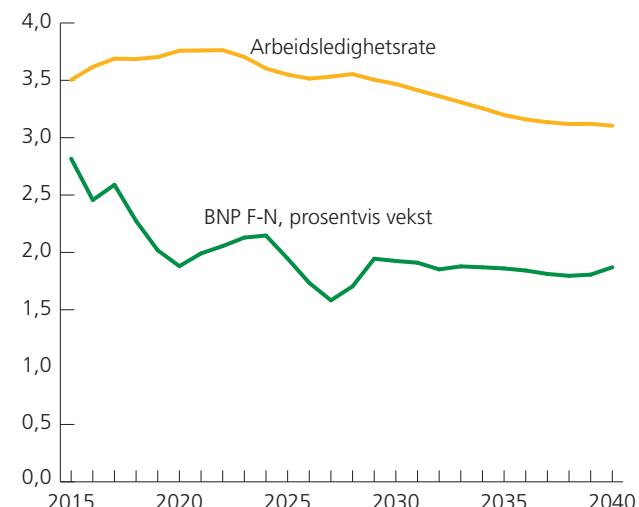
På bakgrunn av disse forutsetningene gir våre beregninger et bilde av den økonomiske utviklingen i Norge fram til 2040 uten store svingninger og med en økonominisk vekst per innbygger som er en del lavere enn i de foregående 25 årene. For BNP Fastlands-Norge er veksten per innbygger fra 2012 til 2040 i gjennomsnitt på 1,2 prosent per år, mot 1,9 prosent siste 25 år. Noe av denne forskjellen kan tilskrives at veksten i befolkningen i arbeidsdyktig alder går ned, mens veksten i de eldste aldersgruppene er høy, slik at den samlede veksten i befolkningen holder seg opp. Ettersom Norge som helhet kommer til å ha vesentlige finansinntekter vil etterspørselen fra fastlandet øke mer enn produksjonen på fastlandet.

Arbeidsledigheten beveger seg i referansebanen mellom tre og fire prosent. I dette fremtidsbildet gjennomføres nedbyggingen av petroleumsvirksomheten uten å gi opphav til noen form for krise i norsk økonomi. Viktige faktorer bak dette er at nedgangen er forutsatt å gå over lang tid og ville bli jevn samt at de positive impulsene fra oljepengebruken er forutsatt å bli strukket ut i tid ut over det som strengt tatt følger av handlingsregelen. Det er grunn til å tro at dette ikke vil slå helt til, og at også de internasjonale konjunkturbevegelsene blir kraftigere enn forutsatt. Dermed vil trolig også de norske konjunkturtutslagene bli større enn det som følger av vår referansebane. Med utgangspunkt i vårt behov for en referansebane å kunne se virkningene av et kraftig fall i oljeprisene i forhold til, er dette imidlertid intet problem, men snarer en fordel ved at virkningene vi finner over tid ikke i stor grad er knyttet til bevegelser i referansebanen.

Makroøkonomisk konsekvenser av et markert fall i oljeprisen

Referansebanen gir et bilde av en balansert økonomisk utvikling i Norge uten store svingninger. Et brått fall i etterspørselen fra petroleumsvirksomheten og ikke den jevne nedbyggingen som ligger i referansebanen, vil medføre mye større utfordringer for økonomien. En stor nedgang i oljeprisen vil på litt sikt medføre at etterspørselen fra petroleumsvirksomheten går markert ned og reduserte oljeinntekter vil forsterke utfordringene for norsk økonomi. Konsekvensene for norsk økonomi

Figur 3. Arbeidsledighetsrate og vekst i BNP Fastlands-Norge

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

vil være avhengig av hva som har forårsaket oljeprisfallet. Hvis det er drevet fram av en kraftig generell internasjonal etterspørselsnedgang vil effektene på norsk økonomi bli ekstra store, ettersom det også innebærer negative konjunkturimpulser gjennom andre kanaler enn de som er knyttet til petroleumsutvinningen.⁵ Vi vil i denne artikkelen fokusere på et litt mindre ”voldsomt” alternativ, men kanskje mer sannsynlig; nemlig at forhold på tilbudssiden i energimarkedene forårsaker en permanent og kraftig reduksjon i oljeprisen i forhold til referansebanen.

Petroleumsnæringen og internasjonale impulser

Økt oljeproduksjon i Midt-Østen eller Nord- og Sør-Amerika, eller økt tilbud av energi fra andre kilder som kan substituere oljeprodukter, er faktorer som kan ligge bak et kraftig fall i oljeprisen. Lavere oljepriser bidrar til å øke aktiviteten hos de fleste av Norges handelspartnere. Prisnedgangen på olje fører også til lavere priser internasjonalt på energi, men også for andre varer og tjenester som følge av generelt lavere produksjonskostnader. Vi tenker oss at de pengepolitiske myndighetene ser på dette som et tilbudssidesjakk og holder pengemarkedsrenter i utlandet uforandret. I beregningen lar vi oljeprisen midlertidig falle fra 94 til 40 dollar per fat i 2015, for i årene deretter å stabilisere seg på 60 dollar per fat målt i 2015-priser.

Oljeprissjokket vil oppleves forskjellig avhengig av størrelsen på ulike lands energiproduksjon. Land med beskjeden energiproduksjon og dermed stor import, vil bedre sin handelsbalanse klart. Lavere energipriser bidrar til å redusere produksjonskostnadene slik at produktprisene reduseres noe. Dermed vil lønnsomheten av bedriftenes investeringsprosjekter bedres og husholdningenes kjøpekraft øke slik at etterspørselen vil stige som følge av energiprisfallet. Et oljeprisfall fra 94 til 60 USD tilsvarer 36 prosent. Med utgangspunkt

⁵ Se Cappelen m.fl. (2013) hvor omtalen av et etterspørseldrevet oljeprisfall som er viet størst oppmerksomhet.

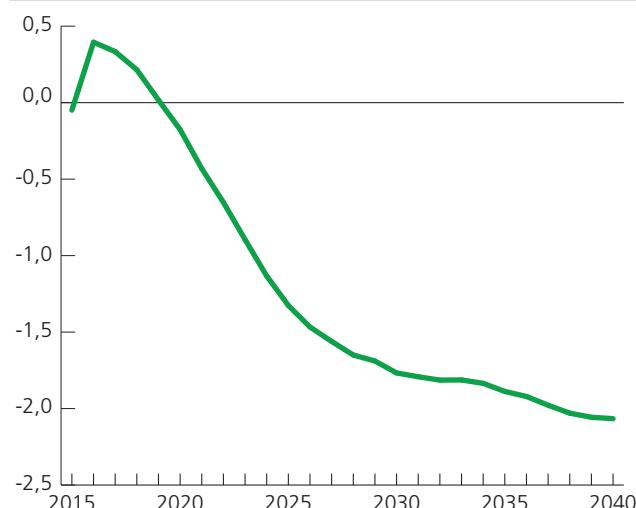
Tabell 2. Forutsetninger og resultater i petroleumsvirksomheten¹ av en tilbudsrevet nedgangen i oljeprisen. Avvik fra referansebanen i prosent der ikke annet framgår

	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2040
Realoljepris, USD	-57,5	-36,2	-36,2	-36,2	-36,2	-36,2	-36,2
Produksjon råolje og naturgass, faste priser	0,0	-0,6	-2,9	-6,0	-13,9	-18,3	-17,8
Endring i petroleumsrenta, andel av BNP utenom petroleumsvirksomheten, prosentpoeng	-8,9	-6,8	-3,8	-2,5	-2,2	-1,1	-0,6
Investeringer i petroleumsvirksomheten	-5,3	-24,7	-30,6	-20,7	-25,7	-33,1	-24,7
Samlet etterspørsel fra petroleumsvirksomheten som andel av BNP utenom petroleumsvirksomheten, prosentpoeng	-0,7	-2,3	-2,5	-1,6	-1,3	-1,0	-0,6
Eksportmarkedsindikator	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Internasjonale priser	-0,5	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Rente euro-området	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹ Utvinning og rørtransport.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4. Endring i offentlig etterspørsels andel av BNP utenom petroleumsvirksomheten som følge av en tilbudsrevet nedgang i oljeprisen. Prosentpoeng

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

i beregningsresultater gjengitt i OECDs Economic Outlook, Volume 2011 nr. 1 anslår vi at det vil medføre at BNP i OECD-området øker med 0,9 prosent, mens prisnivået faller tilsvarende. Markedsindikatoren for norsk eksport i MODAG, som representerer etterspørselen på norske eksportmarkeder, er basert på importen hos Norges viktigste handelspartnere om inkluderer land utenfor OECD. Vi legger imidlertid til grunn samme BNP-effekt for våre handelspartneres som for OECD-området totalt. Det antas at importen endres med en faktor på 2,3 i forhold til utviklingen i de samme landenes BNP. Nivået på markedsindikatoren økes derfor permanent med 2 prosent som følge av oljeprisfallen og vi har fordelt økningen likt over årene 2015 og 2016. Tilsvarende har vi redusert alle internasjonale priser over de to årene med til sammen 0,9 prosent, unntatt priser på petroleumsbaserte produkter som normalt følger oljeprisutviklingen.

Oljeprisnedgangen bidrar til at det blir mindre lønnsomt å utvinne de marginale feltene. I tillegg vil leteboringen avta markert og derigjennom bidra til å redusere tilgjengelige reserver og senere også feltutbyggingen. Prisene på innsatsfaktorene faller imidlertid

også litt, noe som bidrar til å dempe fallet i lønnsumhet og også etterspørselen fra næringen. Nedgangen i petroleumsproduksjonen i forhold til referansebanen er meget beskjeden i de første årene ettersom de variable kostnadene for de aller fleste felt i drift vil være klart lavere enn oljeprisen. I følge våre beregninger er produksjonen i 2020 knappe 3 prosent lavere enn i referansebanen og rundt 18 prosent mot slutten av beregningsperioden. Redusjonen i oljeinntekten blir naturligvis av helt andre dimensjoner som følge av prisfallet: Fra 2015 til 2040 reduseres realverdien av statens nettokontantstrøm fra petroleumsvirksomheten med over 40 prosent.

Et stort oljeprisfall vil etter noe tid redusere etterspørselen fra petroleumsvirksomheten betydelig. Ettersom det er de minst lønnsumme feltene som ikke blir satt i gang og utvunnet, blir den relative nedgangen i bruken av variable innsatsfaktorer mye større enn nedgangen i produksjonen. På kort og mellomlang sikt reduseres petroleumsinvesteringene med en tredjedel sammenliknet med nivået i referansebanen. På lang sikt, det vil si i perioden 2030-40, er nedgangen klart mindre. Forskjellen i investeringsnivåene er da ganske beskjeden ettersom nivået i referansebanen er mye lavere enn i perioden før. Impulsen mot slutten av beregningsperioden er derfor relativt liten. I 2040 er den under ett prosentpoeng målt mot BNP utenom petroleumsvirksomheten. På mellomlang sikt, rundt 2020, tilsvarer impulsen derimot 2,5 prosentpoeng. Investeringene og produktinnsats i næringen er da redusert med godt over 30 prosent i forhold til referansebanen, mens sysselsettingen i næringen er redusert med nær 22 prosent. Det er dette som skaper virkningene i beregningene, men en må også huske på at dette kommer i tillegg til at etterspørselen fra petroleumsnæringen også faller i referansebanen.

Finanspolitisk justering

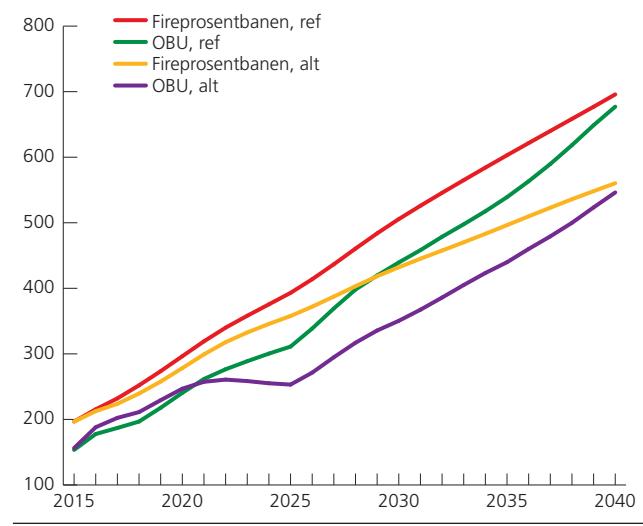
Oljeprisfallet innebærer kraftige argumenter for å endre innretningen av finanspolitikken, men i forskjellig retning. Fall i myndighetenes inntekter fra petroleumsvirksomheten og lavere ordinær skatteinngang enn i referansebanen bidrar til å redusere det finanspolitiske handlingsrommet klart. Svekking av kronekursen, som

Tabell 3. **Forutsetninger om budsjettinnstammingene som følge av den tilbudsrevet nedgangen i oljeprisen. Avvik fra referansebanen i prosent der ikke annet framgår**

	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2040
Offentlig konsum	0,0	0,0	-3,9	-5,8	-6,7	-7,0	-7,3
Sivile offentlige investeringer	0,0	0,0	-3,9	-8,0	-10,3	-12,5	-14,6
Endring i skattesatser: Skatt som andel av inntekt før skatt, pst.poeng	0,0	0,0	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Oljekorrigert budsjettunderskudd som andel av BNP uten petroleumsvirksomheten, pst. poeng	0,1	0,5	0,5	-1,2	-1,5	-1,1	-1,1
SPU som andel av BNP utenom petroleumsvirksomheten	-2,4	-3,8	-5,1	-19,0	-30,6	-31,6	-30,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 5. **Oljekorrigert budsjettunderskudd (OBU) og handlingsregelens fireprosentbane i referansebanen og i alternativbanen med en tilbudsrevet nedgang i oljeprisen. Milliarder kroner**

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

gjerne er en direkte respons i valutamarkedet av et fall i oljeprisen, bidrar riktig nok til å øke fondets verdi i norske kroner og demper således noe av effekten av reduserte oljeinntekter. Vi har forutsatt at markedsverdien til fondet (målt i internasjonal valuta) isolert sett ikke påvirkes av oljeprissjokket. Reduserte inntekter på både kort og lang sikt trekker i retning av innstramming av finanspolitikken. Lavere kapasitetsutnytting trekker imidlertid i retning av en mer ekspansiv finanspolitikk.

Målt ved offentlig ressursbruk og reelle skatte- og avgiftssatser legger vi til grunn at finanspolitikken ikke strammes til de første to årene. Lavere ordinær skatteinngang innebærer at det oljekorrigerte budsjettunderskuddet likevel øker, noe som innebærer at automatiske stabilisatorer får virke uforstyrret. Når man kommer til 2017 ser vi for oss at både skatte- og utgiftspolitikken strammes til. Skatten på alminnelig inntekt øker med 1 prosent både fra og med 2017 og fra og med 2018. Tilsvarende reduseres utgiftsveksten slik at offentlig konsum følger utviklingen i behovene som styres av den demografiske utviklingen. Dermed blir det ikke noe av en moderat økning i standard og dekningsgrad i offentlig tjenesteyting slik det er rom for i referansebanen. I 2040 er offentlig konsum da vel 7 prosent lavere enn i referansebanen. I tillegg reduseres veksten i sivile

offentlige investeringer til 1 prosent ut hele beregningsperioden, som også innebærer en klar reduksjon i forhold til referansebanen. Gapet mellom sivile offentlige investeringer i de to banene er derfor gradvis økende til nær 15 prosent i 2040. Denne innstramningen er tilstrekkelig til at oljepengebruken holder seg innenfor 4-prosentbanen i hele beregningsperioden.

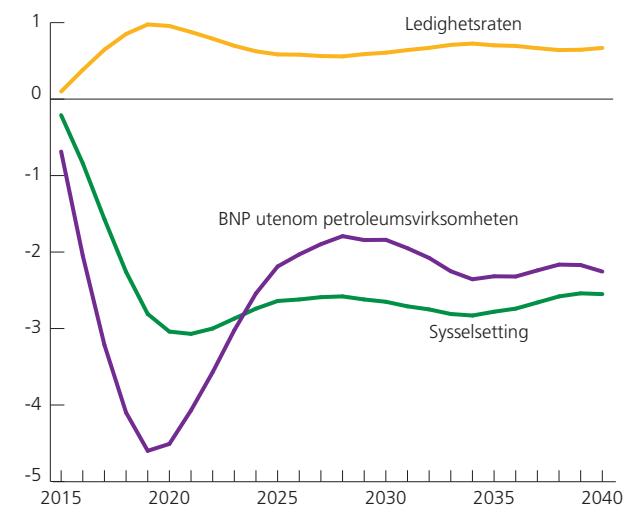
Virkninger for resten av økonomien

Fallet i etterspørsel fra petroleumsnæringen som følge av en kraftig nedgang i oljeprisen vil gi lavere aktivitetsnivå i norsk økonomi i hele vår beregningsperiode fram til 2040. Ettersom impulsene fra næringen er størst rundt 2020, er også virkningene størst ganske tidlig i beregningsperioden. Isolert sett vil effektene av en endring bli mindre jo lengre tid økonomien får til å omstille seg. I motsatt retning trekker at innstramningen i finanspolitikken tiltar over tid.

Også i Norge er det isolert sett noen positive effekter av reduserte energipriser. Næringer som leverer lite direkte eller indirekte til petroleumsvirksomheten vil kunne tjene på lavere energipriser. Produksjonskostnadene faller litt og lavere energipriser trekker i retning av å øke disponibel realinntekt i husholdningene. Eika m.fl. (2010a) viser imidlertid at de fleste delene av norsk økonomi bidrar i leveranser til petroleumsvirksomheten slik at det er svært mange næringer som samlet sett påvirkes negativt av oljeprisfallet.

Sysselsettingen reduseres i forhold til i referansebanen. I begynnelsen er fallet lite, ettersom innstrammingen av finanspolitikken ikke har begynt, og fordi reduksjonen i petroleumsinvesteringene i starten er meget beskjeden. Ettersom det blir vanskeligere å finne arbeid, reduseres arbeidstilbudet. Dette skyldes både en ”motløs arbeidereffekt”, og at innvandringen blir litt mindre. Dermed øker arbeidsledigheten mye mindre enn sysselsettingen går ned. I 2020 er sysselsettingen således redusert med 3 prosent, mens arbeidsledigheten bare har økt med 1 prosentpoeng. Lønningene faller som følge av den økte arbeidsledigheten, og som følge av lavere lønnsomhet i petroleumsnæringen. Det siste smitter i noen grad over på andre næringer. Lønnsomheten i den lønnledende industrien endres lite i de første årene, men går etter hvert opp. Dette er en følge av svakere krone, bedret situasjon i internasjonal økonomi og at lønnstakerne stiller svakere i lønnsforhandlingene.

Figur 6. Virkning på BNP utenom petroleumsvirksomheten, samlet sysselsetting og arbeidsledighetsraten av en tilbudsrevet nedgang i oljeprisen. Avvik fra referansebanen i prosent og prosentpoeng

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Husholdningene nyter som nevnt godt av at energiprisene faller, men ikke nok til å nøytraliser effektene av redusert sysselsetting og lavere reallønn. Inntektsnivået i husholdningene blir dermed klart lavere enn i referansebanen. Etter hvert reduseres rentene som følge av økt arbeidsledighet og lavere prisstigning. Effekten på husholdningenes inntekter og konsum når sitt maksimale utslag i 2020/21, hvor begge deler er vel 6 prosent lavere enn i referansebanen. Til tross for lavere rente, faller etterspørselen etter boliger som følge av lavere inntekt. Dermed blir både boligpriser og boliginvesteringer (boligbygging) klart lavere enn i referansebanen de fleste årene. De maksimale utslagene i boligmarkedet kommer i 2021 for prisenes del og ett år senere for boligbyggingen, begge med utslag på vel 16 prosent.

Investeringene i fastlandsnæringene reduseres litt på kort og mellomlang sikt, som følge av det reduserte aktivitetsnivået. Etter en tid med omstillinger reduseres fallet i aktivitetsnivå blant annet fordi rentenivået er blitt lavere. En del av næringene som ekspanderer er relativt kapitalintensive. Alt dette bidrar til at investeringene i fastlandsnæringene etter en del tid øker og i 2025 er nivået nesten 11 prosent høyere enn i referansebanen. Deretter reduseres økningen i investeringene, mens kapitalbeholdningen i fastlandsnæringene stabiliseres knappe 5 prosent høyere enn i referansebanen.

Bygg og anlegg og næringene som leverer mye til konsum blir rammet av den reduserte etterspørselen fra husholdningene. Norsk eksport utenom olje og gass kommer derimot styrket ut av det tilbudsrevne sjokket. Økt etterspørsel på verdensmarkedene bidrar til å trekke opp etterspørselen av norske varer og tjenester. Eksportrettet virksomhet møter også reduserte kostnader knyttet til kjøp av investeringssvarer, men også arbeidskraften blir rimeligere. Svekket valutakurs, både som en direkte følge av oljeprisnedgangen og etter hvert indirekte gjennom lavere rente, er imidlertid

den viktigste faktoren som gir bedre betingelser for eksportrettet virksomhet. I tillegg bidrar bedret kostnadsmessing konkurransene til å styrke norske produsenteres posisjon på hjemmarkedet. Med utgangspunkt i nasjonalregnskapets oppdeling i næringer, hvor inndelingen ikke er gjort etter om de leverer til petroleumsnæringen eller ikke, er det en del næringar som både har betydelig eksportaktivitet og relativt store leveranser til petroleumsnæringen. Slike næringar kan komme relativt upåvirket ut av et stort oljeprisfall i følge våre beregninger.

De direkte leveransene fra industrien til petroleumsvirksomheten er relativt store. Høy produktinnsatsandel sprer de negative impulsene til andre næringar og bidrar til å redusere betydningen for bruttoproduktet i industrien. Aktivitetsnedgangen i industrien blir derfor beskjeden på kort sikt. Økt eksport av industrivarar samtidig med som at en større andel av innenlandsk etterspørsel dekkes av norsk produksjon veier etter hvert opp for reduksjonen i etterspørsel fra petroleumsvirksomheten og etter seks år er aktiviteten i industrien økt i forhold til referansebanen. Etter en initial markert svekking av kronekursen, reverseres noe av svekkelsen, og bidrar til å redusere konkurranseneinstene noe i andre halvdel av 2020-tallet.

Allerede det andre året etter fallet i oljepris viser beregningene at sysselsettingen samlet er redusert med nær 24000 personer. Markedsrettet tjenesteyting, som står for over halvparten av sysselsettingen i Norge, og petroleumsvirksomheten inkludert tjenester i tilknytning til utvinning, står hver for en tredel av reduksjonen i samlet sysselsetting. Resten av nedgangen er delt mellom industri og bygg og anlegg. Etter elleve år er den samlede reduksjonen vel 80000, men nå står nedgangen i oljevirksomheten for knapt 11000, mens reduksjonen i offentlig forvaltning er mer enn det dobbelte. Langt over halvparten av nedgangen har kommet i markedsrettet tjenesteyting. Bak det ligger altså både ringvirkninger fra oljevirksomheten, men også den reduserte offentlige etterspørselen som i noen grad er direkte rettet mot markedsrettet tjenesteyting. I tillegg kommer det at husholdningene etterspør færre varer og tjenester. Økt eksport fra tjenesteytende næringar, samt ringvirkninger av høyere eksport fra de andre næringene trekker i motsatt retning. Sysselsettingen i industrien er økt med nesten like mange personer som det har vært nedgang i petroleumsvirksomheten. Bildet er ganske likt i de neste femten årene selv om fallet reduseres i petroleumsvirksomheten og øker i offentlig forvaltning. I industrien fortsetter sysselsettingen å øke i forhold til referansebanen.

Nærmere om næringsutviklingen

De enkelte næringene i økonomien utsettes for ulike impulser ved en varig nedgang i oljeprisen. Mens fastlandsøkonomien som helhet opplever en negativ utvikling sammenliknet med referansebanen, er det motsatt for industrien som etter sju år har økt i omfang sammenliknet med referansebanen. Når norsk

Tabell 4. **Virkninger av en tilbudsrettet nedgangen i oljeprisen på noen makroøkonomiske hovedstørrelser. Avvik fra referansebanen i prosent der ikke annet framgår**

	2015	2016	2020	2025	2030	2035	2040
Konsum i husholdninger	-0,2	-1,6	-6,2	-4,1	-2,4	-3,9	-4,8
Bruttoinvesteringer	-2,1	-9,0	-13,1	-4,8	-5,0	-6,4	-5,9
Utvinning og rørtransport	-5,3	-24,7	-30,6	-20,7	-25,7	-33,1	-24,7
Fastlands-Norge	-0,5	-1,5	-6,0	0,6	0,8	-0,9	-2,7
Næringer	-0,8	-2,3	-1,7	10,7	4,4	2,1	3,2
Bolig	-0,3	-1,6	-13,7	-10,7	3,8	2,9	-4,6
Eksport	0,0	0,3	1,0	2,7	1,8	2,1	3,3
Eksport av olje og naturgass	-0,1	-0,3	-1,6	-3,1	-7,0	-9,8	-9,9
Eksport utenom petroleum og rørtransport	0,0	0,8	2,6	5,5	4,8	4,8	5,4
Tradisjonelle varer	0,2	1,2	3,7	7,0	6,2	6,5	7,4
Import	-0,8	-3,7	-7,9	-4,2	-1,8	-3,1	-3,7
BNP	-0,3	-1,5	-3,6	-2,0	-2,5	-3,1	-2,9
Utenom petroleumsutvinning	-0,7	-2,1	-4,5	-2,2	-1,8	-2,3	-2,3
Fastlands-Norge	-0,7	-1,7	-3,9	-1,9	-1,6	-1,8	-1,7
Industri	-1,6	-2,6	-1,6	3,9	4,0	6,5	9,6
Sysselsatte personer	-0,2	-0,8	-3,0	-2,6	-2,7	-2,8	-2,6
Arbeidstilbud	-0,1	-0,5	-2,2	-2,1	-2,1	-2,2	-2,0
Arbeidsledighetsrate (prosentpoeng)	0,1	0,4	1,0	0,6	0,6	0,7	0,7
Gjennomsnittlig timelønn	-0,6	-1,3	-2,4	-1,7	-2,8	-4,6	-6,4
Husholdningenes disponibele realinntekt	-0,6	-2,3	-6,1	-4,6	-4,3	-5,3	-5,5
Driftsresultatandel industri, prosentpoeng	0,9	0,0	1,4	2,6	2,3	2,6	2,8
Sysselsetting i alt, 1 000 personer	-5,7	-23,6	-89,3	-80,7	-83,6	-90,5	-85,6
Oljevirksomheten, inkludert tjenester i tilknytning til utvinning	-3,6	-7,9	-10,6	-9,7	-9,8	-8,9	-6,6
Industri	-1,6	-4,1	-1,2	8,6	9,8	14,2	21,4
Markedsrettet tjenesteyting	0,7	-8,0	-50,0	-54,8	-56,4	-61,6	-58,3
Bygg og anlegg	-0,7	-3,4	-15,7	-5,3	-2,3	-6,5	-12,0
Øvrige markedsrettede næringer	-0,5	-0,2	1,5	2,0	1,4	1,4	1,7
Offentlig forvaltning	0,0	0,0	-13,2	-21,5	-26,2	-29,1	-31,8
Prisindeks, eksport	-20,2	-16,5	-10,7	-9,1	-9,6	-8,1	-7,4
Konsumprisindeksen	-0,1	0,3	1,2	-0,1	-1,7	-2,8	-4,3
Boligpris	-1,4	-4,4	-16,4	-7,3	4,2	-1,8	-9,7
Importpris utenom petroleumsrelaterte produkter	1,5	1,7	5,6	5,1	1,6	0,3	-0,9
Kronekurs ¹	2,5	3,1	9,0	8,9	4,6	3,9	3,1
Pengemarkedsrente (prosentpoeng)	0,5	0,4	-1,0	-1,9	-1,6	-1,6	-1,9

¹ Positivt tegn innebærer depresiering.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

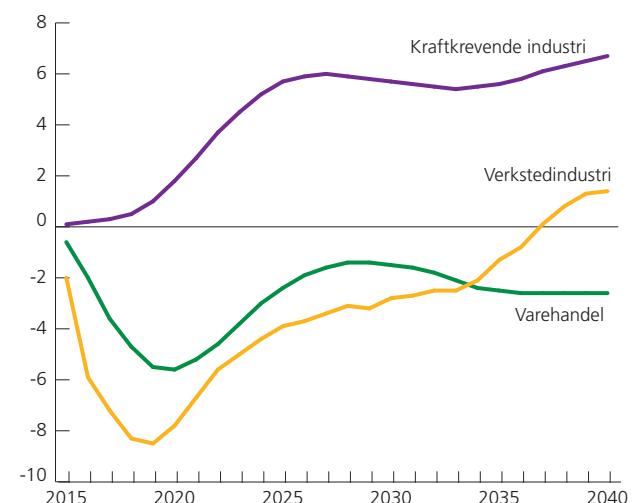
økonomi derfor må omstille seg fra en situasjon hvor oljevirksomheten betyr mye for økonomien til en situasjon hvor oljevirksomheten blir av langt mindre betydning, må man forvente at industrien og annen tradisjonell konkurranseutsatt virksomhet blir "vinnere". For å illustrere denne omstillingen i noe mer detalj, skal vi i dette avsnittet se nærmere på utviklingen i noen enkeltnæringer. For å illustrere utviklingen i en tradisjonell skjermet⁶ sektor som i liten grad mottar impulser direkte fra petroleumsvirksomheten ser vi på varehandel. For å illustrere betydningen av impulser fra petroleumsvirksomheten på ulike industrinæringer ser

⁶ Skjermet sektor er den delen av økonomien som i beskjeden grad konkurrerer med internasjonale aktører på grunn av fysiske eller politiske handelsbarrierer.

vi på verkstedindustri som er en stor konkurranseutsatt industrinærer som både er konkurranseutsatt og direkte påvirket av leveranser offshore. For å illustrere effekten på en mer rendyrket eksportnærer i industrien ser vi på utviklingen kraftkrevende industri, som er den kapital- og energiintensive råvareindustrinæringen som produserer papir og papp, kjemiske råvarer og metaller. Denne næringen eksporterer en meget stor del av sin samlede produksjon og har små leveranser til innenlandsk virksomhet i Norge.

Vi ser først på utviklingen i samlet produksjon i disse tre næringene. Kraftkrevende industri mottar positive impulser umiddelbart som følge av økningen i aktivitetsnivået hos våre handelspartnere. Utviklingen forsterkes ytterligere av effektene fra en svakere kronekurs og

Figur 7. Bruttoproduksjon i noen næringer i alternativet med tilbudsrettet oljeprisnedgang. Prosentvis avvik fra referansebanen

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

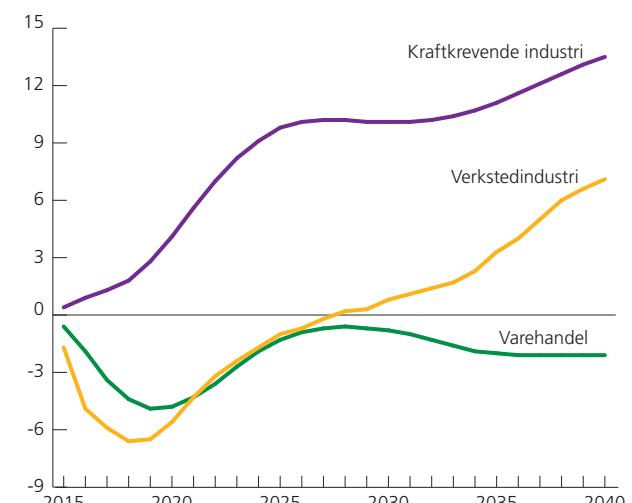
gjennom et lavere kostnadsnivå i Norge som gir bedriftene i denne næringen bedre kostnadsmessig konkurranseevne. På lang sikt øker således bruttoproduksjon med om lag 7 prosent i alternativbanen.

I varehandelen derimot, faller produksjonen på varig basis først og fremst som følge av at innenlandske etterspørsel synker permanent, se tabell 4. Her spiller nedgangen i husholdningenes konsum en stor rolle, men også mye annen etterspørsel knyttet til investeringer og produktinnsats påvirker varehandelen.

Verkstedindustrien opplever det største negative sjokket på kort sikt. Det skyldes at denne industrinæringen har betydelige leveranser til petroleumsvirksomheten. I første runde innebefatter sjokket betydelige negative impulser fra lavere oljeinvesteringer og deretter at petroleumsnæringen kjøper mindre varer og tjenester til drift av feltene. Figur 7 illustrerer at den såkalte "todelingen" i norsk økonomi også gjelder for industrien. Det er imidlertid verd å merke seg at etter hvert avtar de negative effektene. Også verkstedindustrien har høy eksport. Derfor vil deler av denne industrien vokse hvis den kostnadsmessige konkurranseevnen bedres.

Mens vi i figur 7 viste utviklingen i bruttoproduksjonen i de tre næringene, viser figur 8 utviklingen i bruttoproduktet også her regnet i faste priser. Næringerens bruk av produktinnsats⁷ er da trukket fra produksjonen. Nå er utviklingen for industrinæringene langt mer positiv, noe som betyr at de gjennomgående har redusert bruken av produktinnsats til fordel for andre produksjonsfaktorer, det vil si arbeidskraft og realkapital. Hva skyldes disse endringene? Jo dette henger sammen med at når kronekursen svekkes blir importvarer dyrere og siden importert produktinnsats er ganske omfattende særlig i industrien, vil bedriftene substituere

Figur 8. Bruttoprodukt i noen næringer i alternativet med tilbudsrettet oljeprisnedgang. Prosentvis avvik fra referansebanen

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

produktinnsats med primærfaktorene arbeidskraft og kapital. Vi ser av tabell 4 at mens importprisene gjennomgående blir høyere enn i referansebanen regnet i norske kroner, faller lønnsnivået etter hvert ganske betydelig slik at arbeidskraft blir relativt billigere i forhold til produktinnsats. Men hva med realkapital? Svært mye realkapital er importert. Hvorfor endrer da leieprisen på kapital seg noe særlig i forhold til prisen på produktinnsats? Svatet ligger i nedgangen i pengemarkedssrenten. Bruker- eller leieprisen på realkapital inkluderer nominelle renter og når disse faller, bidrar det til at brukerprisen også faller. Når effektene er mindre for varehandel skyldes dette at produktinnsatsandelen i denne næringen er mindre enn for de to industrinæringene.

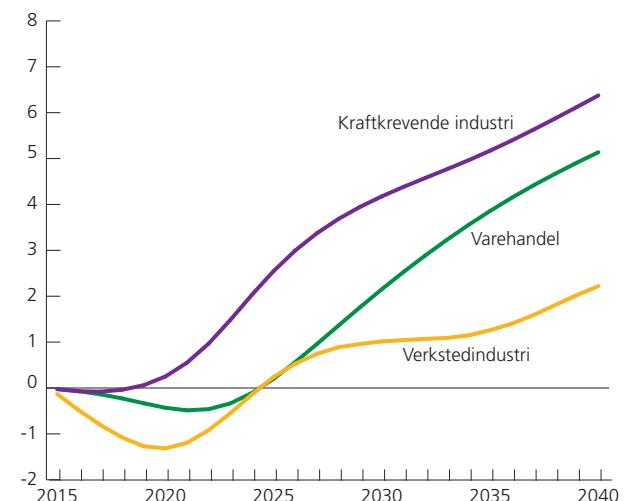
Figur 9 viser utviklingen i realkapitalen i de tre næringene. Vi ser at på lang sikt øker realkapitalen i alle tre næringene, men klart minst i verkstedindustrien. For alle tre næringene har imidlertid kapitalintensiteten i produksjonen økt (forholdet mellom produksjon og realkapital) og her spiller i hovedsak lavere brukerpris på realkapital inn.

Figur 10 viser utviklingen i samlet sysselsetting i antall personer i de tre næringene. Kvalitativt sett likner utviklingen litt på det vi så på figuren for bruttoproduktet. Det er et svakt fall i varehandel og en økning for kraftkrevende industri, mens verkstedindustrien kommer i pluss i siste halvdel av beregningsperioden.

Produktiviteten målt som bruttoproduksjon per timeverk, har for både varehandelen og verkstedindustrien blitt lavere enn i referansebanen. Substitusjon bort fra produktinnsats og til arbeidskraft og kapital medfører at det mer vanlige uttrykket for arbeidsproduktiviteten, bruttoprodukt per timeverk, øker etter en stund i industrinæringene, mens produktiviteten i varehandelen i liten grad endres som følge av dette.

⁷ Kjøp av varer og tjenester som inngår i næringenes produksjon

Figur 9. Realkapitalen i noen næringer i alternativet med tilbudsrevet oljeprisnedgang. Prosentvis avvik fra referansebanen

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Oppsummert ser vi fra figurene 7-10 at utslagene for i enkelte næringene varierer mye og at noen industrinæringer stimuleres betydelig av lavere oljepriser, mens andre ikke gjør det. Tilpasningen i faktorbruk varierer en god del og illustrerer nytten av en disaggregert tilnærming til analysen av et oljeprisfall.

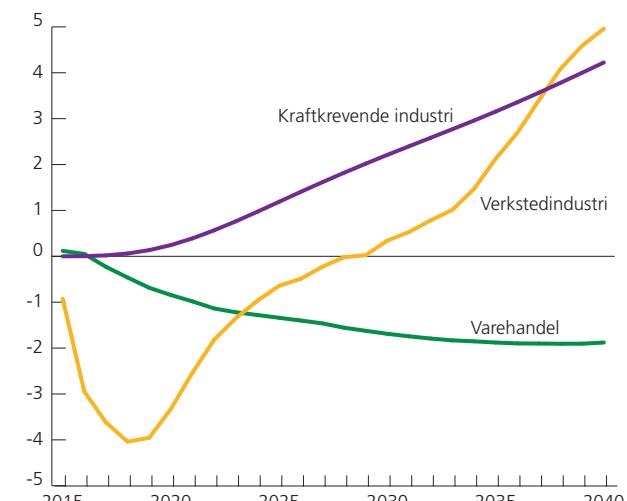
Avslutning

Norsk økonomi er følsom overfor utviklingen i oljeprisen gjennom flere kanaler. Myndighetenes inntekter fra petroleumsvirksomheten er bestemmende for oljepengebruken på lang sikt. I et kort- og mellomlangsiktig perspektiv er påvirkningen av etterspørselen fra petroleumsnæringen imidlertid av større betydning for den realøkonomiske utviklingen. Allerede i det andre året tilsvarer reduksjonen i etterspørsel fra petroleumsvirksomheten 2,3 prosent av BNP utenom petroleumsvirksomheten.

På kort sikt vil et kraftig fall i oljeprisen føre til at verdien av norske kroner svekkes, noe som vil dempe virkningen av de kontraktive effektene. Utviklingen i norsk økonomi etter et kraftig oljeprisfall vil påvirkes av hva som har forårsaket prisnedgangen. Med et generelt fall i internasjonal etterspørsel vil utfordringene for norsk økonomi øke, i det man også vil bli rammet av avsetningsvansker på tradisjonelle eksportvarer og mer tilspisset internasjonal konkurransen. Ved et tilbudsrevet oljeprissjokk vil aktiviteten i land som ikke selv produserer olje bli stimulert. Det vil løfte den internasjonale etterspørselen etter andre norske eksportprodukter, og dermed motvirke de initiale negative impulsene.

Veksten i BNP må uansett forventes å bli lavere de neste 25 årene, enn i de foregående 25. Et tilbudsrevet oljeprisfall vil i et slikt langsiktig perspektiv trekke BNP-veksten i fastlandsøkonomien bare litt ned. Nedgangen med bakgrunn i et tilbudssidedrevet oljeprisfall er imidlertid ganske betydelig i de første fem årene i følge

Figur 10. Sysselsetting i noen næring i alternativet med tilbudsrevet oljeprisnedgang. Prosentvis avvik fra referansebanen

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

våre beregninger. I det andre året reduseres veksten med 1,0 prosentpoeng. Hvis vi ser på BNP utenom petroleumsutvinning og rørtransport er virkningen på nivået størst i det femte året med 4,6 prosent. Deretter følger noen år hvor veksten faktisk blir høyere enn i referansebanen, men når ikke høyere enn 3 prosent under nivået i referansebanen. Det materielle velferdsnivået reduseres ganske klart i hele beregningsperioden. I løpet av beregningsperioden er konsumet i husholdningene redusert med 2,4 prosent per innbygger, mens det offentlige konsumet er redusert med vel 60 prosent mer. I forhold til referansebanen reduseres i tillegg den offentlige realkapitalen og i 2040 er nivået per innbygger 6 prosent lavere, samtidig som også Norges finansielle situasjon er svekket. I 2040 er Norges nettofordringer på utlandet som andel av BNP utenom petroleumsnæringen blitt 74 prosentpoeng lavere enn i referansebanen.

Det er usikkerhet knyttet til disse resultatene og kanskje særlig i det kort- og mellomlangsiktige perspektivet. I tillegg til vanlig usikkerhet knyttet til modellens beskrivelse av økonomiens virkemåte og spesielt hvor store konsekvensene for etterspørselen fra petroleumsvirksomheten blir, kommer usikkerhet knyttet til forutsetningene om finanspolitisk respons. Vi forutsetter i referansebanen at myndighetene fortsetter å føre en mer forsiktig finanspolitikk enn det handlingsreglen gir rom for. Det er gunstig både for etter hvert å kunne motvirke negative impulser fra den uunngåelige fremtidige nedbyggingen av petroleumsvirksomheten, men også for å ha et større spillerom ved store sjokk slik som dette oljeprisfallet representerer.

Våre beregninger indikerer at norsk økonomi er ganske robust overfor et kraftig fall i oljeprisen. En mulig innvending mot disse resultatene kunne være å vise til erfaringene fra forrige gang Norge ble utsatt for et stort og ganske permanent oljeprisfall. Vinteren

1986 falt oljeprisen dramatisk og ble på kort tid mer enn halvert. Oljepengebruken måtte reduseres og denne prosessen førte til at Willoch-regjeringen gikk av. Finanspolitikken ble strammet noe til, den norske kronen ble kraftig devaluert i mai 1986 og rentesatsene i bankene økte mye nominelt, om enn ikke reelt. Som følge av den store økningen i arbeidsledigheten gjennom 1988, ble så finanspolitikken lagt om i ekspansiv retning i 1989. Uavhengig av dette ble skattesystemet gradvis lagt om slik at rentefradraget i beskatningen ble mindre gunstig og i tråd med hva som var forenlig med et liberalisert kreditmarkedet som var gjennomført før oljeprisfallet. Kredittetterspørselen falt kraftig og konsum og boliginvesteringer ble redusert noe som bidro til at BNP Fastlands-Norge falt både i 1988 og 1989. På begynnelsen av 1990-tallet fikk vi så den store bankkrisen i Norge. Arbeidsledigheten økte til over 6 prosent, og dermed til nivåer man ikke hadde sett etter andre verdenskrig.

Flere forhold er imidlertid forskjellig fra situasjonen for snart 30 år siden. For det første har det skjedd noe med organiseringen av økonomisk politikk. Staten har skaffet seg en økonomisk buffer i form av et fond i utlandet som gjør at den løpende finanspolitikken ikke må justeres i takt med oljeprisene. Vi har fått en flytende valutakurs og et fleksibelt inflasjonsmål som tilsier at Norges Bank ikke må sette styringsrenten opp for å begrense kronevekkelsen når oljeprisen faller, men kan gjøre det motsatte av man gjorde i 1986. I tillegg har arbeidsmarkedet i Norge blitt mer fleksibelt i den forstand at ved økt og høy ledighet i Norge vil færre innvandre og flere arbeidsinnvandrere vil forlate Norge. Derfor blir utslaget i ledighet mindre i dagens arbeidsmarked enn tidligere. Det som skjedde fra og med 1986 skyldtes heller ikke bare virkninger av oljeprisfallet. Langsiktsvirkningene av liberaliseringen av kreditmarkedet sammen med timingen av omleggingen av skattepolitikken bidro således i stor grad til bankkrisen. Den internasjonale økonomiske utviklingen var også veldig svak i begynnelsen av 1990-tallet og bidro til den svake økonomiske utviklingen i Norge. I lys av dette er det snarere grunn til å si at disse erfaringene peker i retning av at norsk økonomi vil kunne håndtere et kraftig oljeprisfall nå uten at det resulterer i kriseliknende tilstander av det slaget man opplevde tidligere. Men merkes godt vil det.

Referanser

Boug P. og Y. Dyvi (2008): *MODAG – En makroøkonomisk modell for norsk økonomi*, Sosiale og økonomiske studier 111, Statistisk sentralbyrå

Brunborg, H. og M. Tønnesen (2012): *Befolkningsframskrivning 2012-2100, Økonomiske analyser nr 4*.

Cappelen, Å., T. Eika og J. Prestmo (2010): *Nedbyggingen av petroleumsvirksomheten – Hvor store blir utfordringene for norsk økonomi?* Rapporter 46/2010, Statistisk sentralbyrå

Johansen, P.R. og T. Eika (2000): Drivkrefter bak konjunkturforløpet på 1990-tallet. Vedlegg 11 i NOU 2000:1 (En strategi for sysselsetting og verdiskapning).

Eika, T. og M. S. Martinussen (2013): *Virkninger av økt etterspørsel fra petroleumsvirksomheten og økt bruk av oljepenger 2003-2012*, Rapporter 57/2013, Statistisk sentralbyrå

Eika, T. J. Prestmo og E. Tveter (2010a): *Ringvirkninger fra petroleumsvirksomheten – Hvilke næringer leverer?* Rapporter 8/2010, Statistisk sentralbyrå

Eika, T. J. Prestmo og E. Tveter (2010b): *Etterspørselen fra petroleumsvirksomheten – Betydningen for produksjon og etterspørsel i Norge*. Økonomiske analyser 3/2010, 30-39

SSB (2014): *Økonomisk utsyn over 2013*, Økonomiske analyser nr. 1/2014

Innholdsfortegnelse for Økonomiske analyser (ØA) de siste 12 måneder

Innholdsfortegnelse for tidligere utgivelser av Økonomiske analyser kan fås ved henvendelse til Aud Walseth, Statistisk sentralbyrå, telefon: 21 09 47 57, E-post: Aud.Walseth@ssb.no

Økonomiske analyser

ØA 3/2013:

Konjunkturtendensene, 3-31.

ØA 4/2013:

Olaf Loetherington Vestad: Effekter av AFP på sysselsetting blant eldre arbeidstakere, 3-10.

Kristine Grimsrud, Knut Einar Rosendahl og Halvor Briseid
Storrøsten: Skifergassrevolusjonen og det europeiske gassmarkedet, 11-14.

Rolf Aaberge, Tony Atkinson og Jørgen Modalstli: Er rike mennesker alltid rike? 15-20.

Lars Lindholt: Dragkampen mellom knapphet og teknologisk fremgang i oljemarkedet, 21-24.

ØA 5/2013:

Konjunkturtendensene, 3-32.

André K. Anundsen og Eilev S. Jansen: Boligpris- og kredittevket forsterker hverandre, 33-38.

Ragni Hege Kitterød og Marit Rønsen: Hvem er de nye involverte fedrene? 39-46.

Orvika Rosnes og Ann Christin Bøeng: Virkninger av EUs energieffektiviseringsdirektiv for Norge, 47-52.

Tor Skoglund: Fra jordbruk til tjenester, 53-55.

Ingunn Sagelvmo og Achraf Bougroug: Reviderte nasjonalregnskapstall for 2011 og 2012: Unedret makrobilde, 56-58.

ØA 1/2014:

Økonomisk utsyn over året 2013, 3-90.

ØA 2/2014:

Helge Brunborg og Marianne Tønnessen: Vil klimaendringer gi økt innvandring? 3-8.

Helge Brunborg: Befolkningsutviklingen, 9-17.

Ragni Hege Kitterød, Jan Lyngstad, Erik H. Nyemoen og Kenneth Aarskaug Wiik: Flere barn har delt bosted, 18-26.

Kerstin Ståhlbrand Solholm, Jon Ivar Røstdalsand, Trude Nygård Evensen, Yngvar Holm, Knut Sørensen og Steinar Todsen: Nytt BNP. Hovedrevisjon av nasjonalregnskapet 2014, 27-32.

Economic Survey

Economic trends for the Norwegian economy is published electronically.

http://www.ssb.no/kt_en/

Contact:

Andreas Benedictow,
andreas.benedictow@ssb.no,
tel. +47 21 09 47 98

Temabokser i Konjunkturtendensene. 2008-2014

ØA 1/2014

- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 12
- Faktorer bak endringene i konsumet 2009-2013, 20
- Direkte og indirekte importandeler, 25
- Hvor viktige har petroleumsinvesteringene vært? 27
- Reallønn og produktivitet i industrien, 30

ØA 5/2013

- Virkningen av svakere krone på norsk økonomi, 17
- Faktorer bak utviklingen i boligprisene framover, 20-21

ØA 3/2013

- Usikkerhet om finanspolitikken, 16-17
- Effekter av fortsatt forsiktigheitsmotivert sparing, 19

ØA 1/2013

- Strengere krav til bankenes egenkapital, 18
- Virkninger av en tilstramming av kreditten til husholdningene, 21
- Direkte og indirekte importandeler, 26
- Innvandringens betydning for virkemåten til norsk økonomi, 30

ØA 6/2012

- Myk landing i boligmarkedet, 18
- Todelingen i industrien er tydelig i lønnsandelene, 25

ØA 4/2012

- Norsk oppgang: Noen faktorer bak forskjellen til konjunkturutviklingen ute, 22-23

ØA 1/2012

- Importveid kronekurs og industriens effektive kronekurs, 18
- Prognosør for renta på rammelån, 19
- Hva skal til av renteøkning for å kvele boligveksten?, 21
- Direkte og indirekte importandeler, 25

ØA 6/2011

- Bankkrise - igjen?, 6
- Krisetiltak rettet mot finansmarkedene, 15
- Revisjoner i husholdningenes finansielle stilling, 17

ØA 4/2011

- Europas gjeldssstruktur til besvær, 10
- Den spanske og italienske statsgjeldskrisen, 11
- Betydningen av sterkere kronekurs, 17
- Bedriftenes finansielle stilling, 27

ØA 3/2011

- Husholdningenes gjelds- og rentebelastning, 14
- Hva er konsumveksten per innbygger?, 16
- Hva er husholdningenes finansielle stilling?, 17
- Renteøkningenes bidrag til å dempe konjunkturoppgangen, 26

ØA 1/2011

- Statsgjeldkrisen i Europa, 9
- Mer aktiv bruk av finans- og pengepolitikken i konjunkturstabiliseringen 2012-2014, 17
- En finanspolitikk som følger 4-prosentbanen i 2011-2014, 18
- Kraftmarkedet framover, 31
- Direkte og indirekte importandeler, 37

ØA 6/2010

- Omlegging av KPI, 25
- Hva skjer med norsk økonomi med kraftigere nedgang internasjonalt?, 26

ØA 3/2010

- Gjeldskrisen i Europa, 10-11

ØA 1/2010

- Faktorer bak vekst og fall i konsumet 2005-2009, 18
- Lagerendringer og statistiske avvik, 23
- Fra lønn per normalårsverk til årslønn, 26
- Kraftmarkedet framover, 27
- Direkte og indirekte importandeler, 33

ØA 6/2009

- Inkludering og konjunkturer påvirker sykefraværet, 22
- Det kan gå verre, 25

ØA 4/2009

- Effekter på norsk økonomi av en mer markert internasjonal lavkonjunktur, 24-25
- Betydningen av den ekspansive finanspolitikken for utviklingen i norsk økonomi, 26

ØA 3/2009

- ”Boligpriskrakk” – Hvilke effekter kan det få for norsk økonomi?, 17

ØA 1/2009

- Virkninger av lavere oljeinvesteringer, 19
- Kraftmarkedet framover, 26
- Direkte og indirekte importandeler, 32

ØA 6/2008

- Virkninger av alternative finanspolitiske tiltak, 24.

ØA 4/2008

- Virkninger av økte investeringer i offentlig infrastruktur, 11

ØA 3/2008

- Virkninger av økte energipriser, 23

ØA 1/2008

- Hvilken rentebane vil gi 2,5 prosent inflasjon?, 14.
- Realøkonomiske effekter av et kraftig børsfall, 21.
- Kraftmarkedet framover, 24.
- Verdensmarkedspriser på matvarer og prisutviklingen for matvarer i Norge, 25.
- Direkte og indirekte importandeler, 31.

Konjunkturindikatorer for Norge

Tabell	Side	Figur	Side																																																																																																		
Konjunkturbarometeret		Konjunkturbarometeret																																																																																																			
1.1. Konjunkturbarometer, industri og bergverk. Sesongjustert og glattet	2*	1.1. Konjunkturbarometer i industri og bergverk. Produksjon og sysselsetting, faktisk utvikling	3*																																																																																																		
2.1. Ordretilgang. Sesongjusterte og glattede verdiindeksler.....	2*	1.2. Konjunkturbarometer i industri og bergverk. Generell bedømmelse av utsiktene, neste kvartal	3*																																																																																																		
2.2. Ordrereserve. Sesongjusterte og glattede verdiindeksler	2*	1.3. Konjunkturbarometer. Kapasitetsutnyttingsgraden ved nåværende produksjonsnivå	3*																																																																																																		
Arbeidskraft		1.4. Konjunkturbarometer. Faktorer som begrenser produksjonen i industrien	3*																																																																																																		
3.1. Arbeidsmarked. 1 000 personer og prosent. Sesongjustert	4*	Ordre																																																																																																			
Produksjon		2.1. Ordretilgang og ordrereserve i industri ialt	3*	4.1. Produksjon. Sesongjusterte volumindeksler. 2005=100.....	4*	2.2. Ordretilgang og ordrereserve i bygg og anlegg i alt.....	3*	4.2. Produksjon og omsetning. Indeks. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	6*	Arbeidskraft		Investeringer		3.1. Arbeidsstyrke, sysselsatte og ukeverk fra AKU	5*	5.1. Antatte og utførte investeringer ifølge SSBs investeringsstatistikk. Mrd. kroner	6*	3.2. Arbeidsledige og beholdning av ledige stillinger	5*	5.2. Investeringer. Mrd. kroner. Næringslivets samlede årsanslag for investeringsåret gitt på ulike tidspunkter.....	6*	Produksjon		5.3. Igangsetting av nye bygg og bygg under arbeid	8*	4.1. Produksjon. Olje og naturgass	5*	Forbruk		4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*	6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*
2.1. Ordretilgang og ordrereserve i industri ialt	3*																																																																																																				
4.1. Produksjon. Sesongjusterte volumindeksler. 2005=100.....	4*	2.2. Ordretilgang og ordrereserve i bygg og anlegg i alt.....	3*	4.2. Produksjon og omsetning. Indeks. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	6*	Arbeidskraft		Investeringer		3.1. Arbeidsstyrke, sysselsatte og ukeverk fra AKU	5*	5.1. Antatte og utførte investeringer ifølge SSBs investeringsstatistikk. Mrd. kroner	6*	3.2. Arbeidsledige og beholdning av ledige stillinger	5*	5.2. Investeringer. Mrd. kroner. Næringslivets samlede årsanslag for investeringsåret gitt på ulike tidspunkter.....	6*	Produksjon		5.3. Igangsetting av nye bygg og bygg under arbeid	8*	4.1. Produksjon. Olje og naturgass	5*	Forbruk		4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*	6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*				
2.2. Ordretilgang og ordrereserve i bygg og anlegg i alt.....	3*																																																																																																				
4.2. Produksjon og omsetning. Indeks. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	6*	Arbeidskraft																																																																																																			
Investeringer		3.1. Arbeidsstyrke, sysselsatte og ukeverk fra AKU	5*	5.1. Antatte og utførte investeringer ifølge SSBs investeringsstatistikk. Mrd. kroner	6*	3.2. Arbeidsledige og beholdning av ledige stillinger	5*	5.2. Investeringer. Mrd. kroner. Næringslivets samlede årsanslag for investeringsåret gitt på ulike tidspunkter.....	6*	Produksjon		5.3. Igangsetting av nye bygg og bygg under arbeid	8*	4.1. Produksjon. Olje og naturgass	5*	Forbruk		4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*	6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*												
3.1. Arbeidsstyrke, sysselsatte og ukeverk fra AKU	5*																																																																																																				
5.1. Antatte og utførte investeringer ifølge SSBs investeringsstatistikk. Mrd. kroner	6*	3.2. Arbeidsledige og beholdning av ledige stillinger	5*	5.2. Investeringer. Mrd. kroner. Næringslivets samlede årsanslag for investeringsåret gitt på ulike tidspunkter.....	6*	Produksjon		5.3. Igangsetting av nye bygg og bygg under arbeid	8*	4.1. Produksjon. Olje og naturgass	5*	Forbruk		4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*	6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																
3.2. Arbeidsledige og beholdning av ledige stillinger	5*																																																																																																				
5.2. Investeringer. Mrd. kroner. Næringslivets samlede årsanslag for investeringsåret gitt på ulike tidspunkter.....	6*	Produksjon																																																																																																			
5.3. Igangsetting av nye bygg og bygg under arbeid	8*	4.1. Produksjon. Olje og naturgass	5*	Forbruk		4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*	6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																								
4.1. Produksjon. Olje og naturgass	5*																																																																																																				
Forbruk		4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*	6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																												
4.2. Produksjon. Industri og kraftforsyning	5*																																																																																																				
6.1. Forbruksindikatorer.....	8*	4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*	Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																
4.3. Produksjon. Innsatsvarer og energivarer	5*																																																																																																				
Priser		4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*	7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																				
4.4. Produksjon. Investerings- og konsumvarer	5*																																																																																																				
7.1. Pris- og kostnadsindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*	7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																								
4.5. Produksjonsindeks for bygg og anlegg.....	7*																																																																																																				
7.2. Produktpriiser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	10*	4.6. Hotellovernattinger.....	7*	7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer		7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																												
4.6. Hotellovernattinger.....	7*																																																																																																				
7.3. Prisindeksler. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før	12*	Investeringer																																																																																																			
7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks	12*	5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*	Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																				
5.1. Antatte og utførte investeringer i industri	7*																																																																																																				
Finansmarked		5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*	8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																								
5.2. Årsanslag for investeringer i industri og bergverk gitt på ulike tidspunkter	7*																																																																																																				
8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent	12*	5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																												
5.3. Årsanslag for investeringer i oljevirksomheten gitt på ulike tidspunkter.....	7*																																																																																																				
8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent ..	13*	5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*	8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																
5.4. Årsanslag for investeringer i kraftforsyning gitt på ulike tidspunkter.....	7*																																																																																																				
8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs	13*	5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*	Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																				
5.5. Bygg satt i gang. Boliger	9*																																																																																																				
Utenrikshandel		5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*	9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																								
5.6. Bygg satt i gang. Driftsbygg.....	9*																																																																																																				
9.1. Eksport og import av varer. Mill. kroner. Sesongjustert.....	14*	5.7. Bygg under arbeid	9*	9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk		Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																												
5.7. Bygg under arbeid	9*																																																																																																				
9.2. Utenriksregnskap. Mill. kroner	14*	Forbruk																																																																																																			
Finansmarked		6.1. Detaljomsetning	9*	8.1. 3 måneders eurorente	15*	8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*	8.3. Valutakursindekser.....	15*	8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*	Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																																				
6.1. Detaljomsetning	9*																																																																																																				
8.1. 3 måneders eurorente	15*																																																																																																				
8.2. Utlånsrente og innskuddsrente	15*																																																																																																				
8.3. Valutakursindekser.....	15*																																																																																																				
8.4. Norges Banks penge- og kreditindikator	15*																																																																																																				
Utenrikshandel		9.1. Utenrikshandel	15*	9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																																																
9.1. Utenrikshandel	15*																																																																																																				
9.2. Driftsbalansen.....	15*																																																																																																				

1.1. Konjunkturbarometer, industri og bergverk. Sesongjustert og glattet

	Faktisk utvikling fra foregående kvartal og forventet utvikling i kommende kvartal. Diffusjonsindeks ¹				Kapasitets- utnytting Prosent	Generell be- dømmelse av utsiktene i kommende kvartal	Faktorer som begrenser produksjonen. Prosent av foretakene					
	Produksjon		Sysselsetting				Etter- spørsel	Kapasitet	Arbeids- kraft	Råstoff		
	Faktisk	Forventet	Faktisk	Forventet								
2011												
4. kvartal	54,3	57,4	54,0	52,2	79,6	56,1	66	6	7	4		
2012												
1. kvartal	53,2	58,4	53,9	52,7	79,7	56,3	64	7	7	4		
2. kvartal	52,4	59,1	54,0	52,5	79,7	56,1	63	7	7	4		
3. kvartal	51,8	58,6	54,0	51,6	79,8	55,7	64	7	8	3		
4. kvartal	51,0	57,9	53,0	50,7	79,8	55,1	64	6	7	3		
2013												
1. kvartal	50,0	56,9	51,8	49,9	79,7	55,0	65	6	7	3		
2. kvartal	50,9	55,4	51,9	49,4	79,5	54,9	65	5	6	3		
3. kvartal	52,3	56,0	51,6	49,8	79,5	54,7	64	6	6	3		
4. kvartal	53,9	57,2	51,2	49,6	79,9	54,3	63	7	6	4		
2014												
1. kvartal	55,7	57,0	51,7	48,6	80,4	53,7	63	7	5	4		

¹ Beregnet som summen av andelen av foretakene som har svart STØRRE og halvparten av andelen av foretakene som har svart UENDRET.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.1. Ordretilgang. Sesongjusterte og glattede verdiindeks

	Ordrebaserd industri. 2005=100					Bygg og anlegg. 2005=100			
	I alt	Metaller og metallvarer	Maskin-industri	Bygging av skip og oljeplattformer	Kjemiske råvarer	I alt	Anlegg	Bolig-bygg	Andre bygg
2011									
4. kvartal	143,4	132,3	187,9	122,0	144,2	130	151	137	112
2012									
1. kvartal	136,4	124,6	178,4	118,2	130,3	125	160	125	105
2. kvartal	131,3	117,6	175,3	119,3	117,2	137	180	123	119
3. kvartal	129,1	112,5	182,4	124,0	107,6	105	106	121	96
4. kvartal	128,6	110,2	197,9	126,7	103,0	124	124	135	117
2013									
1. kvartal	128,6	111,1	214,3	123,8	103,2	128	157	116	116
2. kvartal	129,0	114,7	225,8	117,0	107,6	142	199	122	119
3. kvartal	130,2	119,8	230,3	110,6	112,6	115	147	113	97
4. kvartal	132,3	125,1	230,3	105,9	116,8	124	159	109	111
2014									
1. kvartal	135,1	129,3	228,0	102,7	119,9	133	209	108	102

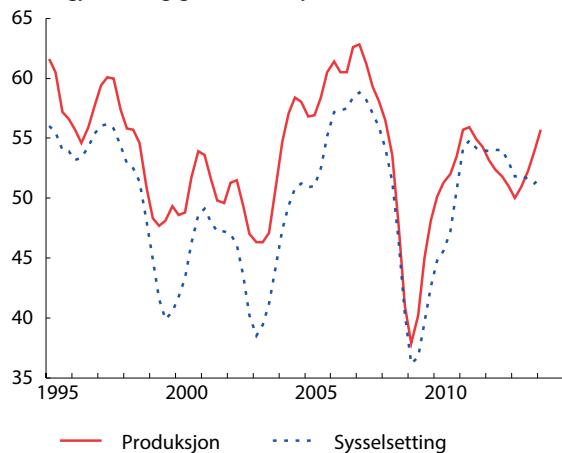
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.2. Ordrereserve. Sesongjusterte og glattede verdiindeks

	Ordrebaserd industri. 2005=100					Bygg og anlegg. 2005=100			
	I alt	Metaller og metallvarer	Maskin-industri	Bygging av skip og oljeplattformer	Kjemiske råvarer	I alt	Anlegg	Bolig-bygg	Andre bygg
2011									
4. kvartal	170,3	131,3	304,8	160,8	155,9	132	140	158	118
2012									
1. kvartal	175,2	126,6	328,7	172,4	100,2	140	158	167	118
2. kvartal	180,7	121,2	352,4	184,1	60,9	145	171	163	122
3. kvartal	186,9	116,6	378,1	194,4	41,5	141	155	170	120
4. kvartal	192,8	113,9	407,1	201,9	36,6	138	142	175	121
2013									
1. kvartal	197,6	113,8	437,8	205,4	39,4	144	152	175	127
2. kvartal	201,6	116,6	466,2	206,0	43,4	152	170	175	132
3. kvartal	205,0	121,5	488,3	205,7	47,6	150	166	179	130
4. kvartal	207,9	127,4	501,1	205,0	52,4	147	166	168	126
2014									
1. kvartal	209,6	132,9	505,7	204,1	57,0	156	192	172	127

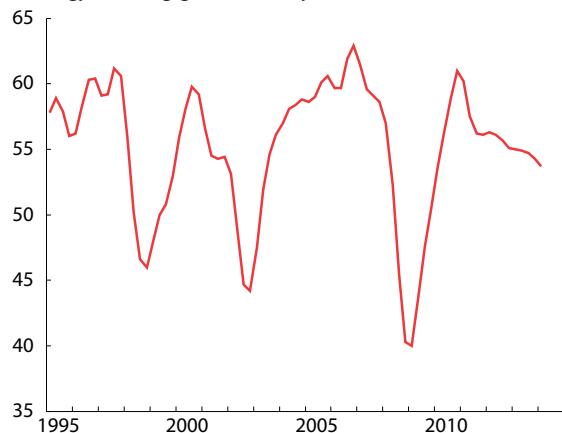
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 1.1 Konjunkturbarometer: Industri og bergverk
Produksjon og sysselsetting, faktisk utvikling, kvartal.
Sesongjustert og glattet diffusjonsindeks 1). Prosent

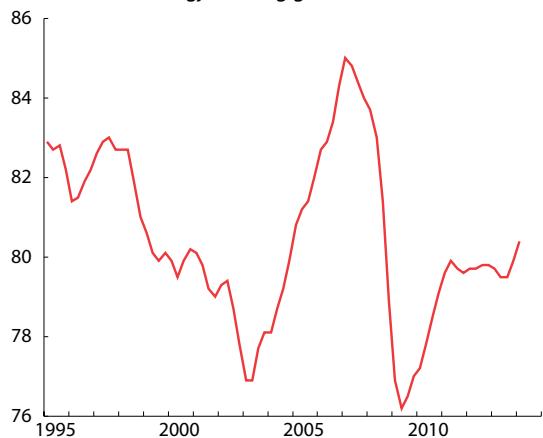
1) Se fotnote 1) til tabell 1.1
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 1.2 Konjunkturbarometer: Industri og bergverk
Generell bedømmelse av utsiktene, neste kvartal.
Sesongjustert og glattet diffusjonsindeks 1). Prosent

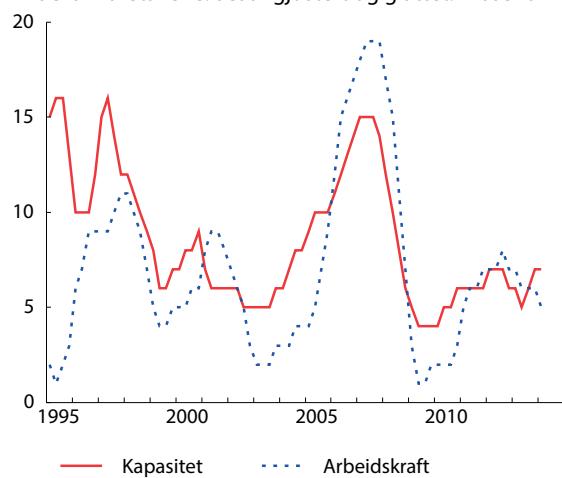
1) Se fotnote 1) til tabell 1.1
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 1.3 Konjunkturbarometer: Industri og bergverk
Kapasitetsutnyttingsgraden ved nåværende produksjonsnivå, kvartal. Sesongjustert og glattet. Prosent

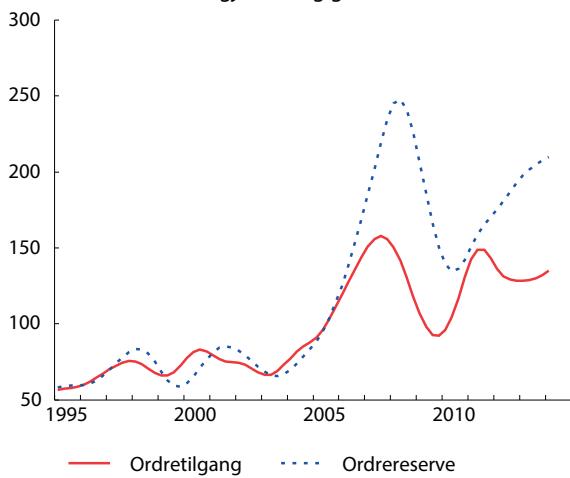
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 1.4 Konjunkturbarometer: Industri og bergverk
Faktorer som begrenser produksjonen, kvartal.
Andel av foretakene. Sesongjustert og glattet. Prosent

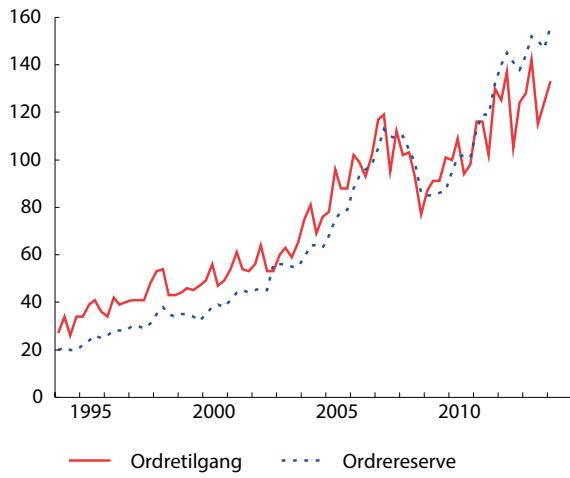
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 2.1 Ordre (kvartal). Ordrebaser industri ialt
Ordretilgang og ordrereserve.
Verdiindeks. Sesongjustert og glattet. 2005=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 2.2 Ordre (kvartal). Bygg og anlegg ialt
Ordretilgang og ordrereserve.
Verdiindeks. 2005=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

3.1. Arbeidsmarked. 1000 personer og prosent. Sesongjustert

	Arbeidkraftundersøkelsen ¹					NAV			Sykefraværstatistikk	
	Sysselsatte	Utførte ukeverk (37,5 timer)	Arbeids- styrken	Arbeids- ledige	Arbeids- ledighet. Prosent av arbeids- styrken	Registrerte ledige	Registrerte ledige og personer på tiltak	Tilgang på ledige stillingar	Beholdning av ledige stillingar	Syke- fraværs- prosent ²
2009	2 508	1 884	2 590	82	3,2	69,3	86,9	21,6	23,8	7,5
2010	2 508	1 897	2 602	94	3,6	74,6	91,3	19,6	24,3	6,8
2011	2 543	1 942	2 629	86	3,3	69,4	84,4	20,6	26,7	6,7
2012	2 591	1 980	2 677	86	3,2	65,7	82,5	19,6	..	6,5
2013	2 610	1 968	2 704	95	3,5	69,7	85,9	17,7	..	6,4
2012										
November	2 593	1 963	2 686	94	3,5	65,3	81,7	17,8	..	6,7
Desember	2 595	1 971	2 690	95	3,5	65,8	82,3	19,4	..	6,7
2013										
Januar	2 592	1 962	2 690	98	3,6	65,7	81,8	19,5	..	7,2
Februar	2 599	1 965	2 694	95	3,5	66,2	82,4	19,5	..	7,2
Mars	2 595	1 955	2 695	99	3,7	67,3	83,0	13,9	..	7,2
April	2 596	1 952	2 690	94	3,5	67,4	84,3	23,7	..	6,0
Mai	2 600	1 961	2 694	94	3,5	69,5	85,9	15,2	..	6,0
Juni	2 608	1 965	2 699	90	3,3	69,3	86,1	17,3	..	6,0
Juli	2 612	1 962	2 709	97	3,6	69,7	86,4	18,8	..	6,2
August	2 615	1 958	2 711	96	3,5	70,6	87,1	15,8	..	6,2
September	2 618	1 963	2 711	93	3,4	71,9	88,3	16,9	..	6,2
Okttober	2 624	1 979	2 715	91	3,3	72,6	88,9	18,3	..	6,4
November	2 623	1 988	2 718	95	3,5	73,5	89,2	16,4	..	6,4
Desember	2 623	2 005	2 723	100	3,7	73,8	88,4	17,4	..	6,4
2014										
Januar	2 625	2 002	2 721	96	3,5	73,7	89,6	16,1	..	..
Februar	2 620	2 003	2 715	95	3,5	73,9	89,6	17,0	..	..
Mars	2 629	2 003	2 720	91	3,3	74,0	89,2	16,8	..	..
April	..	..	..	..	..	73,5	87,5	17,9	..	..
Mai						72,5	88,8	16,1		

¹ Tre måneders gildende sentrert gjennomsnitt. Tallene for februar, mai, august og november gir gjennomsnittet for henholdsvis 1., 2., 3. og 4. kvartal.² Egen- og legemeldte sykefraværsdagsverk som prosent av avtalte dagsverk, kvartalstall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og NAV.

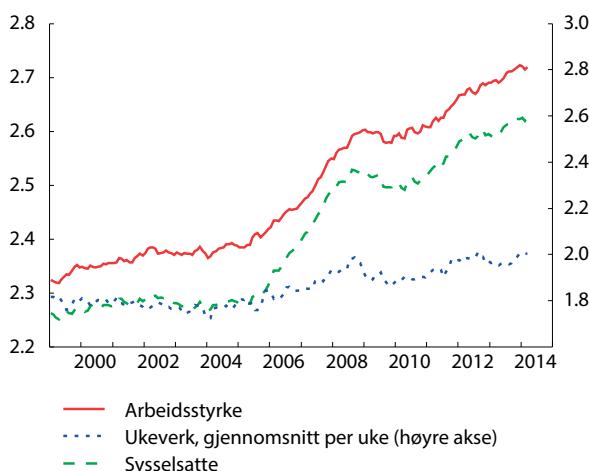
4.1. Produksjon. Sesongjusterte volumindeksar. 2005=100

	Etter næring				Etter sluttanvendelse				Energi- varer
	Total indeks ¹	Utvinning og utvinnings- tjenester	Industri	Kraft- forsyning	Innats- varer	Investerings- varer	Konsum- varer	Energi- varer	
2009	93,3	87,6	107,6	95,8	99,9	144,7	94,4	87,6	
2010	88,1	80,2	110,4	91,0	105,2	143,7	95,9	79,7	
2011	83,7	73,6	112,0	93,7	111,4	149,7	93,6	73,1	
2012	85,2	73,5	114,5	108,6	112,8	162,7	95,4	73,8	
2013	83,0	70,7	118,2	99,1	118,1	179,0	92,3	70,0	
2012									
November	83,7	69,1	117,0	97,3	113,0	171,4	97,0	68,5	
Desember	84,9	70,1	116,8	104,9	113,9	171,5	95,7	70,7	
2013									
Januar	81,2	69,2	117,6	101,2	116,0	174,2	94,5	68,4	
Februar	79,9	67,2	118,7	101,1	115,6	178,3	95,0	66,4	
Mars	80,4	67,8	117,8	104,6	118,3	176,7	94,8	68,3	
April	83,8	72,1	120,7	99,6	116,3	182,9	93,1	69,4	
Mai	84,0	72,5	118,6	103,5	117,3	181,4	91,6	71,4	
Juni	84,3	71,9	121,9	104,5	118,5	185,7	93,0	71,8	
Juli	87,0	76,1	121,9	98,8	122,8	186,3	95,8	73,1	
August	83,1	71,1	120,8	99,4	119,2	183,5	93,9	70,4	
September	82,9	71,1	120,4	96,5	119,9	183,1	90,6	69,0	
Oktober	80,7	68,8	119,8	91,9	118,9	181,9	92,8	66,5	
November	82,1	70,4	119,3	97,2	120,3	184,2	88,5	69,6	
Desember	82,6	70,8	121,3	94,1	120,7	186,9	92,7	69,4	
2014									
Januar	83,6	70,4	120,8	100,9	119,7	184,9	91,0	69,5	
Februar	84,3	71,6	121,3	96,1	119,4	187,5	91,5	70,1	
Mars	86,2	73,4	122,3	102,9	119,0	190,9	92,1	71,7	

¹ Olje- og gassutvinning, industri, bergverk og kraftforsyning.

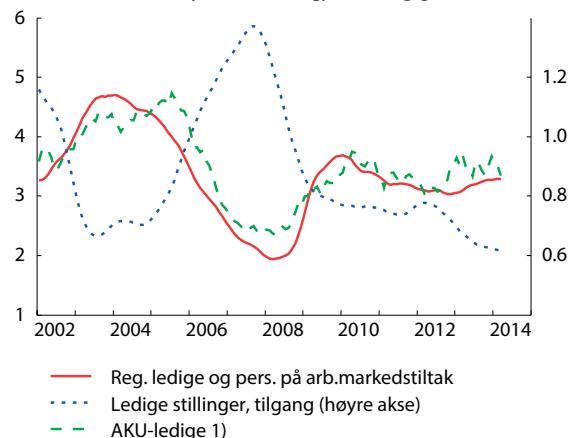
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 3.1 Arbeidsstyrke, sysselsatte og ukeverk
Millioner. Sesongjusterte og glattede månedstall.

Kilde: Arbeidkraftundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

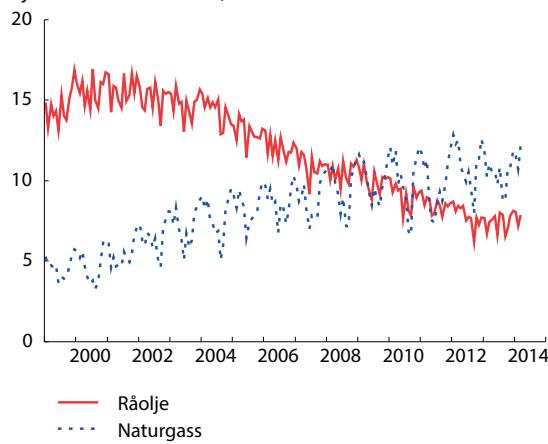
Fig. 3.2 Arbeidsledige og tilgang av ledige stillinger, månedstall
Prosent av arbeidsstyrken. Sesongjustert og glattet

1) Brutt i serien form. 2006.

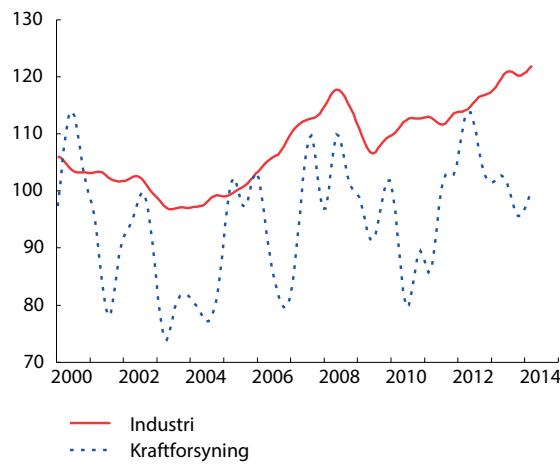
Kilde: NAV og Statistisk sentralbyrå.

Fig. 4.1 Produksjon: Olje og naturgass
Råolje (mill. Sm³) og naturgass (mrd. Sm³)
Ujusterte månedstall 1).

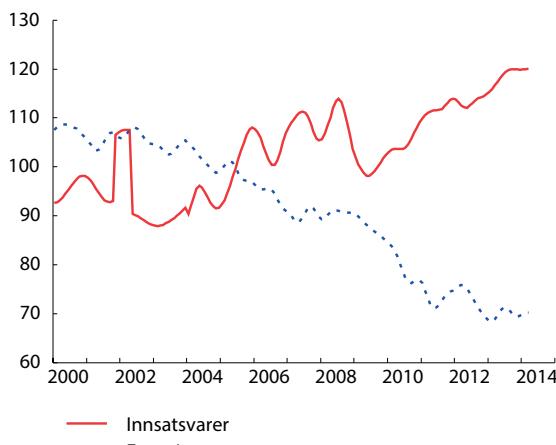
1) Brutt i seriene fra og med 2004.
Kilde: Oljedirektoratet.

Fig. 4.2 Produksjon: Industri og kraftforsyning
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 2005=100
Månedstall

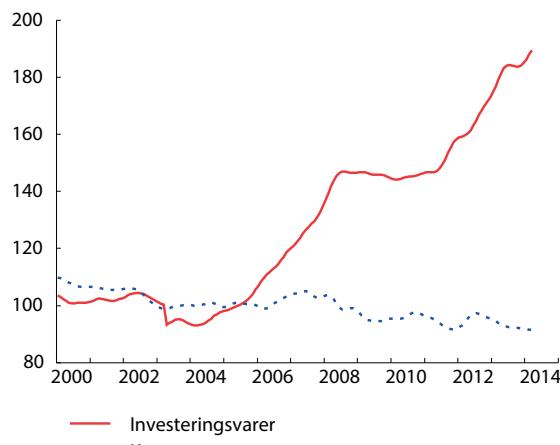
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 4.3 Produksjon: Innsatsvarer og energivarer
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 2005=100
Månedstall

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 4.4 Produksjon: Investerings- og konsumvarer
Sesongjusterte og glattede volumindekser. 2005=100
Månedstall

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

4.2. Produksjon og omsetning. Indekser

	Bygge- og anleggsproduksjon. Volum						Næringslivstjenester og omsetning og drift av fast eiendom. Verdi			Hotellomsetning. Verdi	
	I alt		Bygg i alt		Anlegg		Omsetning og drift av fast eiendom. Nivå	Faglig, vitskaplig og teknisk tjenesteyting. Nivå	Forretningsmessig tjenesteyting. Nivå		
	Sesongjustert nivå	Trend. Endring fra forgående periode. Årlig rate. Prosent	Sesongjustert nivå	Trend. Endring fra forgående periode. Årlig rate. Prosent	Sesongjustert nivå	Trend. Endring fra forgående periode. Årlig rate. Prosent					
	2005=100						2005=100		1992=100		
2012	110,8	7,6	105,5	4,7	130,0	17,5	207,6	185,9	194,0	255,6	
2013	117,8	6,4	111,4	5,7	141,1	8,5	.	.	.	.	
2011											
3. kvartal	102,8	1,6	99,9	-1,2	112,5	11,3	197,2	147,4	181,7	284,0	
4. kvartal	107,3	5,7	102,2	1,8	124,2	20,6	203,6	197,4	189,3	222,3	
2012											
1. kvartal	109,9	10,5	107,0	5,7	128,3	27,5	206,2	172,6	180,5	236,4	
2. kvartal	110,8	8,5	104,9	5,6	127,5	18,7	207,9	183,4	188,1	256,9	
3. kvartal	110,6	7,6	104,3	4,4	132,7	18,0	208,5	163,2	196,7	296,7	
4. kvartal	111,2	3,6	105,4	3,1	132,0	6,3	207,5	216,9	204,1	232,3	
2013											
1. kvartal	114,5	3,7	105,7	-1,4	139,1	8,6	207,4	175,7	183,5	227,4	
2. kvartal	116,1	4,8	111,0	5,8	142,3	11,6	213,5	205,2	210,7	282,8	
3. kvartal	119,7	8,2	113,7	9,0	141,0	6,3	210,0	174,6	207,6	295,4	
4. kvartal	120,8	8,6	115,1	9,2	141,8	7,4	218,7	226,9	213,5	239,8	
2014											
1. kvartal	119,2	4,1	114,2	8,0	145,1	4,3	212,0	191,8	193,3	240,7	

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.1. Antatte og utførte investeringer ifølge SSBs investeringsstatistikk.¹ Mrd. kroner

	Industri		Kraftforsyning		Oljevirksomhet (ujustert)						
	Antatte, sesongjust.	Utførte, ujustert	Utførte, sesongjust.	Utførte	Antatte i alt	I alt	Leting	Utbygging	Felt i drift	Rørtransport	
2011	.	18,8	18,8	16,9	.	145,5	27,1	37,5	75,5	0,5	
2012	.	19,5	19,5	19,2	.	172,1	27,0	52,0	89,0	0,3	
2013	.	19,4	19,4	20,4	.	205,8	33,9	63,2	105,1	3,2	
2011											
4. kvartal	5,6	6,2	4,8	5,4	47,1	40,3	6,5	10,8	21,8	0,1	
2012											
1. kvartal	5,7	4,0	5,1	3,4	46,9	38,4	6,6	10,5	20,5	0,1	
2. kvartal	5,4	5,1	5,0	4,5	48,3	43,0	6,4	12,4	23,2	0,0	
3. kvartal	5,2	4,1	4,5	4,9	50,0	43,2	6,0	13,7	22,2	0,1	
4. kvartal	5,3	6,3	4,9	6,4	55,8	47,5	7,9	15,4	23,2	0,1	
2013											
1. kvartal	4,9	3,6	4,6	3,3	49,4	44,7	6,6	13,1	23,9	0,3	
2. kvartal	5,6	5,2	5,1	5,3	54,0	51,6	7,8	15,4	27,6	0,7	
3. kvartal	5,4	4,4	4,9	5,2	58,4	54,5	10,2	16,6	26,8	1,5	
4. kvartal	5,3	6,2	4,8	6,6	58,7	55,1	9,2	18,2	26,8	0,8	
2014											
1. kvartal	5,6	4,1	5,2	4,2	55,3						

¹ Tallene for antatte og utførte investeringer i et kvartal er hentet fra henholdsvis investeringsundersøkelsen forrige og samme kvartal.

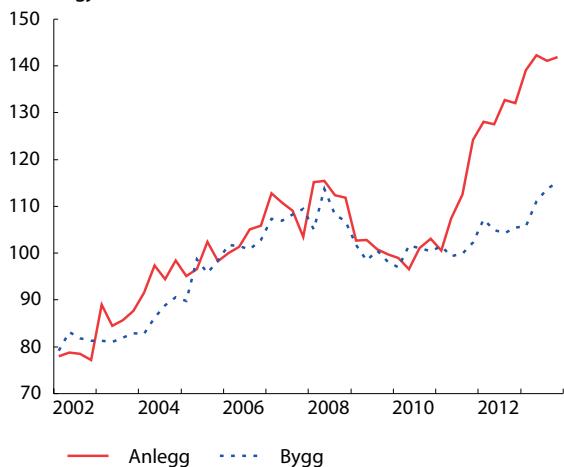
Kilde: Statistisk sentralbyrå

5.2. Investeringer. Mrd. kroner. Næringens samlede årsanslag for investeringsåret (år t) gitt på ulike tidspunkter i året før investeringsåret (t-1), i investeringsåret (t) og året etter investeringsåret (t+1)

	Industri og bergverksdrift				Kraftforsyning				Oljevirksomhet				
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	
År t-1													
2. kvartal	15,7	16,0	15,3	16,3	19,0	19,6	21,1	23,2	146,3	143,2	194,3	207,8	
3. kvartal	16,4	17,3	16,3	16,2	20,1	20,7	21,4	23,2	149,0	172,0	204,0	215,1	
4. kvartal	18,9	18,4	17,0	18,2	18,4	20,0	20,3	22,2	150,8	184,6	207,8	223,3	
År t													
1. kvartal	20,2	19,8	18,7	20,3	18,9	22,3	22,2	22,9	141,1	186,0	198,7	223,7	
2. kvartal	19,8	21,0	20,5	..	18,7	21,7	20,7	..	144,4	186,7	211,3	..	
3. kvartal	20,9	21,2	21,2	..	19,0	20,9	20,9	..	151,7	184,9	212,8	..	
4. kvartal	20,1	20,5	20,9	..	17,3	19,4	20,7	..	152,6	180,6	211,9	..	
År t+1													
1. kvartal	20,1	20,9	21,2	..	16,9	19,2	20,4	..	146,0	172,5	209,1	..	

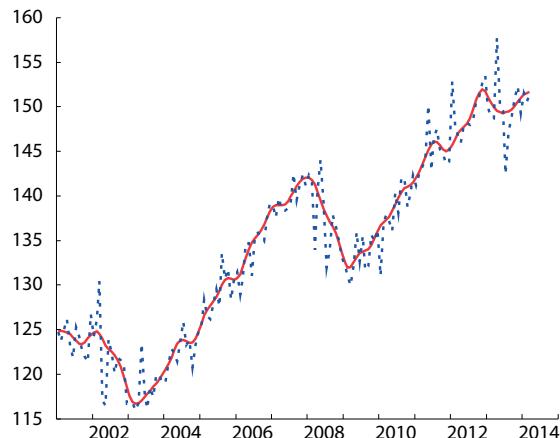
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.5 Produksjonsindeks for bygg og anlegg
Kvartalsvis volumindeks. 2005=100.
Sesongjustert

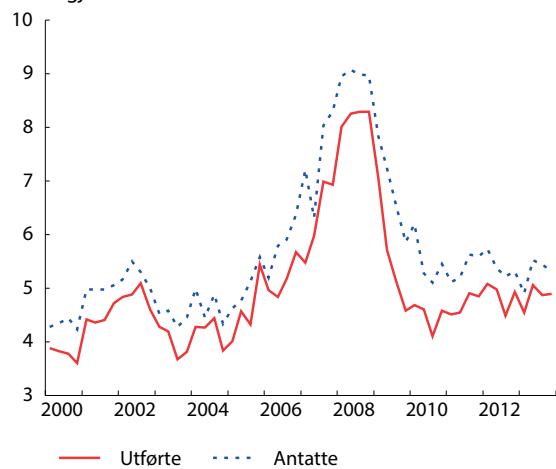
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 4.6 Hotellovernattinger
Månedsindeks. 1992=100. Sesongjustert og trend

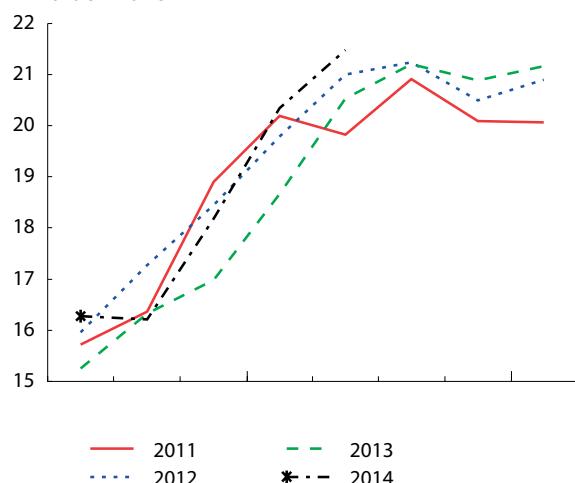
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 5.1 Investeringer: Industri
Antatte og utførte per kvartal. Milliarder kroner.
Sesongjustert

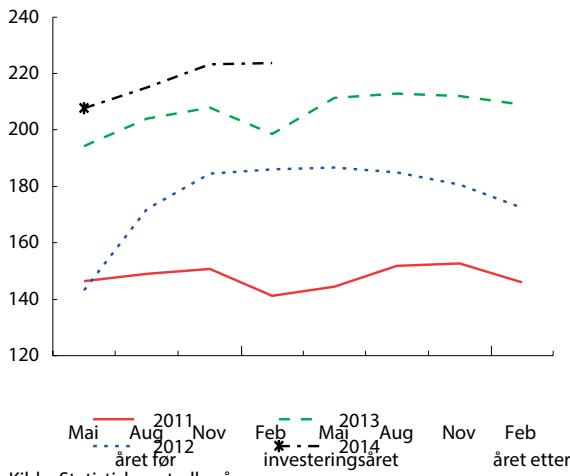
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fig. 5.2 Investeringer: Industri og bergverksdrift
Årsanslag gitt på ulike tidspunkter. 2011-2014
Milliarder kroner

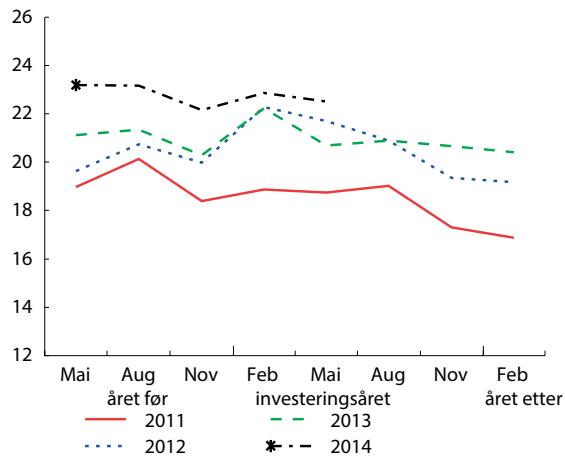
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 5.3 Investeringer: Oljevirksomhet
Årsanslag gitt på ulike tidspunkter. 2011-2014
Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 5.4 Investeringer: Kraftforsyning
Årsanslag gitt på ulike tidspunkter. 2011-2014
Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

5.3. Igangsetting av nye bygg og bygg under arbeid

	Bygg satt igang				
	Antall boliger		Bolig bruksareal. 1000 kvm.		
	Sesongjustert nivå	Trend. Endring fra forrige periode. Årlig rate. Prosent	Sesongjustert nivå	Trend. Endring fra forrige periode. Årlig rate. Prosent	Andre bygg. Bruksareal. 1000 kvm. Trend ¹
2010	21 145	7,0	3 059	11,0	5 727
2011	27 735	31,0	3 805	24,0	5 491
2012	30 189	9,0	4 039	6,0	5 505
2013	30 450	1,0	4 130	2,0	5 274
2012					
Desember	2 660	-24,9	359	-10,9	357
2013					
Januar	2 393	-24,0	345	-12,6	359
Februar	3 216	-19,0	372	-11,2	365
Mars	2 306	-12,1	356	-8,4	373
April	2 487	-4,4	327	-4,1	383
Mai	2 243	2,0	327	-0,7	392
Juni	2 469	5,7	327	1,4	398
Juli	2 127	5,1	306	1,8	402
August	2 525	2,0	350	1,1	402
September	2 494	-2,5	361	-1,7	401
Okttober	2 589	-6,3	348	-2,8	400
November	2 462	-9,6	341	-5,5	400
Desember	2 956	-14,1	367	-9,5	403
2014					
Januar	1 501	-16,9	223	-13,4	408
Februar	2 190	-17,6	305	-14,9	414
Mars	2 170	-20,5	322	-14,4	417
April	2 065	-16,4	288	-17,4	426

¹ Tallene omfatter ikke bygg til jordbruk, skogbruk og fiske.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

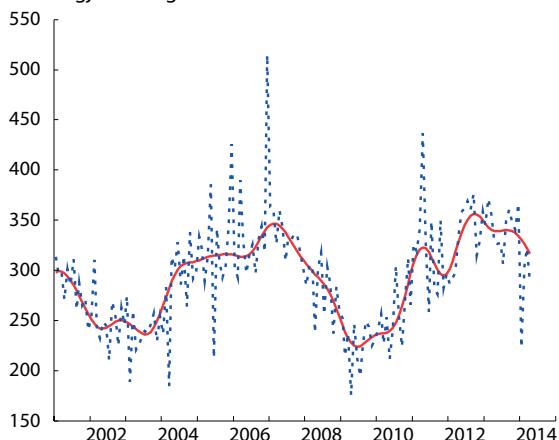
6.1. Forbruksindikatorer

	Detaljomsetningsvolum		Varekonsumindeks ¹		Førstegangsregistrerte personbiler		Hotellovernattinger, ferie og fritid	
	Sesongjustert indeks	Trend. Prosent endring fra forrige periode. Årlig rate	Sesongjustert indeks	Trend. Prosent endring fra forrige periode. Årlig rate	Sesongjustert nivå. 1000 biler	Trend. Prosent endring fra forrige periode. Årlig rate	Sesongjustert nivå. 1000 overnattinger	Trend. Prosent endring fra forrige periode. Årlig rate
	2005=100	2005=100	2005=100	2005=100	2005=100	2005=100	2005=100	2005=100
2009	115,4	0,4	113,3	-0,4	10,5	-4,4	8 355,0	2,0
2010	117,3	1,7	119,3	5,4	13,3	30,5	8 911,0	7,6
2011	119,7	2,2	121,2	1,8	14,1	6,2	9 382,0	4,9
2012	123,2	3,2	124,1	2,5	14,3	2,0	9 568,0	3,8
2013	124,8	1,3	125,4	1,1	14,7	3,1	9 454,0	0,0
2012								
Desember	125,2	3,5	125,9	2,8	13,0	8,4	820,0	0,0
2013								
Januar	126,3	3,6	127,1	3,3	15,2	5,3	804,0	-1,5
Februar	126,9	3,0	127,6	2,9	15,5	2,7	790,0	-4,4
Mars	126,5	1,6	127,5	1,1	14,4	-1,2	694,0	-4,4
April	125,3	0,6	125,5	-1,0	15,3	-3,3	915,0	-4,4
Mai	128,2	0,0	126,7	-2,8	14,3	-2,8	877,0	-3,0
Juni	127,6	-0,3	127,2	-3,5	15,0	-1,7	777,0	-1,5
Juli	125,8	-0,4	124,2	-3,2	13,6	-0,2	763,0	0,0
August	126,0	-0,3	124,9	-2,3	14,7	-2,4	731,0	1,5
September	127,1	0,1	125,6	-1,0	14,9	-7,0	789,0	4,6
Okttober	125,9	0,6	124,9	0,1	14,6	-9,6	830,0	4,6
November	126,5	1,5	125,4	0,8	14,2	-9,3	868,0	3,1
Desember	126,5	3,2	125,2	1,2	14,3	-7,2	804,0	4,6
2014								
Januar	126,6	4,4	125,8	2,1	13,9	-1,2	787,0	4,6
Februar	127,3	5,4	125,7	3,1	14,5	4,4	797,0	3,0
Mars	128,7	5,3	126,6	3,8	15,4	8,5	830,0	4,6
April	129,3	4,5	127,3	3,8	14,4	8,8	..	..

¹ Indikatoren bygger på informasjon om detaljomsetningsvolum, førstegangsregistrering av personbiler (antall) og volumindikatorer for omsetning av tobakk, øl, mineralvann, elektrisk kraft, bensin, brensel og fjernvarme. Vektene er hentet fra det kvartalsvisje nasjonale regnskapet (KNR).

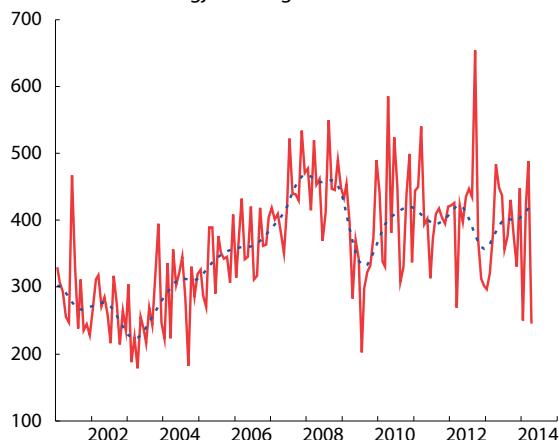
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 5.5 Bygg satt igang. Boliger
Bruksareal. 1000 kvm. månedstall
Sesongjustert og trend

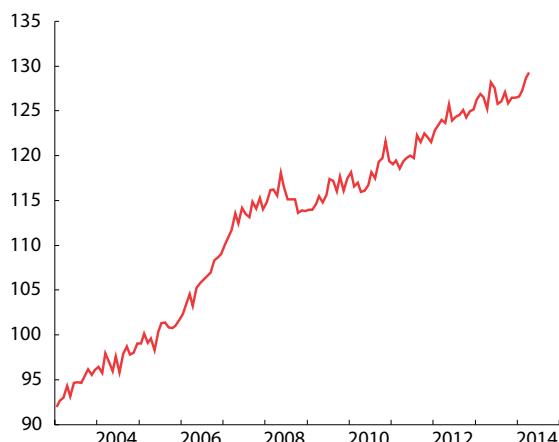
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 5.6 Bygg satt igang. Driftsbygg
Bruksareal. 1000 kvm.
Månedstall. Sesongjustert og trend.

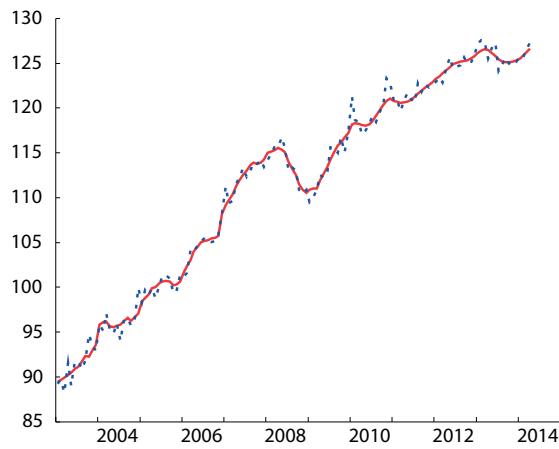
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 6.1 Detaljomsetning
Volumindeks. Månedstall. Sesongjustert
2005=100

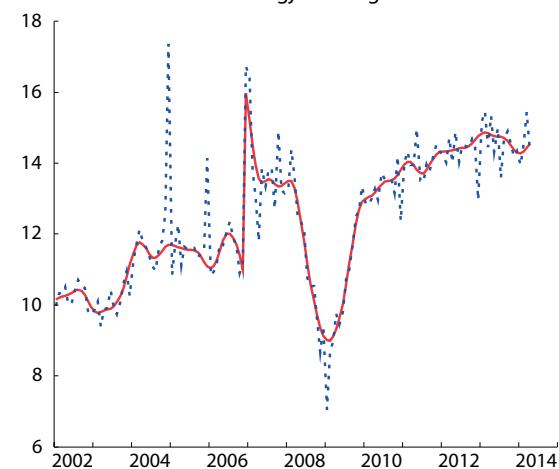
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 6.2 Varekonsumindeks
Volum. Månedstall. Sesongjustert og trend
2005=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 6.3 Førstegangsregistrerte personbiler
1000 stk. Månedstall. Sesongjustert og trend

Kilde: Vegdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

7.1. Pris- og kostnadsindeks. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før

	Konsumprisindeks (KPI)		KPI ekskl. energiproprodukter		KPI-JAE ¹	Harmonisert konsumprisindeks		Førstegangsomsetning innenlands		Byggekostnadsindeks for boliger	
	Nivå	Endring	Nivå	Endring	Endring	Norge Endring	Euroomr. Endring	Nivå	Endring	Nivå	Endring
	1998=100		1998=100					2000=100		2000=100	
2009	125,7	2,1	121,4	2,7	2,6	2,3	0,3	130,1	-0,2	143,2	2,3
2010	128,8	2,5	123,1	1,4	1,4	2,4	1,6	137,8	5,9	147,7	3,2
2011	130,4	1,2	124,4	1,1	0,9	1,2	2,7	144,8	5,1	153,1	3,6
2012	131,4	0,8	126,2	1,4	1,2	0,4	2,5	144,3	-0,4	157,9	3,1
2013	134,2	2,1	128,2	1,6	1,6	1,9	1,4	..	..	162,4	2,9
2012											
November	132,0	1,1	126,8	1,4	1,3	0,9	2,2	144,6	0,3	159,8	3,0
Desember	132,4	1,4	126,6	1,1	1,1	1,1	2,2	145,1	1,3	159,8	3,0
2013											
Januar	132,1	1,3	126,1	1,1	1,2	1,2	2,0	145,4	0,6	160,5	3,1
Februar	133,0	1,0	126,9	1,0	1,1	0,6	1,9	145,5	-0,7	161,0	3,1
Mars	133,4	1,4	127,2	1,0	0,9	1,1	1,7	146,2	0,6	161,0	2,7
April	134,2	1,9	127,9	1,3	1,5	1,8	1,2	145,7	0,3	161,3	2,7
Mai	134,3	2,0	128,4	1,4	1,4	1,8	1,4	144,5	0,3	162,1	2,9
Juni	133,8	2,1	128,0	1,4	1,4	1,9	1,6	143,9	0,7	162,2	2,9
Juli	134,4	3,0	128,5	1,7	1,8	2,8	1,6	146,9	3,3	162,4	2,9
August	134,2	3,2	128,4	2,4	2,5	3,3	1,3	147,0	2,4	163,3	3,0
September	134,9	2,8	128,9	1,7	1,7	2,6	1,1	147,4	2,9	163,2	2,9
Oktober	135,1	2,4	129,0	1,8	1,9	2,3	0,7	147,4	2,3	163,5	2,8
November	135,3	2,5	129,3	2,0	2,0	2,3	0,8	147,5	2,0	164,2	2,8
Desember	135,1	2,0	129,2	2,1	2,0	1,8	0,9	148,4	2,3	164,3	2,8
2014											
Januar	135,1	2,3	129,1	2,4	2,4	2,1	0,8	148,9	2,4	164,8	2,7
Februar	135,8	2,1	129,9	2,4	2,4	1,9	0,7	148,9	2,3	165,7	2,9
Mars	136,1	2,0	130,5	2,6	2,6	1,8	0,5	147,5	0,9	165,7	2,9
April	136,6	1,8	131,2	2,6	2,5	1,5	0,7	147,2	1,0	167,5	3,8

¹ Justert for avgiftsendringer og uten energivarier.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

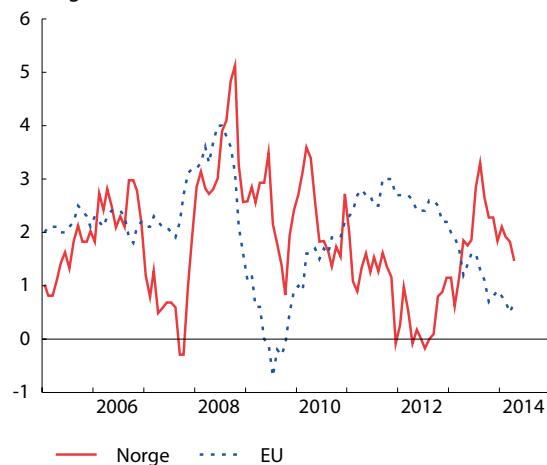
7.2. Produktpriser. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før der det framgår

	Produsentprisindeks ¹ . Industri		Spotpriser				Eksportprisindeks, treforedlingsprodukter. 2000=100	Eksportpris, laks. Nivå. NOK pr. kg
	Nivå. 2000=100	Endring	Elektrisk kraft, systempris. Øre pr. kWh	Brent Blend. NOK pr. fat	Brent Blend. USD pr. fat	Aluminium. NOK pr. tonn		
2008	135,9	6,3	36,9	536,4	98,4	12 322,5	137,1	27,0
2009	136,0	0,2	30,7	388,1	62,6	8 995,0	154,0	30,9
2010	145,0	6,6	42,5	484,3	80,3	12 510,6	174,4	37,3
2011	155,7	7,5	36,7	620,5	110,9	12 662,5	221,3	33,0
2012	157,8	1,3	23,4	648,7	111,7	11 726,8	208,7	27,6
2013	157,7	0,0	29,7	639,3	108,7	10 822,3	198,3	39,8
2012								
November	156,0	0,5	25,1	625,8	109,5	11 134,0	188,5	27,0
Desember	155,3	0,2	31,6	612,6	109,2	11 694,5	186,3	30,1
2013								
Januar	155,1	-1,2	30,6	623,4	112,3	11 376,9	205,0	34,7
Februar	156,1	-1,1	29,5	645,9	116,1	11 369,9	203,7	36,4
Mars	157,7	-1,2	33,6	633,6	109,6	11 026,4	204,2	37,6
April	156,7	-2,4	34,6	599,1	103,4	10 786,0	199,3	42,0
Mai	156,0	-1,5	27,9	601,3	103,3	10 645,9	178,9	42,5
Juni	155,4	-1,0	25,8	607,6	103,3	10 720,1	196,8	40,9
Juli	158,1	0,3	26,7	647,6	107,4	10 676,9	196,3	44,0
August	158,9	0,6	28,1	659,5	110,4	10 801,9	220,2	40,7
September	159,2	0,2	30,7	665,2	111,3	10 444,1	189,1	33,5
Oktober	159,4	1,3	31,1	651,2	109,4	10 796,7	212,8	37,6
November	159,5	2,2	30,1	657,5	107,9	10 628,1	190,4	38,9
Desember	160,6	3,4	27,5	679,9	110,8	10 624,2	182,9	48,0
2014								
Januar	161,5	4,1	28,2	660,8	107,3	10 682,9	204,8	48,9
Februar	161,5	3,5	25,3	665,4	108,8	10 415,6	193,2	47,6
Mars	160,6	1,8	22,2	646,1	107,7	10 248,5	196,5	43,9
April	160,8	2,6	21,1	646,6	108,2	10 757,0	..	45,3

¹ I motsetning til den ordinære produsentprisindeksen, kan denne revideres i etterkant. Den helt korrekte betegnelsen på denne statistikken er vareprisindeksen..

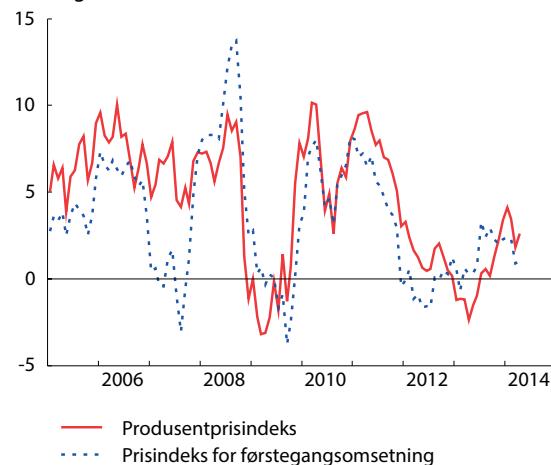
Kilde: Statistisk sentralbyrå og Reuters EcoWin.

Fig. 7.1 Harmonisert konsumprisindeks
Norge og EU
Endring fra samme måned året før. Prosent

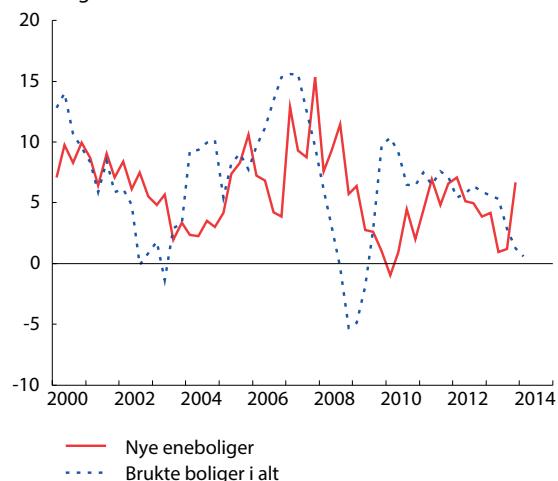
Kilde: Eurostat.

Fig. 7.2 Produsentprisindeks for industri og prisindeks for førstegangsomsetning innenlands
Endring fra samme måned året før. Prosent

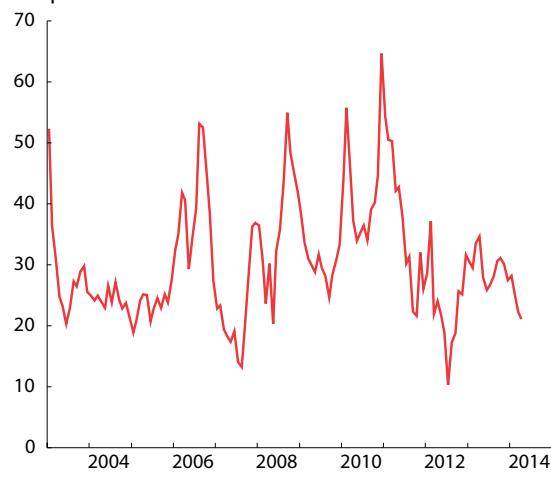
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 7.3 Boligpriser
Endring fra samme kvartal året før. Prosent

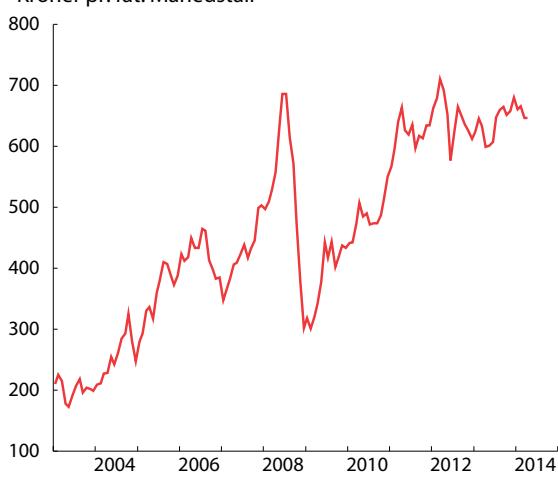
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 7.4 Spotpris elektrisk kraft, systempris
Øre pr. kWh. Månedstall

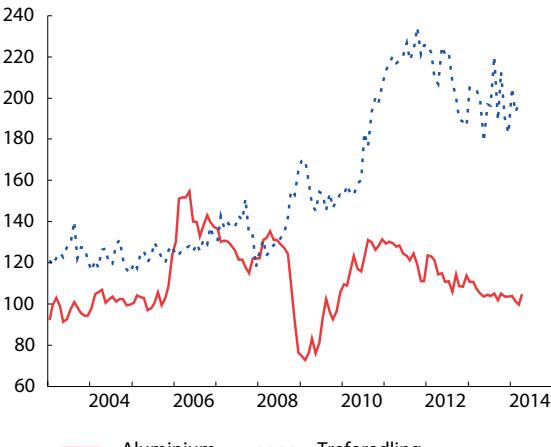
Kilde: Nord Pool.

Fig. 7.5 Spotpris råolje, Brent Blend
Kroner pr. fat. Månedstall

Kilde: Reuters EcoWin.

Fig. 7.6 Spotpris aluminium og eksportpris for treforedlingsprodukter
Månedsindeks. 1994=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

7.3. Prisindeks. Nivå og prosentvis endring fra samme periode året før

	Engroshandel		Nye eneboliger		Boligpriser (brukte boliger)							
	Nivå	Endring	Nivå	Endring	Alle boligtyper		Enebolig		Småhus		Blokkleilighet	
					Nivå	Endring	Nivå	Endring	Nivå	Endring	Nivå	Endring
	2005=100		2000=100		2005=100		2005=100		2005=100		2005=100	
2010	118,8	4,4	177,2	1,6	139,7	8,3	140,6	8,1	141,6	9,5	135,6	7,4
2011	126,6	6,6	187,3	5,7	150,9	8,0	150,6	7,2	152,9	8,0	149,4	10,2
2012	128,9	1,9	197,1	5,3	160,9	6,7	159,5	5,9	162,6	6,4	162,8	9,0
2013	130,5	1,2	.	.	167,1	3,9	165,6	3,8	167,8	3,2	169,6	4,2
2012												
1. kvartal	128,4	1,7	192,3	7,1	157,0	6,3	155,5	5,4	160,0	6,4	157,7	8,5
2. kvartal	128,9	0,8	197,5	5,1	162,0	6,7	161,6	5,8	163,1	6,7	161,6	9,1
3. kvartal	129,9	3,4	200,6	5,0	162,9	7,0	161,4	6,4	163,6	6,2	166,2	9,3
4. kvartal	128,5	1,5	197,8	3,9	161,7	6,7	159,4	5,9	163,8	6,4	165,7	8,9
2013												
1. kvartal	129,7	1,0	200,3	4,2	166,6	6,1	164,2	5,6	169,1	5,7	170,6	8,2
2. kvartal	129,4	0,4	199,4	1,0	170,8	5,4	170,2	5,3	170,5	4,5	172,6	6,8
3. kvartal	131,2	1,0	203,0	1,2	167,7	2,9	166,0	2,9	168,8	3,2	171,1	2,9
4. kvartal	131,5	2,3	211,0	6,7	163,3	1,0	161,4	1,3	165,9	1,3	164,3	-0,8
2014												
1. kvartal	135,6	4,5	.	.	166,8	0,1	165,2	0,6	169,1	0,0	168,3	-1,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

7.4. Månedsfortjeneste og avtalt lønn. Indeks. 2005=100

	Månedsfortjeneste i alt ¹					Avtalt lønn ²				
	Industri	Olje- og gassutvinning og bergverksdrift	Bygge- og anleggsvirksomhet	Samferdsel	Forretningsmessig tj. yting og eindomsdrift	Industri	Olje- og gassutvinning og bergverksdrift	Bygge- og anleggsvirksomhet	Samferdsel	Forretningsmessig tj. yting og eindomsdrift
2011										
3. kvartal	132,6	131,5	125,1	130,9	127,8	131,9	134,1	129,1	132,3	128,0
4. kvartal	132,3	125,8	125,3	132,1	125,1	133,7	135,2	129,6	133,7	129,7
2012										
1. kvartal	138,9	150,5	128,6	133,3	130,8	134,6	136,2	130,7	133,7	130,1
2. kvartal	137,6	133,9	131,3	134,6	132,6	134,7	137,8	131,7	133,8	130,3
3. kvartal	135,7	127,2	129,3	133,4	126,8	136,6	137,6	133,2	136,7	130,4
4. kvartal	139,4	135,3	131,4	135,3	130,0	138,9	141,9	133,9	138,0	132,0
2013										
1. kvartal	143,5	153,2	133,0	138,9	135,4	139,2	142,6	134,2	139,6	133,4
2. kvartal	145,1	141,6	138,6	140,8	135,0	140,7	144,0	136,2	140,3	135,2
3. kvartal	139,6	139,6	131,9	139,1	133,6	142,0	144,9	136,5	140,8	135,6
4. kvartal	143,4	141,6	133,8	137,6	133,6	143,9	146,2	137,3	141,7	135,9
2014										
1. kvartal	148,3	157,6	136,4	143,4	137,9	143,8	146,5	138,1	141,6	136,5

¹ Månedslønn omfatter avtalt månedslønn, uregelmessige tillegg og bonus. ² Avtalt lønn ved utgangen av kvartalet.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

8.1. Utvalgte norske rentesatser. Prosent

	Utlånsrente ¹				Innskuddsrente ²	NOK 3mnd eurorente ³	Effektiv rente på statsobligasjoner ³				
	Bankutlån i alt	Statlige låneinstitutter	Forsikrings-selskap	Kreditforetak			3 år	5 år	10 år		
2010	4,50	2,80	3,80	3,50	2,10	2,40	2,50	2,80	3,50		
2011	4,70	2,90	4,00	3,70	2,40	2,80	2,20	2,60	3,10		
2012	4,80	2,70	3,90	3,70	2,40	2,10	1,40	1,60	2,10		
2013	4,80	2,50	3,80	3,70	2,30	1,60	1,60	1,90	2,60		
2012											
1. kvartal	4,92	2,82	3,89	3,87	2,51	2,50	1,52	1,79	2,36		
2. kvartal	4,79	2,65	3,84	3,68	2,32	2,21	1,44	1,61	2,10		
3. kvartal	4,79	2,63	3,81	3,64	2,31	2,01	1,34	1,41	1,90		
4. kvartal	4,72	2,53	3,86	3,60	2,35	1,80	1,46	1,56	2,02		
2013											
1. kvartal	4,71	2,52	3,78	3,59	2,34	1,77	1,55	1,76	2,35		
2. kvartal	4,79	2,47	3,83	3,76	2,18	1,67	1,35	1,57	2,19		
3. kvartal	4,78	2,59	3,71	3,74	2,23	1,59	1,81	2,18	2,85		
4. kvartal	4,74	2,49	3,47	3,73	2,23	1,55	1,80	2,21	2,92		
2014											
1. kvartal	4,72	2,52	3,27	3,70	2,24	1,59	1,69	2,13	2,91		

¹ Gjennomsnittlige (veide) rentesatser inkl. provisjoner på utlån til publikum fra banker og andre finansforetak. Kvartalstall er ved utgangen av perioden, årstall er beregnet som gjennomsnitt over året via tall for gjennomsnittet over kvartalet. ² Gjennomsnittlige (veide) rentesatser på innskudd i banker fra publikum i NOK ved utgangen av kvartalet.³ Gjennomsnitt over perioden.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

8.2. Eurorenter og effektiv rente på statsobligasjoner. Prosent

	3 mnd eurorente ¹					Effektiv rente på 10 års statsobligasjon			
	Norge	Euro	USA	Japan	Storbritannia	Norge	Tyskland	USA	Japan
2009	2,30	1,20	0,95	0,56	1,15	4,00	3,27	3,24	1,35
2010	2,37	0,75	0,50	0,31	0,78	3,53	2,78	3,19	1,18
2011	2,75	1,38	0,42	0,35	0,92	3,13	2,65	2,77	1,12
2012	2,13	0,51	0,41	0,21	0,84	2,10	1,57	1,80	0,86
2013	1,65	0,17	0,33	0,13	0,57	2,58	1,62	2,35	0,70
2012									
Oktober	1,81	0,14	0,33	0,19	0,57	1,98	1,52	1,74	0,77
November	1,82	0,14	0,35	0,17	0,64	2,01	1,39	1,65	0,74
Desember	1,77	0,12	0,38	0,13	0,59	2,08	1,36	1,72	0,74
2013									
Januar	1,76	0,15	0,38	0,13	0,58	2,31	1,56	1,90	0,78
Februar	1,80	0,17	0,41	0,14	0,60	2,49	1,60	1,98	0,74
Mars	1,76	0,15	0,41	0,12	0,60	2,24	1,40	1,95	0,59
April	1,72	0,16	0,40	0,16	0,60	2,07	1,25	1,76	0,57
Mai	1,67	0,15	0,40	0,18	0,59	2,10	1,35	1,93	0,76
Juni	1,61	0,16	0,34	0,17	0,58	2,40	1,62	2,30	0,83
Juli	1,58	0,16	0,32	0,13	0,57	2,61	1,63	2,58	0,82
August	1,61	0,17	0,31	0,12	0,58	2,84	1,80	2,74	0,75
September	1,59	0,17	0,29	0,11	0,56	3,12	1,89	2,81	0,71
Oktober	1,56	0,18	0,26	0,11	0,54	2,95	1,81	2,62	0,63
November	1,54	0,18	0,23	0,11	0,50	2,86	1,72	2,72	0,61
Desember	1,56	0,26	0,24	0,12	0,48	2,94	1,85	2,90	0,66
2014									
Januar	1,56	0,27	0,25	0,12	0,51	2,95	1,78	2,86	0,67
Februar	1,61	0,27	0,25	0,10	0,53	2,85	1,66	2,71	0,60
Mars	1,62	0,27	0,24	0,09	0,52	2,94	1,59	2,72	0,60
April	1,66	0,30	0,23	0,07	0,52	2,88	1,53	2,70	0,61
Mai	1,73	0,29	0,25	0,09	0,55	2,73	1,39	2,56	0,59

¹ Midtrente (bortsett fra for Euro).

Kilde: Norges Bank og Reuters EcoWin.

8.3. Valutakurser, penge- og kreditindikatorer og aksjekursindeks for Oslo Børs

	Valutakurser ¹		Importveid valutakurs (44 land) 1995=100	Industriens effektive valutakurs ² 1990=100	Pengemengdeindikator (M2)		Kreditindikator (K2)		Aksjekursindeks totalt. Oslo Børs. ² 1995=100
	NOK/Euro	NOK/USD			Mrd. kroner. Sesongjustert	Trend. Prosent endring fra førre periode. Årlig rate	Mrd. kroner. Sesongjustert	Trend. Prosent endring fra førre periode. Årlig rate	
2009	8,73	6,28	93,79	99,90	1 511,6	3,59	3 373,2	7,23	285,46
2010	8,01	6,05	90,28	95,74	1 559,4	3,19	3 524,5	4,42	375,10
2011	7,79	5,61	88,07	93,88	1 664,8	6,83	3 740,1	6,13	406,25
2012	7,47	5,82	87,06	92,39	1 734,5	4,13	3 991,7	6,73	422,94
2013	7,81	5,88	88,99	95,17	1 813,9	4,38	4 245,4	6,37	494,24
2012									
Oktober	7,41	5,71	86,27	91,75	1 756,6	4,93	4 061,9	5,39	447,24
November	7,34	5,72	85,71	91,04	1 781,1	4,22	4 085,7	5,15	438,94
Desember	7,35	5,60	85,18	90,66	1 765,2	3,47	4 089,5	5,48	444,06
2013									
Januar	7,38	5,56	85,00	90,58	1 771,4	3,07	4 109,9	6,27	462,63
Februar	7,42	5,56	85,10	90,83	1 775,1	3,86	4 138,8	7,14	471,02
Mars	7,49	5,77	86,72	92,35	1 786,5	4,91	4 163,2	7,64	476,42
April	7,54	5,79	87,17	92,83	1 789,8	5,80	4 192,1	7,36	470,30
Mai	7,56	5,82	87,18	92,72	1 801,9	6,17	4 211,6	6,79	488,86
Juni	7,74	5,87	88,19	94,26	1 811,0	5,61	4 239,2	6,65	475,05
Juli	7,88	6,03	89,89	96,03	1 816,5	3,95	4 255,2	6,75	489,17
August	7,94	5,96	89,86	96,39	1 846,4	2,62	4 283,3	6,73	499,38
September	7,97	5,97	90,44	96,97	1 822,8	2,74	4 308,8	6,58	506,29
Oktober	8,12	5,96	91,64	98,35	1 826,4	5,09	4 325,4	6,36	517,04
November	8,21	6,08	92,47	99,20	1 844,8	7,64	4 347,8	6,06	539,61
Desember	8,40	6,13	93,95	101,08	1 870,8	9,36	4 368,3	5,74	535,11
2014									
Januar	8,39	6,17	93,95	101,30	1 873,3	9,39	4 382,8	5,68	552,26
Februar	8,36	6,12	93,29	100,62	1 877,2	7,65	4 406,4	5,63	547,30
Mars	8,29	6,00	92,02	99,25	1 895,4	6,16	4 428,6	5,61	553,12
April	8,25	5,97	91,55	98,73	1 910,2	6,89	4 450,8	5,98	558,20
Mai									594,30

¹ Representativ markeds курс (midtkurs). ² Månedsgjennomsnitt av daglige noteringer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank.

9.1. Eksport og import av varer. Millioner kroner. Sesongjustert

	Varer i alt, u/skip og plattformer	Olje- og gass	Varer i alt u/skip, plattf. og råolje	Eksport				Import	
				Metaller	Verksteds- produkter	Treforedlings- produkter	Kjemiske produkter	Fisk og fiske- produkter	
2008	942 900	586 196	356 860	75 990	55 665	10 556	43 813	36 977	478 544
2009	721 379	415 277	305 174	2 492	1 979	9 308	37 140	43 494	418 839
2010	781 800	447 573	333 119	4 082	1 898	9 925	44 924	52 351	442 895
2011	893 834	532 361	361 234	4 236	1 673	9 960	45 841	52 303	486 326
2012	927 738	568 795	359 907	3 705	1 698	8 076	40 735	50 807	492 852
2013	895 308	529 366	364 607	4 495	1 882	7 359	41 394	60 292	509 295
2012									
Desember	71 262	42 876	29 623	126	159	543	3 076	4 259	40 720
2013									
Januar	71 659	40 913	29 987	1 145	135	623	3 476	4 570	42 227
Februar	73 037	43 226	30 127	412	156	631	3 346	4 214	41 003
Mars	70 342	42 391	30 808	382	155	666	3 641	4 653	41 210
April	71 845	41 293	28 615	964	150	599	3 571	4 672	40 984
Mai	75 792	44 753	28 121	174	313	596	3 157	4 939	41 809
Juni	77 893	46 418	32 577	152	111	612	3 417	4 839	41 374
Juli	80 700	48 404	31 151	452	182	736	3 315	5 238	42 769
August	76 464	45 531	30 984	183	124	629	3 592	5 260	43 011
September	71 189	42 804	28 872	565	169	563	3 619	5 166	43 732
Oktober	76 468	46 134	30 988	230	143	569	3 572	5 265	41 904
November	77 819	46 065	31 897	439	151	567	3 497	5 323	43 426
Desember	77 521	46 945	30 497	111	98	565	3 215	5 933	43 418
2014									
Januar	82 279	48 500	32 820	306	146	600	3 828	5 528	42 238
Februar	74 360	42 786	32 380	460	145	614	3 975	5 500	45 217
Mars	72 087	43 010	30 207	291	146	594	3 727	5 537	44 948
April	76 825	45 354	31 825	357	205	638	3 784	6 323	44 649

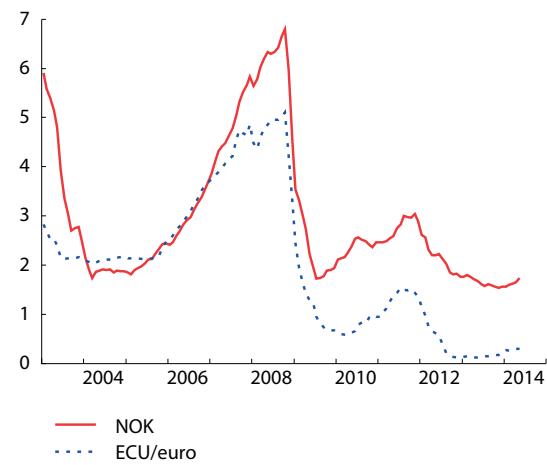
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

9.2. Utenriksregnskap. Millioner kroner

	Eksport i alt	Import i alt	Vare og tjeneste- balanse	Rente- og stønads- balanse	Drifts- balanse	Netto kapital- overføringer	Netto finans- investeringer	Utenlandske investering i Norge
2010	1 029 969	726 317	303 652	-474	303 178	-1 268	601 141	370 579
2011	1 153 619	778 520	375 099	-2 936	372 163	-1 499	527 318	169 107
2012	1 189 652	802 075	387 577	29 628	417 205	-1 279	531 437	228 610
2013	1 153 130	844 434	308 696	10 754	319 450	-1 377	581 077	286 709
2009								
3. kvartal	233 351	169 909	63 442	2 881	66 323	-71	26 293	-50 773
4. kvartal	252 506	167 203	85 303	902	86 205	-145	-27 831	-24 697
2010								
1. kvartal	257 312	165 157	92 156	-9 897	82 259	-685	182 302	98 464
2. kvartal	249 574	185 552	64 022	7 319	71 341	-196	336 638	215 824
3. kvartal	242 398	186 897	55 501	6 762	62 263	-73	-51 148	-81 508
4. kvartal	280 685	188 712	91 973	-4 658	87 315	-314	133 349	137 799
2011								
1. kvartal	288 379	195 225	93 154	-15 596	77 558	-254	242 257	175 567
2. kvartal	279 557	187 187	92 370	-2 152	90 218	-122	12 707	-105 775
3. kvartal	280 982	193 473	87 509	7 018	94 527	-154	370 560	217 228
4. kvartal	304 701	202 635	102 067	7 794	109 861	-969	-98 206	-117 913
2012								
1. kvartal	321 041	189 006	132 035	7 140	139 175	-710	317 740	163 720
2. kvartal	295 305	201 819	93 486	-16 142	77 344	-199	115 813	-27 504
3. kvartal	273 823	205 859	67 964	26 576	94 540	-160	111 928	112 952
4. kvartal	299 483	205 391	94 092	12 054	106 146	-210	-14 044	-20 558
2013								
1. kvartal	288 338	191 200	97 138	-10 066	87 072	-661	39 258	-19 045
2. kvartal	284 457	210 495	73 962	4 794	78 756	-272	239 738	143 228
3. kvartal	281 747	222 047	59 700	13 442	73 142	-144	112 510	54 544
4. kvartal	298 588	220 692	77 896	2 584	80 480	-300	189 571	107 982

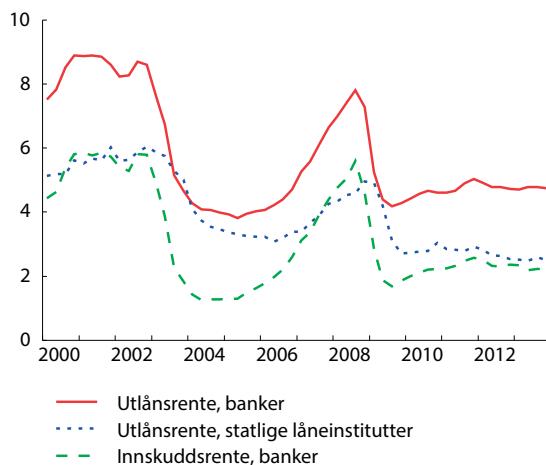
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 8.1 3 måneders eurorente
Månedstall. Prosent

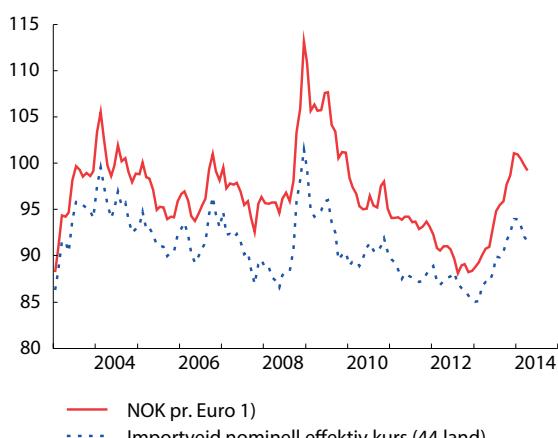
Kilde: Norges Bank.

Fig. 8.2 Utlånsrente og innskuddsrente
Prosent

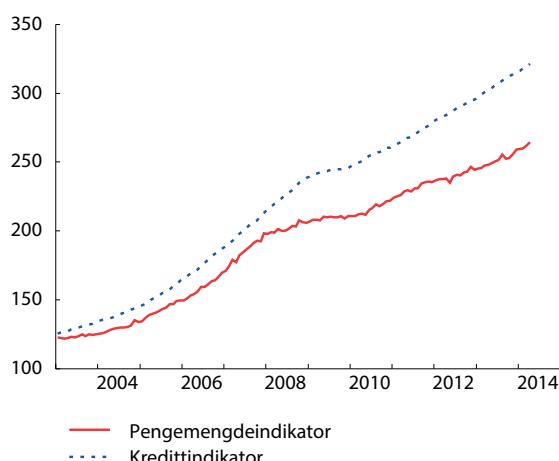
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 8.3 Valutakursindekser
1999=100. Månedstall

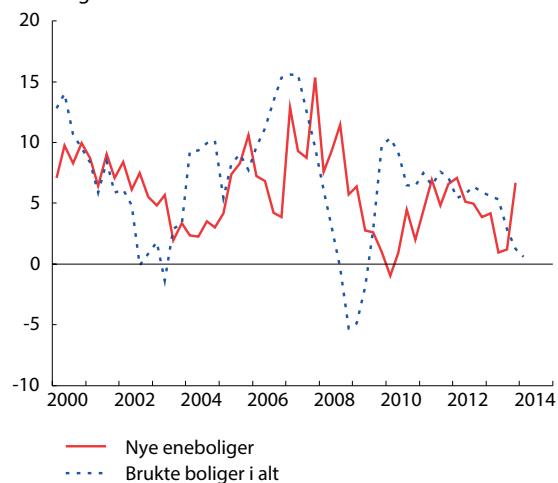
1) Representative markeds kurser (midtkurser).
Kilde: Norges Bank.

Fig. 8.4 Penge- og kreditindikator
Sesongjustert indeks. Månedstall. 2000=100

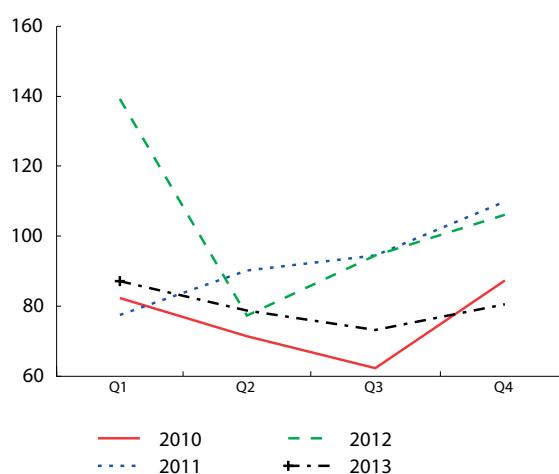
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 7.3 Boligpriser
Endring fra samme kvartal året før. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Fig. 9.2 Driftsbalansen
Kvartalstall. Milliarder kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Nasjonalregnskap for Norge

Tabell

	Side
1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Løpende priser. Millioner kroner	18*
2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 2011-priser. Millioner kroner.....	19*
3. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	20*
4. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	21*
5. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Løpende priser. Millioner kroner	22*
6. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Faste 2011-priser. Millioner kroner	23*
7. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	24*
8. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	25*
9. Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner.....	26*
10. Hovedtall for konsum. Faste 2011-priser. Millioner kroner	26*
11. Hovedtall for konsum. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	27*
12. Hovedtall for konsum. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	27*
13. Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner.....	28*
14. Konsum i husholdninger. Faste 2011-priser. Millioner kroner	28*
15. Konsum i husholdninger. Prosentvis volumendring fra samme periode året før	29*
16. Konsum i husholdninger. Prosentvis prisendring fra samme periode året før	29*
17. Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner.....	30*
18. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 2011-priser. Millioner kroner.....	31*
19. Bruttoinvestering i fast realkapital. Prosentvis volumendring fra samme periode året før.....	32*
20. Bruttoinvestering i fast realkapital. Prosentvis prisendring fra samme periode året før.....	33*
21. Eksport. Løpende priser. Millioner kroner	34*
22. Eksport. Faste 2011-priser. Millioner kroner.....	35*
23. Eksport. Prosentvis volumendring fra samme periode året før.....	36*
24. Eksport. Prosentvis prisendring fra samme periode året før.....	37*
25. Import. Løpende priser. Millioner kroner.....	38*
26. Import. Faste 2011-priser. Millioner kroner.....	39*
27. Import. Prosentvis volumendring fra samme periode året før.....	40*
28. Import. Prosentvis prisendring fra samme periode året før.....	41*
29. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige. 1000	42*
30. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige. Prosentvis endring fra samme periode året før	43*
31. Utførte timeverk. Lønnstakere og selvstendige. Millioner	44*
32. Lønnskostnader etter næring. Løpende priser. Millioner kroner	45*

Tabell 1. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 176 580	1 234 449	297 960	307 430	291 209	307 123	314 795	321 322	303 398
Konsum i husholdninger	1 120 327	1 174 619	284 428	292 924	276 140	292 233	300 290	305 957	287 573
Varekonsum	551 285	563 992	134 526	150 149	132 017	140 589	138 634	152 752	133 296
Tjenestekonsum	524 971	558 469	135 521	134 324	132 323	139 920	144 000	142 226	139 876
Husholdningenes kjøp i utlandet	75 729	85 474	23 286	16 249	17 818	21 099	27 091	19 466	20 940
Utlendingers kjøp i Norge	-31 659	-33 316	-8 904	-7 797	-6 018	-9 374	-9 436	-8 487	-6 538
Konsum i ideelle organisasjoner	56 254	59 830	13 531	14 507	15 069	14 890	14 506	15 366	15 824
Konsum i offentlig forvaltning	620 750	658 075	156 572	158 478	161 110	163 268	166 096	167 601	169 997
Konsum i statsforvaltningen	314 523	332 125	79 618	80 189	81 505	82 473	83 731	84 416	86 046
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	274 928	291 443	69 654	70 148	71 376	72 324	73 451	74 292	75 594
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	39 594	40 682	9 964	10 041	10 129	10 149	10 280	10 124	10 453
Konsum i kommuneforvaltningen	306 227	325 950	76 954	78 289	79 605	80 795	82 364	83 185	83 951
Bruttoinvestering i fast realkapital	602 986	681 918	151 336	168 203	152 319	172 331	171 866	185 402	165 096
Utvinning og rørtransport	171 764	208 254	43 075	47 561	44 477	52 149	55 773	55 855	52 862
Tjenester tilknyttet utvinning	2 840	2 683	986	1 114	-493	1 259	783	1 135	436
Utenriks sjøfart	24 401	30 361	5 034	6 839	7 031	8 650	6 884	7 796	6 303
Fastlands-Norge	403 981	440 621	102 241	112 689	101 304	110 274	108 427	120 616	105 495
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	315 016	332 589	79 297	85 901	77 652	85 178	81 202	88 557	78 621
Næringer	180 763	185 623	45 156	49 864	41 045	48 911	45 369	50 298	42 945
Industri og bergverk	24 162	25 625	5 157	7 867	5 036	6 863	5 741	7 986	5 592
Annен vareproduksjon	45 792	48 984	11 763	12 886	9 688	13 225	12 373	13 697	10 667
Tjenester	110 810	111 014	28 236	29 111	26 321	28 823	27 255	28 616	26 686
Boliger (husholdninger)	134 252	146 966	34 141	36 037	36 607	36 267	35 833	38 259	35 676
Offentlig forvaltning	88 965	108 032	22 944	26 788	23 652	25 096	27 225	32 059	26 874
Lagerrendring og statistiske avvik	121 032	114 108	24 981	26 791	25 121	27 608	26 246	35 132	34 748
Bruttoinvestering i alt	724 018	796 026	176 317	194 994	177 440	199 939	198 113	220 534	199 843
Innenlandske sluttanvendelse	2 521 348	2 688 550	630 849	660 902	629 758	670 331	679 003	709 457	673 238
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerrendr.) .	2 201 311	2 333 145	556 773	578 597	553 623	580 665	589 318	609 539	578 890
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	709 715	766 107	179 516	185 266	184 762	188 364	193 321	199 660	196 872
Eksport i alt	1 189 652	1 170 794	273 823	299 483	287 723	283 838	285 158	314 074	311 253
Tradisjonelle varer	310 037	322 089	75 625	79 446	77 301	81 349	78 522	84 917	84 298
Råolje og naturgass	610 794	570 431	132 029	151 549	148 384	131 778	135 461	154 808	156 200
Skip, plattformer og fly	8 585	9 046	2 304	1 325	1 903	1 751	2 567	2 825	3 958
Tjenester	260 236	269 228	63 865	67 163	60 135	68 960	68 608	71 524	66 797
Samlet sluttanvendelse	3 711 000	3 859 344	904 672	960 386	917 482	954 169	964 162	1 023 531	984 491
Import i alt	802 075	847 933	205 859	205 391	190 895	211 317	222 622	223 099	207 096
Tradisjonelle varer	485 587	508 068	120 716	126 541	117 035	127 473	127 353	136 207	130 510
Råolje og naturgass	14 924	15 995	3 592	2 795	3 359	3 593	6 150	2 893	3 361
Skip, plattformer og fly	26 555	27 682	6 183	7 565	6 245	7 162	8 050	6 225	3 810
Tjenester	275 009	296 188	75 368	68 490	64 256	73 089	81 069	77 774	69 415
Bruttonasjonalprodukt ¹	2 908 925	3 011 411	698 813	754 995	726 587	742 852	741 540	800 432	777 395
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 190 698	2 314 021	540 923	575 031	553 996	579 466	573 635	606 924	590 154
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	718 227	697 390	157 889	179 964	172 590	163 386	167 904	193 509	187 241
Fastlands-Norge(basisverdi)	1 881 870	1 992 257	463 685	493 676	477 123	499 417	492 410	523 308	512 406
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 428 635	1 512 664	349 845	377 851	359 878	380 170	371 418	401 198	389 324
Industri og bergverk	193 636	201 680	47 216	49 366	48 716	52 658	48 226	52 079	53 211
Annен vareproduksjon	233 704	264 142	55 507	63 233	65 250	60 630	65 210	73 052	71 243
Tjenester inkl. boligtjenester	1 001 295	1 046 842	247 121	265 252	245 912	266 882	257 982	276 066	264 871
Offentlig forvaltning	453 234	479 593	113 840	115 826	117 245	119 247	120 992	122 110	123 083
Produktavgifter og -subsider	308 828	321 764	77 238	81 354	76 873	80 049	81 225	83 616	77 748

¹ Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 2. Makroøkonomiske hovedstørrelser. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1 163 689	1 188 533	294 910	302 278	284 191	296 245	301 523	306 574	287 915
Konsum i husholdninger	1 109 433	1 132 871	281 968	288 560	269 969	282 346	288 114	292 442	273 402
Varekonsum	554 323	559 588	136 178	150 772	132 612	139 253	137 086	150 638	131 555
Tjenestekonsum	509 682	522 976	131 037	128 872	125 226	131 376	134 339	132 035	128 972
Husholdningenes kjøp i utlandet	76 268	82 188	23 397	16 494	17 965	20 707	25 668	17 849	19 068
Utlendingers kjøp i Norge	-30 841	-31 882	-8 644	-7 578	-5 834	-8 990	-8 979	-8 079	-6 194
Konsum i ideelle organisasjoner	54 256	55 662	12 942	13 718	14 222	13 899	13 410	14 131	14 513
Konsum i offentlig forvaltning	602 683	613 623	152 096	152 008	153 092	152 713	153 715	154 103	155 812
Konsum i statsforvaltningen	304 762	309 127	76 965	76 993	77 187	76 763	77 484	77 693	78 610
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	266 268	270 829	67 307	67 369	67 484	67 196	67 854	68 296	68 972
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	38 493	38 298	9 657	9 624	9 703	9 567	9 630	9 398	9 638
Konsum i kommuneforvaltningen	297 921	304 495	75 132	75 014	75 905	75 950	76 231	76 409	77 202
Bruttoinvestering i fast realkapital	583 849	632 879	146 060	161 217	143 874	160 840	158 945	169 220	150 763
Utvinning og rørtransport	166 092	194 533	41 624	45 252	42 423	49 014	52 164	50 932	48 639
Tjenester tilknyttet utvinning	2 765	2 489	958	1 081	-474	1 182	737	1 044	404
Utenriks sjøfart	23 724	27 350	4 878	6 671	6 520	7 759	6 182	6 890	5 576
Fastlands-Norge	391 268	408 506	98 599	108 213	95 405	102 884	99 863	110 354	96 144
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	305 178	313 894	76 518	82 480	74 410	80 851	76 232	82 401	72 947
Næringer	175 817	176 223	43 827	48 085	39 527	46 772	42 910	47 014	39 888
Industri og bergverk	23 515	24 352	5 013	7 601	4 860	6 559	5 447	7 486	5 189
Annен vareproduksjon	44 573	46 439	11 423	12 440	9 318	12 632	11 707	12 782	9 877
Tjenester	107 729	105 431	27 391	28 045	25 348	27 581	25 756	26 746	24 822
Boliger (husholdninger)	129 361	137 671	32 692	34 395	34 883	34 080	33 322	35 387	33 059
Offentlig forvaltning	86 090	94 612	22 081	25 733	20 995	22 033	23 631	27 953	23 198
Lagerrendring og statistiske avvik	110 659	105 355	22 199	24 239	23 476	26 338	23 388	32 153	30 724
Bruttoinvestering i alt	694 507	738 234	168 259	185 456	167 350	187 178	182 333	201 373	181 487
Innenlandske sluttanvendelse	2 460 880	2 540 390	615 265	639 742	604 634	636 136	637 572	662 049	625 214
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerrendr.) .	2 157 640	2 210 663	545 606	562 499	532 689	551 842	555 102	571 030	539 872
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	688 773	708 235	174 177	177 741	174 087	174 746	177 346	182 055	179 010
Eksport i alt	1 165 804	1 127 310	272 732	296 544	281 183	282 607	274 526	288 994	292 202
Tradisjonelle varer	321 677	323 053	78 985	84 327	79 261	82 136	78 521	83 135	81 850
Råolje og naturgass	572 367	528 537	127 137	143 497	139 291	129 566	126 140	133 541	141 961
Skip, plattformer og fly	8 765	8 882	2 374	1 207	1 978	1 793	2 516	2 596	3 416
Tjenester	262 994	266 838	64 236	67 513	60 653	69 113	67 349	69 722	64 975
Samlet sluttanvendelse	3 626 684	3 667 700	887 998	936 286	885 816	918 743	912 097	951 043	917 416
Import i alt	796 233	818 945	204 609	202 379	189 299	207 528	213 386	208 732	193 402
Tradisjonelle varer	482 523	494 525	120 380	125 008	116 482	125 991	123 409	128 643	122 128
Råolje og naturgass	14 206	15 858	3 405	2 778	3 363	3 752	5 877	2 866	3 190
Skip, plattformer og fly	26 330	24 957	6 132	7 586	5 951	6 450	7 176	5 379	3 308
Tjenester	273 174	283 606	74 692	67 007	63 503	71 334	76 924	71 845	64 775
Bruttonasjonalprodukt ¹	2 830 451	2 848 756	683 388	733 907	696 518	711 215	698 711	742 311	724 014
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 146 145	2 188 127	529 317	560 498	530 690	547 142	539 735	570 560	550 577
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	684 305	660 629	154 072	173 409	165 828	164 073	158 976	171 751	173 437
Fastlands-Norge(basisverdi)	1 842 887	1 878 628	453 241	480 942	456 690	469 240	462 715	489 983	476 043
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1 403 632	1 432 165	343 084	369 983	345 589	357 901	350 979	377 695	363 168
Industri og bergverk	190 639	196 869	45 177	49 854	47 823	50 634	47 532	50 881	51 480
Annен vareproduksjon	243 959	248 232	59 741	65 047	63 296	56 839	60 760	67 337	66 486
Tjenester inkl. boligtjenester	969 034	987 063	238 167	255 082	234 471	250 429	242 687	259 477	245 203
Offentlig forvaltning	439 255	446 463	110 157	110 959	111 101	111 339	111 736	112 288	112 875
Produktavgifter og -subsider	303 258	309 498	76 076	79 556	73 999	77 902	77 019	80 577	74 534

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 3. Makroøkonomiske hovedstørrelser.**Prosentvis volumendring fra samme periode året før**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	3,0	2,1	3,0	2,7	1,9	3,0	2,2	1,4	1,3
Konsum i husholdninger	3,0	2,1	3,1	2,8	2,0	2,9	2,2	1,3	1,3
Varekonsum	2,1	0,9	1,2	1,8	1,0	2,4	0,7	-0,1	-0,8
Tjenestekonsum	3,1	2,6	3,8	3,3	2,5	3,0	2,5	2,5	3,0
Husholdningenes kjøp i utlandet	9,7	7,8	10,6	9,4	6,6	6,1	9,7	8,2	6,1
Utlendingers kjøp i Norge	3,7	3,4	1,9	3,4	0,5	2,0	3,9	6,6	6,2
Konsum i ideelle organisasjoner	1,9	2,6	0,9	0,3	0,4	3,5	3,6	3,0	2,0
Konsum i offentlig forvaltning	1,8	1,8	1,7	2,5	2,9	1,9	1,1	1,4	1,8
Konsum i statsforvaltningen	1,8	1,4	1,1	2,7	2,8	1,4	0,7	0,9	1,8
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	2,0	1,7	1,3	3,1	3,1	1,6	0,8	1,4	2,2
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	0,5	-0,5	0,2	-0,6	0,5	0,1	-0,3	-2,4	-0,7
Konsum i kommuneforvaltningen	1,8	2,2	2,3	2,3	3,0	2,5	1,5	1,9	1,7
Bruttoinvestering i fast realkapital	8,3	8,4	9,5	11,0	7,5	12,7	8,8	5,0	4,8
Utvinning og rørtransport	14,6	17,1	7,5	16,8	13,4	17,2	25,3	12,6	14,7
Tjenester tilknyttet utvinning	..	-10,0	..	..	..	257,6	-23,1	-3,5	..
Utenriks sjøfart	14,6	15,3	3,3	13,8	0,0	37,2	26,7	3,3	-14,5
Fastlands-Norge	4,5	4,4	7,5	6,1	6,6	8,4	1,3	2,0	0,8
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	5,9	2,9	9,0	6,5	5,1	7,3	-0,4	-0,1	-2,0
Næringer	4,9	0,2	7,8	4,7	-1,4	6,7	-2,1	-2,2	0,9
Industri og bergverk	3,1	3,6	-9,9	1,5	1,9	7,0	8,7	-1,5	6,8
Annen vareproduksjon	5,1	4,2	5,4	8,9	-0,2	11,1	2,5	2,8	6,0
Tjenester	5,2	-2,1	12,9	3,8	-2,4	4,8	-6,0	-4,6	-2,1
Boliger (husholdninger)	7,3	6,4	10,7	9,2	13,5	8,1	1,9	2,9	-5,2
Offentlig forvaltning	-0,4	9,9	2,4	4,9	12,3	12,6	7,0	8,6	10,5
Lagerendring og statistiske avvik	-3,0	-4,8	22,2	-37,4	-40,1	5,3	5,4	32,7	30,9
Bruttoinvestering i alt	6,3	6,3	11,0	0,8	-3,3	11,6	8,4	8,6	8,4
Innenlandske sluttanvendelse	3,6	3,2	4,8	2,1	0,7	5,1	3,6	3,5	3,4
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendr.)	2,9	2,5	3,4	3,3	3,0	3,6	1,7	1,5	1,3
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	1,5	2,8	1,8	2,8	3,9	3,2	1,8	2,4	2,8
Eksport i alt	1,1	-3,3	-3,8	-0,4	-7,6	-3,3	0,7	-2,5	3,9
Tradisjonelle varer	1,7	0,4	-0,8	4,3	-1,0	4,8	-0,6	-1,4	3,3
Råolje og naturgass	0,7	-7,7	-7,6	-1,3	-12,5	-9,1	-0,8	-6,9	1,9
Skip, plattformer og fly	-35,6	1,3	-24,9	-48,6	3,2	-45,1	6,0	115,0	72,7
Tjenester	3,0	1,5	1,8	-2,4	-4,0	1,6	4,8	3,3	7,1
Samlet sluttanvendelse	2,8	1,1	2,0	1,3	-2,1	2,4	2,7	1,6	3,6
Import i alt	2,3	2,9	5,3	0,6	0,6	3,2	4,3	3,1	2,2
Tradisjonelle varer	2,4	2,5	4,7	1,7	-0,5	5,0	2,5	2,9	4,8
Råolje og naturgass	4,6	11,6	4,6	-14,6	14,4	-26,2	72,6	3,2	-5,1
Skip, plattformer og fly	-17,9	-5,2	17,6	48,8	0,4	-3,5	17,0	-29,1	-44,4
Tjenester	4,4	3,8	5,4	-4,2	2,1	3,0	3,0	7,2	2,0
Bruttonasjonalprodukt ¹	2,9	0,6	1,0	1,5	-2,8	2,1	2,2	1,1	3,9
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	3,4	2,0	3,1	3,2	0,1	4,0	2,0	1,8	3,7
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	1,3	-3,5	-4,5	-2,1	-11,1	-3,7	3,2	-1,0	4,6
Fastlands-Norge(basisverdi)	3,5	1,9	3,1	3,2	-0,3	4,1	2,1	1,9	4,2
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	4,0	2,0	3,4	3,5	-1,0	4,9	2,3	2,1	5,1
Industri og bergverk	2,7	3,3	3,4	3,2	-3,5	9,9	5,2	2,1	7,6
Annen vareproduksjon	8,2	1,8	4,5	3,5	-1,9	4,0	1,7	3,5	5,0
Tjenester inkl. boligtjenester	3,2	1,9	3,1	3,5	-0,3	4,1	1,9	1,7	4,6
Offentlig forvaltning	2,2	1,6	2,3	2,4	2,0	1,9	1,4	1,2	1,6
Produktavgifter og -subsider	2,8	2,1	2,7	3,0	2,5	3,3	1,2	1,3	0,7

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 4. Makroøkonomiske hovedstørrelser.**Prosentvis prisendring fra samme periode året før**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	1,1	2,7	1,2	1,6	1,9	2,5	3,3	3,1	2,8
Konsum i husholdninger	1,0	2,7	1,1	1,4	1,8	2,4	3,3	3,1	2,8
Varekonsum	-0,5	1,3	-0,6	-0,0	0,1	1,0	2,4	1,8	1,8
Tjenestekonsum	3,0	3,7	3,1	3,6	3,9	3,8	3,6	3,3	2,6
Husholdningenes kjøp i utlandet	-0,7	4,7	0,2	-1,6	-0,1	2,2	6,0	10,7	10,7
Utlendingers kjøp i Norge	2,7	1,8	2,9	2,6	1,6	1,4	2,0	2,1	2,3
Konsum i ideelle organisasjoner	3,7	3,7	4,2	4,6	4,0	4,4	3,5	2,8	2,9
Konsum i offentlig forvaltning	3,0	4,1	2,4	2,2	2,9	4,3	5,0	4,3	3,7
Konsum i statsforvaltningen	3,2	4,1	3,4	2,2	3,1	4,5	4,5	4,3	3,7
Konsum i statsforvaltningen, sivilt	3,3	4,2	3,5	2,1	3,1	4,7	4,6	4,5	3,6
Konsum i statsforvaltningen, forsvar	2,9	3,3	2,7	2,7	3,1	3,3	3,5	3,3	3,9
Konsum i kommuneforvaltningen	2,8	4,1	1,3	2,1	2,6	4,2	5,5	4,3	3,7
Bruttoinvestering i fast realkapital	3,3	4,3	2,4	1,5	3,8	4,1	4,4	5,0	3,4
Utvinning og rørtransport	3,4	3,5	3,2	1,4	2,7	3,6	3,3	4,3	3,7
Tjenester tilknyttet utvinning	2,7	4,9	3,8	4,9	2,2	3,6	3,3	5,5	3,8
Utenriks sjøfart	2,9	7,9	3,5	-1,1	7,2	5,6	7,9	10,4	4,8
Fastlands-Norge	3,2	4,5	3,4	2,8	4,1	4,1	4,7	5,0	3,3
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	3,2	2,6	3,3	2,7	2,3	2,4	2,8	3,2	3,3
Næringer	2,8	2,5	3,1	2,3	1,8	2,1	2,6	3,2	3,7
Industri og bergverk	2,8	2,4	2,4	2,7	1,7	2,2	2,4	3,1	4,0
Annен vareproduksjon	2,7	2,7	3,1	2,3	2,1	2,4	2,6	3,4	3,9
Tjenester	2,9	2,4	3,3	2,1	1,7	2,0	2,7	3,1	3,5
Boliger (husholdninger)	3,8	2,9	3,6	3,3	2,7	2,7	3,0	3,2	2,8
Offentlig forvaltning	3,3	10,5	3,5	2,9	10,5	10,6	10,9	10,2	2,8
Lagerendring og statistiske avvik	9,4	-1,0	32,8	21,6	0,3	-4,4	-0,3	-1,1	5,7
Bruttoinvestering i alt	4,2	3,4	5,7	4,8	2,9	2,7	3,7	4,2	3,9
Innenlandske sluttanvendelse	2,5	3,3	2,7	2,7	2,4	3,1	3,9	3,7	3,4
Etterspørsel fra Fastlands-Norge (ekskl. lagerendr.)	2,0	3,4	1,9	2,0	2,6	3,3	4,0	3,8	3,2
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	3,0	5,0	2,5	2,3	3,8	5,1	5,8	5,2	3,6
Eksport i alt	2,0	1,8	1,3	-1,3	-3,0	-0,6	3,5	7,6	4,1
Tradisjonelle varer	-3,6	3,4	-3,6	-3,6	-0,9	1,9	4,4	8,4	5,6
Råolje og naturgass	6,7	1,1	5,9	0,4	-4,9	-2,6	3,4	9,8	3,3
Skip, plattformer og fly	-2,1	4,0	-3,7	20,0	-5,8	6,4	5,1	-0,8	20,4
Tjenester	-1,0	2,0	-1,7	-2,4	1,3	0,8	2,5	3,1	3,7
Samlet sluttanvendelse	2,3	2,8	2,3	1,4	0,6	2,0	3,8	4,9	3,6
Import i alt	0,7	2,8	1,0	0,8	0,4	1,4	3,7	5,3	6,2
Tradisjonelle varer	0,6	2,1	1,0	0,5	-0,4	1,1	2,9	4,6	6,4
Råolje og naturgass	5,1	-4,0	1,8	-2,0	-9,4	-8,1	-0,8	0,3	5,5
Skip, plattformer og fly	0,9	10,0	3,0	-5,5	6,0	7,0	11,2	16,0	9,7
Tjenester	0,7	3,7	0,9	2,0	2,0	2,2	4,4	5,9	5,9
Bruttonasjonalprodukt ¹	2,8	2,9	2,7	1,5	0,7	2,1	3,8	4,8	2,9
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2,1	3,6	2,0	2,4	3,0	3,7	4,0	3,7	2,7
Petroleumsvirksomhet og utenriks sjøfart	5,0	0,6	3,9	-2,5	-5,4	-3,2	3,1	8,6	3,7
Fastlands-Norge(basisverdi)	2,1	3,9	2,1	2,6	3,1	4,2	4,0	4,0	3,0
Fastlands-Norge utenom offentlig forvaltning	1,8	3,8	2,0	2,7	3,2	4,0	3,8	4,0	2,9
Industri og bergverk	1,6	0,9	1,2	0,5	2,3	0,4	-2,9	3,4	1,5
Annen vareproduksjon	-4,2	11,1	-3,0	2,4	5,3	12,5	15,5	11,6	3,9
Tjenester inkl. boligtjenester	3,3	2,6	3,4	3,3	2,8	3,0	2,5	2,3	3,0
Offentlig forvaltning	3,2	4,1	2,4	2,2	3,0	4,5	4,8	4,2	3,3
Produktavgifter og -subsider	1,8	2,1	1,0	1,4	2,1	1,0	3,9	1,5	0,4

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i næringer er målt i basisverdi.

Tabell 5. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Løpende priser. Millioner kroner**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Bruttonasjonalprodukt¹	2 908 925	3 011 411	698 813	754 995	726 587	742 852	741 540	800 432	777 395
Jordbruk og skogbruk	16 344	17 298	8 316	4 292	3 514	683	8 569	4 531	4 009
Fiske, fangst og akvakultur	14 115	24 391	2 660	3 726	5 330	5 661	5 420	7 980	7 758
Bergverksdrift	5 464	5 511	1 309	1 344	1 251	1 797	1 333	1 130	1 402
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	681 059	658 532	148 750	171 849	162 717	152 843	158 346	184 625	176 620
Utvinning av råolje og naturgass	633 342	604 172	136 821	158 091	150 828	139 215	144 839	169 290	163 617
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	47 717	54 360	11 929	13 757	11 890	13 628	13 507	15 335	13 003
Industri	188 171	196 169	45 908	48 022	47 465	50 861	46 893	50 949	51 809
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	35 776	37 007	9 243	8 998	8 742	9 054	9 460	9 751	9 795
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	2 566	2 481	569	625	636	648	580	617	659
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	7 458	7 183	1 781	1 909	1 685	1 806	1 725	1 968	1 819
Produksjon av papir og papirvarer	710	397	206	127	130	5	157	105	69
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	4 155	4 192	957	1 052	989	1 102	1 014	1 088	1 068
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	19 595	16 393	5 019	4 752	4 025	4 631	3 754	3 984	3 958
Prod av kjemiske råvarer	6 067	5 132	1 427	1 347	1 231	1 147	1 388	1 366	1 518
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	11 564	11 828	2 843	2 905	2 618	3 217	2 993	3 000	2 909
Produksjon av metaller	6 638	4 441	1 637	1 172	1 278	1 165	1 060	938	763
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	58 116	64 742	13 808	15 180	15 624	16 635	15 306	17 177	17 770
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	22 502	26 634	5 363	6 272	6 332	7 115	6 148	7 038	7 339
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	5 034	4 949	1 146	1 267	1 300	1 306	1 087	1 255	1 263
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	14 058	15 922	3 337	3 764	4 107	4 178	3 609	4 028	4 395
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	51 020	55 501	8 802	14 622	17 056	12 122	11 324	14 999	15 724
Vannforsyning, avløp og renovasjon	14 734	14 471	3 712	3 899	3 102	3 569	3 881	3 918	3 398
Bygge- og anleggsvirksomhet	152 226	166 952	35 729	40 593	39 350	42 164	39 897	45 542	43 751
Varehandel og reparasjon av motorvogner	189 183	188 026	45 868	49 540	43 488	48 503	45 930	50 105	47 505
Rørtransport	15 153	15 741	3 565	4 214	4 328	3 873	3 614	3 925	3 969
Utenriks sjøfart	22 014	23 117	5 574	3 901	5 545	6 670	5 943	4 958	6 652
Transport utenom utenriks sjøfart	72 350	73 927	19 392	18 813	16 408	19 451	19 236	18 832	16 888
Post og distribusjonsvirksomhet	10 434	10 033	2 418	2 656	2 611	2 519	2 336	2 568	2 621
Overnattings- og serveringsvirksomhet	33 397	34 499	9 306	8 455	7 437	8 981	9 336	8 745	7 826
Informasjon og kommunikasjon	92 717	92 611	21 175	25 305	23 066	23 100	21 011	25 434	24 976
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	118 031	139 466	29 114	32 458	33 095	34 797	34 970	36 604	37 208
Omsetning og drift av fast eiendom	73 553	75 593	18 548	18 411	18 421	19 255	19 090	18 828	18 395
Boligjenester	106 996	109 535	26 623	26 400	27 256	27 211	27 456	27 611	28 345
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	111 821	119 767	25 178	32 876	27 257	31 759	26 295	34 456	30 336
Forretningsmessig tjenesteyting	73 146	78 822	19 610	19 158	16 785	20 434	21 215	20 388	18 774
Offentlig administrasjon og forsvar	140 488	149 439	35 312	35 455	36 509	37 218	37 670	38 042	38 507
Undervisning	114 606	119 702	28 678	29 615	29 717	29 765	29 884	30 337	30 871
Helse- og omsorgstjenester	254 137	269 639	63 940	65 270	65 583	66 871	68 161	69 024	69 041
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	48 936	50 905	12 086	12 767	12 421	12 694	12 504	13 285	13 263
Totalt for nærlinger (basisverdi)	2 600 097	2 689 647	621 574	673 641	649 713	662 803	660 315	716 816	699 648
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 190 698	2 314 021	540 923	575 031	553 996	579 466	573 635	606 924	590 154
Produktavgifter og -subsider	308 828	321 764	77 238	81 354	76 873	80 049	81 225	83 616	77 748

Offentlig forvaltning	453 234	479 593	113 840	115 826	117 245	119 247	120 992	122 110	123 083
Statsforvaltningen	196 339	206 371	49 412	49 873	50 680	51 407	51 895	52 389	53 223
Sivil forvaltning	175 498	185 557	44 176	44 651	45 489	46 206	46 679	47 183	47 829
Forsvar	20 841	20 814	5 236	5 222	5 191	5 201	5 216	5 206	5 394
Kommuneforvaltningen	256 895	273 222	64 428	65 953	66 565	67 840	69 097	69 721	69 860

Fastlands-Norge (basisverdi)	1 881 870	1 992 257	463 685	493 676	477 123	499 417	492 410	523 308	512 406
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi)	1 294 495	1 374 544	315 811	344 293	325 702	346 341	336 269	366 232	353 829
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	2 012 722	2 071 934	473 701	524 257	498 293	509 727	504 173	559 741	541 070
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	587 374	617 713	147 873	149 383	151 421	153 076	156 141	157 075	158 577

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 6. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Faste 2011-priser. Millioner kroner**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Bruttonasjonalprodukt¹	2 830 451	2 848 756	683 388	733 907	696 518	711 215	698 711	742 311	724 014
Jordbruk og skogbruk	15 625	15 815	7 774	4 234	3 564	581	7 503	4 167	3 720
Fiske, fangst og akvakultur	21 054	20 363	4 892	5 728	5 611	4 384	4 298	6 069	5 885
Bergverksdrift	5 270	5 272	1 169	1 394	1 220	1 570	1 265	1 216	1 258
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	636 492	612 724	142 538	161 624	153 834	151 462	147 309	160 118	161 551
Utvinning av råolje og naturgass	592 179	563 306	131 474	149 819	142 424	138 599	134 953	147 331	149 529
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	44 313	49 418	11 064	11 805	11 410	12 863	12 357	12 788	12 022
Industri	185 369	191 597	44 007	48 460	46 602	49 064	46 267	49 664	50 222
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	34 821	34 574	8 519	9 381	8 162	8 243	8 897	9 273	8 388
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	2 498	2 419	549	602	608	639	554	618	634
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	7 499	7 159	1 703	1 874	1 668	1 961	1 650	1 879	1 799
Produksjon av papir og papirvarer	1 098	991	265	278	280	254	238	218	242
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	4 039	3 904	950	1 014	977	987	938	1 003	988
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	17 649	16 870	4 311	4 481	4 309	4 404	4 018	4 139	4 419
Prod av kjemiske råvarer	5 999	5 855	1 488	1 476	1 503	1 374	1 520	1 458	1 557
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	11 316	11 282	2 707	2 768	2 528	3 068	2 804	2 883	2 673
Produksjon av metaller	9 585	9 131	2 327	2 293	2 274	2 272	2 259	2 327	2 348
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	56 903	61 848	13 297	15 047	14 963	15 876	14 775	16 235	17 197
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	21 837	24 653	5 175	5 941	5 989	6 481	5 807	6 376	6 615
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	5 036	4 785	1 125	1 320	1 285	1 215	1 052	1 233	1 239
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	13 089	13 981	3 079	3 461	3 560	3 665	3 276	3 481	3 680
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	62 625	58 232	13 476	16 902	17 298	12 765	12 541	15 629	16 858
Vannforsyning, avløp og renovasjon	14 931	14 314	3 751	3 967	3 166	3 523	3 763	3 862	3 387
Bygge- og anleggsvirksomhet	144 655	153 822	33 598	38 183	36 823	39 109	36 419	41 472	40 023
Varehandel og reparasjon av motorvogner	193 759	196 851	47 060	51 965	46 249	50 109	48 430	52 062	47 556
Rørtransport	17 119	16 187	3 632	4 547	4 366	3 967	3 619	4 234	4 354
Utenriks sjøfart	30 695	31 718	7 902	7 238	7 628	8 644	8 048	7 399	7 532
Transport utenom utenriks sjøfart	69 337	70 668	17 802	18 271	15 911	17 782	18 286	18 689	16 843
Post og distribusjonsvirksomhet	10 728	10 018	2 459	2 801	2 578	2 506	2 309	2 626	2 497
Overnattings- og serveringsvirksomhet	32 297	32 991	8 958	8 122	7 090	8 581	9 059	8 260	7 229
Informasjon og kommunikasjon	92 075	94 111	20 969	25 107	23 087	23 556	21 503	25 965	25 149
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	101 130	104 227	24 509	25 838	25 213	26 049	26 031	26 934	26 858
Omsetning og drift av fast eiendom	69 349	68 382	17 373	17 099	17 793	17 087	16 602	16 900	17 453
Boligjenester	108 276	111 233	27 008	27 108	27 772	27 835	27 776	27 849	28 440
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	105 093	108 020	23 886	30 511	24 358	28 751	23 829	31 082	26 545
Forretningsmessig tjenesteyting	71 605	74 259	19 544	18 816	15 947	19 155	19 955	19 202	17 108
Offentlig administrasjon og forsvar	136 588	137 358	34 034	34 068	34 106	34 202	34 450	34 601	35 017
Undervisning	110 234	111 434	27 451	27 954	28 179	27 960	27 549	27 747	28 026
Helse- og omsorgstjenester	245 987	251 995	62 012	62 353	62 439	62 780	63 174	63 602	63 784
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	46 898	47 666	11 509	12 063	11 685	11 891	11 707	12 382	12 184
Totalt for nærlinger (basisverdi)	2 527 192	2 539 257	607 312	654 351	622 518	633 313	621 692	661 734	649 480
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2 146 145	2 188 127	529 317	560 498	530 690	547 142	539 735	570 560	550 577
Produktavgifter og -subsider	303 258	309 498	76 076	79 556	73 999	77 902	77 019	80 577	74 534

Offentlig forvaltning	439 255	446 463	110 157	110 959	111 101	111 339	111 736	112 288	112 875
Statsforvaltningen	189 636	192 378	47 393	47 810	47 861	47 920	48 166	48 431	48 924
Sivil forvaltning	169 426	172 658	42 357	42 827	42 857	42 987	43 247	43 568	43 950
Forsvar	20 209	19 720	5 036	4 983	5 004	4 933	4 920	4 863	4 974
Kommuneforvaltningen	249 619	254 086	62 764	63 149	63 240	63 418	63 570	63 857	63 951

Fastlands-Norge (basisverdi)	1 842 887	1 878 628	453 241	480 942	456 690	469 240	462 715	489 983	476 043
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi)	1 269 706	1 294 917	309 220	336 333	311 410	324 025	316 288	343 194	328 207
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	1 954 012	1 955 546	463 292	509 742	477 238	488 099	475 264	514 945	501 644
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	573 180	583 711	144 021	144 609	145 280	145 214	146 428	146 789	147 836

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 7. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Prosentvis volumendring fra samme periode året før**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Bruttonasjonalprodukt¹	2,9	0,6	1,0	1,5	-2,8	2,1	2,2	1,1	3,9
Jordbruk og skogbruk	1,2	1,2	5,6	3,7	-0,8	..	-3,5	-1,6	4,4
Fiske, fangst og akvakultur	6,4	-3,3	-5,5	7,9	-5,3	-2,8	-12,1	6,0	4,9
Bergverksdrift	4,0	0,0	-2,8	8,5	-11,1	17,8	8,2	-12,8	3,1
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	0,9	-3,7	-5,4	-2,3	-11,7	-4,3	3,3	-0,9	5,0
Utvinning av råolje og naturgass	0,2	-4,9	-6,5	-3,5	-13,0	-5,9	2,6	-1,7	5,0
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	10,7	11,5	10,9	15,4	8,7	17,5	11,7	8,3	5,4
Industri	2,7	3,4	3,5	3,1	-3,2	9,7	5,1	2,5	7,8
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	3,9	-0,7	2,8	5,4	-6,1	0,2	4,4	-1,2	2,8
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	-5,8	-3,1	-7,6	-15,7	-14,5	0,3	1,1	2,8	4,3
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	-0,8	-4,5	0,6	-3,4	-15,3	0,4	-3,1	0,3	7,8
Produksjon av papir og papirvarer	-18,0	-9,7	-18,4	-13,8	0,7	-7,8	-10,1	-21,5	-13,5
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	-6,5	-3,3	-4,9	-7,5	-12,2	2,5	-1,3	-1,1	1,2
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	-5,3	-4,4	1,9	-0,2	-1,9	-1,3	-6,8	-7,6	2,6
Prod av kjemiske råvarer	-18,7	-2,4	-15,8	-13,7	-6,0	-4,4	2,2	-1,2	3,6
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	-2,1	-0,3	-3,3	-6,9	-13,0	4,5	3,6	4,1	5,7
Produksjon av metaller	-2,8	-4,7	0,1	-2,5	-9,3	-7,5	-2,9	1,5	3,3
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	7,0	8,7	6,4	6,7	-0,9	18,0	11,1	7,9	14,9
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	11,7	12,9	13,8	12,5	6,5	27,2	12,2	7,3	10,4
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	-7,0	-5,0	-4,8	-6,7	-7,4	1,1	-6,5	-6,6	-3,6
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	1,4	6,8	2,1	1,2	2,5	19,2	6,4	0,6	3,4
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	12,8	-7,0	1,5	1,7	-4,9	-9,2	-6,9	-7,5	-2,5
Vannforsyning, avløp og renovasjon	2,9	-4,1	3,0	1,5	-7,1	-7,4	0,3	-2,6	7,0
Bygge- og anleggsvirksomhet	7,3	6,3	7,1	3,6	0,0	8,5	8,4	8,6	8,7
Varehandel og reparasjon av motorvogner	2,0	1,6	1,5	2,6	-0,7	4,0	2,9	0,2	2,8
Rørtransport	10,2	-5,4	3,7	5,9	-10,5	-2,4	-0,3	-6,9	-0,3
Utenriks sjøfart	5,3	3,3	8,4	-3,0	2,3	6,7	1,8	2,2	-1,2
Transport utenom utenriks sjøfart	2,1	1,9	2,0	2,2	-1,8	4,3	2,7	2,3	5,9
Post og distribusjonsvirksomhet	-3,3	-6,6	-6,1	-5,5	-9,1	-4,7	-6,1	-6,3	-3,1
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3,1	2,1	2,8	3,7	0,8	4,8	1,1	1,7	2,0
Informasjon og kommunikasjon	3,0	2,2	2,2	2,4	-2,3	5,3	2,5	3,4	8,9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	3,2	3,1	-0,0	1,2	-1,8	3,8	6,2	4,2	6,5
Omsetning og drift av fast eiendom	0,8	-1,4	2,9	0,2	3,2	-3,1	-4,4	-1,2	-1,9
Boligjenester	1,9	2,7	2,3	2,8	2,5	2,8	2,8	2,7	2,4
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	7,4	2,8	7,6	10,8	-0,2	9,4	-0,2	1,9	9,0
Forretningsmessig tjenesteyting	9,4	3,7	12,2	8,6	0,1	10,6	2,1	2,1	7,3
Offentlig administrasjon og forsvar	2,0	0,6	1,1	0,2	-0,6	0,0	1,2	1,6	2,7
Undervisning	1,3	1,1	1,7	2,2	2,2	2,6	0,4	-0,7	-0,5
Helse- og omsorgstjenester	2,5	2,4	3,3	3,8	3,2	2,7	1,9	2,0	2,2
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	2,7	1,6	3,3	2,4	0,2	1,9	1,7	2,7	4,3
Totalt for nærlinger (basisverdi)	2,9	0,5	1,1	1,7	-3,4	2,0	2,4	1,1	4,3
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	3,4	2,0	3,1	3,2	0,1	4,0	2,0	1,8	3,7
Produktavgifter og -subsider	2,8	2,1	2,7	3,0	2,5	3,3	1,2	1,3	0,7

Offentlig forvaltning	2,2	1,6	2,3	2,4	2,0	1,9	1,4	1,2	1,6
Statsforvaltningen	1,8	1,4	1,3	2,2	1,4	1,5	1,6	1,3	2,2
Sivil forvaltning	2,0	1,9	1,5	2,8	2,0	1,8	2,1	1,7	2,6
Forsvar	0,7	-2,4	-0,1	-3,0	-3,2	-1,7	-2,3	-2,4	-0,6
Kommuneforvaltningen	2,4	1,8	3,1	2,6	2,5	2,3	1,3	1,1	1,1

Fastlands-Norge (basisverdi)	3,5	1,9	3,1	3,2	-0,3	4,1	2,1	1,9	4,2
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi) . .	4,2	2,0	3,5	3,5	-1,4	5,1	2,3	2,0	5,4
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	3,2	0,1	0,7	1,5	-5,0	2,0	2,6	1,0	5,1
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	2,1	1,8	2,3	2,5	2,1	2,1	1,7	1,5	1,8

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 8. Bruttonasjonalprodukt. Bruttoprodukt etter næring, i basisverdi.**Prosentvis prisendring fra samme periode året før**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Bruttonasjonalprodukt¹	2,8	2,9	2,7	1,5	0,7	2,1	3,8	4,8	2,9
Jordbruk og skogbruk	4,6	4,6	7,9	0,7	0,1	-86,1	6,8	7,3	9,3
Fiske, fangst og akvakultur	-33,0	78,7	-34,1	-9,5	21,3	88,6	131,9	102,1	38,8
Bergverksdrift	3,7	0,8	-4,3	-10,3	3,1	5,5	-5,9	-3,6	8,8
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	7,0	0,4	6,0	-0,5	-5,6	-3,5	3,0	8,4	3,4
Utvinning av råolje og naturgass	7,0	0,3	6,1	-0,0	-6,0	-4,0	3,1	8,9	3,3
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	7,7	2,2	3,6	-7,5	2,7	1,9	1,4	2,9	3,8
Industri	1,5	0,9	1,4	0,8	2,3	0,2	-2,8	3,5	1,3
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	2,7	4,2	5,5	-4,5	6,1	3,2	-2,0	9,6	9,0
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	2,7	-0,2	3,5	5,3	3,7	-1,5	1,0	-3,9	-0,5
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	-0,6	0,9	0,9	1,3	1,6	-0,6	-0,1	2,8	0,1
Produksjon av papir og papirvarer	-35,4	-38,1	-36,8	-55,8	-40,8	-96,3	-15,4	5,6	-38,1
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	2,9	4,4	-2,7	-4,4	-1,6	7,2	7,4	4,6	6,8
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	11,0	-12,5	6,9	36,5	-0,1	-17,9	-19,7	-9,2	-4,1
Prod av kjemiske råvarer	1,1	-13,3	-2,9	-11,2	-20,8	-26,8	-4,9	2,6	19,0
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	2,2	2,6	2,9	5,9	6,0	3,4	1,7	-0,8	5,1
Produksjon av metaller	-30,7	-29,8	-32,1	-41,9	-22,3	-37,5	-33,3	-21,1	-42,2
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	2,1	2,5	1,0	-1,6	2,4	2,7	-0,2	4,9	-1,0
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	3,0	4,8	1,2	8,4	2,3	10,7	2,2	4,6	4,9
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	-0,0	3,5	-0,2	-7,7	-0,2	6,5	1,5	6,1	0,7
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	7,4	6,0	15,3	5,1	6,6	9,6	1,7	6,4	3,5
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	-18,5	17,0	-24,1	-0,3	6,1	24,9	38,2	10,9	-5,4
Vannforsyning, avløp og renovasjon	-1,3	2,4	-1,2	-4,4	-0,2	2,1	4,2	3,2	2,4
Bygge- og anleggsvirksomhet	5,2	3,1	5,0	4,9	3,3	2,8	3,0	3,3	2,3
Varehandel og reparasjon av motorvogner	-2,4	-2,2	-2,4	-3,6	-3,9	-3,2	-2,7	1,0	6,2
Rørtransport	-11,5	9,9	-1,0	-0,6	22,0	16,3	1,7	0,0	-8,0
Utenriks sjøfart	-28,3	1,6	-31,1	-49,0	-12,6	-1,4	4,7	24,3	21,5
Transport utenom utenriks sjøfart	4,3	0,3	9,0	8,3	4,2	3,0	-3,4	-2,1	-2,8
Post og distribusjonsvirksomhet	-2,7	3,0	-1,8	-5,2	3,0	2,8	2,9	3,2	3,6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3,4	1,1	3,4	3,3	3,9	0,4	-0,8	1,7	3,2
Informasjon og kommunikasjon	0,7	-2,3	1,5	1,7	-0,4	-2,6	-3,2	-2,8	-0,6
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	16,7	14,6	21,0	25,6	19,7	18,5	13,1	8,2	5,5
Omsetning og drift av fast eiendom	6,1	4,2	3,5	1,9	-2,3	8,4	7,7	3,5	1,8
Boligtjenester	-1,2	-0,3	-2,4	-3,4	-1,7	-1,8	0,3	1,8	1,6
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	6,4	4,2	5,3	3,3	5,0	4,6	4,7	2,9	2,1
Forretningsmessig tjenesteyting	2,2	3,9	-1,1	0,9	3,0	2,1	6,0	4,3	4,3
Offentlig administrasjon og forsvar	2,9	5,8	3,3	2,3	5,4	6,6	5,4	5,6	2,7
Undervisning	4,0	3,3	3,3	4,6	3,3	3,0	3,8	3,2	4,4
Helse- og omsorgstjenester	3,3	3,6	1,9	1,5	2,0	4,0	4,6	3,7	3,1
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	4,3	2,3	4,4	4,4	3,4	3,0	1,7	1,4	2,4
Totalt for nærlinger (basisverdi)	2,9	3,0	2,6	1,1	0,5	2,2	3,8	5,2	3,2
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2,1	3,6	2,0	2,4	3,0	3,7	4,0	3,7	2,7
Produktavgifter og -subsider	1,8	2,1	1,0	1,4	2,1	1,0	3,9	1,5	0,4

Offentlig forvaltning	3,2	4,1	2,4	2,2	3,0	4,5	4,8	4,2	3,3
Statsforvaltningen	3,5	3,6	4,0	2,1	3,2	4,2	3,3	3,7	2,7
Sivil forvaltning	3,6	3,8	4,1	1,9	3,2	4,5	3,5	3,9	2,5
Forsvar	3,1	2,3	3,8	4,1	3,1	2,1	2,0	2,2	4,5
Kommuneforvaltningen	2,9	4,5	1,1	2,2	2,8	4,7	5,9	4,5	3,8

Fastlands-Norge (basisverdi)	2,1	3,9	2,1	2,6	3,1	4,2	4,0	4,0	3,0
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge (basisverdi) .	1,9	4,1	2,3	3,2	3,5	4,5	4,1	4,2	3,1
Markedsrettet virksomhet (basisverdi)	3,0	2,9	2,9	1,1	0,0	1,9	3,8	5,7	3,3
Ikke markedsrettet virksomhet (basisverdi)	2,5	3,3	1,7	1,3	2,2	3,4	3,9	3,6	2,9

1 Bruttonasjonalprodukt er målt i markedsverdi, mens bruttoprodukt i nærlinger er målt i basisverdi

Tabell 9. Hovedtall for konsum. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i alt.	1 797 330	1 892 524	454 532	465 908	452 318	470 392	480 891	488 923	473 395
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . . .	1 176 580	1 234 449	297 960	307 430	291 209	307 123	314 795	321 322	303 398
Konsum i husholdninger	1 120 327	1 174 619	284 428	292 924	276 140	292 233	300 290	305 957	287 573
Konsum i ideelle organisasjoner.	56 254	59 830	13 531	14 507	15 069	14 890	14 506	15 366	15 824
Konsum i offentlig forvaltning.	620 750	658 075	156 572	158 478	161 110	163 268	166 096	167 601	169 997
Konsum i statsforvaltningen	314 523	332 125	79 618	80 189	81 505	82 473	83 731	84 416	86 046
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	162 327	169 437	41 213	41 460	41 639	42 358	42 623	42 816	43 884
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	152 196	162 688	38 405	38 729	39 866	40 115	41 109	41 600	42 162
Konsum i kommuneforvaltningen	306 227	325 950	76 954	78 289	79 605	80 795	82 364	83 185	83 951
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	245 042	261 345	61 547	62 759	63 774	64 908	66 006	66 657	67 359
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	61 185	64 605	15 408	15 530	15 831	15 888	16 358	16 528	16 593
Personlig konsum	1 583 950	1 665 231	400 719	411 649	396 622	414 389	423 424	430 796	414 640
Kollektivt konsum	213 380	227 293	53 813	54 259	55 696	56 002	57 467	58 127	58 755

Tabell 10. Hovedtall for konsum. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i alt.	1 766 372	1 802 156	447 006	454 286	437 283	448 958	455 238	460 676	443 727
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . . .	1 163 689	1 188 533	294 910	302 278	284 191	296 245	301 523	306 574	287 915
Konsum i husholdninger	1 109 433	1 132 871	281 968	288 560	269 969	282 346	288 114	292 442	273 402
Konsum i ideelle organisasjoner.	54 256	55 662	12 942	13 718	14 222	13 899	13 410	14 131	14 513
Konsum i offentlig forvaltning.	602 683	613 623	152 096	152 008	153 092	152 713	153 715	154 103	155 812
Konsum i statsforvaltningen	304 762	309 127	76 965	76 993	77 187	76 763	77 484	77 693	78 610
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	156 763	158 086	39 774	39 736	39 588	39 522	39 522	39 455	39 976
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	147 999	151 041	37 191	37 257	37 599	37 242	37 962	38 239	38 635
Konsum i kommuneforvaltningen	297 921	304 495	75 132	75 014	75 905	75 950	76 231	76 409	77 202
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	238 150	245 103	60 087	60 038	61 135	61 334	61 245	61 389	62 090
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	59 771	59 392	15 044	14 976	14 770	14 616	14 986	15 020	15 111
Personlig konsum	1 558 602	1 591 723	394 771	402 053	384 914	397 101	402 290	407 418	389 981
Kollektivt konsum	207 770	210 433	52 235	52 233	52 369	51 857	52 948	53 259	53 746

Tabell 11. Hovedtall for konsum. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i alt.	2,6	2,0	2,6	2,6	2,3	2,6	1,8	1,4	1,5
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . .	3,0	2,1	3,0	2,7	1,9	3,0	2,2	1,4	1,3
Konsum i husholdninger	3,0	2,1	3,1	2,8	2,0	2,9	2,2	1,3	1,3
Konsum i ideelle organisasjoner.	1,9	2,6	0,9	0,3	0,4	3,5	3,6	3,0	2,0
Konsum i offentlig forvaltning.	1,8	1,8	1,7	2,5	2,9	1,9	1,1	1,4	1,8
Konsum i statsforvaltningen	1,8	1,4	1,1	2,7	2,8	1,4	0,7	0,9	1,8
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	1,5	0,8	0,5	3,2	2,5	2,3	-0,6	-0,7	1,0
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	2,0	2,1	1,8	2,1	3,1	0,5	2,1	2,6	2,8
Konsum i kommuneforvaltningen	1,8	2,2	2,3	2,3	3,0	2,5	1,5	1,9	1,7
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	2,2	2,9	3,0	3,4	4,0	3,6	1,9	2,2	1,6
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	0,3	-0,6	-0,1	-2,0	-0,7	-1,7	-0,4	0,3	2,3
Personlig konsum	2,7	2,1	2,8	2,9	2,3	3,0	1,9	1,3	1,3
Kollektivt konsum	1,5	1,3	1,2	0,9	2,0	-0,2	1,4	2,0	2,6

Tabell 12. Hovedtall for konsum. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i alt.	1,8	3,2	1,6	1,8	2,3	3,1	3,9	3,5	3,1
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner . .	1,1	2,7	1,2	1,6	1,9	2,5	3,3	3,1	2,8
Konsum i husholdninger	1,0	2,7	1,1	1,4	1,8	2,4	3,3	3,1	2,8
Konsum i ideelle organisasjoner.	3,7	3,7	4,2	4,6	4,0	4,4	3,5	2,8	2,9
Konsum i offentlig forvaltning.	3,0	4,1	2,4	2,2	2,9	4,3	5,0	4,3	3,7
Konsum i statsforvaltningen	3,2	4,1	3,4	2,2	3,1	4,5	4,5	4,3	3,7
Konsum i statsforvaltningen, individuelt.	3,5	3,5	3,7	1,9	2,2	3,7	4,1	4,0	4,4
Konsum i statsforvaltningen, kollektivt	2,8	4,7	3,1	2,5	4,1	5,4	4,9	4,7	2,9
Konsum i kommuneforvaltningen	2,8	4,1	1,3	2,1	2,6	4,2	5,5	4,3	3,7
Konsum i kommuneforvaltningen, individuelt.	2,9	3,6	1,2	2,3	1,9	3,6	5,2	3,9	4,0
Konsum i kommuneforvaltningen, kollektivt	2,4	6,3	1,8	1,4	5,7	6,7	6,6	6,1	2,4
Personlig konsum	1,6	2,9	1,5	1,7	2,0	2,8	3,7	3,3	3,2
Kollektivt konsum	2,7	5,2	2,7	2,2	4,5	5,7	5,4	5,1	2,8

Tabell 13. Konsum i husholdninger. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger									
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	143 592	147 401	35 619	37 565	34 476	36 524	37 419	38 982	35 342
Alkoholdrikker og tobakk mv..	44 726	46 627	10 948	12 128	10 570	11 697	11 567	12 793	11 307
Klær og skoøy.	56 873	56 598	14 082	16 468	11 673	14 764	13 891	16 271	11 891
Bolig, lys og brensel.	226 330	241 986	53 071	59 565	63 338	58 538	57 288	62 822	64 462
Møbler og husholdningsartikler mv.	61 684	62 411	15 674	17 585	13 879	14 765	15 849	17 918	14 384
Helse	30 986	31 907	7 718	8 127	7 670	7 895	7 911	8 432	8 060
Transport	162 357	166 263	42 459	39 454	39 282	43 815	43 115	40 051	40 033
Post- og teletjenester	27 218	27 751	6 633	7 246	6 746	6 723	6 849	7 433	7 148
Kultur og fritid	133 398	136 770	35 724	35 344	29 873	34 179	36 761	35 957	30 481
Utdanning	5 293	5 854	1 216	1 404	1 480	1 487	1 361	1 526	1 567
Overnattings- og serveringstjenester	65 664	69 134	17 669	17 128	14 921	17 831	18 499	17 884	15 662
Andre varer og tjenester	118 137	129 757	29 233	32 458	30 433	32 291	32 123	34 910	32 834
Husholdningenes kjøp i utlandet.	75 729	85 474	23 286	16 249	17 818	21 099	27 091	19 466	20 940
Utlendingers kjøp i Norge.	-31 659	-33 316	-8 904	-7 797	-6 018	-9 374	-9 436	-8 487	-6 538
Varekonsum ¹	551 285	563 992	134 526	150 149	132 017	140 589	138 634	152 752	133 296
Tjenestekonsum ¹	524 971	558 469	135 521	134 324	132 323	139 920	144 000	142 226	139 876
Boligtjenester	188 335	198 599	47 219	47 637	48 748	49 413	49 933	50 505	51 518
Andre tjenester.	336 636	359 871	88 301	86 687	83 575	90 508	94 067	91 720	88 358

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 14. Konsum i husholdninger. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger									
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	141 895	144 120	34 983	37 405	34 423	35 888	35 956	37 852	33 919
Alkoholdrikker og tobakk mv..	43 331	43 289	10 571	11 702	9 914	10 887	10 692	11 797	10 184
Klær og skoøy.	57 685	58 579	14 743	16 333	12 374	14 977	14 716	16 513	12 522
Bolig, lys og brensel.	229 846	234 816	54 307	60 251	62 189	56 801	55 258	60 568	62 282
Møbler og husholdningsartikler mv.	61 579	61 994	15 799	17 367	14 000	14 708	15 844	17 442	14 039
Helse	30 027	30 130	7 471	7 833	7 290	7 477	7 447	7 915	7 478
Transport	158 691	160 123	41 141	38 625	38 071	42 301	41 186	38 565	38 209
Post- og teletjenester	28 924	30 113	7 126	7 790	7 247	7 266	7 443	8 157	7 877
Kultur og fritid	132 978	135 168	35 728	35 141	29 920	33 673	36 175	35 400	29 986
Utdanning	5 031	5 203	1 154	1 276	1 334	1 339	1 208	1 322	1 361
Overnattings- og serveringstjenester	63 583	65 062	17 065	16 405	14 176	16 813	17 395	16 677	14 498
Andre varer og tjenester	110 435	113 968	27 126	29 516	26 899	28 500	28 104	30 465	28 173
Husholdningenes kjøp i utlandet.	76 268	82 188	23 397	16 494	17 965	20 707	25 668	17 849	19 068
Utlendingers kjøp i Norge.	-30 841	-31 882	-8 644	-7 578	-5 834	-8 990	-8 979	-8 079	-6 194
Varekonsum ¹	554 323	559 588	136 178	150 772	132 612	139 253	137 086	150 638	131 555
Tjenestekonsum ¹	509 682	522 976	131 037	128 872	125 226	131 376	134 339	132 035	128 972
Boligtjenester	184 918	189 101	46 302	46 447	47 016	47 216	47 308	47 560	48 204
Andre tjenester.	324 764	333 876	84 735	82 425	78 210	84 160	87 031	84 475	80 768

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 15. Konsum i husholdninger. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger	3,0	2,1	3,1	2,8	2,0	2,9	2,2	1,3	1,3
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	2,8	1,6	0,6	2,2	1,7	0,6	2,8	1,2	-1,5
Alkoholdrikker og tobakk mv..	-1,7	-0,1	-2,7	-0,4	-1,0	-1,5	1,1	0,8	2,7
Klær og skoøy.	4,9	1,6	3,6	2,9	-2,1	7,2	-0,2	1,1	1,2
Bolig, lys og brensel.	2,9	2,2	2,8	4,8	4,1	2,3	1,8	0,5	0,1
Møbler og husholdningsartikler mv.	2,5	0,7	1,5	-1,2	-0,8	2,8	0,3	0,4	0,3
Helse	1,0	0,3	1,5	0,7	0,4	0,2	-0,3	1,0	2,6
Transport	0,7	0,9	1,6	0,1	1,2	2,5	0,1	-0,2	0,4
Post- og teletjenester	5,7	4,1	5,3	6,9	2,0	5,2	4,4	4,7	8,7
Kultur og fritid	3,6	1,6	5,1	1,9	1,4	3,3	1,3	0,7	0,2
Utdanning	1,8	3,4	0,9	0,8	1,3	4,2	4,7	3,6	2,0
Overnattings- og serveringstjenester	2,3	2,3	2,4	3,5	1,6	4,1	1,9	1,7	2,3
Andre varer og tjenester	3,7	3,2	3,9	4,1	1,8	4,1	3,6	3,2	4,7
Husholdningenes kjøp i utlandet.	9,7	7,8	10,6	9,4	6,6	6,1	9,7	8,2	6,1
Utlendingers kjøp i Norge.	3,7	3,4	1,9	3,4	0,5	2,0	3,9	6,6	6,2
Varekonsum ¹	2,1	0,9	1,2	1,8	1,0	2,4	0,7	-0,1	-0,8
Tjenestekonsum ¹	3,1	2,6	3,8	3,3	2,5	3,0	2,5	2,5	3,0
Boligtjenester	2,4	2,3	2,5	2,4	2,2	2,2	2,2	2,4	2,5
Andre tjenester.	3,5	2,8	4,6	3,9	2,6	3,4	2,7	2,5	3,3

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 16. Konsum i husholdninger. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
Konsum i husholdninger	1,0	2,7	1,1	1,4	1,8	2,4	3,3	3,1	2,8
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	1,2	1,1	0,9	0,4	-1,0	0,4	2,2	2,5	4,0
Alkoholdrikker og tobakk mv..	3,2	4,4	2,2	1,6	3,9	4,3	4,5	4,6	4,1
Klær og skoøy.	-1,4	-2,0	-0,4	-2,1	-2,6	-2,2	-1,2	-2,3	0,7
Bolig, lys og brensel.	-1,5	4,7	-1,2	1,1	2,9	4,9	6,1	4,9	1,6
Møbler og husholdningsartikler mv.	0,2	0,5	-0,0	0,8	-0,4	-0,2	0,8	1,5	3,4
Helse	3,2	2,6	2,8	2,3	2,4	2,6	2,8	2,7	2,4
Transport	2,3	1,5	2,9	2,5	1,8	1,1	1,4	1,7	1,5
Post- og teletjenester	-5,9	-2,1	-7,3	-6,2	-3,2	-1,9	-1,1	-2,0	-2,5
Kultur og fritid	0,3	0,9	-0,1	0,1	-0,0	0,7	1,6	1,0	1,8
Utdanning	5,2	7,0	4,6	6,6	8,1	8,1	6,9	4,9	3,8
Overnattings- og serveringstjenester	3,3	2,9	2,9	2,6	3,4	2,8	2,7	2,7	2,6
Andre varer og tjenester	7,0	6,4	7,5	8,8	8,4	7,4	6,1	4,2	3,0
Husholdningenes kjøp i utlandet.	-0,7	4,7	0,2	-1,6	-0,1	2,2	6,0	10,7	10,7
Utlendingers kjøp i Norge.	2,7	1,8	2,9	2,6	1,6	1,4	2,0	2,1	2,3
Varekonsum ¹	-0,5	1,3	-0,6	-0,0	0,1	1,0	2,4	1,8	1,8
Tjenestekonsum ¹	3,0	3,7	3,1	3,6	3,9	3,8	3,6	3,3	2,6
Boligtjenester	1,8	3,1	1,7	1,9	2,4	3,0	3,5	3,5	3,1
Andre tjenester.	3,7	4,0	3,8	4,5	4,8	4,3	3,7	3,2	2,4

1 Konsumet av varer og tjenester inkluderer utlendingers kjøp i Norge, men ikke husholdningenes kjøp i utlandet

Tabell 17. Bruttoinvestering i fast realkapital. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	602 986	681 918	151 336	168 203	152 319	172 331	171 866	185 402	165 096
Bygg og anlegg	286 071	314 066	74 293	78 655	74 117	77 381	78 980	83 588	76 862
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	81 380	104 169	18 410	22 918	22 588	27 064	28 387	26 130	24 833
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	87 756	101 883	24 098	24 411	20 201	25 155	27 065	29 464	27 124
Skip og båter	28 311	36 633	5 796	8 144	8 296	10 468	8 259	9 610	6 903
Andre transportmidler	21 248	21 208	5 146	5 889	4 771	5 475	4 933	6 028	4 401
Maskiner og utstyr	98 221	103 959	23 593	28 185	22 346	26 788	24 242	30 583	24 973
Jordbruk og skogbruk	6 848	6 967	2 024	1 550	1 189	2 146	2 062	1 570	1 218
Fiske, fangst og akvakultur	3 953	5 373	943	939	1 323	1 561	1 177	1 312	1 096
Bergverksdrift	1 771	2 415	398	624	768	658	384	605	497
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	174 268	207 692	44 008	48 552	43 732	52 672	55 081	56 207	52 250
Utvinning av råolje og naturgass	171 428	205 009	43 022	47 438	44 225	51 413	54 299	55 072	51 814
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	2 840	2 683	986	1 114	-493	1 259	783	1 135	436
Industri	22 391	23 210	4 760	7 243	4 268	6 205	5 357	7 381	5 095
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	6 607	5 840	1 335	1 989	1 206	1 425	1 250	1 960	1 299
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	165	206	33	57	45	45	40	75	57
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	908	1 033	246	242	154	359	251	270	203
Produksjon av papir og papirvarer	457	358	60	165	81	115	33	129	82
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	248	493	47	43	144	84	87	179	112
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	4 552	3 652	920	1 770	565	1 189	789	1 109	649
Prod av kjemiske råvarer	2 976	2 882	566	1 159	393	990	649	850	542
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri . .	1 435	1 648	274	536	230	477	474	467	350
Produksjon av metaller	1 844	1 754	325	602	368	438	370	578	370
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	3 069	4 061	687	1 017	652	1 077	955	1 377	897
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	1 136	1 479	320	363	244	402	376	457	302
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon . . .	261	379	39	100	82	77	102	117	57
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	1 711	2 306	473	359	498	516	629	663	717
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	18 648	19 804	4 818	6 179	3 225	5 149	5 075	6 356	4 030
Vannforsyning, avløp og renovasjon	9 229	9 716	1 603	2 436	2 589	2 628	1 646	2 853	2 886
Bygge- og anleggsvirksomhet	14 905	15 424	3 611	3 848	3 636	4 015	3 693	4 081	3 979
Varehandel og reparasjon av motorvogner	12 608	11 685	3 367	3 612	2 810	3 090	2 575	3 210	2 493
Rørtransport	336	3 245	53	123	252	736	1 474	783	1 048
Utenriks sjøfart	24 401	30 361	5 034	6 839	7 031	8 650	6 884	7 796	6 303
Transport utenom utenriks sjøfart	11 530	11 692	2 943	3 137	2 892	3 264	2 904	2 632	2 385
Post og distribusjonsvirksomhet	1 412	1 229	368	330	245	360	326	298	273
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 990	1 915	523	557	441	488	495	492	391
Informasjon og kommunikasjon	13 802	14 921	3 277	3 689	3 503	3 794	3 518	4 107	4 125
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	8 424	9 212	2 099	2 154	2 185	2 316	2 296	2 415	2 356
Omsetning og drift av fast eiendom	33 572	32 764	8 721	8 511	7 772	8 428	8 257	8 307	8 047
Boligtjenester	134 252	146 966	34 141	36 037	36 607	36 267	35 833	38 259	35 676
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	4 235	4 419	976	1 209	989	1 169	987	1 274	1 117
Forretningsmessig tjenesteyting	11 225	11 169	2 948	2 851	2 571	2 874	2 927	2 797	2 460
Offentlig administrasjon og forsvar	54 391	67 322	14 650	16 926	14 197	15 717	17 244	20 164	15 568
Undervisning	15 020	16 833	4 267	4 406	3 446	3 315	5 135	4 936	4 090
Helse- og omsorgstjenester	16 203	20 041	3 976	4 581	4 706	4 860	4 715	5 760	5 710
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	7 570	7 543	1 829	1 871	1 943	1 971	1 822	1 807	2 003
Fastlands-Norge	403 981	440 621	102 241	112 689	101 304	110 274	108 427	120 616	105 495

Offentlig forvaltning	88 965	108 032	22 944	26 788	23 652	25 096	27 225	32 059	26 874
Statsforvaltningen	38 976	52 509	10 537	12 962	11 051	12 221	13 010	16 227	12 646
Sivil forvaltning	34 596	46 583	9 504	11 158	10 323	11 087	11 668	13 505	11 748
Forsvar	4 380	5 926	1 033	1 804	728	1 134	1 342	2 722	898
Kommuneforvaltningen	49 989	55 523	12 407	13 826	12 601	12 875	14 215	15 832	14 228

Tabell 18. Bruttoinvestering i fast realkapital. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	583 849	632 879	146 060	161 217	143 874	160 840	158 945	169 220	150 763
Bygg og anlegg	275 449	287 002	71 092	75 045	68 976	70 998	71 557	75 471	69 502
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	77 889	97 094	17 646	21 392	21 419	25 516	26 482	23 677	22 805
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	85 650	95 298	23 432	23 640	19 383	23 546	25 372	26 998	24 993
Skip og båter	27 472	32 802	5 596	7 948	7 648	9 310	7 351	8 493	6 181
Andre transportmidler	21 102	21 097	5 169	5 734	4 763	5 714	4 887	5 732	4 129
Maskiner og utstyr	96 117	99 586	23 087	27 423	21 685	25 756	23 296	28 849	23 152
Jordbruk og skogbruk	6 654	6 614	1 958	1 497	1 147	2 049	1 946	1 472	1 131
Fiske, fangst og akvakultur	3 834	4 946	910	912	1 244	1 436	1 080	1 186	999
Bergverksdrift	1 713	2 294	382	601	736	625	365	569	460
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	168 536	193 994	42 532	46 219	41 706	49 493	51 522	51 273	48 069
Utvinning av råolje og naturgass	165 771	191 505	41 573	45 137	42 180	48 311	50 785	50 229	47 665
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	2 765	2 489	958	1 081	-474	1 182	737	1 044	404
Industri	21 802	22 058	4 631	7 000	4 124	5 934	5 082	6 917	4 728
Nærings-, drikkevare- og tobaksindustri	6 420	5 540	1 296	1 917	1 162	1 359	1 183	1 836	1 205
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	161	196	32	55	44	43	38	70	53
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	885	983	240	233	149	344	239	251	189
Produksjon av papir og papirvarer	445	340	58	159	78	110	31	121	76
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	242	471	46	42	139	80	83	168	104
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	4 417	3 460	891	1 705	545	1 133	747	1 035	602
Prod av kjemiske råvarer	2 887	2 726	547	1 117	379	943	613	792	503
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri . .	1 397	1 566	266	518	221	458	448	438	325
Produksjon av metaller	1 798	1 667	316	584	355	417	353	542	343
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	2 990	3 873	670	983	629	1 035	912	1 296	833
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	1 107	1 408	313	352	235	385	360	429	279
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon . . .	255	363	38	97	80	75	98	110	53
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	1 686	2 191	465	354	487	495	590	619	666
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	18 064	18 716	4 654	5 948	3 098	4 898	4 786	5 933	3 736
Vannforsyning, avløp og renovasjon	8 928	9 156	1 542	2 333	2 476	2 485	1 541	2 654	2 675
Bygge- og anleggsvirksomhet	14 618	14 806	3 544	3 726	3 522	3 904	3 544	3 836	3 691
Varehandel og reparasjon av motorvogner	12 303	11 161	3 282	3 494	2 723	2 981	2 456	3 002	2 303
Rørtransport	322	3 028	51	114	243	703	1 379	703	974
Utenriks sjøfart	23 724	27 350	4 878	6 671	6 520	7 759	6 182	6 890	5 576
Transport utenom utenriks sjøfart	11 331	11 091	2 895	3 072	2 785	3 141	2 743	2 422	2 198
Post og distribusjonsvirksomhet	1 384	1 179	361	321	238	348	313	280	253
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 928	1 818	506	535	424	465	469	460	362
Informasjon og kommunikasjon	13 491	14 273	3 201	3 581	3 395	3 645	3 368	3 865	3 825
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	8 171	8 745	2 029	2 066	2 103	2 212	2 174	2 256	2 184
Omsetning og drift av fast eiendom	32 249	30 641	8 322	8 103	7 400	7 907	7 653	7 681	7 460
Boligtjenester	129 361	137 671	32 692	34 395	34 883	34 080	33 322	35 387	33 059
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	4 132	4 236	952	1 171	960	1 130	945	1 201	1 037
Forretningsmessig tjenesteyting	11 058	10 886	2 920	2 752	2 516	2 852	2 822	2 696	2 382
Offentlig administrasjon og forsvar	52 663	56 296	14 109	16 277	11 944	13 167	14 293	16 892	12 718
Undervisning	14 517	15 826	4 102	4 221	3 301	3 136	4 805	4 584	3 791
Helse- og omsorgstjenester	15 701	18 927	3 835	4 406	4 517	4 608	4 432	5 370	5 293
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	7 366	7 166	1 774	1 802	1 870	1 882	1 726	1 688	1 857
Fastlands-Norge	391 268	408 506	98 599	108 213	95 405	102 884	99 863	110 354	96 144

Offentlig forvaltning	86 090	94 612	22 081	25 733	20 995	22 033	23 631	27 953	23 198
Statsforvaltningen	37 792	44 536	10 170	12 492	9 423	10 353	10 962	13 798	10 525
Sivil forvaltning	33 484	39 011	9 158	10 713	8 720	9 277	9 701	11 312	9 698
Forsvar	4 307	5 525	1 012	1 779	703	1 076	1 260	2 486	827
Kommuneforvaltningen	48 298	50 076	11 911	13 241	11 572	11 680	12 670	14 154	12 673

Tabell 19. Bruttoinvestering i fast realkapital.
Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	8,3	8,4	9,5	11,0	7,5	12,7	8,8	5,0	4,8
Bygg og anlegg	5,2	4,2	8,1	6,4	8,1	8,3	0,7	0,6	0,8
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	5,0	24,7	-11,4	22,6	16,0	25,1	50,1	10,7	6,5
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	37,9	11,3	46,0	27,2	6,9	15,1	8,3	14,2	28,9
Skip og båter	-3,0	19,4	4,4	16,9	2,1	44,6	31,4	6,9	-19,2
Andre transportmidler	23,6	-0,0	22,3	18,2	0,6	4,6	-5,5	-0,0	-13,3
Maskiner og utstyr	0,3	3,6	4,5	1,9	2,2	5,6	0,9	5,2	6,8
Jordbruk og skogbruk	-11,6	-0,6	-11,4	-11,6	-1,8	0,9	-0,6	-1,6	-1,4
Fiske, fangst og akvakultur	2,5	29,0	-7,2	21,7	21,4	45,4	18,8	30,0	-19,7
Bergverksdrift	3,7	34,0	-11,8	-0,8	167,1	37,6	-4,4	-5,4	-37,4
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	17,4	15,1	15,6	24,0	10,6	17,6	21,1	10,9	15,3
Utvinning av råolje og naturgass	14,8	15,5	7,8	16,9	13,1	15,7	22,2	11,3	13,0
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	..	-10,0	..	..	257,6	-23,1	-3,5	..	..
Industri	3,1	1,2	-9,7	1,7	-8,2	4,5	9,7	-1,2	14,6
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	-14,6	-13,7	-20,1	-12,7	-27,7	-15,0	-8,7	-4,2	3,7
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	-19,7	21,8	-18,8	-29,6	37,1	3,8	19,5	27,9	20,7
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	-0,3	11,1	10,3	-26,4	-37,4	97,5	-0,5	7,7	27,2
Produksjon av papir og papirvarer	12,6	-23,6	-39,9	1,3	-15,5	-19,2	-46,6	-23,6	-1,8
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	-15,1	94,8	-39,4	-63,7	155,8	-19,5	82,6	300,4	-25,1
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	50,7	-21,7	24,6	68,8	-1,1	-10,7	-16,2	-39,3	10,4
Prod av kjemiske råvarer	59,0	-5,6	12,9	68,7	3,2	10,1	12,1	-29,1	32,8
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	4,6	12,1	-38,3	68,6	-23,4	41,8	68,3	-15,5	46,8
Produksjon av metaller	4,4	-7,3	-21,6	-15,2	3,5	-24,9	11,7	-7,1	-3,4
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	-11,8	29,5	-20,2	-20,9	1,6	44,1	36,2	31,8	32,4
Verftsindustri og annen transportmiddelinndustri	35,3	27,2	65,1	-5,0	-3,3	93,4	14,9	21,9	18,6
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	-13,1	42,6	-24,7	48,6	23,9	36,3	156,6	13,6	-33,6
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	22,0	29,9	3,8	5,7	34,7	-2,2	26,9	75,0	36,9
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	10,3	3,6	13,2	14,8	-4,1	15,8	2,9	-0,2	20,6
Vannforsyning, avløp og renovasjon	3,9	2,6	-16,0	2,8	2,9	-6,2	-0,1	13,8	8,0
Bygge- og anleggsvirksomhet	9,7	1,3	11,5	8,5	-1,8	3,8	-0,0	2,9	4,8
Varehandel og reparasjon av motorvogner	1,3	-9,3	22,7	-3,4	7,0	-0,0	-25,2	-14,1	-15,4
Rørtransport	-38,9	841,1	-58,4	-2,9	121,0	..	..	516,3	300,3
Utenriks sjøfart	14,6	15,3	3,3	13,8	0,0	37,2	26,7	3,3	-14,5
Transport utenom utenriks sjøfart	-0,8	-2,1	12,2	-2,2	8,7	12,1	-5,3	-21,2	-21,1
Post og distribusjonsvirksomhet	-14,0	-14,8	-5,4	-24,9	-23,9	-10,6	-13,4	-12,7	6,6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	11,6	-5,7	14,2	9,6	-4,7	5,3	-7,3	-14,0	-14,6
Informasjon og kommunikasjon	3,2	5,8	3,3	3,0	-1,1	11,2	5,2	7,9	12,7
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	4,3	7,0	7,1	2,3	1,8	10,1	7,1	9,2	3,9
Omsetning og drift av fast eiendom	-0,4	-5,0	7,5	1,5	-8,1	1,7	-8,0	-5,2	0,8
Boligjenester	7,3	6,4	10,7	9,2	13,5	8,1	1,9	2,9	-5,2
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	8,7	2,5	10,1	5,8	-2,0	9,7	-0,7	2,6	8,0
Forretningsmessig tjenesteyting	65,8	-1,6	68,2	53,4	-5,4	4,6	-3,4	-2,0	-5,3
Offentlig administrasjon og forsvar	-2,4	6,9	10,4	4,0	8,5	16,8	1,3	3,8	6,5
Undervisning	-4,0	9,0	-9,3	-2,1	2,7	5,3	17,1	8,6	14,9
Helse- og omsorgstjenester	8,5	20,6	-1,1	15,4	34,1	12,6	15,6	21,9	17,2
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	-0,3	-2,7	1,8	-0,3	-4,6	2,8	-2,7	-6,3	-0,7
Fastlands-Norge	4,5	4,4	7,5	6,1	6,6	8,4	1,3	2,0	0,8

Offentlig forvaltning	-0,4	9,9	2,4	4,9	12,3	12,6	7,0	8,6	10,5
Statsforvaltningen	1,2	17,8	17,4	13,3	25,4	36,0	7,8	10,5	11,7
Sivil forvaltning	13,8	16,5	17,7	13,2	27,0	37,5	5,9	5,6	11,2
Forsvar	-45,6	28,3	14,9	13,9	8,3	24,2	24,5	39,7	17,7
Kommuneforvaltningen	-1,6	3,7	-7,7	-2,0	3,5	-2,4	6,4	6,9	9,5

Tabell 20. Bruttoinvestering i fast realkapital.**Prosentvis prisendring fra samme periode året før**

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	3,3	4,3	2,4	1,5	3,8	4,1	4,4	5,0	3,4
Bygg og anlegg	3,9	5,4	3,6	3,4	5,2	5,1	5,6	5,7	2,9
Oljeboring, oljeleting, olje- og gassrørledning	4,5	2,7	3,7	0,4	2,6	2,6	2,7	3,0	3,3
Oljeutvinningsplattformer, borerigger og moduler	2,5	4,3	-4,2	-4,2	2,7	4,8	3,7	5,7	4,1
Skip og båter	3,1	8,4	5,1	-1,9	8,0	5,8	8,5	10,4	3,0
Andre transportmidler	0,7	-0,2	2,0	0,8	-2,3	-2,3	1,4	2,4	6,4
Maskiner og utstyr	2,2	2,2	2,9	2,0	1,2	2,1	1,8	3,1	4,7
Jordbruk og skogbruk	2,9	2,4	3,2	2,5	1,7	2,2	2,5	3,0	3,9
Fiske, fangst og akvakultur	3,1	5,3	3,3	0,1	5,0	4,0	5,0	7,4	3,2
Bergverksdrift	3,4	1,8	4,2	4,1	2,3	2,3	1,0	2,4	3,3
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	3,4	3,5	0,1	-1,7	2,7	3,6	3,3	4,4	3,7
Utvinning av råolje og naturgass	3,4	3,5	3,2	1,4	2,7	3,6	3,3	4,3	3,7
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	2,7	4,9	179,0	517,9	2,2	3,6	3,3	5,5	3,8
Industri	2,7	2,5	2,2	2,6	1,6	2,2	2,5	3,1	4,1
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	2,9	2,4	2,9	3,0	1,7	2,1	2,5	2,9	3,9
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	2,5	2,6	2,5	3,2	1,2	1,9	2,8	3,7	4,7
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	2,5	2,5	3,2	2,9	1,3	2,2	2,4	3,7	4,1
Produksjon av papir og papirvarer	2,9	2,4	3,8	2,9	2,0	2,3	3,1	2,6	3,6
Trykking og reproduksjon av innspilte optak	2,3	2,2	4,4	2,1	1,2	2,2	1,4	2,9	3,9
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	3,1	2,4	3,5	2,8	1,7	2,4	2,4	3,2	4,0
Prod av kjemiske råvarer	3,1	2,5	3,8	2,7	1,8	2,6	2,3	3,4	3,9
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	2,7	2,5	4,1	1,7	1,7	2,1	2,9	3,0	3,8
Produksjon av metaller	2,5	2,6	3,4	2,3	1,6	2,7	2,0	3,4	4,2
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner .	2,6	2,2	3,3	3,4	1,6	1,9	2,0	2,8	3,9
Verftsindustri og annen transportmiddelinndustri	2,6	2,4	2,9	-0,1	1,7	1,9	2,2	3,2	4,2
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	2,6	1,8	2,1	1,8	0,9	1,5	1,5	2,9	4,7
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	1,5	3,7	-7,4	1,1	1,3	2,8	4,7	5,5	5,2
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	3,2	2,5	3,5	2,9	2,0	2,1	2,4	3,1	3,6
Vannforsyning, avløp og renovasjon	3,4	2,7	3,3	3,1	2,4	2,4	2,7	2,9	3,2
Bygge- og anleggsvirksomhet	2,0	2,2	2,5	1,9	1,4	1,9	2,2	3,0	4,4
Varehandel og reparasjon av motorvogner	2,5	2,2	2,5	3,4	1,1	2,0	2,2	3,4	4,9
Rørtransport	4,4	2,6	2,4	-1,8	1,8	1,9	2,7	3,3	3,9
Utenriks sjøfart	2,9	7,9	3,5	-1,1	7,2	5,6	7,9	10,4	4,8
Transport utenom utenriks sjøfart	1,8	3,6	3,3	-1,1	2,3	2,2	4,1	6,5	4,5
Post og distribusjonsvirksomhet	2,0	2,2	2,7	2,0	1,2	1,9	2,1	3,4	4,6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	3,2	2,0	3,6	2,9	1,7	1,7	2,1	2,7	3,6
Informasjon og kommunikasjon	2,3	2,2	2,9	2,2	1,3	2,2	2,0	3,1	4,5
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	3,1	2,2	3,5	2,7	1,8	2,1	2,1	2,7	3,8
Omsetning og drift av fast eiendom	4,1	2,7	3,7	3,5	2,6	2,3	3,0	3,0	2,7
Boligtjenester	3,8	2,9	3,6	3,3	2,7	2,7	3,0	3,2	2,8
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	2,5	1,8	2,5	3,3	1,0	1,4	1,8	2,7	4,5
Forretningsmessig tjenesteyting	1,5	1,1	5,7	-3,0	0,2	1,2	2,8	0,1	1,1
Offentlig administrasjon og forsvar	3,3	15,8	3,2	2,8	16,7	16,0	16,2	14,8	3,0
Undervisning	3,5	2,8	3,7	3,1	2,3	2,6	2,8	3,2	3,3
Helse- og omsorgstjenester	3,2	2,6	3,8	3,0	2,1	2,5	2,6	3,2	3,5
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	2,8	2,4	3,0	2,5	1,9	2,3	2,4	3,1	3,8
Fastlands-Norge	3,2	4,5	3,4	2,8	4,1	4,1	4,7	5,0	3,3

Offentlig forvaltning	3,3	10,5	3,5	2,9	10,5	10,6	10,9	10,2	2,8
Statsforvaltningen	3,1	14,3	3,2	2,7	15,2	14,8	14,6	13,3	2,5
Sivil forvaltning	3,3	15,6	3,6	3,1	16,3	16,2	15,9	14,6	2,3
Forsvar	1,7	5,5	-0,1	0,4	2,0	3,3	4,3	8,0	4,8
Kommuneforvaltningen	3,5	7,1	3,7	3,1	6,7	6,9	7,7	7,1	3,1

Tabell 21. Eksport. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	1 189 652	1 170 794	273 823	299 483	287 723	283 838	285 158	314 074	311 253
Varer	929 416	901 566	209 958	232 320	227 588	214 878	216 550	242 550	244 456
Råolje og naturgass	610 794	570 431	132 029	151 549	148 384	131 778	135 461	154 808	156 200
Skip, plattformer og fly	8 585	9 046	2 304	1 325	1 903	1 751	2 567	2 825	3 958
Tradisjonelle varer	310 037	322 089	75 625	79 446	77 301	81 349	78 522	84 917	84 298
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	27 400	37 276	6 518	7 739	8 081	8 908	9 001	11 286	10 759
Bergverksprodukter	6 060	6 008	1 688	1 647	1 099	1 241	1 649	2 019	1 329
Industriprodukter	271 502	274 407	66 461	68 903	67 153	70 190	66 438	70 626	71 187
Nærings- og nyttelsesmidler	30 653	31 359	6 461	9 450	7 037	6 473	7 200	10 649	8 287
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	2 284	2 286	529	693	556	530	530	670	555
Trevarer	2 129	2 133	470	524	530	560	482	561	667
Treforedlingsprodukter	7 725	7 011	1 916	1 853	1 717	1 708	1 913	1 673	1 637
Grafiske produkter	9	0	1	1	0	0	0	0	-
Raffinerte oljeprodukter	36 854	35 545	9 347	8 563	9 794	9 651	8 983	7 117	8 796
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	44 400	45 477	11 058	10 812	11 539	11 293	11 284	11 361	13 029
Metaller	65 324	62 138	15 408	15 364	14 903	17 948	14 402	14 885	15 659
Verkstedprodukter	76 735	83 121	20 008	20 132	19 838	20 727	20 458	22 098	21 260
Andre industriprodukter	5 170	5 004	1 213	1 458	1 191	1 229	1 085	1 499	1 229
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	219	333	50	53	48	71	101	113	68
Elektrisk kraft	5 075	4 398	958	1 157	968	1 010	1 434	986	1 023
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	273 183	286 544	66 278	70 883	67 507	71 698	69 539	77 800	75 502
Tjenester	260 236	269 228	63 865	67 163	60 135	68 960	68 608	71 524	66 797
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	77 192	79 605	19 841	17 691	18 786	21 108	20 585	19 126	19 872
Oljevirksomhet, diverse tjenester	28 509	22 749	5 623	8 439	4 567	5 411	5 947	6 824	6 171
Rørtransport	10 399	10 931	2 432	2 890	2 870	2 707	2 653	2 701	2 656
Reisetrafikk	31 659	33 316	8 904	7 797	6 018	9 374	9 436	8 487	6 538
Andre tjenester	112 477	122 627	27 065	30 346	27 894	30 360	29 987	34 386	31 561
Samferdsel	17 888	16 312	4 508	4 471	4 128	4 516	3 743	3 925	5 567
Finans- og forretningstjenester	59 049	70 814	14 848	15 920	15 871	17 395	17 029	20 519	16 822
Tjenester ellers	35 540	35 501	7 709	9 955	7 895	8 449	9 215	9 942	9 172

Tabell 22. Eksport. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	1 165 804	1 127 310	272 732	296 544	281 183	282 607	274 526	288 994	292 202
Varer	902 809	860 473	208 496	229 031	220 530	213 494	207 176	219 272	227 227
Råolje og naturgass	572 367	528 537	127 137	143 497	139 291	129 566	126 140	133 541	141 961
Skip, plattformer og fly	8 765	8 882	2 374	1 207	1 978	1 793	2 516	2 596	3 416
Tradisjonelle varer	321 677	323 053	78 985	84 327	79 261	82 136	78 521	83 135	81 850
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	31 411	31 162	7 608	8 923	7 445	7 258	7 544	8 914	8 059
Bergverksprodukter	5 854	6 095	1 543	1 712	1 130	1 207	1 651	2 107	1 186
Industriprodukter	277 840	281 267	67 989	72 426	69 756	72 592	67 808	71 111	71 398
Nærings- og nyttelsesmidler	32 942	32 355	6 994	10 661	7 712	6 750	7 226	10 666	7 977
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	2 246	2 242	511	650	538	552	494	659	524
Trevarer	2 144	2 117	478	546	544	562	474	537	638
Treforedlingsprodukter	8 092	7 567	2 015	2 054	1 883	1 897	2 028	1 759	1 673
Grafiske produkter	8	0	1	1	0	0	0	0	-
Raffinerte oljeprodukter	34 379	34 449	8 496	8 472	9 533	9 744	8 439	6 732	8 504
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	44 687	47 078	11 232	10 936	12 153	11 783	11 556	11 586	12 917
Metaller	71 586	70 287	17 150	17 437	16 724	19 979	16 619	16 965	17 969
Verkstedprodukter	76 222	79 936	19 842	20 080	19 400	20 060	19 804	20 672	19 967
Andre industriprodukter	5 323	4 896	1 223	1 538	1 218	1 194	1 065	1 419	1 160
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	211	341	47	51	50	72	103	116	69
Elektrisk kraft	6 572	4 530	1 845	1 266	930	1 079	1 518	1 004	1 207
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	287 298	288 605	70 489	75 855	69 728	72 392	70 082	76 403	73 346
Tjenester	262 994	266 838	64 236	67 513	60 653	69 113	67 349	69 722	64 975
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	85 641	88 415	22 046	20 241	21 268	24 031	22 434	20 682	21 024
Oljevirksomhet, diverse tjenester	27 173	21 202	5 360	7 692	4 409	5 180	5 560	6 053	5 741
Rørtransport	11 267	10 717	2 359	3 031	2 920	2 626	2 351	2 821	2 863
Reisetrafikk	30 841	31 882	8 644	7 578	5 834	8 990	8 979	8 079	6 194
Andre tjenester	108 071	114 622	25 828	28 970	26 224	28 286	28 025	32 088	29 154
Samferdsel	17 205	15 533	4 140	4 334	3 931	4 218	3 523	3 861	5 451
Finans- og forretningstjenester	55 731	63 740	14 054	14 761	14 364	15 666	15 296	18 414	14 665
Tjenester ellers	35 136	35 350	7 634	9 875	7 929	8 402	9 206	9 814	9 038

Tabell 23. Eksport. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	1,1	-3,3	-3,8	-0,4	-7,6	-3,3	0,7	-2,5	3,9
Varer	0,5	-4,7	-5,4	0,2	-8,6	-4,7	-0,6	-4,3	3,0
Råolje og naturgass	0,7	-7,7	-7,6	-1,3	-12,5	-9,1	-0,8	-6,9	1,9
Skip, plattformer og fly	-35,6	1,3	-24,9	-48,6	3,2	-45,1	6,0	115,0	72,7
Tradisjonelle varer	1,7	0,4	-0,8	4,3	-1,0	4,8	-0,6	-1,4	3,3
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	21,0	-0,8	16,4	10,3	-0,1	-2,3	-0,8	-0,1	8,2
Bergverksprodukter	5,6	4,1	-14,8	10,2	-14,7	-5,3	7,0	23,1	4,9
Industriprodukter	-0,9	1,2	-1,9	4,1	0,3	6,9	-0,3	-1,8	2,4
Nærings- og nyttelsesmidler	0,8	-1,8	-8,8	10,4	-9,8	0,2	3,3	0,0	3,4
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	8,8	-0,2	10,4	26,0	-8,8	11,4	-3,4	1,4	-2,6
Trevarer	-5,0	-1,3	-7,4	4,3	-11,9	11,7	-0,8	-1,7	17,3
Treforedlingsprodukter	-15,2	-6,5	-14,4	-14,3	-4,1	-7,9	0,6	-14,4	-11,2
Grafiske produkter	-46,7	..	-60,0	-80,0	..	..	..	..	..
Raffinerte oljeprodukter	-10,3	0,2	-20,8	-0,7	14,7	7,1	-0,7	-20,5	-10,8
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	-10,1	5,4	-4,6	-8,4	3,3	9,5	2,9	5,9	6,3
Metaller	1,0	-1,8	-2,8	3,1	-9,2	7,5	-3,1	-2,7	7,4
Verkstedprodukter	9,3	4,9	17,3	13,3	8,1	9,3	-0,2	2,9	2,9
Andre industripprodukter	5,0	-8,0	4,2	15,0	-8,0	-3,5	-13,0	-7,8	-4,7
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	-9,1	61,6	-30,5	11,4	-1,8	16,5	119,3	126,7	37,0
Elektrisk kraft	53,6	-31,1	-5,9	-21,8	-46,0	-38,0	-17,7	-20,7	29,8
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	3,4	0,5	2,3	4,9	-2,8	4,6	-0,6	0,7	5,2
Tjenester	3,0	1,5	1,8	-2,4	-4,0	1,6	4,8	3,3	7,1
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	5,3	3,2	9,7	-0,9	2,2	6,6	1,8	2,2	-1,1
Oljevirksomhet, diverse tjenester	10,2	-22,0	12,4	7,8	-43,9	-17,2	3,7	-21,3	30,2
Rørtransport	13,4	-4,9	6,8	9,3	-9,7	-0,6	-0,4	-6,9	-1,9
Reisetrafikk	3,7	3,4	1,9	3,4	0,5	2,0	3,9	6,6	6,2
Andre tjenester	-1,4	6,1	-6,3	-8,1	2,8	1,9	8,5	10,8	11,2
Samferdsel	-6,5	-9,7	-20,0	2,0	-2,8	-10,0	-14,9	-10,9	38,7
Finans- og forretningsstjenester	4,1	14,4	11,8	-13,6	11,0	12,1	8,8	24,7	2,1
Tjenester ellers	-6,8	0,6	-22,2	-3,2	-6,9	-7,8	20,6	-0,6	14,0

Tabell 24. Eksport. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	2,0	1,8	1,3	-1,3	-3,0	-0,6	3,5	7,6	4,1
Varer	2,9	1,8	2,2	-1,0	-4,0	-1,1	3,8	9,1	4,2
Råolje og naturgass	6,7	1,1	5,9	0,4	-4,9	-2,6	3,4	9,8	3,3
Skip, plattformer og fly	-2,1	4,0	-3,7	20,0	-5,8	6,4	5,1	-0,8	20,4
Tradisjonelle varer	-3,6	3,4	-3,6	-3,6	-0,9	1,9	4,4	8,4	5,6
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-12,8	37,1	-5,2	6,6	24,6	37,1	39,3	46,0	23,0
Bergverksprodukter	3,5	-4,8	-0,9	-6,7	-7,5	-1,6	-8,7	-0,4	15,3
Industriprodukter	-2,3	-0,2	-2,3	-4,6	-3,3	-1,9	0,2	4,4	3,6
Nærings- og nyttelsesmidler	-6,9	4,2	-5,1	-14,6	-6,1	0,4	7,9	12,6	13,9
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	1,7	0,3	-0,1	1,8	6,2	-2,5	3,7	-4,6	2,5
Trevarer	-0,7	1,5	-2,4	-4,1	-2,2	-3,6	3,3	8,9	7,2
Treforedlingsprodukter	-4,5	-2,9	-4,0	-10,3	-8,0	-7,8	-0,8	5,4	7,3
Grafiske produkter	12,5	..	25,0	-16,7	..	..	..	..	..
Raffinerte oljeprodukter	7,2	-3,7	9,3	0,8	-7,5	-7,2	-3,2	4,6	0,7
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	-0,6	-2,8	-0,5	-0,1	-4,2	-5,2	-0,8	-0,8	6,2
Metaller	-8,7	-3,1	-10,2	-8,5	-5,3	-3,1	-3,5	-0,4	-2,2
Verkstedprodukter	0,7	3,3	-0,6	-0,4	0,9	3,0	2,4	6,6	4,1
Andre industripprodukter	-2,9	5,2	-0,8	-7,0	-1,2	7,2	2,8	11,5	8,3
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	3,8	-5,9	-0,1	8,1	-6,0	-4,8	-7,9	-6,0	3,4
Elektrisk kraft	-22,8	25,7	-45,4	1,6	4,8	30,4	82,0	7,5	-18,6
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	-4,9	4,4	-5,2	-4,1	-0,2	3,2	5,5	9,0	6,3
Tjenester	-1,0	2,0	-1,7	-2,4	1,3	0,8	2,5	3,1	3,7
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	-9,9	-0,1	-12,8	-14,8	-4,0	-3,5	2,0	5,8	7,0
Oljevirksomhet, diverse tjenester	4,9	2,3	3,4	-1,8	1,7	1,5	2,0	2,8	3,8
Rørtransport	-7,7	10,5	-7,0	5,3	22,6	9,7	9,5	0,4	-5,6
Reisetrafikk	2,7	1,8	2,9	2,6	1,6	1,4	2,0	2,1	2,3
Andre tjenester	4,1	2,8	5,8	4,2	3,4	3,4	2,1	2,3	1,8
Samferdsel	4,0	1,0	9,1	7,3	5,3	2,9	-2,4	-1,4	-2,7
Finans- og forretningsstjenester	6,0	4,9	6,3	6,5	5,5	5,4	5,4	3,3	3,8
Tjenester ellers	1,1	-0,7	2,8	-0,3	-1,9	-0,8	-0,9	0,5	1,9

Tabell 25. Import. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	802 075	847 933	205 859	205 391	190 895	211 317	222 622	223 099	207 096
Varer	527 066	551 745	130 491	136 901	126 639	138 228	141 553	145 325	137 681
Råolje og naturgass	14 924	15 995	3 592	2 795	3 359	3 593	6 150	2 893	3 361
Skip, plattformer og fly	26 555	27 682	6 183	7 565	6 245	7 162	8 050	6 225	3 810
Tradisjonelle varer	485 587	508 068	120 716	126 541	117 035	127 473	127 353	136 207	130 510
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	14 572	15 316	3 095	3 849	3 857	3 994	3 286	4 179	4 336
Bergverksprodukter	6 049	5 725	1 573	1 496	1 387	1 515	1 313	1 510	1 421
Industriprodukter	463 861	483 902	116 010	120 545	110 603	120 834	122 559	129 906	124 030
Nærings- og nyttelsesmidler	34 794	37 745	9 284	9 680	7 570	8 844	10 847	10 484	8 917
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	26 082	27 744	8 012	6 024	7 211	5 661	8 596	6 276	7 691
Trevarer	10 819	11 520	2 698	2 683	2 503	3 126	2 912	2 979	3 000
Treforedlingsprodukter	8 030	8 059	1 942	2 055	1 956	1 965	2 005	2 133	2 125
Grafiske produkter	50	31	9	13	8	7	7	9	8
Raffinerte oljeprodukter	36 157	42 201	9 585	9 436	9 870	10 259	10 526	11 546	9 883
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	69 648	71 036	17 076	17 340	16 612	17 963	17 696	18 765	18 007
Metaller	66 444	62 623	16 258	16 006	14 688	16 979	15 527	15 429	17 071
Verkstedprodukter	157 700	165 617	38 195	42 258	36 814	42 169	40 502	46 132	42 156
Andre industriprodukter	23 777	24 187	5 636	6 734	5 816	5 706	5 724	6 941	6 422
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	30 360	33 139	7 315	8 316	7 555	8 155	8 217	9 212	8 750
Elektrisk kraft	1 105	3 125	38	651	1 188	1 130	195	612	723
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	449 430	465 867	111 131	117 105	107 165	117 214	116 827	124 661	120 627
Tjenester	275 009	296 188	75 368	68 490	64 256	73 089	81 069	77 774	69 415
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Oljevirksomhet, diverse tjenester	30 328	33 133	6 904	8 454	6 660	7 711	8 421	10 341	7 122
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	23 411	23 536	6 059	6 168	5 329	5 804	6 202	6 201	5 174
Reisetrafikk	96 254	108 098	29 597	20 653	22 647	26 817	33 892	24 742	26 615
Andre tjenester	125 016	131 421	32 808	33 215	29 620	32 757	32 554	36 490	30 504
Samferdsel	16 740	15 859	4 883	4 015	3 764	3 886	4 464	3 745	4 162
Finans- og forretningstjenester	58 858	66 652	15 158	15 820	14 443	16 746	16 485	18 978	16 070
Tjenester ellers	49 418	48 910	12 767	13 380	11 413	12 125	11 605	13 767	10 272

Tabell 26. Import. Faste 2011-priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	796 233	818 945	204 609	202 379	189 299	207 528	213 386	208 732	193 402
Varer	523 059	535 339	129 917	135 372	125 796	136 193	136 462	136 888	128 627
Råolje og naturgass	14 206	15 858	3 405	2 778	3 363	3 752	5 877	2 866	3 190
Skip, plattformer og fly	26 330	24 957	6 132	7 586	5 951	6 450	7 176	5 379	3 308
Tradisjonelle varer	482 523	494 525	120 380	125 008	116 482	125 991	123 409	128 643	122 128
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	14 830	14 895	3 097	3 985	3 847	3 797	3 206	4 045	4 123
Bergverksprodukter	6 180	5 962	1 629	1 558	1 503	1 562	1 344	1 553	1 467
Industriprodukter	459 622	469 091	115 535	118 420	109 432	119 000	118 551	122 107	115 228
Nærings- og nyttelsesmidler	34 128	34 477	9 064	9 305	7 105	8 139	9 798	9 435	7 884
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	24 723	25 847	7 443	5 541	6 961	5 568	7 782	5 536	6 858
Trevarer	10 797	11 074	2 699	2 645	2 477	3 049	2 821	2 727	2 709
Treforedlingsprodukter	8 068	8 031	1 962	2 053	1 970	1 982	1 994	2 084	2 058
Grafiske produkter	53	21	8	17	5	5	4	6	5
Raffinerte oljeprodukter	34 045	40 633	9 015	9 141	9 562	10 480	9 873	10 717	9 253
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	68 235	66 706	16 779	16 906	16 251	16 999	16 573	16 883	16 089
Metaller	71 354	68 111	18 018	16 820	15 927	18 551	17 166	16 466	18 002
Verkstedprodukter	154 703	158 630	37 633	41 252	35 986	40 722	38 923	43 000	38 262
Andre industriprodukter	23 491	23 105	5 650	6 516	5 749	5 548	5 552	6 255	5 770
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	30 025	32 456	7 264	8 224	7 438	7 956	8 064	8 998	8 338
Elektrisk kraft	1 891	4 576	119	1 045	1 699	1 631	308	938	1 309
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	448 478	453 892	111 365	115 867	106 919	115 510	113 536	117 926	112 875
Tjenester	273 174	283 606	74 692	67 007	63 503	71 334	76 924	71 845	64 775
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Oljevirksomhet, diverse tjenester	29 991	31 334	6 811	8 301	6 572	7 391	7 930	9 442	6 635
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	25 536	26 363	6 573	6 035	6 341	7 165	6 689	6 167	6 269
Reisetrafikk	96 940	103 951	29 738	20 965	22 834	26 319	32 111	22 686	24 237
Andre tjenester	120 707	121 958	31 570	31 706	27 756	30 459	30 193	33 550	27 635
Samferdsel	16 097	15 062	4 557	3 859	3 588	3 635	4 220	3 620	4 058
Finans- og forretningstjenester	55 273	58 741	14 274	14 521	12 810	14 715	14 507	16 709	13 668
Tjenester ellers	49 337	48 155	12 738	13 326	11 359	12 109	11 466	13 222	9 909

Tabell 27. Import. Prosentvis volumendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	2,3	2,9	5,3	0,6	0,6	3,2	4,3	3,1	2,2
Varer	1,2	2,3	5,3	3,1	-0,2	3,4	5,0	1,1	2,3
Råolje og naturgass	4,6	11,6	4,6	-14,6	14,4	-26,2	72,6	3,2	-5,1
Skip, plattformer og fly	-17,9	-5,2	17,6	48,8	0,4	-3,5	17,0	-29,1	-44,4
Tradisjonelle varer	2,4	2,5	4,7	1,7	-0,5	5,0	2,5	2,9	4,8
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	3,0	0,4	9,9	4,9	-4,1	1,6	3,5	1,5	7,2
Bergverksprodukter	-0,4	-3,5	13,7	-6,8	-4,9	10,6	-17,5	-0,3	-2,4
Industriprodukter	3,2	2,1	4,6	1,3	-1,5	3,9	2,6	3,1	5,3
Nærings- og nyttelsesmidler	6,0	1,0	3,4	1,3	-6,4	-0,3	8,1	1,4	11,0
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	-8,2	4,5	-9,3	-4,7	4,4	9,7	4,6	-0,1	-1,5
Trevarer	6,9	2,6	9,7	-0,3	-3,7	5,8	4,5	3,1	9,4
Treforedlingsprodukter	-0,2	-0,5	-1,7	-0,8	-5,6	0,8	1,7	1,5	4,4
Grafiske produkter	-11,7	-60,0	-37,8	13,3	-64,7	-59,2	-47,0	-62,6	-9,7
Raffinerte oljeprodukter	14,3	19,3	30,5	27,9	29,5	23,2	9,5	17,2	-3,2
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	-1,7	-2,2	-2,8	-1,5	-5,3	-2,2	-1,2	-0,1	-1,0
Metaller	2,2	-4,5	12,5	-0,3	-9,9	-1,5	-4,7	-2,1	13,0
Verkstedprodukter	5,0	2,5	3,2	0,3	-3,1	5,3	3,4	4,2	6,3
Andre industriprodukter	3,8	-1,6	3,7	-0,4	-2,8	2,6	-1,7	-4,0	0,4
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	3,3	8,1	5,7	-1,5	8,0	4,0	11,0	9,4	12,1
Elektrisk kraft	-62,8	142,0	-55,6	83,9	301,7	436,5	158,9	-10,3	-23,0
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	1,6	1,2	3,1	0,0	-2,6	3,6	1,9	1,8	5,6
Tjenester	4,4	3,8	5,4	-4,2	2,1	3,0	3,0	7,2	2,0
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Oljevirksomhet, diverse tjenester	7,9	4,5	-5,7	-3,8	-7,8	-4,6	16,4	13,7	1,0
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	5,3	3,2	9,7	-0,9	2,2	6,6	1,8	2,2	-1,1
Reisetrafikk	9,7	7,2	10,6	9,4	6,6	6,1	8,0	8,2	6,1
Andre tjenester	0,2	1,0	3,3	-11,5	1,1	1,6	-4,4	5,8	-0,4
Samferdsel	-7,4	-6,4	4,8	-19,7	-4,9	-6,9	-7,4	-6,2	13,1
Finans- og forretningsstjenester	4,0	6,3	8,3	-9,1	4,8	3,2	1,6	15,1	6,7
Tjenester ellers	-1,3	-2,4	-2,2	-11,4	-0,9	2,5	-10,0	-0,8	-12,8

Tabell 28. Import. Prosentvis prisendring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	0,7	2,8	1,0	0,8	0,4	1,4	3,7	5,3	6,2
Varer	0,8	2,3	1,1	0,2	-0,4	1,0	3,3	5,0	6,3
Råolje og naturgass	5,1	-4,0	1,8	-2,0	-9,4	-8,1	-0,8	0,3	5,5
Skip, plattformer og fly	0,9	10,0	3,0	-5,5	6,0	7,0	11,2	16,0	9,7
Tradisjonelle varer	0,6	2,1	1,0	0,5	-0,4	1,1	2,9	4,6	6,4
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-1,7	4,6	1,9	-3,8	2,1	6,6	2,6	7,0	4,9
Bergverksprodukter	-2,1	-1,9	-4,0	-1,9	-7,5	-2,4	1,1	1,3	4,9
Industriprodukter	0,9	2,2	1,0	0,8	-0,1	1,2	3,0	4,5	6,5
Nærings- og nyttelsesmidler	2,0	7,4	2,1	4,0	6,5	7,7	8,1	6,8	6,2
Tekstiler, bekledningsvarer og skotøy	5,5	1,7	5,4	2,0	-0,4	0,9	2,6	4,3	8,3
Trevarer	0,2	3,8	0,6	-1,9	1,5	2,7	3,3	7,7	9,6
Treforedlingsprodukter	-0,5	0,8	0,2	-1,3	-0,6	-0,0	1,6	2,3	4,0
Grafiske produkter	-5,7	55,0	3,3	-28,3	50,9	32,1	46,8	85,1	10,7
Raffinerte oljeprodukter	6,2	-2,2	5,6	-0,9	-6,8	-7,1	0,3	4,4	3,5
Kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter	2,1	4,3	2,5	-0,2	1,1	2,7	4,9	8,4	9,5
Metaller	-6,9	-1,3	-8,7	-1,4	-3,1	-0,7	0,2	-1,5	2,8
Verkstedprodukter	1,9	2,4	2,6	1,7	0,3	1,8	2,5	4,7	7,7
Andre industriprodukter	1,2	3,4	2,3	1,6	0,6	1,9	3,3	7,4	10,0
Transportmidler mv. u. tilsv norsk prod	1,1	1,0	1,3	0,4	-0,3	1,6	1,2	1,3	3,3
Elektrisk kraft	-41,6	16,9	-43,7	7,9	10,3	42,3	98,2	4,8	-21,0
Trad. varer utenom raffinerte oljeprodukter	0,2	2,4	0,6	0,5	-0,0	1,8	3,1	4,6	6,6
Tjenester	0,7	3,7	0,9	2,0	2,0	2,2	4,4	5,9	5,9
Bruttofrakter, utenriks sjøfart	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Oljevirksomhet, diverse tjenester	1,1	4,6	1,4	-0,6	1,1	3,4	4,8	7,5	5,9
Driftsutgifter utenom bunkers, skipsfart	-8,3	-2,6	-14,7	5,5	0,9	-9,5	0,6	-1,6	-1,8
Reisetrafikk	-0,7	4,7	0,2	-1,6	-0,1	2,2	6,0	10,7	10,7
Andre tjenester	3,6	4,0	4,9	4,6	4,2	4,4	3,7	3,8	3,4
Samferdsel	4,0	1,2	7,7	8,1	4,7	2,9	-1,3	-0,6	-2,3
Finans- og forretningsstjenester	6,5	6,6	7,0	8,0	7,5	7,7	7,0	4,3	4,3
Tjenester ellers	0,2	1,4	1,6	-0,2	-0,1	0,7	1,0	3,7	3,2

Tabell 29. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige. 1000

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	2 689,2	2 721,9	2 704,3	2 708,6	2 701,6	2 707,0	2 736,1	2 742,4	2 734,7
Jordbruk og skogbruk	52,4	50,7	56,7	52,1	47,7	50,2	54,8	49,8	46,2
Fiske, fangst og akvakultur	15,0	15,0	15,2	15,0	14,6	14,6	15,3	15,6	15,1
Bergverksdrift	5,2	5,2	5,4	5,3	5,1	5,2	5,3	5,2	5,0
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	59,0	61,4	58,9	60,8	60,8	60,9	61,4	62,6	62,6
Utvinning av råolje og naturgass	30,0	31,2	30,1	30,8	30,9	31,0	31,1	31,7	31,7
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	28,9	30,3	28,8	30,0	29,9	29,9	30,2	30,9	30,9
Industri	247,6	251,2	250,4	249,7	249,1	248,8	253,5	253,5	251,9
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	53,9	55,0	54,8	55,3	55,1	53,8	55,3	55,6	55,0
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,4
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	14,6	14,1	14,8	14,3	14,1	14,1	14,1	14,0	13,8
Produksjon av papir og papirvarer	4,0	3,3	3,7	3,5	3,4	3,2	3,4	3,2	3,0
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	6,4	6,2	6,4	6,3	6,2	6,2	6,2	6,1	6,0
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	13,5	13,0	13,5	13,2	13,0	12,9	13,1	13,1	13,1
Produksjon av kjemiske råvarer	5,6	5,3	5,7	5,4	5,3	5,3	5,4	5,3	5,4
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	15,5	15,5	15,9	15,6	15,2	15,6	15,9	15,5	14,9
Produksjon av metaller	11,0	10,9	11,4	10,8	10,8	10,8	11,3	10,6	10,4
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	65,3	67,9	65,7	66,2	67,2	67,2	68,2	68,9	69,0
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	29,8	31,6	30,4	30,5	30,6	31,4	32,0	32,3	32,5
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	9,4	9,0	9,3	9,3	9,1	9,0	9,0	8,9	8,7
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	19,6	20,3	20,0	20,2	19,9	20,1	20,6	20,8	21,1
Elektrisets-, gass- og varmtvannsforsyning	12,8	13,1	13,0	12,8	12,9	12,9	13,4	13,2	13,2
Vannforsyning, avløp og renovasjon	14,7	15,2	14,9	14,5	14,8	15,1	15,4	15,5	15,1
Bygge- og anleggsvirksomhet	203,3	209,2	206,4	209,7	205,9	207,7	210,9	212,4	208,8
Varehandel og reparasjon av motorvogner	370,0	368,5	371,3	368,9	369,7	367,7	368,5	368,2	367,2
Rørtransport	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Utenriks sjøfart	47,9	47,5	48,0	47,5	47,6	47,7	47,7	47,1	46,8
Transport utenom utenriks sjøfart	111,6	113,2	112,4	111,7	112,3	112,4	113,9	114,3	112,9
Post og distribusjonsvirksomhet	20,4	19,8	20,9	20,0	19,8	19,3	20,6	19,7	19,5
Overnattings- og serveringsvirksomhet	84,6	86,7	86,3	84,6	84,4	85,4	88,5	88,3	87,5
Informasjon og kommunikasjon	88,4	88,2	88,1	87,8	87,6	88,0	88,2	89,0	89,0
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	50,9	51,2	51,4	50,7	50,8	51,3	51,4	51,2	50,7
Omsetning og drift av fast eiendom	24,0	24,6	24,3	24,3	24,0	24,4	24,8	25,1	24,9
Boligtjenester	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	122,9	125,3	122,4	124,0	123,9	124,3	125,2	127,8	127,6
Forretningsmessig tjenesteyting	126,3	130,4	125,7	129,7	128,3	129,4	132,2	131,8	130,0
Offentlig administrasjon og forsvar	191,0	190,3	189,7	189,4	188,9	189,7	190,4	192,2	193,4
Undervisning	198,1	199,0	196,8	200,7	201,3	198,3	198,0	198,5	203,2
Helse- og omsorgstjenester	551,6	563,2	553,5	557,7	559,6	560,8	562,9	569,4	570,7
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	90,8	92,4	92,2	91,3	92,1	92,2	93,5	91,8	92,9

Offentlig forvaltning	806,3	816,4	803,9	810,9	813,4	812,6	815,1	824,2	830,6
Statsforvaltningen	288,8	291,6	288,3	289,6	290,2	290,5	291,7	294,0	295,1
Sivil forvaltning	258,2	261,8	257,8	259,4	259,9	260,7	262,0	264,5	264,9
Forsvar	30,6	29,8	30,6	30,2	30,2	29,8	29,7	29,6	30,2
Kommuneforvaltningen	517,4	524,7	515,5	521,3	523,3	522,1	523,4	530,2	535,5

Fastlands-Norge	2 581,9	2 612,6	2 597,0	2 600,0	2 592,8	2 598,0	2 626,6	2 632,4	2 624,8
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	1 696,7	1 716,7	1 714,0	1 709,9	1 700,1	1 706,0	1 731,9	1 728,5	1 714,4
Markedsrettet virksomhet	1 804,0	1 826,1	1 821,4	1 818,5	1 808,9	1 815,1	1 841,4	1 838,5	1 824,2
Ikke markedsrettet virksomhet	885,1	895,8	883,0	890,1	892,7	891,9	894,8	903,9	910,4

Tabell 30. Sysselsatte personer. Lønnstakere og selvstendige.
Prosentvis endring fra samme periode året før

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	2,2	1,2	2,2	1,9	1,3	1,1	1,2	1,2	1,2
Jordbruk og skogbruk	-3,8	-3,3	-3,3	-4,7	-2,3	-3,3	-3,2	-4,2	-3,1
Fiske, fangst og akvakultur	3,3	-0,3	-2,0	5,3	-3,7	-2,2	0,5	4,1	3,8
Bergverksdrift	6,2	0,1	5,6	4,7	1,6	1,1	-0,5	-1,9	-2,3
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	5,8	4,2	5,7	5,1	4,8	4,9	4,2	3,0	3,1
Utvinning av råolje og naturgass	4,6	3,8	5,0	3,6	4,0	4,9	3,5	2,8	2,8
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	7,1	4,6	6,6	6,7	5,5	5,0	4,9	3,2	3,3
Industri	0,8	1,5	0,9	0,5	1,6	1,5	1,2	1,5	1,1
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	2,8	2,0	4,3	3,0	3,8	2,5	1,0	0,6	-0,3
Tekstil-, beklednings- og lærvareindustri	-3,6	-2,1	-5,5	-4,5	-3,8	-3,0	-0,6	-0,9	-2,0
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	-0,2	-3,5	0,9	-3,4	-3,4	-4,3	-4,6	-1,9	-2,3
Produksjon av papir og papirvarer	-24,5	-16,1	-30,9	-29,7	-30,0	-13,7	-6,8	-9,5	-12,3
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	-5,2	-3,6	-4,6	-6,7	-6,0	-3,0	-3,6	-1,9	-2,8
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	-5,4	-3,1	-5,5	-7,4	-2,7	-6,0	-3,4	-0,4	0,8
Produksjon av kjemiske råvarer	-11,1	-5,7	-11,8	-13,1	-3,7	-11,2	-5,6	-1,9	1,3
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	-1,1	0,1	-0,9	-1,7	1,6	-0,2	-0,2	-0,9	-1,8
Produksjon av metaller	2,0	-1,7	2,8	0,5	-2,4	-0,9	-1,4	-2,0	-3,6
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	2,2	3,9	1,7	2,1	3,7	4,1	3,9	4,0	2,7
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	5,3	5,8	4,8	4,6	5,9	6,3	5,1	5,8	6,1
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	-4,4	-3,9	-4,2	-3,0	-3,6	-3,2	-3,8	-4,8	-4,3
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	3,4	3,5	3,3	6,3	5,7	2,7	2,9	3,0	6,3
Elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyning	2,2	2,6	2,5	1,7	2,2	2,0	3,1	3,1	2,0
Vannforsyning, avløp og renosjon	2,6	3,4	5,3	3,2	1,8	1,6	3,4	6,6	2,4
Bygge- og anleggsvirksomhet	4,5	2,9	4,5	4,5	4,7	3,6	2,2	1,3	1,4
Varehandel og reparasjon av motorvogner	1,1	-0,4	0,8	0,4	-0,6	-0,0	-0,8	-0,2	-0,7
Rørtransport	2,4	0,1	2,3	12,9	6,5	4,5	-0,4	-8,8	-1,9
Utenriks sjøfart	1,8	-0,8	-0,9	2,7	-0,6	-1,3	-0,7	-0,8	-1,7
Transport utenom utenriks sjøfart	2,2	1,5	1,9	2,1	1,0	1,2	1,4	2,3	0,6
Post og distribusjonsvirksomhet	1,3	-2,8	2,7	-1,0	-3,9	-4,1	-1,5	-1,5	-1,6
Overnattings- og serveringsvirksomhet	2,6	2,5	2,8	2,0	2,3	0,7	2,5	4,3	3,6
Informasjon og kommunikasjon	1,9	-0,2	3,1	-0,5	-1,2	-1,3	0,2	1,3	1,6
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	1,2	0,5	2,3	-0,2	0,9	-0,0	0,1	0,9	-0,1
Omsetning og drift av fast eiendom	2,4	2,2	3,0	2,8	1,6	2,1	2,0	3,1	3,9
Boligtjenester	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	4,6	2,0	3,9	4,0	1,5	0,9	2,3	3,0	3,0
Forretningsmessig tjenesteyting	5,2	3,3	4,2	5,5	2,4	4,1	5,1	1,7	1,3
Offentlig administrasjon og forsvar	1,5	-0,4	0,2	-1,8	-2,1	-1,2	0,4	1,5	2,4
Undervisning	0,9	0,4	1,0	1,9	1,7	0,7	0,6	-1,1	0,9
Helse- og omsorgstjenester	2,5	2,1	3,2	3,0	2,6	2,0	1,7	2,1	2,0
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	2,1	1,7	2,6	2,7	2,9	2,1	1,4	0,5	0,9

Offentlig forvaltning	1,8	1,3	1,9	1,1	0,8	1,2	1,4	1,6	2,1
Statsforvaltningen	1,5	1,0	1,2	0,8	0,3	0,8	1,2	1,6	1,7
Sivil forvaltning	1,6	1,4	1,5	1,4	0,8	1,1	1,6	2,0	1,9
Forsvar	0,5	-2,6	-0,9	-4,2	-3,9	-1,9	-2,7	-2,0	0,1
Kommuneforvaltningen	2,0	1,4	2,3	1,3	1,1	1,4	1,5	1,7	2,3

Fastlands-Norge	2,1	1,2	2,1	1,8	1,3	1,1	1,1	1,2	1,2
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	2,3	1,2	2,3	2,1	1,5	1,1	1,0	1,1	0,8
Markedsrettet virksomhet	2,4	1,2	2,3	2,2	1,6	1,1	1,1	1,1	0,8
Ikke markedsrettet virksomhet	1,8	1,2	1,9	1,1	0,8	1,1	1,3	1,5	2,0

Tabell 31. Utførte timeverk. Lønnstakere og selvstendige. Millioner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	3 809,3	3 832,4	875,8	993,2	965,9	959,7	900,0	1 006,8	1 016,2
Jordbruk og skogbruk	93,1	89,3	24,5	23,2	21,4	22,2	23,6	22,1	20,8
Fiske, fangst og akvakultur	26,9	26,5	6,1	6,9	6,5	6,5	6,2	7,2	7,1
Bergverksdrift	8,4	8,4	2,1	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	95,7	99,5	22,1	25,5	24,9	24,9	23,4	26,3	26,7
Utvinning av råolje og naturgass	48,8	50,8	11,6	12,8	12,8	12,7	12,1	13,2	13,5
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	46,9	48,7	10,5	12,7	12,1	12,2	11,3	13,1	13,2
Industri	382,9	387,5	87,8	100,5	96,7	97,1	91,0	102,7	103,2
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	79,7	80,8	18,3	21,3	20,4	20,0	18,8	21,6	21,5
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	6,6	6,4	1,5	1,7	1,6	1,6	1,5	1,7	1,7
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	22,2	21,3	5,1	5,7	5,3	5,4	4,9	5,6	5,5
Produksjon av papir og papirvarer	5,9	4,9	1,2	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	9,8	9,4	2,2	2,5	2,4	2,4	2,2	2,4	2,4
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	20,8	20,1	4,8	5,3	5,1	5,0	4,7	5,3	5,4
Produksjon av kjemiske råvarer	8,8	8,3	2,0	2,2	2,1	2,1	1,9	2,2	2,2
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	24,2	24,2	5,7	6,3	6,0	6,1	5,8	6,3	6,2
Produksjon av metaller	16,9	16,5	4,0	4,2	4,2	4,1	4,0	4,2	4,2
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	104,0	107,8	23,8	27,4	26,9	27,0	25,3	28,6	29,1
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	46,7	49,7	10,8	12,5	12,1	12,6	11,7	13,4	13,6
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	14,1	13,5	3,2	3,7	3,4	3,4	3,1	3,5	3,5
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	32,1	33,1	7,4	8,6	8,1	8,3	7,8	8,9	9,1
Elektrisets-, gass- og varmtvannsforsyning	20,3	20,6	4,6	5,3	5,1	5,1	4,9	5,5	5,5
Vannforsyning, avløp og renovasjon	23,2	23,8	5,3	6,0	5,8	6,0	5,6	6,4	6,2
Bygge- og anleggsvirksomhet	319,0	327,4	73,1	85,8	80,8	82,3	76,7	87,7	86,8
Varehandel og reparasjon av motorvogner	483,4	474,7	112,2	123,1	121,9	118,8	112,4	121,5	124,5
Rørtransport	0,6	0,6	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Utenriks sjøfart	92,3	91,0	21,4	23,5	23,2	23,0	21,5	23,3	23,6
Transport utenom utenriks sjøfart	175,7	177,3	40,8	45,3	44,4	44,5	41,9	46,6	46,4
Post og distribusjonsvirksomhet	27,7	26,7	6,4	7,0	6,7	6,6	6,5	7,0	6,9
Overnattings- og serveringsvirksomhet	104,9	107,2	25,5	26,5	26,6	26,5	26,4	27,8	28,1
Informasjon og kommunikasjon	142,1	140,9	32,0	36,8	35,1	35,5	32,8	37,4	37,7
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	77,8	77,6	17,7	20,2	19,3	19,7	18,1	20,4	20,4
Omsetning og drift av fast eiendom	35,6	36,1	8,1	9,4	8,9	9,1	8,4	9,7	9,7
Boligjeneste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	..	..
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	196,9	199,1	44,2	51,9	49,6	50,0	46,1	53,4	53,7
Forretningsmessig tjenesteyting	189,4	193,7	42,6	50,7	47,8	48,7	45,6	51,6	51,0
Offentlig administrasjon og forsvar	281,0	277,6	63,1	72,4	69,3	70,0	64,6	73,6	74,5
Undervisning	252,5	254,5	51,8	68,9	69,6	63,4	52,8	68,7	71,8
Helse- og omsorgstjenester	651,6	661,8	153,7	168,6	166,8	164,7	157,9	172,3	175,2
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	128,4	130,5	30,4	33,3	33,2	32,8	31,4	33,2	34,0

Offentlig forvaltning	1 008,3	1 015,2	226,8	263,5	260,9	252,9	232,8	268,6	275,0
Statsforvaltningen	422,5	423,3	96,7	108,9	106,5	106,5	99,3	111,0	113,0
Sivil forvaltning	373,9	376,4	85,6	96,6	94,5	94,7	88,3	99,0	100,6
Forsvar	48,6	46,9	11,1	12,3	12,0	11,8	11,0	12,0	12,4
Kommuneforvaltningen	585,8	592,0	130,1	154,6	154,4	146,5	133,5	157,7	162,0

Fastlands-Norge	3 620,7	3 641,2	832,2	944,0	917,6	911,7	854,9	957,1	965,7
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	2 509,5	2 521,9	579,8	654,6	630,3	632,8	596,3	662,5	664,6
Markedsrettet virksomhet	2 698,1	2 713,1	623,4	703,8	678,6	680,8	641,4	712,2	715,1
Ikke markedsrettet virksomhet	1 111,2	1 119,3	252,4	289,4	287,3	278,8	258,6	294,6	301,2

Tabell 32. Lønnskostnader etter næring. Løpende priser. Millioner kroner

	2012	2013	12:3	12:4	13:1	13:2	13:3	13:4	14:1
I alt	1 306 194	1 379 908	326 090	331 110	342 808	344 018	345 943	347 139	357 668
Jordbruk og skogbruk	5 578	5 728	1 523	1 421	1 341	1 407	1 545	1 434	1 346
Fiske, fangst og akvakultur	3 581	3 733	933	924	884	900	974	974	963
Bergverksdrift	3 118	3 242	752	782	846	797	807	791	880
Utvinning av råolje og naturgass, inkl. tjenester	68 793	76 478	15 990	17 561	20 137	18 676	18 511	19 155	21 402
Utvinning av råolje og naturgass	37 395	41 379	8 719	9 507	10 899	10 127	10 011	10 342	11 537
Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	31 398	35 099	7 271	8 054	9 238	8 549	8 499	8 813	9 865
Industri	134 570	142 634	33 670	34 089	35 400	35 426	35 677	36 131	37 314
Nærings-, drikkevare- og tobakksindustri	24 845	26 576	6 251	6 405	6 663	6 514	6 564	6 834	6 983
Tekstil-, beklednings- og lærwareindustri	1 662	1 710	408	403	412	436	432	429	431
Trelast- og trevareindustri, unntatt møbler	6 114	6 136	1 541	1 517	1 534	1 521	1 528	1 553	1 554
Produksjon av papir og papirvarer	2 063	1 766	483	452	467	442	441	416	417
Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	3 122	3 110	772	767	752	795	783	781	763
Oljeraffinering, kjemisk og farmasøytsk industri	9 618	9 649	2 406	2 274	2 519	2 439	2 399	2 293	2 587
Produksjon av kjemiske råvarer	4 077	3 991	1 023	936	1 018	1 022	1 014	938	1 065
Gummivare- og plastindustri, mineralproduktindustri	8 260	8 615	2 122	2 064	2 146	2 201	2 141	2 127	2 182
Produksjon av metaller	6 624	6 722	1 681	1 590	1 706	1 645	1 812	1 559	1 710
Produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner	38 632	41 721	9 441	9 886	10 357	10 224	10 505	10 635	11 081
Verftsindustri og annen transportmiddelindustri	17 945	20 030	4 581	4 688	4 725	5 113	4 951	5 240	5 191
Produksjon av møbler og annen industriproduksjon	4 044	4 080	1 015	1 017	1 053	1 016	1 000	1 011	1 046
Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	11 641	12 519	2 970	3 027	3 065	3 081	3 121	3 252	3 368
Elektrisets-, gass- og varmtvannsforsyning	8 773	9 534	2 212	2 203	2 318	2 346	2 414	2 456	2 502
Vannforsyning, avløp og renovasjon	8 111	8 761	2 058	2 037	2 128	2 189	2 202	2 242	2 246
Bygge- og anleggsvirksomhet	95 365	103 251	24 014	24 814	25 143	26 497	25 522	26 089	26 278
Varehandel og reparasjon av motorvogner	145 551	150 769	36 885	35 600	38 612	37 775	37 949	36 433	39 356
Rørtransport	249	259	65	67	65	64	68	62	66
Utenriks sjøfart	19 706	20 262	4 896	4 926	5 072	5 157	5 071	4 963	5 137
Transport utenom utenriks sjøfart	57 507	60 019	14 419	14 462	14 840	15 117	15 107	14 955	15 259
Post og distribusjonsvirksomhet	8 192	8 202	2 089	2 020	2 044	2 019	2 128	2 011	2 076
Overnattings- og serveringsvirksomhet	25 127	26 557	6 306	6 347	6 535	6 541	6 647	6 834	6 921
Informasjon og kommunikasjon	65 493	67 308	16 220	16 167	16 961	16 654	16 928	16 765	17 497
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	42 324	45 340	10 401	10 519	11 326	11 425	11 320	11 270	11 716
Omsetning og drift av fast eiendom	13 027	13 907	3 314	3 292	3 300	3 479	3 618	3 510	3 500
Boligjenester	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	80 769	85 477	19 926	20 598	21 379	21 096	21 255	21 748	22 475
Forretningsmessig tjenesteyting	53 373	57 117	12 930	13 684	14 129	14 253	14 376	14 360	14 810
Offentlig administrasjon og forsvar	107 602	111 305	27 053	27 131	27 189	27 761	28 065	28 288	28 530
Undervisning	102 726	107 030	25 866	26 460	26 579	26 617	26 858	26 976	27 438
Helse- og omsorgstjenester	224 916	239 372	56 512	57 773	58 384	59 493	60 462	61 033	61 219
Kultur, underholdning og annen tjenesteyting	31 746	33 621	8 055	8 231	8 198	8 328	8 436	8 660	8 736

Offentlig forvaltning	392 701	413 387	98 652	100 367	101 158	102 837	104 263	105 129	105 985
Statsforvaltningen	170 801	177 513	43 013	43 423	43 633	44 251	44 639	44 991	45 601
Sivil forvaltning	154 928	161 818	39 013	39 439	39 709	40 327	40 700	41 083	41 544
Forsvar	15 873	15 695	4 000	3 984	3 924	3 924	3 939	3 908	4 057
Kommuneforvaltningen	221 900	235 874	55 639	56 944	57 526	58 586	59 624	60 139	60 384

Fastlands-Norge	1 217 446	1 282 908	305 139	308 556	317 533	320 121	322 293	322 960	331 063
Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge	791 493	834 606	198 037	199 595	207 784	208 587	209 247	208 988	216 217
Markedsrettet virksomhet	880 240	931 607	218 988	222 149	233 058	232 484	232 897	233 168	242 821
Ikke markedsrettet virksomhet	425 953	448 301	107 101	108 961	109 749	111 534	113 046	113 972	114 847

Makroøkonomiske hovedstørrelser 2003-2017

Regnskap og prognoseringer. Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*	2013*	2014	2015	2016	2017	Prognosering
Realøkonomi																
Konsum i husholdninger mv.	3,2	5,4	4,4	5,0	5,4	1,8	0,0	3,8	2,6	3,0	2,1	2,1	3,1	3,5	3,6	
Konsum i offentlig forvaltning	1,3	1,2	1,4	1,9	2,7	2,7	4,3	1,3	1,1	1,8	1,8	2,3	2,3	2,3	2,0	
Bruttoinvestering i fast realkapital	0,8	11,1	13,5	9,8	11,4	0,2	-7,5	-8,0	7,7	8,3	8,4	0,2	2,2	3,8	3,6	
Utvinning og rørtransport	15,9	10,4	19,2	4,0	6,1	5,2	3,4	-9,5	11,3	14,6	17,1	3,5	0,4	1,0	-1,6	
Fastlands-Norge	-2,9	10,6	12,2	10,5	13,3	-1,3	-13,2	-4,5	6,3	4,5	4,4	-0,5	3,1	5,5	6,3	
Næringer	-11,2	10,6	18,6	15,2	21,9	0,8	-23,1	-5,1	2,3	4,9	0,2	0,0	0,7	4,9	5,0	
Bolig	1,8	16,3	9,7	4,0	2,7	-9,0	-8,2	-1,6	16,1	7,3	6,4	-4,8	3,9	5,5	5,8	
Offentlig forvaltning	12,5	3,9	2,0	9,7	8,0	4,5	7,4	-6,8	2,2	-0,4	9,9	4,7	6,2	6,3	8,9	
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ¹	1,6	5,1	4,9	5,2	6,3	1,4	-1,6	1,5	2,8	2,9	2,5	1,7	2,9	3,5	3,7	
Lagerendring ²	-1,1	2,3	-0,1	1,1	-0,2	-0,1	-2,8	3,5	-0,1	-0,1	-0,2	0,3	0,0	0,0	0,0	
Eksport	-0,1	1,0	0,5	-0,8	1,4	0,1	-4,2	0,4	-0,7	1,1	-3,3	2,6	1,5	2,2	2,6	
Råolje og naturgass	-0,8	-0,7	-5,0	-6,6	-2,4	-1,3	-2,0	-6,9	-5,6	0,7	-7,7	2,7	-0,2	0,4	0,6	
Tradisjonelle varer	3,7	3,6	5,3	6,1	9,2	3,5	-8,0	3,4	-0,1	1,7	0,4	1,8	2,4	4,3	4,9	
Import	1,2	9,7	7,9	9,1	10,0	3,9	-12,5	9,0	3,8	2,3	2,9	2,0	4,0	4,1	4,2	
Tradisjonelle varer	5,7	12,8	8,4	11,6	7,2	1,2	-12,9	9,1	4,1	2,4	2,5	2,4	2,4	4,5	4,8	
Bruttonasjonalprodukt	1,0	4,0	2,6	2,3	2,7	0,1	-1,6	0,5	1,3	2,9	0,6	2,2	1,7	2,5	2,5	
Fastlands-Norge	1,3	4,5	4,4	4,8	5,3	1,5	-1,6	1,7	2,6	3,4	2,0	2,0	2,2	3,1	3,1	
Industri og bergverk	2,9	5,1	3,9	2,6	3,5	2,9	-7,4	2,4	1,5	2,7	3,3	2,1	1,3	3,8	3,7	
Arbeidsmarked																
Utførte timeverk i Fastlands-Norge	-2,1	1,9	1,5	3,3	4,3	3,5	-2,3	0,0	1,8	1,9	0,6	1,2	0,8	1,3	1,2	
Sysselsatte personer	-1,2	0,5	1,3	3,5	4,1	3,3	-0,4	-0,5	1,6	2,2	1,2	0,8	0,7	1,1	1,8	
Arbeidstilbud ³	-0,1	0,3	0,8	1,6	2,5	3,4	0,0	0,5	1,0	1,8	1,0	0,9	0,9	1,2	1,5	
Yrkesandel (nivå) ³	72,9	72,6	72,4	72,0	72,8	73,9	72,8	71,9	71,4	71,5	71,2	70,9	70,5	70,5	70,7	
Arbeidsledighetsrate (nivå) ³	4,5	4,5	4,6	3,4	2,5	2,6	3,2	3,6	3,3	3,2	3,5	3,6	3,8	3,8	3,6	
Priser og lønninger																
Årlønn	4,5	3,5	3,3	4,1	5,4	6,3	4,2	3,7	4,2	4,0	3,9	3,6	3,5	3,7	3,8	
Konsumprisindeksen (KPI)	2,5	0,4	1,6	2,3	0,8	3,8	2,1	2,5	1,2	0,8	2,1	2,0	1,7	1,7	2,2	
KPI-JAE ⁴	..	0,4	1,0	0,8	1,4	2,6	2,6	1,4	0,9	1,2	1,6	2,3	1,7	1,8	2,2	
Eksportpris tradisjonelle varer	-1,0	8,4	4,0	11,3	2,4	2,8	-6,0	4,5	5,8	-3,6	3,4	3,5	1,4	1,1	2,1	
Importpris tradisjonelle varer	0,0	3,7	0,3	4,0	3,7	3,9	-1,5	0,1	4,0	0,6	2,1	3,7	0,9	0,9	1,7	
Boligpris ⁵	1,7	10,1	8,2	13,7	12,6	-1,1	1,9	8,3	8,0	6,7	3,9	0,7	2,9	3,4	5,0	
Inntekter, renter og valuta																
Husholdningenes disponible realinntekt	4,6	3,3	7,8	-6,4	6,3	4,0	4,1	2,7	4,6	3,2	3,1	3,1	3,6	3,6	3,2	
Husholdningenes sparerate (nivå)	9,0	7,0	9,8	-0,5	0,9	3,8	7,1	5,8	7,8	8,6	9,0	9,8	10,2	10,2	9,9	
Pengemarkedsrente (nivå)	4,1	2,0	2,2	3,1	5,0	6,2	2,5	2,5	2,9	2,2	1,8	1,7	1,8	2,1	2,6	
Utlånsrente, rammelån (nivå) ⁶	6,5	4,2	3,9	4,3	5,0	6,8	4,0	3,4	3,6	3,9	4,0	4,0	3,9	3,9	4,1	
Realrente etter skatt (nivå)	2,2	2,5	1,3	0,7	2,9	1,1	0,7	0,1	1,3	2,1	0,7	0,9	1,1	1,1	0,8	
Importveid kronekurs (44 land) ⁷	1,3	3,0	-3,9	0,7	-1,8	0,0	3,3	-3,7	-2,4	-1,2	2,2	2,8	-1,3	-0,7	0,0	
NOK per euro (nivå)	8,0	8,4	8,0	8,1	8,0	8,2	8,7	8,0	7,8	7,5	7,8	8,2	8,1	8,0	8,0	
Utenriksøkonomi																
Driftsbalansen, mrd. kroner	195,2	220,6	322,8	357,7	287,4	408,3	279,3	303,2	372,2	417,2	333,6	344,3	334,5	305,0	315,1	
Driftsbalansen i prosent av BNP	12,3	12,6	16,5	16,4	12,5	16,0	11,7	11,9	13,5	14,3	11,1	11,0	10,5	9,2	9,0	
Utlandet																
Eksportmarkedsindikator	-7,8	7,8	7,0	9,7	5,7	1,1	-10,2	11,1	5,8	1,4	1,2	3,6	4,6	5,4	6,2	
Konsumpris euro-området	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2	3,3	0,3	1,7	2,7	2,5	1,3	0,7	0,9	1,2	1,5	
Pengemarkedsrente, euro (nivå)	2,3	2,1	2,2	3,1	4,3	4,6	1,2	0,8	1,4	0,5	0,2	0,2	0,2	0,5	1,2	
Råoljepris i kroner (nivå) ⁸	201	255	356	423	423	536	388	484	621	649	639	630	580	568	579	

¹ Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner + konsum i offentlig forvaltning + bruttoinvesteringer i fast kapital i Fastlands-Norge.

² Endring i lagerendring i prosent av BNP.

³ Ifølge AKU. Det skjedde en større omlegging av AKU fra januar 2006. Bl.a. ble aldersgrensen senket fra 16 til 15 år.

⁴ KPI justert for avgiftsrendinger og uten energivarer.

⁵ Brudd i serien i 2004.

⁶ Gjennomsnitt for året. Utlånsrente, banker tom 2006. Rammelån med pant i bolig fra 2007

⁷ Positivt fortegn innebefatter depresiering.

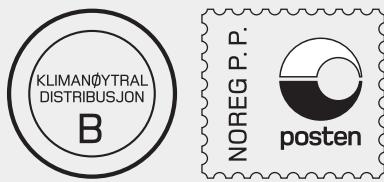
⁸ Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend.

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Informasjon t.o.m. 3. juni er benyttet.

Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
Postboks 1400 Rasta
2225 Kongsvinger

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8941-5 (trykt)
ISBN 978-82-537-8942-2 (elektronisk)
ISSN 0800-4110 (trykt)
ISSN 1504-5625 (elektronisk)

Pris (inkl. mva):
Institusjonsabonnement: kr 1 000,- per år
Privatabonnement: kr 540,- per år

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway